

हा.
२.
९

श्रीगणेशाय नमः श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः ॐ गणाधिपं रामगुरोः पदाब्जन्दामोदराख्यमितरञ्चनत्वा प्रदीनपदेव
भेदेनामाकरोतिसहस्रपुनरुत्तसंज्ञं १ भागीरथीतीरविराजमानेश्रीकान्यकुब्जेनगरेतिरम्ये अभूद्भरद्वाजमहर्षिवंशेश्रीब्राह्म
मागणकोष्ठाधामा २ तस्यात्मजाः पञ्चवभूवुरेषां श्रीदेविदासः प्रथमसंभूव व्यक्तेचयश्रीपतिपदुतोचरीकाम्बुधा
गराम्पुत्रे ३ तस्मात्त्रयुःखेदविचारदसः प्रख्यातकीर्तिर्विजितारिपसः श्रीक्षेमदेवैर्यो यततः कनिष्ठो नारायणोऽप्युक्त
पटिष्ठः ४ ग्रायेमस्सुराजपूजितनिभोवेदानिनामगरीमीमांसादिसमस्तशास्त्रकर्मज्ञप्रोद्धो धनेभास्करः श्रीमदृषिहृन्
पूजितपरोभूदेवमूर्द्धामणिः श्रीमन्मिश्रचतुर्भुजस्समभवत्तस्मात्त्रयुद्धर्मवित् ५ तस्मात्त्रयुस्सकलशास्त्रकल्पिपटिष्ठोऽसौ द
रस्समभवत्कृतिनाम्बरिष्ठः योभास्करोदिनपितामहकर्मनुत्साहनिम्बधात्रितुपमाकृतिनाहिताय ६ दामोदरस्यमनयोजा
नोवल्लभद्रवल्लिरामोवल्लभदेराचकिञ्चित्प्रकाशयतेताजिकजु.रोक्कपर्षा ७ निवन्धारचिताः पूर्वैस्संहिता ताजिकादिषु न
हायनफलेनस्मान्निवन्धं कर्तुमुद्यतः ८ हिस्त्राजखत्तखुत्तार्याविन्धिरोमकसम्मतम् सारंसमरसिंहस्यक्रियतेवार्षिकं फल
म् ननु किमभिधेयम् किमिदं शास्त्रं प्रयोजनञ्च किम् उक्तञ्च ज्ञातार्थं ज्ञानसम्बन्धं श्रोतुं श्रोताप्रवर्तने गन्थादौ तेन वक्तव्यं
बन्धस्सप्रयोजन इति अन्यच्च सर्वस्येव हि शास्त्रस्य कर्मणो वापि कस्यचित् यावत्प्रयोजनन्योक्तत्वावच्छिन्नं न गत्यते इत्यु

ते यवनाचार्येण पारुष्याभाषया प्रणीतञ्ज्योतिरशास्त्रैकदेशतूपवार्षिकादिनानाविधफलादेशफलकशास्त्रताजिक
 शब्दवाच्यमन्तरनन्तरसंभूतैः समरसिंहादिभिरधोतव्याकरणैर्वीह्यरौस्तदेवशास्त्रं संस्कृतशब्दोपनिबद्धं तद्विषयि
 कशब्दवाच्यमेव अतएवैतैस्तस्मादवज्ञकवालादयोपावृत्यः संज्ञा उपनिबद्धाः अत्रग्रहराशिस्वतूपमोदशयौगसहस्र
 सांगवर्षफलभावविचारदशाविभागगमनागभनाद्यनेकप्रस्मरूपास्तजिकपदार्थाः प्रतिपाद्यतेन विषयभूतं तद्विषय
 पदार्थानां ताजिकग्रन्थस्य च प्रतिपाद्यप्रतिपादकभावः संबंधः प्रयोजनञ्च भूतमविवक्ष्यवर्तमानं शुभाशुभफलकयना
 म उक्तंचनारदेन प्रयोजनंतुजगतः शुभाशुभनिर्णयणमिति अत्रशास्त्रेतुवर्षफलप्रस्तादिजिज्ञासुरधिकारीसंविता
 ह्यरासुव उक्तंचवशिष्टेन अध्येतव्यं ब्राह्मणैरेव तस्माज्ज्योतिः शास्त्रं पुराणमेतद्ब्रह्मस्य सतदुध्वासम्यगाप्रोक्ति
 स्मादर्थमर्थमिहमाग्ययशश्चेति ननु यवनाचार्यप्रणीते कवालादिपारसीशब्दात्मकस्य ताजिकशास्त्रस्याध्याय
 मेवतो वदनमिहितमध्ययनंतु दूरादपास्तमेव उक्तंचस्मृतौ नवदेवावनीभाषाप्रारौक्खरगतेरपीति तन्मूलम
 तज्यात्सदमरसिंहादिशास्त्रस्याप्यध्ययनमनुचितं मूलाशुद्धा सर्वमशुद्धमिति न्यायान् अत्रोच्यते यवनाचार्यस्याह
 दशसंहिताकर्तृपरिगणितत्वान्न ह चः प्रमाणमेव उक्तंचकश्यपेन सूर्यः पितामहो व्यासो वशिष्ठात्रिः परारारः कश्यपो

हा.
१.
२

नारदोगर्गो मरीचिर्मनुरङ्गिरा लोमशः पौलिशश्चैव च्यवनो यवनो मुतुः शोनकोष्ठादशाश्वेते ज्योतिः शास्त्रप्रवर्तनं
काङ्क्षति तथा च यज्ञनाचार्यप्रणीतं संस्कृतोपनिबद्धं जातकशास्त्रं यवनजातकारव्यन्द्यते तथैव बह्वैरात्मसं
शात्पादस्यैव वशेन ताजिककान्तित्वमप्यस्य स्मर्यते उक्तञ्च रोमकेन बह्वैरागादितम्भानोर्भानुना यवनाप्यतः
च यत्नोक्तं ताजिकं तस्य काशितमिति अन्ये पिताजिकाचार्या उक्ताः टोडरानन्दे खनेखुजोरोमकश्च हिस्त्राजो धियगा ह्ये
दुर्मुखश्चायं इत्येते ताजिकस्य प्रवर्तका इति अथ च ज्योतिःशास्त्रफलस्य रागाकेन्द्रदेश्यदत्तुच्यते तिसिद्धान्तस्य
तथा च कृते पैतामहं शास्त्रं वेतायाम्बादरायणम् गार्गीयन्हापरे प्राक्तनसत्यं ताजिकं कलाविति ताजिकं
क्तैः अथ च स्नेह्याहियवनास्तेषु सम्यक्शास्त्रमिदं स्थितम् ऋषिवत्तपि पूज्यते किम्पुनर्देवविद्विज इति
वनज्योतिर्गन्थानामध्ययने हि जानन्नदोषः अथ पद्धौद्रवकमत्तर्देरीश्वरपूजादौ त्वागस्यान्तथा भुजङ्गपुष्पवर्ति
मणिगन्धमनादरस्यात् उक्तञ्च गणेशदेवज्ञैः बह्वैर्देवितु उक्तं संभवमिदं तानीयकं वर्तते तेषां यद्यपि संहिजे
रपितथाप्यधेनुमुद्धमवत् यस्माद्यत्सदसत्फलनिगदितं सत्यं हि किम्पुनर्देवविद्विज इति
त्रिमणौ दूषणमिति हिस्त्राजेन तु बह्वैर्विस्तृतदुर्मुखनिर्गतशापेन यवनताम्बाप्रेन श्रीसूर्येण वयङ्गनशास्त्रप्रणय

नाहि जानामपि सूर्यसिंहान्न वत्तदध्ययनं युक्तमित्युक्तम् केशवविष्णुसुरवनिर्गतशायान्ते लब्धिगतं त्रिगुणम्
चेः रोमकेचपुरिलेख्यमशेषन्नहि जातिभिरनोध्ययनीयमिति पुररोमकपत्तने यदाचतदेव प्रमेयं केनचित्सुचिं
समरसिंहादिना न्यधीतं तदीयं ज्योतिरशास्त्रेण दृढतरं संस्कारादव्यक्तं संज्ञापरिभाषेण संस्कृतशब्दे रूपनिबद्धं
त्युच्यते तद्वानकोपि दोष इति ज्ञेयम् नवदेद्यावर्नीभाषामेतद्वचनं मुयावनीयका व्यालंकारादिविषयकमिति सिद्धं
तः ननु सूर्यसिंहांतादिग्रंथास्तु श्रौतस्मार्तकर्मविषयकाः कथमस्य ताजिकशस्त्रस्य श्रौतस्मार्तकर्मविषयक
च्यते अष्टवर्षवाह्येण सुपनीययेत् षष्ठेऽन्नाद्यकाम इति तथा अष्टवर्षा भवेद्गौ नववर्षा च रोहिणी भूयः
ह्यलोकांसावित्रो रोहिणी ददेदित्यादिभिर्वाक्यैरूप नयनविवाहकालान् अनेके हि हितास्तेषां ज्ञातं रुटिति ता
स्त्रादेकजयते अन्यच्च उक्तकालेपि गुरुशुद्धिविनायथोपनयनविवाहावुत्सर्गान्न भवतस्तथा जन्मकालान्न ज
र्षेस्वरिष्टं संभवेपि न भवतो दुष्टफलस्य तुल्यत्वादिति ननु सद सत्फलवो धार्यमस्ति ताजिकशस्त्रस्य प्रवृत्ति
जिकशस्त्रेण क्तवर्षावेशे जन्मकालाधीनस्तदंगीकारे च जातकशस्त्रे देवतृणां सदसत्फलवो धो भविष्यति किमनेन
जिकशस्त्रेण न्यधीच्यते जातकशस्त्रात्सदसद्ज्ञानवत्त्वात् यासंसाध्यं बहुकालसाध्यं नास्ति तथा हि जन्मक

हा. नीनं स्पष्टग्रहानंगो कृत्यदृष्टिषड्वलेष्टकष्टवत्तानि सर्वग्रहाणां मासवर्षाणां चानीयततो दशमं नर्देशं च निरूपयित्वा ज्ञातुं शक्यं
२. स्वेदिनं सदसत्फलं वाच्यम् तत्रापि दृष्टकष्टवत्तांशयगुणकानयने स च्छेदगणितस्य दशप्रवेशे जन्मकालं कुलितं
३. न वत्सु स्येत्यादिगणितस्य च ज्ञानं सिद्धं तद्विदामेव नया दृशानां तद्दृशानाम् अन्यच्च सवमत्याप्यसेना नीता स्व
दृशानां फलं विवेकं कर्तुं मशक्यः कथमायुः कृतं येन हि यत्तदेवेत्यादिवरो होक्तेर्ग्रहासुर्वर्षाणां दशवापत्तुर्दश
विंशतिषु त्वादीनां वहुनां वर्षाणां सत्त्वान्न न द्रुहसम्बन्धिषु भाषु मदशफलं तावत्कालमध्ये नैकनृपसम्भवति च त
देशायामपि वर्षाणां पञ्चकं षट्षट्कम् वा स कैकस्य समायाति तत्रापि नैकनृपसमन्तदेशफलं सिद्धं तद्दृश
सुचकस्य चिदल्पवर्षत्वं कस्यचिद्बहुवर्षत्वं समायाति तत्रापि नैकनृपफलतावक्तुं शक्यते तस्यां ज्ञेयं तद्दृश
नापि जातकफलस्थूलकालफलदमस्ति ताजिके तु वर्षमध्ये सर्वेषां ग्रहाणां दशः समायाति च तद्दृश
त्यदिनाद्यो समायाति तत्र मासप्रवेशफलमत्यन्तसूक्ष्मतरं समायात्यतस्मिन् सदसत्फलज्ञानं ताजिकशास्त्रे
वर्णितान्तकान्तम् उक्तञ्च समरसिंहेन प्रायेण जातकफले चिरकालप्रयोज्ये मतिस्फुरति पुंसां तेनात्र दृश्यं
फलस्य काशपते जातकप्रोक्तमिति ननु प्राचीनकर्मनृपस्य देवस्यावश्यमावित्वा कथमुद्यमोद्बर्थफलविचारः

स्य॥ यदाह शौनकादिननुपत्त्याप्रत्यन्तस्यविधानंसुरेशसचिवोपि यस्माद्वान्निपतिजस्तोपिनशक्योऽन्यथाकर्तुमिति नय
देवस्यवलवत्वेपुनुषाकारोनिर्णयक इति अत्राहुः किंपदिदेवमेवफलन्तदाहृष्याद्युपायेनपुनुषाकाररूपाप्रवृत्तिर्नसं
त अथचश्रुतिस्मृत्यावेदितविधिनिषेधाश्चानिर्णयकास्त्युः तदाहकेशवार्कः फलेयदिप्राक्तनमेवतत्किंकृष्याद्युपाय
षपरः प्रयत्नः श्रुतिस्मृतिश्चापिनृणान्निषेधविध्यात्मकेकमेरणिद्वित्रिषस्मेति अथिच जन्मान्तराजितं
उपाकारमिन्नानघटनइतिपुनुषार्थस्यैवमुख्यत्वम् तथाचवसन्तराजः पूर्वजन्मजनितम्युरात्रिदक्षमेव
म्यचस्यते उद्यमेनतदुपार्जितंतदावांछितम्फलतिनैवंकेवलमिति अथपुनुषार्थस्यैवमुख्यत्वाद्भीष्म
भाविभाक्कस्मृतीकारोभवेद्यदि तदाहुः रैवेर्नवाध्येरन्नत्वरामपुष्टिहिराः नाभुक्सीयतेकर्मकेत्यकोटिशो
अथश्रुतिस्मृत्योक्तं कर्तुं कर्मशुभाशुभमित्यादिवाक्यानांकारागतिरितिचेदत्रोच्यते तत्रकर्मणांवेचिञ्चकानिचिदहम्
निकानिचिच्छिथिलमूलानि यत्रजन्मयत्रशकुनवर्षप्रस्मादिभिर्देशाफलनूपेराप्रतिबंधकेनसंतानमिविद्याद्यभावे
तस्तुत्रग्रहशान्त्यादिनूपेराप्रयत्नेनापिसंतानादिप्रतिबंधकीभूतंहृदमूलत्वात्निवारयितुंनशक्यतेयत्रतुग्रहचारवशेन
गोचरादिनासंतानादिप्रतिबंधोनिर्णीतस्तच्छिथिलभूतत्वेनस्वस्ययनादिनोन्याद्यम् उक्तंचस्मृतौहन्यतेदुर्वलंहेचयो

हा
२
४

सुखेण विपश्चिनेति एवं शुभसूचकदशापाककाले क्रियमाणयात्राविनायासेन फलसाधिका अशुभदशयां हानिदेत्य-
तो वैश्यं ज्योतिं शस्त्रगणनोपयोगः पूर्वोक्तशौनकादिवाक्यानि हस्तसूत्रकर्मविषयकानि देवपुत्रुषकारयोः साचिव-
मुक्तसूत्राज्ञेवत्त्वेन यथाह्येकेन चक्रेणारथस्य न गतिर्भवेत् एवं पुत्रुषकारेण विना देवं न सिद्ध्यतीति संक्षेपाज्ज्योति-
र्यशस्त्राध्यायने फलमाह माराडव्यः एव सिद्धस्य श्रुतिनेत्रशस्त्रस्वरूपभर्तुः खलु दर्शनं वै निहंत्य शेषं कलुषज्जनान-
ब्धतन्धर्मसुखास्मदं स्यात् १ सूर्यसिद्धान्तेऽपि दिव्यं च सूर्यं हस्तीं रागां दर्शितं ज्ञानमुत्तमम् विज्ञायाकर्तुं दिने के भूष्य-
म्याप्नोति शस्त्रतमिति ज्ञानविशेषेण ज्योतिर्विदः पूजातारतम्यं जीर्णैरभ्यधाप्य दशदिने कर्मपापं हन्ति सिद्धाज्ज-
तात्रिदिनजनितदोषं तत्र विदुष्टसर्व करणभगणवेत्ता हंत्यहोरात्रदोषं जनयति द्युनेमं च स्तत्र न स्पत्र सूचीति सूत्रं स-
चीलक्षरां वराहसंहितायां अविदित्वैव यः शस्त्रं देवज्ञत्वं प्रपद्यते संपत्तिदूषकः पाप्मो ज्ञेयो न स्पत्र सूच-
त्रिं न जानन्ति ग्रहरात्रैव साधनम् परवाक्येन वर्तनेनैव न स्पत्र सूचकाः आद्वेगणकानामपाङ्के यत्तन्धर्मशस्त्रं स्पत्र सू-
चिकाभिप्रायेण ज्ञेयम् उक्तं च वशिष्ठेन त्रिस्कन्धपारङ्गमसवपूज्यः आद्वे सदा भूः सुरतृणमध्ये न स्पत्र सूचीरवलोप-
हो हेयस्सदा सर्वसुधर्मकृत्ये इति नन्वस्मिन् ग्रन्थे ग्रन्थवाहुत्यमेव दूषणमिति चेन्न यतो गंधसंक्षेपे ग्रन्थेन न्याये सा वि-

चारसंशयश्च भवति यत्र विस्तारे संशयापेक्षयोरभावो भवति तस्माद्गुण्यविस्तारो न दोषायेति ज्ञेयम् उक्तञ्च याज्ञवल्कि
 न संशये संशयापेक्षे श्रोतुस्स्याताम संशयः वरीयाद्विस्तरस्तस्मादपेक्षा संशयापह इति अलमिति प्रसङ्गो न्यक्तं तत्तद्वद
 न सरामः अथ राशिस्त्वनूपमुक्तञ्च वामनताजिके फलं राशिगहाधीनं सर्वेषाम्प्राणिनां यतः अतो मेधादि राशीनां स्त्वन
 पम्प्राङ्गि नृप्यते मेधो ह्येष मिथुनं कर्कसिंहो यकन्यका तुला ततो वृश्चिकश्च धनुर्मकरस्य च कुम्भो मीनश्च विज्ञेया
 बुधैर्द्वादशराशयः मेधो यमिथुनं सिंहस्तुला धनुरथो घटः विज्ञेया विबुधैरेते क्रूराः षडपिराशयः २ ह्येषां विज्ञेया
 कन्या वृश्चिको मकरस्तथा मीन एते षडपि च विज्ञेयांस्तस्यैव राशयः मेषकर्कौ वथ तुलामेकरश्चरराशयः वृषसिंहौ
 वृश्चिकौ यकुम्भश्च स्थिरराशयः मिथुनं कन्यका धनी मीनश्च द्विस्त्वभावकः मेधो य वृषमसिंहो परार्द्धे च वृषस्तुला
 यामकरश्च बुधैर्द्वादशराशयो मीनश्च तुल्यदाः कर्कटो वृश्चिकश्चोभौ बहुपादौ प्रकीर्तितौ कुम्भमीनावभौ राशी विज्ञेया
 वर्जितौ मिथुनश्च तुला कन्या पूर्वाद्धौ धनुस्तथा राशयो द्विपदामोक्ता यवनाचार्यसूरिभिः मेषश्च सिंहधनुषौ द्विपदौ
 बहिराशयः वृषश्च कन्या यमकरस्तुरैते भूमिराशयः मिथुनश्च तुला कुम्भो राशयः पवनात्मकाः कर्क वृश्चिक मीनाश्च वि
 ज्ञेया जलराशयः अद्देशवृत्तमृगः कुम्भः कन्या एते चराशयः तुलालिकर्क मीनाश्च विज्ञेयाः शब्दवर्जिताः मेषो वृषो यमि

हा.
२.
५

शुनः सिंहः शब्दाद्वितो धनुः कर्कोलिमीनाबह्वपताजिनोस्पघटकाः स्मृताः मध्यासिंहे राक न्याजतुलोत्तापास्तथास्त्य
कोः सूर्यमाः सिंहधनुर्मेषाः पीतो स्यापितधातवः वृषकन्यामृगानूसा उस्मशीताश्वबातुलाः युग्मकुंभतुला उंसाः स्त्रि
ग्धांगस्तुल्यधातवः कर्कमीनालयः स्त्रिग्धाः शीताश्वश्लेष्मधातवः नृपविट्शूद्रभूदेवास्तथापूर्वादिकादिशः स्त्रि
विः परिवर्त्तनविज्ञेयाः विबुधैः सदाष्टोदयाः कर्कमृगधनुर्मेषवृषान्ममीशेषाः शीर्योदयाज्ञेया उभयश्रवणः स्मृतेः शीर्योदया
दिनवेलाः शेषा रात्रिवत्ताः स्मृताः राशेः स्वन्दभागोयः सतुवर्गोत्तमाह्वय इति अथयशिश्वरीनाहसमरसिंहः
अमुरासितहूरितपाटलधूसरविपांडुरविचित्राः सितिहेमद्युतिपिंगाः कवूरवभूज्यादिजराः स्युरिति जगदराशिवि
षमोदयत्वसमोदयत्वमुक्तं समरसिंहे नैवविषमोदयामृगाद्याः यद्वहस्त्वत्वेन कालमानस्य कर्कोद्याः यद्वहस्त्वत्वेन कालमानस्य
दया अजतुलेचसमानेयद्यपि स्वत्यास्यभेदेशे कालस्पहस्वदीर्घत्वेन संभवति तथापि बह्वस्यभेदेशे तत्संभवेन च तदुपा
यनास्यमाद्वादशांगुलाः तत्रमकरादीनामुदयपलानि म २८३ कुं २३ मी १५८ मे १५८ वृ २० ३ मि २८३ कर्कोदीनामुदयप
लानि च क ३६३ सिं ३९५ क ३९८ तु ३९८ वृ ३९५ ध ३६३ अत्रमकरादितः कर्कोदीनामुदयपलानि बह्वधिकानि
तिज्ञेयं संध्यायोजनमाह समरसिंहस्य बह्वहनां समोदयोदयानां राशीनां मध्यगोविधुवृद्धिं यद्विपातितदा वृद्धिर्वैष्ये

स्थाद्यत्पयाद्धोनिरिति मेधादिगशीमांसंज्ञांतरमुक्तं वराहेणा क्रियतावुरिजितमकस्तीरलेयपाथो नैज्जुकोर्य रव्याः नो ।
स्थिकन्त्राकोके रोहदोगश्चात्यभंचेत्यं केन्द्रादिसंज्ञा उक्तास्तेनैव कंटककेंद्रचतुष्टयसंज्ञालग्नस्तदा दशमचतुर्थी नो संज्ञा
परतः परापरमोषास्त्रिमसंज्ञितं चतत्परतः ग्रहारां मूलत्रिकोरा गृहाराणि तेनैवोक्तानि सिंहो वृषः प्रथममृगश्रृंग पाग
नौलिकं भास्त्रिकोरा भवनानि भवंति सूर्यादिति इति राशिस्वरूपं प्रथमराशिस्वरूपप्रयोजनम् तत्र हि प्रदेष्टुं शक्यं इति
नरात्रिसंज्ञाराशिस्वरूपप्रयोजनम् स्वस्वमारा भावफलं ज्ञेयम् पुंस्त्री राशिप्रयोजनम् पुंस्त्रीराशिप्रयोजनम् पुंस्त्रीराशिप्रयोजनम् पुंस्त्रीराशिप्रयोजनम्
ग्रहाः स्त्रीराशौ बलिन इति स्थानं बलं ज्ञेयम् पित्रो लक्ष्मीतादिप्रयोजनम् रोगकर्त्तृयत्राणां वित्यादिषु भाषादिभिरा
स्थितिं ज्ञातार्थम् राशिदिग्प्रयोजनम् यात्रायां दिग्ज्ञानार्थम् चरराश्यादिप्रयोजनम् ज्वरोदये भोजनमेकवारं भोज्यादि
भोजनविचारे ज्ञेयम् राशीनां जलादिचारित्वप्रयोजनम् त्वारखेटके जलारखेटमाहुः सवीर्यं ग्रहस्यैव जलारखेटित्यनेन
यम् वह्नादि राशिप्रयोजनम् महामावो शिखिराशौ बह्निभयमित्यादि स्थले ज्ञेयं ब्राह्मणादि जाति कूरसौम्यादि
प्रयोजनम् लग्नालुमानवसतो वयः प्रमारां ज्वजातयो ज्ञेया इत्यादिसमरसिंहोक्तं ज्ञेयम् यथा ममास्मिन् वयं
केन त्वाभो भविष्यति इति विचारे लाभभावलग्नसमवर्णेन तत्कूरसौम्यादिप्रकृतिसहितेन नन्तमसिन्नानेति तत्स

हो.
१.
६

मवद्भजत्सुकेनतत्समवर्णादिकवस्तुलाभोवाच्यः इतिराशीस्वतृपप्रयोजनम् अथग्नहस्वतृपं उक्तंचयादकेन रविभिः
निजोबुधवाक्यतीभृगुश नीचतमशिशिखिनोग्रहाः नचसदाभ्रमणद्गराणोनृणाम् ददतिधातुसमम्फलमुक्तवरिनि वामंमो
पि रव्यादयोग्रहास्सप्तसदसत्फलदायकाः सुन्याफलविशेषस्यज्ञानार्थे राहुर्हमइति ग्नहस्वतृपमुक्तं त्रैलोक्य मकारे वा
र्गवेन्दुजलचरो जजीवोग्रामचारिणो राहुस्सितिजमन्त्रार्कान्बुवनेऽरण्यचारिणः प्रभातमिन्दुजगुत्तमध्याह्नं रविभुजिजो
अपरह्मभर्गवेन्दुसन्ध्यामन्दभुजङ्गमो पितृम्यभाकरश्चाजोऽप्येवमार्गवणीतगू जगुत्तसमधातृष्वपवनौराहुमंकारकु
जाकौ कटुकौजीवामधुरस्तुवरोबुधः साराम्लोचंद्रभृगुजौनीश्रोणौसूर्यार्कनंदनौ * स्थूलइंद्रः सितः खंडश्च
तुरस्त्रौकुजोऽस्रगूं वर्तुलौसौम्यधियरोदीर्घौशनिभुजंगमौ खण्डोर्ध्वचंद्राकारः विप्रौसुक्रगुरूदात्रीकुजाकौऽस्रगूं इन्द्रः
वैश्यस्समृतौ श्लेष्मैर्सेहिकेयशनेश्वरौ रक्तवर्णः कुजः प्रोक्तोधियरः कनकद्युतिः शुक्रपिच्छसमस्सौम्यो गौरकांक्षिः
मंदारार्कस्यपुष्पेरासमद्युतिरयोऽस्रगुः कविरन्यंतधवलः फणीकृष्णः शनिस्तथा अवनीशोदिनमणिस्तपस्वीरोहिणीधियः स्व
र्णोकारः सितेः पुत्रोब्राह्मणोरोहिणीभवः वणिगुतः कविर्वैश्योवृषलस्सूर्यनंदनः संहिकेयोनिषादश्चसर्वकार्येषुसम्पन्नः पु
त्राकुजशिशुस्सौम्यशशिशुक्रौचमध्यमौ मार्तंडमंददेवेज्यफणिनः स्थविराग्नहाः जीवमंगलमार्तंडांतुशनिपुत्रुयांतुध

सोमसोमजमंदाहिभृगुपुत्राहियोषितः शुक्रेचंद्रेभवेदौष्यं बुधेस्वर्गमुदाहृतम् गुरोरन्नयुतं हेमसूर्यमौक्तिकमुच्यते भो
मेत्रपुः शनौ लोहं राहावस्थीनि कीर्तयेत् महाराणं क्रूरसौम्यत्वमुक्तं वामनेन जीवेदुसौम्यशुक्राः स्युः सौम्याः क्रूरगर्भहा
क्षीरोदुः क्रूरयुक्तो जौराहुः क्रूराः प्रकीर्तिताः त्वग्मांसरोमा मंदोयमजास्याभास्करप्रभुः कुजोरक्तस्य भार्गवो मेदसः शंखोर
विः शुक्रो धरां सूतः स्वर्भानुः सूर्यनन्दनः चन्दो बुधः सुरगुतः प्रागादिदिग्धीश्वराः सूर्ये दुर्जीवाः सत्वारव्याजसुक्ते
स्वर्भानुभौमरविजास्तमोगुरामया स्मृताः विनष्टादिग्रहलक्षणमाह चण्डेश्वरः क्रूरदृष्टेः सुतो वापि क्रूराक्रांतो विदुः स
विनष्टो भवेत्तेवै विस्तारोऽत्र निरूप्यते राहुणा क्रान्तदेहो नो दिवा करनिशाकरो जितः क्रूरेण यः खेटस्स मराणि स्थितोऽपि
वा. पापाक्रान्तस्स निर्दिष्टस्स मांशे क्रूरसंयुतः अन्तरालविहीनो यो दृष्ट्वा पश्यति पूर्णया स ज्ञेयः पापसंदृष्टो रश्मिहीनोऽपि
मध्यगः अथ गृहस्वल्पप्रयोजनम् तत्र ब्राह्मणादिजातिज्ञानं दृष्ट्वा दिव्यो ज्ञानं ग्रामादिनिवासज्ञानं ज्ञानादिप्रवृत्ति
ज्ञानं चतुरस्रादिन्याहृतिज्ञानम् पुमानस्त्रीचेति ज्ञानं प्रयोजनं मम कार्यमस्मिन्नेवैकेन भविष्यतीति प्रश्ने वर्षलग्नेशसमजा
त्यादिकेन वर्षे शसमजात्यादिकेन वामनुष्येण वा कार्यं ज्ञेयम् कटुकादिरसज्ञानम् तुष्यस्थखेटवसतिभोज्यान्नेमादि
शेदित्याद्युक्तं स्वर्गादिद्व्योक्तिर्वर्षे सवत्सगृहस्य द्रव्यत्वाभो निर्वत्सगृहस्य द्रव्यहानिरित्याद्यर्थं प्रभातादिकालोक्तेर्भोजनः

हा. विंचारेकालज्ञानार्थम् गहवर्णप्रयोजनम् वर्षसवलग्नहवर्णवस्तुलाभो निर्बलग्नहवर्णवस्तुहानिरेतज्ञानार्थम्
 २. वयन्यदपिज्ञेयम् इतिगहस्वरूपम् अथवर्षप्रवेशवेत्तानयनम् तत्साधनमुक्तंयादवेन शकोवर्तमानोजनुः शम्भुहीनो
 ७. गतावामवेयुश्चतुर्थानिधेयाः भुवारवाराचंदे १५ रिलारामनुत्ये ३१ नभोषावके ३१ स्नादितास्तेविधेयाः जन्मवारघटि
 कापलेयुक्ताः षष्ठ्युपर्युपरिगंदिवसाद्यं सप्तमशेषकमिदंदिनपूर्वास्वागताभवतिहायनवेत्ता अत्रैवसुगमोपायउक्तोदे
 वज्ञचक्रचूडामरिप्रभिरस्मद्भुज्येषुभ्रातृभिः श्रीमन्नीलकरादेवज्ञैः गतास्समाः पादयुताः प्रकृतिप्रसमागरात् खवि
 दाप्र ४० घटीयुक्तां जन्मवारंदि संयुताः अत्रप्रवेशेवारदिसप्ततष्टेत्रनिर्दिशेत् प्रकारान्नरमुक्तं गहं जन्मभररो इष्टः शकोज्ज
 न्मशकेनहीनस्त्रिधासपादोदलितश्चसार्द्धयुक्तस्तथाजन्मगवारपूर्वैः स्फुटाभवेदहनिमैशवेत्ता इति एवंवर्षेयं
 शान्ताजिककर्तृभिरनेकप्रकाराभिहितास्तेप्रयोजनाभावाद्भयबाहुल्यभंयाच्चनलिरव्यंते अथात्ररात्रिजन्मनी
 योगेविशेषउक्तस्तजिकालंकारे निशिजन्मभवेद्यदानदागतवारदिकमत्रसंयुतं दिनमानयुतस्यपाघटीपलपूर्वैस्ति
 वासरोगतइति यद्दारात्रिजन्मनि वर्षसंघोत्यघटीशरात्रिगतघटिकायोज्यास्तत्रवर्षलग्नस्यहीकरांसंघट्टसूर्योक्त
 तेव्यंयतोगतघटिकाः सूर्योस्नाद्याताइति अथवावर्षसंघोत्यघट्याद्यमिष्टकालंप्रकल्प्यसजन्मलग्नंरविप्रकल्पयत्न

गन्तव्यं प्रवेशं लगे भवति एवं सकलगणकसार्वभौमश्रीमद्वामदेवज्ञापविद्यैर्माहशैरनेकेविशेषाः कर्तुं शक्यं ते परंतु
विस्तरभाषादुद्योगः अत्रेदं ध्येयं यदि चैत्रादेरनंतरमपि मीनार्कैर्जन्मतदा पूर्ववर्षशक एव जन्मशकः प्रकल्पः एवं जन्मा
र्कसमभानुश्चैत्रादेर्दूर्ध्वमेवादेः प्राग्भवति तदा प्राग्वशक एवाभीष्टशकः प्रकल्प्यमेवादेर्दूर्ध्वं त्वग्निमशक एव ज्ञेयः
अथ अधिमाससंभवे कदाचिदेव च द्ववर्षमध्ये द्विवारं जन्मार्कसमभानोः संभवेन वर्षद्वयोत्पत्त्या वारदिवे लक्ष्मणाय भिषेहि
तमपि गतसमासाम्यान् न स्यात् एवमधिमाससहितवर्षाद्ग्निसमवर्षे कदाचिच्चा द्ववर्षमुलं घ्यापि जन्मार्कसंभवेन
जाते सत्येकवर्षवारदिसंवारदेरंतरं च स्यात् तस्मात्सौरवर्षादौ शकप्रवृत्तिं ज्ञेयेति अत्र जन्मार्कतुल्यो रविर्यस्मिन्मासे
भवति तस्मिन्नेव मासे वर्षप्रवेशो ज्ञेयः उक्तं च तिथ्यादिपत्रे जन्मार्कतुल्यो रविर्भवेद्यत्र स एव मास इति तत्र जन्मा
र्कसमो रविर्यस्मिन्मासे नायाति परे पूर्ववामासे आयाति तदा जन्ममास एकरहितसकयुक्तो वा कर्तव्य इति अथ
वर्षध्रुवकोपपत्तिः अत्र वर्षादिः साध्यस्तच्च सौरमेव उक्तं च सिद्धांतशिरोमणौ वर्षायनर्तुयुगपूर्वकं अत्र सौरादिति
अथ रवेश्चक्रभोगोर्कवर्षप्रदिष्टमिति तेनैवोक्तत्वाद् विभगणभोगेन सौरवर्षो भवति तस्य स्पष्टगतेष्वञ्चलत्वात् सौर
वर्षादिः कदा भविष्यतीति जिज्ञासा याम्यन्यस्योपलब्ध्या जन्मकालीनसूर्यतुल्यस्सूर्येस्मिन्नेतत्र भागणभोगस्य जातत्वात्

हा. र. च. दृष्टादिर्ज्ञातस्तस्य ज्ञाने उपायः यद्विकल्पसौरवर्षेः कल्पसावनादिनानिलभ्यन्ते तदैकेन किमिति प्राप्ता एकस्मिन् वर्षे सते सावना
 नां हाः ३६५।१५। ३१। ३० वारस्यैकपेक्षितत्वादुपरिसप्ततष्टाः जाताः ०१।१५। ३१। ३० अत्रानुपातः यद्येकस्मिन् वर्षे सते सावना
 हाः तदा मुक्तायुर्वर्षेः किमिति अत्रगतवर्षाणि अनेन ध्रुवकेन ०१।१५। ३१। ३० चतुर्षु स्थानेषु गुराण्यानि नूये राभाज्यामि फल
 ज्ञानं समयादौ रभ्यसावनदिना नीति अस्मिन् जन्मवारादियोगस्तु वर्षप्रवेशीयदिवसघटीपलज्ञानार्थं कृतम् अत्र पलघटी
 भ्यः घट्टा ऊर्द्धोऽर्द्धं योर्ज्ञेन म्यलघटीनां सख्याधिकत्वाभावात् कृतम् आरस्मैवा तस्मिन् तष्टमिन्युक्तम् एवं कृते तस्मिन् सा
 वयवेदिने वर्षादिः स्फुटो भवतीत्युपपन्नम् अथैकवर्षप्रवेशादग्निमाहादिप्रवेशज्ञानम् भू१ वां राविधु १५ भूरा म ३१ खाग्नि
 ३० वारादिकेन युक् वर्षमासदिनावेशे निमस्स्याति थिरीशयुगिति ननु सौरवर्षात्सावनश्राद्धनाक्षत्रघाहस्यन्यवर्षाणां सम्भ
 वेकथं सौरमानेनैव वर्षप्रवेशोभिहितः तत्रोच्यते चान्द्रसावनवर्षयोस्तु सूर्यस्य चंद्रस्य वा साम्याभावान्यागः बार्हस्पत्ये
 नेन जन्मकालिक राश्यादिमध्यमगुत्तराभीष्टवार्हस्पत्यवर्षे यद्यपि गुरोरेवं साम्यं भवति तथापि राशिसाम्याभावान्यागः ना
 क्षत्रवर्षाते यद्यपि चंद्रसाम्यं भवति तथापि गृहाग्नेसरस्ये गृहारागते जोदातुश्चरवेः सौरवर्षे राश्यंकलाविकलासाम्याद
 यवर्षायनर्तुयुगपूर्वकमत्र सौरादिति सिद्धांतो केयीवान् जन्मनि भानुरित्यादि जीर्णानां जिकोके श्वसौरमानेनैवाह प्रवेशकरणं

उक्तम् अथ च मासे द्वादशभिर्वर्षमिति सूर्यसिद्धान्तोक्तेर्वर्षभास्करलवेन समावत्साह मासफलमादिशेत् न सुधीरिति जीरो ।
नाजिकोक्तेः सौरमानेनेव मासप्रवेशोऽपि विधेयः ननु मासास्तथा च तिथयस्तु हिनां शुमानादिति सिद्धान्तोक्तेर्मासप्रवेशे चो
द्दमासस्यैव मुख्यत्वमिति चेत् न यथा सौरमासप्रवेशे सूर्योऽशसाम्यज्ञापकं न तथा चांद्मासप्रवेशे किंचिदस्ति अथवा त्र्यधि
माससंभवे त्रयोदशमासानां सत्त्वात् पूर्वोक्तं सूर्यसिद्धान्तवचो लोकप्रसिद्धं व्याहृत्येत तस्मात्सौरमानेनेव मासदिने प्रवेशा
दिकं विधेयमिति सिद्धान्तः अथ वर्षप्रवेशसमये स्वस्वाधीनसिद्धान्तकरणादिरीत्या साधितोर्को जन्मकालीनार्के रौतवर्षसं
मो भवति इदमेव वर्षप्रवेशसमये प्रमाणम् उक्तं च समरसिंहेन यावान् जन्मनि भानुस्तावान् वर्षे स्फुटस्तथैव मपि श्रीमन्नी
लकण्डोऽपि निर्विद्विरप्युक्तम् तत्कालार्को जन्मकालरविणा स्याद्यतस्तुमइति एवं निष्पन्नस्याह प्रवेशकालस्य स्थलीकर
णमुक्तं हरिभूतेन ताजिकसारे सूर्यो वर्षसमुद्रवो न हि भवेज्जन्मार्कं तु ल्यो यदा तद्गत्या विहृतं तयोऽनुविवरं लब्धं च हीना
न्विन वर्षावेशघटीपलेषु सततं वर्षार्कं हीनाधिके जन्मोत्थेद्युमरोगो हि वर्षसमयस्त्वेव म्भवेत्प्रस्फुटमिति प्रार्थय पुरनि
वासि गरोऽशदैवज्ञेनाप्युक्तं ताजिकभूषरो जन्मकालनलिनीविलासिना नेव याति तुल ताडुला सुचेत् वर्षकालन
लिनीपतिस्तयोरनरद्भुति हते युतो नितम् कार्यम् वर्षध्रुवेन स्मादसौ स्पष्टः प्रजायत इति अत्रैव वर्षार्कजन्मार्कसाम्या

हा- भावान्कालस्यहीकरणासुक्तम् तत्रस्वाधीतकरणात्त्वदेशपूर्वपर्याम्योत्र ॥ रादिकर्मसंस्कृतोजन्मकालीनम्
 १- हार्कस्तत्करणाजातदेशान्तरादिसंस्कृतोवार्षिकस्यहार्कजन्मार्कसमोवश्यम्भवति तदासाम्यन्तुखपुण्यायमानम् अत्र
 ६- भूलीकर्मज्ञाप्यज्ञानमात्मनोदूरीकरोत्वायुष्मान् एतद्गणितपूर्वकंसकलभूपालमूर्द्धीमणिनीराजितचरणाकमलो
 भूषण्डलारखण्डलानांश्रीसाहिसूजामहाप्रभूणाम्मासप्रवेशानयनेलिरव्यते अतश्चात्नस्यहीकरणासुक्तम् अ
 ययदेवसुच्यतेपूर्वोक्तानुपातसाधितत्वात् कल्यमध्यमभगणोत्पसायनध्रुवेपिगहवन्मध्यमस्तत्साधितवर्षकाल
 स्यापिमध्यमत्वमध्यमस्यहीकरणासुक्तमेवेति तदपिनयतः सौरवर्षान्तेसमुपचयापचयसाम्येनमध्यमस्यहसाय
 नयोस्तुल्यत्वात्सौरवर्षान्तःपातिसप्ततहसायनध्रुवस्यहसव तत्साधितोद्वादिः सुतरांस्यहस्यस्यहस्यपुमस्यही
 करणान्नय्यते अतएवयावान्जन्मनिभानुरितिपद्येनताजिककर्तृष्वत्रयिस्थानाभिषिक्तेनसमरसिंहेनवर्षकाल
 स्यहीकृतिविनिवस्यहार्कसाम्यमुक्तन्नतुमध्यमार्कसाम्यम् अतएवहरिभट्टगणेशदेवज्ञकृतकालस्यहीकृति मयु
 क्तम् इदम्युनरिहावधेयम् प्रतिवर्षमेकाकलायनांशगतिरितिजन्मनोभूयसिकालेगतेऽयनांशवशेनोदयांतरंचरो
 तरयोर्वैलक्षण्यात्तत्संस्कृतस्तत्करणात्तद्देशान्तरादिसंस्कृतोपिवर्षार्कजन्मार्कसमोभवति तदर्थमनुपातेनान्तरा

साध्ये तद्यथा पदिसूर्यस्यष्टगतिकलाभिः षष्ठिघटिकास्तदा कौतरकलाभिः किमिति लब्धनाज्याद्येन वर्षावर्षकालः
संस्कार्य इति तस्मान्नत्कराजतद्देशान्तरमुजांतरसंस्कृतो भीष्टाय नांशवशादुत्पन्नोदयांतरेण तद्देशजपलभोत्पत्ता
न्कालिकचरेण च संस्कृतो वर्षा कौजन्मार्कसमो यदि न स्यात्तद्देवकालस्य हत्वमन्यथानेति सिद्धान्तः श्रीमन्नीलकण्ठे
वज्रसुखल्योत्तरत्वात् नोक्तमतो न कोपि दोषः अथ वर्षप्रवेशेति ध्यायनमुक्तं पद्धतिभूषणे समासमाजः शितिक
राव ११ निघ्नः सम हि १६ भागेन समन्वितो स्ये स्वजन्यतिथ्या चरवराम ३० तद्वृत्तिर्भवेद् १ न युता कदाचिदिति न ह्य
त्रयोगानयनमुक्तं ताजिकसारे व्योमेंदुभिः १० संगुणिता गता ह्यः स्वशून्यवेदाश्चि २४० लवैर्विहीनाः जन्मद्वयो
गेस्सह्रिद्वाष्टकस्थानक्षत्रयोगो भवतो भतष्टो २७ लग्नानयनमुक्तं पद्धतौ समासमाजस्त्रिगुणस्समानां देशां १०
शयुक्ते जनि लुग्नयुक्तः सूर्यो १२ द्रुतः शेषसमं विलग्नं सामान्यतो मानतमे रगादीति अत्र तिथिनक्षत्रयोगवर्ष
प्रवेशेति ब्रह्मसंस्प्रायो नैकल्ये नायाति उक्तं च सुधानिधौ निश्चयोत्र सदा ज्ञेयो वारात्सर्वत्र हायने तिथीभयोगतो ज्ञे
यमनुमानं भयोगयोरिति लग्नमपि कालेनैकल्ये समायातीति ज्ञेयम् तत्र संक्रांतिज्ञानार्थं देवज्ञमुक्तालंकारां
सकलगणकसार्वभौमानामसंद्भुतचरणानां श्रीरामज्योतिर्विदाम्यद्यानि शाकेन्द्ररसेषु मही १५ २६ विहीनेषु स्थे

हा. सपादेदलितेचसार्द्धे खे० नाष्टवेदैः ४८ कृतिभिः २० क्रमेणयुक्तेदितष्टक्रियसंक्रमस्यात् अथैकस्मिन्नेवसंक्रान्तौशी
 २. तांयांतदग्निमसङ्गान्निज्ञानार्थेसूत्रम् दसो २शैलशरा ५० रसाद्गुणायमा स्त्रीणि ३ हयं २ षट् ६ वियद्गामा ३० द्वौ २।
 १० खगुस्मिन् ३० कृता ४ रसशराः ५६ षट् ६ नागवेदा ४८ क्रमात् भूमिः १ सप्तदश १७ हयं २ रसरुणा ३६ वेदा ४ स्त्रियं ३
 मा नैता ५ स्त्रिया ५३ वासरनाडिकास्त्वजदिनाद्ये योजितास्पृह्येयान् अथसंक्रान्तिनिधिज्ञानोपायः शाकेनश्चिति।
 १५२६ मूनेनुदैः ११ रामैर्गुरोषुभिः ५३ निघ्नोनुदादितोरवाग्नि ३० नष्टोमेयाहजास्तिथिः १ द्वि २ वेदां ४ गा ६ षट् ६ दि १०
 युदा ११ युतास्यादन्यसंक्रमेद्वि २ द्वि २ द्वि २ भूमि १ वीयुताबुद्ध्याक
 मात्यरादिति अथषर्षप्रवेशेसंक्षिप्तपञ्चाङ्गफलमुक्तंत्रैलोक्यप्रकाशे न
 द्वाभदाजयापूर्णाः शुभदास्तिथयोमताः द्वादश्याद्याश्चरिताचनशुभाव
 र्षवेशने १ सोमोबुधोगुनुः शुक्रोवारश्चत्वारउत्तमा भौमार्कशनिवार
 श्ववर्षेहानिभयप्रदाः २ अश्विनीमृगशीर्षेचहस्तः पुष्यः पुनर्वसुः स्वा
 तिश्चरेवतीचैववर्षवेशेषुभावहाः ३ कृतिकारोहिणी चार्द्राज्येष्ठा मूलाख्यतारका अवराञ्चानुराधाचमध्यमूर्वीतेरात्रयेसु

मे	व	मि	क	सिं	क	तु	ह	प	म	जुं	मी	रशि
००	०२	०६	०३	०६	०२	०४	०६	०९	०२	०४	०५	वार
००	५०	२३	०२	३०	३०	५६	४८	२०	३६	०३	५६	चैटी
००	२	४	६	०	१०	११	११	११	११	११	११	ति

भरंगीचमघाचित्राविशारवाशततारका धनिष्ठाश्लेषिकाप्रोक्तावर्षवेशेतिनिदिता विनुद्धयोगेविष्ण्याचवर्षवेशोनृशोभ
नइति अत्रविशेषउक्तोदीपिकायां जन्मर्षयुक्तायदिजन्ममासेयस्यध्रुवंजन्मतिथिर्भवेच्च भवन्नितहासरखनित्यन्नेत्रे
ज्यसौभाग्यसुरवानितस्य कृतान्तकुजयोर्वारेयस्यजन्मदिनम्भवेत् अनृक्षयोगसम्प्राप्नोविघ्नस्तस्यपदैपदे नक्रक्ष
मनृक्षंकृतान्तशनिः लग्नशुभाशुभफलमुक्तंहायनसुन्दरे शुभग्रहयुतेसौम्येवर्षस्वामिदृशायुते रोगोद्वेगापदाङ्गा
शस्सुतदारादिसम्पदः देशभूम्यर्थलाभस्यादाताभोक्तानृपप्रियःसौम्यञ्चविपुलाबुद्धिर्वर्षलग्नेशुभेशुभम् क्रूरवर्ष
क्रूरयुक्तेक्रूरस्वामिदृशायुते रोगोद्वेगोभयन्दुःखंज्वरे हानिर्देरिद्रता राज्यभङ्गनथौदास्यंस्ववन्धुकलहंकलेस्थानभं
शमवाप्नोतिवर्षजग्रशुभेशुभमिति अथवर्षप्रवेशेशुभाशुभफलज्ञानार्थं समुद्रचक्रमुक्तम्विसुयामले तिर्यगूर्ध्वगतारेखा
शुभम्विसुयामलेरेखा कृत्तिकादीनिऋक्षारिपूर्वाब्धेः सव्यमार्गतः मध्याश्रसागरारव्यातास्तीरेसागरपार्श्वयोः चा
त्वारन्वजेताःकोणाः पूर्वादि विदिशि क्रमात् त्रिभिर्मागरेदेयमेकैकं नीरकाष्टके कोरोहि भन्दि भम् मध्यादंष्टां वि
नितारकाः यत्रस्याज्जन्मनक्षत्रं तोवर्षफलं लभेत् मासास्तुवर्षान्यासाच्च दिनानि हि भवन्ति वेदुःखं समुद्रेषु खमेवती
रेशेले श्रियं संलभते मनुष्यः जन्मर्षगे चेद्भवती हवर्षं नत्रापि दुःखं किल विसृतं त्रेदति अथवर्षप्रवेशेशुभाशुभफलं

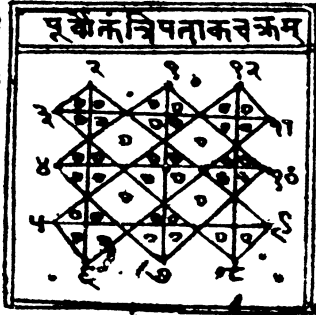

हा-
१-
११

ज्ञानार्थे त्रिपताकचक्रमुक्तमुक्तावल्याम् रेखात्रयं तीर्यगथो द्वे संस्थमन्योन्यपि द्वागमेक
 कोणांत स्मृतं बुधैस्तत्रिपताकचक्रमुद्राध्यरेखाप्रगवर्षलग्नात् १ न्यसेद्वचक्रं किल त
 त्रैषैकोज्जनावसंख्यास्विभजे त्रभोगैः शेषोन्मिने जन्मगचन्द्रराशे सुत्ये च राशे विलिखे
 च्छराशे २ परे चतुर्भाजितशेषतुल्ये स्थाने स्वराशौ खचरास्तु लेख्याः स्वर्भानुर्विद्वेहिमा
 गोतुकृष्टेनापोर्कविद्वे तु गिनात्मजेन ३ महीजविद्वेतु शरीरपीडाशुभे श्वविद्वे जयसौ
 रव्यत्नामः शुभाशुभव्योमगवीर्यतोत्रफलश्च वर्षस्य वदेत्सुधीमान् ४ इति चक्रे मेखराशि
 उपलक्ष्यताम् मेखस्थाने वर्षलग्नं ज्ञेयम् अथात्र प्रसंगाद्वर्षशुभाशुभफलज्ञानार्थं स्वज
 न्मलग्नान्मेखसंक्रमणलग्नफलं प्रस्मवे स्मवोक्तं लिख्यते जन्मोदयाद्वा स्वदजप्रवेशलग्नं हियद्वा वगतं शुभान्वितम् त
 द्वावहृद्विम्प्रकरोति तस्मिन् वर्षे नृणां म्यापयुतन्नदन्यथा जन्मोदये देहसुरवन्धने र्यत्नाभस्तृतीये च कुटुम्बवृद्धिः तुर्ये
 हत्सौरव्यमयात्रे जात्रिः पत्न्युद्यमैरिपराजयस्यात् १ स्त्रीसौरव्याप्तिर्भवति मदने मृत्यु उभिश्चरन्धे धर्मार्थापि स्तपसि द
 शमे विन्नसौरव्यास्पदात्रिः त्नामेत्नाभस्सुखधनचयोदुःखदारिद्र्यमन्तेपुंसां मेखे प्रविशति रवौ जन्मलग्नाद्विलग्न इति २

पूर्वत प्र-उ	तीर आ	सागर मृ-रा-ह	तीर म	पूर्वत अ-३
तीर श्ले	समुद्रचक्रम्			तीर उ-नर
सागर म-पू-उ				सागर प-श-पू
तीर ह-स्त				तीर श्रव
पूर्वत वि-स्वा	तीर विश	सागर अ-जे-म	तीर पूर्व	पूर्वत उ-अभि

एतन्फलं सोम्य पुते ज्ञेयम्यापयते सर्वविपरीतम् मिश्रयते मिश्रं ज्ञेयमिति मेषप्रवेशलग्नस्य जगत्त्रयेति नाम यवनावदिति
 वर्षलग्नादपि जगत्त्रयविचारो यस्य तोषन्नाधिकारे जन्मलग्नाद्वर्षलग्नाज्जगत्त्रयं यदा भवेत् अष्ट
 मे द्वादशे वापि सवर्षे न शुभावहः १ अन्योपिविशेषस्तथैव अष्टमे द्वादशे वापि भवेत्तुरंगशितः ज
 गत्त्रयं न दाहानिस्तत्तुरस्य न संशय इति अथ जन्मकाले येन सिद्धांतेन करणो न वामकरं दक्षिणवि
 नोदादिसारणी गन्धेन वाग्नहाः षड्भूमे संस्कृतास्साधितास्ते नैव वर्षप्रवेशेऽपि उदयांतरादिषु क
 र्मे संस्कृतास्स्यष्टाग्नहास्स गतिकास्साधनीयाः उक्तञ्च पद्धतौ अथ प्रवेशे रव्यं रासं च
 राः कर्णा निजात् साधनीया विलग्नञ्च स्यष्टं कार्यं निजोदयेः १ नेग्नहास्यष्टाग्नहा उक्तञ्च भा
 स्वरं कार्यं नात्राविधा होतुं सवजानकादौ रवेदैः स्फुटैरेव फलं स्फुटत्वमिति अत्रादिशब्देन वर्षप्रवेशदौ ज्ञेयम् नाजि
 कं सरेषु विनाग्नेहस्य घृतेरैर्न किंचित्फलं प्रवक्तुं नितरां समस्यादिति अथ ब्रह्मसौरार्यादिपद्मराणां सत्वात् कस्मि
 न पक्षे ग्नहास्साध्या इत्युक्तञ्चामोदरपद्धतौ यान्ति संसाधिता एवेता येन दृग्गारितैक्यताम् तेन पक्षे एते कार्य
 स्फुटास्तत्समयोद्भवा इति ननु ग्नहानयनमार्गशस्त्रादेव कर्तुं युज्यते न तु मनुष्यात् तस्याऽप्यथार्थत्वादि चेत्सत्यं नृहं

शंभरभुजांतरोदयोंतरचरपलादिसंस्कारसद्वावात्सूर्योदिसर्वग्नहारागमन्यथादर्शनात् तस्मान्न्यष्टग्नहसहितैस्तद्देशी-
यपञ्चांगैः कृत्वा तद्देशीयमनुष्याराण्यष्टग्नहाः कर्तुमिष्यन्ते न त्वन्यत्रेति ज्ञेयम् अथ लग्नादिद्वादशभावसाधनम् उ-
क्तं च जातकसुधानिधौ जन्मावृष्ट्यादिषु भाष्येषु भावाविधेया सुधिया यतोत्र तत्तद्देशेनैव दिशंति नित्यं शुभाशुभ-
भावभवं न भोगा इति ताजिकतिलकेपि भावसाधनमथाभिधीयते हायनोन्यफलनिर्णयहेतोः प्रत्ययानजनितवश-
वेशने भावसाधनमथादिकारणमिति भावानां नामान्युक्तानि ताजिकमुक्ता बर्त्या तनुर्धनेभ्यः सुहृत्सुलभिरित्य-
रंधधर्मीः क्रमशो विलग्नात् व्यापारलाभव्ययसंज्ञकाश्च संहारगत्यास्युरिमेकतुल्या इति अत्र लग्नादिभावाश्च न-
यसंज्ञा ज्ञेया यथा देहविचारो लग्नात् इव्यविचारो द्वितीयादेवं सर्वत्र एतत्सविशेषभावविचारे वक्ष्यामः तत्र भावान-
योपायमुक्तं च खंडदिनाङ्कनयनं स्यात्सा यने के जतुलादिया ते शंक १२ प्रभास्वदुदले सभासा त्रिधा सभादिगज-
दि विधीतुं त्यात्रिहत्सुश्च खंडकानि स्यात्सा यनोऽंशं शुभजर्षसंख्य चरद्दे योगे लघुभोग्यघातात् रवाग्न्या प्रियुक्त-
सुचरपलादिषु विभक्तं घटिकादिकं स्यात् चरेण संयुतो नाश्वकर्तव्यातिथिनाडिकाः मेषजूकादिषु जूके स-
यने स्तेदिवा दले दिनाङ्कं त्रिंशतः शुद्धशेषं रात्रिदलं भवेत् अथ नत्तादीनामानयनमुक्तं सकलसिद्धान्तमंडलीसरो-

हा.
१.
१३

विहरणराजहंसगणितविद्याचातुरीतांत्रिकपंचाननाहिगवीप्रवीणैः पद्धतिचिन्तामणौ तत्रादौनतोन्नतानयनं दिना
हृद्युंगरात्रिगतावशेषनाज्योन्नतपश्चिमपूर्वकं स्यात् द्युयातहीनं द्युदलनतप्राक्दुखंडहीनेद्युगतं परंतत् नैश्वर्य
पुनरावृत्त्यनं भूनेत्रवेदो ४२१११ शकोदशशहीनः खषड्भिर्विहृतोयनांशः त्रिघोर्कराशिः स्वदलेनयुक्तस्त्वावन्मि
ताभिर्विकलोभिराह्याः अथस्यहृत्तन्नानयनं तत्रस्यहृत्तन्नानयनोपयुक्तंस्वोदयसाधनं ब्रह्मण्ये लंकोदयानाग
तुरंगदस्त्रागोक्तश्विनोरा मरदा विनाड्यः क्रमोक्रमस्था २७८।२९९।३२२३।३२३।२९९।२ ७ अथरवराडकेसेवेः
क्रमात्क्रमस्यैश्वर्यहीनयुक्ताः मेघादिषष्मसुदयास्वदेशेतुलादितोमीचविलोमसंस्थाः १ अथलंगनसाधनं य
त्कालार्कस्मायनस्तस्यभोग्यैर्भोगैर्निघ्नः स्वोदयः रवाग्निभक्तः भोग्यञ्जत्यादिहनाडीपलेभ्यः शेषादग्न्यावर्द्धोदयः
आवशेषम् त्रिशन्निघ्नमशुद्धाप्रभागाद्यमेषपूर्वकैः अशुद्धात्प्रागदहैर्युक्तंलंगनस्याद्ययनांशकम् १ भोग्यास्त्य
कालात्तवत्रिघ्नात्स्वोदयाप्रलवादियुक् रविरेवभवेत्तन्गनसखड्भाकीत्रिशतनुः अत्रजन्मदेशीयमेघाविलंगनमात्रे
रंगनस्यष्टीकरां कर्तव्यं न त्वन्यदेशोदयैरिति अथधनरांलंगनानयनेविशेषः सूर्योदयाद्यानघटीयुभोग्यैर्दिवा
वशेषैरसभार्कभुक्तैः निशागतेव्यङ्गयुतार्कभोग्यैर्निशावशेषैरविभुक्तभागेः गतागतैराशुदयैः खभोक्त्यालंगन

नरीसममेवंभूयादिति अथदशमलग्नानयनम् युक्तायनां शार्कगतैष्यभागाः लंकोदयघ्नाः खगुरोऽहतास्तत्
स्याद्भक्तभोग्यन्तपनस्यजत्यात्यलीकृतात् मागपरान्नतान्तत् क्रमाद्गतेष्यात्तदयोश्च शेषमशुद्धहृत्वाग्निगु
णंलवाद्यम् विषद्वपूर्वपरमेविहीनयुतंखभंस्यादयनांशहीनम् लग्नंसषड्भम्मदनाभिधानंतुमीभिधे
स्यादशमात्सषड्भात् अथपूर्वेनतेपिधनलग्नानयनार्थमदीयमृत्तम् प्राङ्गतस्योनतंहत्वारविंशत्वास
षड्भकम् लंकोदयेधनारख्येनकर्मणास्यात्त्वभंस्फुटम् अथनतंविनेवलग्नदेवदशमलग्नसीधुनं
विवोहृत्वावने कृत्वालग्नार्कवद्वात्रिखराडंभूयोव्यक्षेस्तद्वृटीभिर्विलग्नम् चक्रार्द्धेनतेचतत्कार्यमे
वंजयियातोभस्तमथ्याह्लग्नैरिति अयमर्थः प्रथमंस्वाभीष्टकालेस्वदेशीयोदयेर्लग्नंकार्यततस्तदेवलग्नैर
शंमत्तुनार्थे सूर्येकल्पयित्वाअयनांशल्यभानोरितेचरदलमानेयम् ततश्चरपलयुतहीनानाडिकाः प्रचचंद्रा
द्युदलजयनिशाहृयाम्यमेवैविलोममिति रात्रिदलमानेयंततोरत्रिदलमेवेष्टकालम्यकल्पप्रागानीतंल
ग्नमर्कंकल्पयित्वा व्यक्षेर्लंकोदयेतत्तत्प्रकारेणानीतंलग्नंचतुर्थलग्नंभवतिअथतेप्रागलग्नचतुर्थेषड्भूर्येन
क्रमेणं सप्तमदशमलग्नेभवेतां अथलग्नचतुर्थयोः सिद्धौसंधिसर्वभावानयनेमत्कृतपद्यानि लग्नंचतु

र्योत्तंशोध्यशेषषड्भिर्देर्दिभाजितम् राश्यादियोजयेत्त्रिगुणसंधिस्स्यात्त्रिगुणविनयोः सन्धिः षडंशसंयुक्तो ध-
 नभावो भवेत्स्फुटः धनभावः षडंशसंयुतसन्धिर्द्वनतृतीययोः षडंशसंयुतसन्धिस्तृतीयो भाव उच्यते षडं-
 शांस्तृतीयस्यात्सन्धिर्भूतचतुर्थयोः तृतीयसन्धिरेकाह्यं सूर्यसंधिर्भवेदिह द्वाह्यस्तृतीयो भावोऽपि पुन-
 र्भावो भवेत्स्फुटः आह्यो द्वितीयसंधिः स्यात्संधिः पञ्चमभावजः धनभावो वेदयुतोरिषु भावः प्रजायते लग्न-
 संधिः पञ्चमुतः सन्धिस्तद्विषु भावजः लग्नाद्याः संधिसहिताभावाः षड्भाशिसंयुताः सप्रमाद्या भवन्तीह भावाः
 सर्वसंध्यय इति अथ केवललग्नज्ञानादेव सकलभावराशिसाधनार्थं सुगमोपायो मन्त्रतः खलु लग्नादेव
 माराविधिना चरमानयेत् लग्ने मेषादिषड्भ्यस्तेनो नास्ति स्थिनाडिकाः ५ तुलादिषड्भ्यो सहिता प्रकल्प्यन्ते शेष-
 पुनः तैरशोऽसहितं लग्नं लग्नसन्धिः प्रजायते तैर्युतो लग्नसंधिश्च धनभावो भवेदिह तैर्युक्तो धनभावश्च
 सन्धिः प्रजायते तैर्युक्तो धनसन्धिश्च भ्रातृभावो भवेत्स्फुटम् तैस्संयुतो भ्रातृभावसन्धिस्स्यात्तद्विजा-
 धः तृतीयसन्धिस्तैर्युक्तसूर्यभावः प्रजायते पूर्वोक्तवत्पुंससाध्याशेषाः भावास्तसन्धय इति भावविच-
 रं फलमुक्तं श्रीमन्नीलकण्ठदेवज्ञैः रेवटे सन्धिद्वयानास्ये फलनद्रावजम्भवेत् हीनेधिके द्विसन्धिभ्याम्भा-

विपूर्वापरेफलम् अन्यत्रापि आरम्भसन्धेर्द्युचरोपदोनः फलहृदात्यादिमभावजातम् विरामसन्धेरधिकस्तदानीमागा-
मिभावोत्पत्त्यफलप्रदस्यादिति अत्रेदमवगन्तव्यम् यदाकदाविदेकराशिर्भावद्वयेसेमायाति अथवासकराशिंपरित्यज्यावा-
याति तथाभावाङ्कुडल्यान्नादृशसव राशयस्थाप्याः सन्धिराशादितुल्योग्रहः पूर्वापरभावसन्धिस्थरेखायामेवस्थाप्यः
अथचर्मावकुण्डलीकेवलमभावफलार्थमेव अन्यस्सर्वोपिताजिकविचारोग्रहकुण्डलैवविधेय इति चेन्न अत्र
भावविशेषकानयनमुक्तस्मृतावल्याम् ग्रहसन्ध्यन्तरंभावसन्ध्यन्तरविभाजितम् लब्धंभावफलं ज्ञेयं तत्रिभ्यः
विशेषकाः १ अत्रान्तरकरणविशेषउक्तः पद्धतौ आद्यसन्धिर्मेहाद्वाङ्गोध्योभावो न के गृहे भावस्य सन्धिर्महामु-
ध्योग्रहोभावस्य अधिके भावतस्तु फलं सर्वजन्मवर्षव्रतभिक्षु विशेषकानुमनिनगमनम्यस्त्रबास्तुषु अथकीदृ-
शोभावो गृहसंयोगेन शुभाशुभं वा फलं प्रयच्छतीत्युक्तं ताजिकतिलके निजपतिगुणवित्पुणरिपूज्यैर्यदिसहितम् ।
विलोकितः सभावः अतिशयफलदोनशेषरेवटेरथसहितस्त्ववलोकितोवशेषैः अत्रवस्यमाणाभाववलेसंवल-
भावस्यफलं दातृत्वं निर्वलस्य नैवेति ज्ञेयं अथास्माद्गृहादयं ग्रहः कस्मिंस्थानेस्तीति ज्ञानार्थं यवनमनेनेतरंतरसंख्या-
उक्ताचिंतामणौ अर्कादिभ्यश्चद्विपूर्वांस्तलग्नास्त्यक्ताशेषाधोलवाः पञ्चभूम्यः चैत्यूनास्तल्लेधिनाशुद्धिमान्स्याः ।

हा.
२.
१५

नस्मिन् राशवन्वयाभेपरस्मिन्निति इतिदेवज्ञवर्यपण्डितदामोदरात्मजवलभद्विवरचितेहायनरत्नेग्नहराशिस्तुतुपव
र्येप्रवेशाद्यानयनाधिकारः प्रथमः १ अथग्नहाराणंदृगाध्यायोनिचूप्यते तत्रदृष्टिप्रयोजनमुक्तंताजिकालंकारे मर्म
श्वराणामुक्तंयावद्दीप्तरास्येरां तावन्नशक्यतेवक्तुंफलंवर्येशुभांशुभमिति योगसुधानिधावपि प्राप्तेकोराण्य
खिलेर्ज्ञातेप्रोगतेभ्याम्यतिदृष्टिहीनः तथोपदिष्टेष्टफलेविनेक्षरांवदामिदृष्ट्यानयनेततोहमिति तत्रग्नहोरां च
तुहोदृष्टिः संप्रत्यक्षस्नेहासमस्तलोकसमक्षस्नेहदा द्वितीयागुप्तस्नेहाप्रत्यक्षस्नेहकारिकाप्रकथितमेवेष्ट
यसंसिद्धिदा तृतीयागुप्तवैराप्रकाशितशत्रुभावकारिका चतुर्थाप्रत्यक्षवैरा आसालक्षरां दृष्टिपरिमारां च
मरसिंहः नवपंचमयो ११५ दृष्टिः पादोना ४५ सर्वदृष्टितः सवला मेलायकदृष्टिरियंप्रत्यक्षस्नेहदृष्टिश्च
कादशयो ३११ दृष्टोयोवीक्षतेतृतीयदृशा तदृष्टिस्त्रांशोना ४० न्यस्यतुषड्भाग १ दृष्टिश्च अनयोर्गुप्तभावश्च
सर्वत्रकार्यसिद्धिकरी अनस्यैकादशस्थानदृष्टुः दशमचतुर्थे १०१४ दृष्टिः पाद १५ दृगिहगुप्तदुर्जनाहजाभि
चोपयसप्रमकेसकला ६० प्रत्यक्षदुर्जनादृष्टिः एकस्यस्थितयोरप्युभयोर्दृष्टिर्मतासकला ६० दृष्टिश्चरावविच
सप्रखामुनितिसोरिदृशः सुतारव्यास्पूरिति विराददृष्टिफलमाह वामनः पञ्चमेनवमेदृष्टिस्सर्वसोरुधेभ्यामा

रा. प्रकटीकुंजनेत्येषामित्राणिस्त्रजनांस्तथा तृतीयेकादशेदृष्टिस्सदास्त्रेहप्रवर्द्धिनी सुतसन्नोयेदामव्याह नीमागा
धनेषदा चतुर्थेदशमेदृष्टिर्गुणदुर्जनभेदिका मित्रघातकरीदुष्टाशोकसन्तापवर्द्धिनी उभयोस्सप्तमादृष्टिः न्यज्यावा
पुंभेदिनी विवाहस्निग्धहंयुद्धसंकटेचकरोतिहिरकक्षेवलिनीदृष्टिः प्रधान्यात्कार्यसाधिनी स्वस्थानेफलदा स्थाप्यः
त्रपक्षान्तथैवच तृतीयेकादशपाद १५ दत्तव्योमचतुर्थयोः ३० त्रिकोरोऽयं हि ४५ मूर्त्यस्थे पूर्णं पश्यन्निचः अत्र
तिअत्रवामनेन तृतीयेऽंशेना ४० एकादशमेष्ट १० गमिताचतुर्थदशमेपादमिता १५ दृष्टिनुक्ता तत्रैव
तस्यसंज्ञसिंहस्यविनुद्वाहानेकताजिकग्नयादौमूलमृग्यमिति राजिकसारेपिपादत्रिउदेस्वदत्तखतये
त्रयस्यान्नवर्णमेपिपश्यन्निपूर्णसमसप्तकेचगहान्यचान्यत्रविलोकयन्तीति अत्रैकक्षेसमरसिंहेनाशुभोद
ष्टिनुक्ता वामनेनशुभांदृष्टिनुक्ता अनयोर्वाक्योर्व्यवस्थायोग्रहावेकस्थानगतौउच्चस्वग्रहगतौ
वक्ष्यमाणामेत्रीचक्रेण प्रकारान्तरेणवामित्रग्रहगो १० वास्यानाम् तदातयोर्दृष्टिश्शुभफलदात्री यदेतुस
मशत्रुनीचक्षेत्रादिगोस्यातान्तदातयोर्दृष्टिरशुभेति अथयवननामाङ्गितादृष्टिः सुकारिणा स्यादेकक्षेसप्त
स्यान्मुकाविला तरवीदिकचतुर्थेतुनिस्रः प्रोक्ताभयप्रदास्तृतीयेकादशेदृष्टिस्तदा प्रोक्तामहोन्नमा नवषज्ज

योदृष्टिर्व लीप्रोक्तामहाशुभेति अथदृष्टश्योराशिभेदे सत्यपि द्वादशं शमध्ये तयो रवस्थाने दृष्टयो र्यो न
फलदात्र्यः स्युः द्वादशं शानि क्रमे तु साधारण फलदात्र्यः स्युरित्युक्तं समरसिंहेन सर्वोश्चेता हि दृशो १२ द्वादश
भागांतरे भवेयश्चेत् तत्सर्विषेयाज्ञेया दृष्ट्यानुसारात्सर्वमिति वामनोपि दृष्टिस्थानेषु सर्वेषु द्वादशं शान्तरे
स्थितः शीघ्रगृहाद्गृहो मनुः शुभासा दृष्टि उच्यते इति अत्र गृहाणां दीप्तां शमध्ये दृष्टिफलं पूर्णमिति युक्तं ताजि
करत्नमालायां दीप्तां गस्थिताः संतो दृष्टिस्थानेषु चेत्स्थिताः तदा दृष्टिफलं पूर्णं प्रोक्तं यच्छंति रेव चरा इ
ति संज्ञासंज्ञे पुरः पृष्ठे स्वदीप्तां शैर्विशिष्टं दृक्फलं गृहः दद्यादति क्रमे तेषां मध्यमं दृक्फलं विदुरिति वि
मुक्ता वल्गा शीघ्ररेव चरपुरः स्थिरगामी तस्य दृक्कनिगदिता विफलं सा अन्यथा भवति भावि फलान्नैव त
न फलदा समगतेति अन्यो विशेषास्ताजिकसारे क्रूरगृहाश्चेत्तवल दृष्टिसंस्था पायेतराः सौम्यदृशि स्थिता
यच्छंति ते दृष्टिफलं यथोक्तं फलं तदर्थं च विलोमसंस्था इति यदा तु क्रूराः सौम्यदृष्टिविषये सौम्याः क्रूरदृष्टिवि
षये तदा द्वे फलदा तारः स्युः क्रूरसौम्ययो र्योगे चरणात्रयं फलं ज्ञेयं यदा ह वाग्नः दुष्टदृष्टिस्थिताः क्रूराः सौम्याः
सौम्यदृगाग्निताः दृष्ट्युद्भवं फलं पूर्णं नृणां यच्छंति रेव चराः व्यत्ययस्थाः फलस्यार्द्धं यच्छंति गृहदृष्टिं पादो

न सौम्यपौषैश्च फलं ज्ञेयं विचक्षणे रिति विशेषांतरमाह समरसिंहः चक्रस्य वामदक्षिणदृष्टिर्वैलीयसी शो-
ति अत्र चक्रस्य वामदक्षिणा लक्षणा मुक्तं हिल्लाजेन घुनाच्च राशिष्वेकं वात्थारव्यंचान्तरं लग्नात् वात्याभ्यन्तर
पोरपि संज्ञेता वामदक्षिणाख्या तु वामनोपि चक्राद्य नार्दले दृष्टिग्नहाणा स्वामदक्षिणा ज्ञेया वास्या सुते प्रे-
हा वामदक्षिणो दक्षिणेति अयमर्थः लग्नस्थग्नहस्य भोग्यभागादारभ्य सप्तममुक्तभागपर्यन्तं यावद्दृष्टिः सा
क्षिणा एवं सप्तमाच्च लग्नं यावद्दामदृष्टिस्सा दक्षिणा दृष्ट्या पेक्षया सवल्लज्ञेयेति उदाहरणमाह समर-
भूके द्वोपरिदृष्टिर्मध्यात्सवलेतिसर्वत्रेति अस्यार्थः दशमदृष्टेस्सकाशाद्रूपे द्वोपरियादृष्टिस्सा सप्तमस्य
वं सर्वत्र ज्ञेयम् यथा सप्तमस्थग्नहस्य लग्नादशमे चतुर्थे च पारमितादृष्टिरस्ति फलं चतुर्थदृष्टिर्वा महां वा द-
शमंदक्षिणा दृष्ट्या पेक्षया इत्यशालादियोगेष्वन्ययोगेष्वपि वा सवल्लज्ञेयेति अथ स्थानविशेषोक्तदृष्टेर्वि-
शेषफलनिर्णयार्थं स्पष्टदृष्टिकल्पानयनमुक्तं संज्ञांतरे ॥

॥ अपास्य पश्यन् निजदंष्ट्रमुखे ।
टादेकादिशेषध्रुवलिप्रिकास्त्युः पूर्णीखवेदास्तिथयोऽस्य वेदाखेषश्चिरभ्रंशं रवेदसंख्यातिथ्यः खेचन्द्रविग्रहे

हा. भूतर्काशेषांशयैष्यविशेषघातात् लब्धंखरामैरधिकोनकेष्वेस्वर्गान्भुवेताः स्फुटदृष्टिलिप्ता इति अथात्र
 २. पायोमतकृतः दृष्ट्याविहीनदृश्यस्पर्शतोदृष्टिमुच्यते एकशेषेविनाराशिमंशार्द्धदृष्टिमुच्यते द्विभेपञ्चदशो
 १७. गार्द्धज्वत्रिशेषके. भागार्द्धत्रिंश ता ३० युक्तज्वतुयैस्त्वाद्वसंयुतम् भोग्यांशापञ्चमेद्विघ्नाभोक्तांशदृष्टिमुच्यते षडे
 द्विघ्नाभोग्यभागः सप्तमेस्त्वाद्वसंयुताः मुक्तभागाभवेत्तदृष्टिः कलाद्याताजिकोदिता अष्टमाभ्यधिकम्योत्थ राश्याद्य
 भवरशितः शिषमंशीकृतंद्वाभ्यां हृतं दृष्टिस्तुजायते नवमेदशमेपेवंशिवभेमुक्त भागाका द्विनिघ्नाभूत्यभेदि
 घ्नाभोग्यांशादृष्टिमुच्यते अथास्मिन्दृष्टिगरितेस्थानंदृष्टिस्त्रिनापिगहाराणंदृष्टिरप्यतितद्यथा दृश्याभोमः ५१५
 दृष्टाचतुः ०१५ अत्रोभयोर्यद्यपिषष्टमस्थानदृष्टिर्नास्ति तथापिपूर्वोक्तगरितिनागतादृष्टिकलाः २० तत्रैष्य
 मारोत्युशात्नादियोगेवर्षेशविचारेच अथचयोभावस्वामिसौम्याभ्यान्दृष्टोयुक्तोयमेधतइत्यादिभाषविचारेच
 स्थानदृष्टिमागयद्गरितागतदृष्टेर्वाइतिसंशयनिवारणार्थयथोभयोरैक्यमभवतितथादृष्टिगरितमुक्तमु
 क्तत्रत्याम् दृष्टनदृश्यदशदृष्टभुत्ये १०।२ भागाद्यधोनेत्र २ हतन्त्रियि १५भ्यः अडे. ३।१खरामे ३०भ्यइभाः
 ५।५भितु ८।४ त्रिघ्नेन्द्रिहृत्याप्तमिषुश्रुतिभ्यः ४५ खतर्के ६० राशिप्रमितेक्षुरिनेष्ट्रम्वियदसंभ्यो ६० भवतीहृदृष्टिः शुभ

हा.
२
१८

संयेष्टवचरं मेवात्त्वदेशेदयानेकी कृत्य पुनस्तथैववचरः साध्यांशपूर्वोवृत्तैः यः स्याद्योगदत्तनयोः सैभति स्पष्टो यद्विज्ञात
संस्तद्भागमितालवायदिनदोदृष्टिः स्फुटासोच्यते ज्ञेयं दृग्जनितं शुभाशुभफलं पूर्णततोधीमताकेषां चिन्मत्तमं भावि
शिमयारवेचारिराभाषितं यादवः सवतयोरभागकाश्चदीप्रांशतुल्यायदियोगकार्ये योगोत्थमिष्टयद्विवाद्यनिष्ठेतिह
दने किल वक्ष्यमाणमिति अथ दृष्टिगणिते विशेषान्तरोमिश्रोतः दृश्यस्य दृष्टारहितस्य भागागजेन्दुम् १८ श्रेयधिकारव
रामा ३० तृतीया पुनस्तेरवितो १२ विशेष्याः स्वदीपभागादथवा विशेषध्यान चेद्विषयं तितद्व्यजहृकस्याद्यथोक्तदृक्ते
न कल्पाविनिष्ठाः दिवाकरे १२ दीपलवेः क्रमेण भक्ताः स्फुटादृष्टिकला भवन्तीति गहं दृष्टिप्रयोजनमाह वामनः फ
लं दृष्टिप्रमाणं स्वयं यच्छति खेचराः तत्फलं वलमानेन ज्ञात्वा देशेषु भाष्यमिति अथ दृष्टिप्रधानत्वात् नैत्रीचक्र
स्य पूर्वदृष्टयोभिहितास्तत्रावसरप्राप्तं नैत्रीचक्रमुच्यते तत्र नैत्रीचक्रं चतुर्विधं एकं दृष्टिवशेन मित्रसमं शत्रुवपदि
द्वितीयं दृष्टिवशेनाधिमित्रसमं शत्रु अधिशत्रुवपत्तृतीयं दृष्टिवशेन मित्रशत्रुवपम् चतुर्थं दृष्टिविनेवनियतमित्रशत्रु
वपम् तत्र मथमन्विधमेत्यादिसहितं नैत्रीचक्रमुक्तं रोमकताजिके मित्रतृतीयपंचमनवमेकादश ३।५। ८। ११ ग
तोपियोजस्य धनरिपुमृतिरिक्तेषु च २।६। ८। १२ समोगहस्याहितिर्ज्ञेयम् शत्रुस्तथैकतुर्थे जायास्थाने तथा

शतदशमे १।४।७।१० ताजिकहिस्त्राजमतेनैतादृक्कथितस्माभिरिति द्वितीयविशेषवलोपयुक्तम्बन्धधामे ॥
 केचक्रसुक्तमुक्तावल्यामयप्रत्यसमत्वदृष्टि १।५ फलदो जेयो ५ धि मित्राभिधोगुप्तस्त्रेहदृशा ३।११ यम
 शत्रुपिपेयः प्रत्यसदोर्जन्यदृक् ७।१ इति तृतीयमित्रशत्रुनूपमैत्रीचक्रसुक्तत्रैव इष्टानिष्टेस्त्रकोत्वेदोनेक
 कोचशुभाशुभम् यद्वामित्ररिपूजेयौ स्वदृज्ज्ञानानुमानत इति चतुर्थनियतमित्रशत्रुनूपन्निविधमैत्रीचक्रसुक्तना
 जिकसारे मित्राख्याशशाङ्क शक्रसचिवाभौ मार्कदेवार्चिताजीवार्कदृशादधि

मित्राभिधोगुप्तस्त्रेहदृशा							
म	स	म	म	म	म	म	म
म	म	म	म	म	म	म	म
म	म	म	म	म	म	म	म
म	म	म	म	म	म	म	म
म	म	म	म	म	म	म	म
म	म	म	म	म	म	म	म
म	म	म	म	म	म	म	म

पाशानिसितौ चन्द्रार्कभूननृनासौम्यादित्यभवौ शशाङ्कसितौ मन्त्रशुंकोद
 मेसूर्योत्पूरिपवस्तुताजिकमते जेयावधैश्चादिता इति एषो सर्वेषाञ्चक्राणा
 यथासम्प्रदायम्यावस्थादृष्ट्येति मैत्रीचक्रप्रयोजनम्बन्धधामे पञ्चवर्गविले
 जेयम् तदग्नेसर्वम्प्रकटीभविष्यति अथ पञ्चवर्गविलनत्प्रयोजनम्बन्धधामे
 वसूरिः वलम्विशोपकज्ञानम्पञ्चवर्गविलम्विना नमवेदथवक्ष्यामिपवि

हा.
२.
१६

गीषसाधनमिति ताजिकालंकारेपि वीर्यज्ञानेवर्षनाथप्रसिद्धः कर्तुं शक्यानेवयस्मात्समासु ज्ञातुं वीर्यसूत्रं
 खेचसराग्नस्याहंस्थेपञ्चवर्गीविधानमिति पञ्चवर्गीनाहसमरसिंहः स्वगृहंस्वोच्चहृदत्रैराशिकमथमुसहं
 ति पञ्चगहाधिकारविनाधिकारंगहोनवलीति तदर्थं गहेशनाहं वामनः भौमशुक्रज्ञचंद्रार्कवधशुक्राः प्रमंत्रिणः
 शोरिः शनिस्तथाजीकेमेघादीनामधीश्वराइति अथग्नहागामुच्चनीचराशीन्तत्परमोच्च
 नाहयादवः मेघावधौयमकरोमृगहृक्कुलीरोमीनस्तुलादिनपपूर्ववर्गोच्चकानि अंश १०
 ग्नि ३ पिंड २८ त्रिंश १५ वायु ५ म २७ विंश २० तुल्यासुंगालवाः स्वनगास्तुभवंतिनीचाइति
 राशिसहद्वेशः संज्ञातत्रे मेघेगतकोष्ठशरेषुभागाजीवास्फुजिद्वारशनेश्वराणां वधेषुषसा
 मशयजजंशः शुक्रज्ञजीवार्किकुजेशहृदाः युग्मेषडंगेषुनगांगभागाः सौम्यास्फुजिजीवकुजार्किहृदी क
 केदितकीजिगाधिभागाः कुजास्फुजिद्वज्यशनेश्वराणां सिंहंगभूतादिरसांगभागादेवेज्यशुक्रार्किवधारहृ
 दः स्त्रियांनगाशधिनगागाक्षभागाः सौम्योशनोजीवकुजार्किनाथाः तुल्येनसाष्टादिनगहिभागाः कोराज्ञजी
 वास्फुजिद्वारहृदाः कीटेनगाध्यहृशरांगभागाभौमास्फुजिद्वेज्यशनेश्वराणाम् चापेरवीधसुधिपञ्चवेदाजीम

स	र	म	तु	व	शु	श
०	१	२५	५	३	११	६
१०	२	२४	१५	५	२७	२०
६	७	३	११	६	५	२
१०	३	२४	१५	५	२७	२०

वास्फजिद्धारशनैश्वराणाम् मृगेनगाघृष्टयुगश्रुतीनां सौम्येज्यशुक्रार्किकजेशहृद्वा कुम्भेनगांगादिशरे
 कुम्भागाः जशुजीवारशनैश्वराणाम् मीनेर्कवेदानलनन्दपक्षाः सितेज्यसौम्यारशनैश्वराणाम् अथत्रैरा

शिकेशां ताजिकालंकारे मेघेभौमार्कशुक्रावधविधुशनयः

स्युर्देवेयुग्मराशेदेवेज्यश्माजसूर्याः सितवधशशिनः कर्कटेसंप्रदिष्टाः सि

हेमं देज्यभौमारविसितशशिजाः स्युर्देवन्त्यानुलायाञ्चनार्कज्यासुथा

लौकजं रविकवयो जेनुमन्दाश्चपापे मकरेगुनुभौमपत्तिनीशास्सितविच

नुमसो घटेमिनुक्ताः शनिवाक्यतिभूमिजास्तुमीनेकथितासद्गुणकैर्दे

कारणनाथा इति चैरुशिकेश्वरालाघवेनोक्तास्संज्ञातन्त्रे आद्याः वजाद्या

रत्रितीपिमथ्यमास्सितान्तृतीयाः क्रियतो हकारापा इति अनिलाव

वेनत्रैराशिकेश्वसउक्ताहरिभृद्देवज्ञैः द्विशून्यपञ्चयुग्माशिसप्तनष्टे

हकारापाः अत्रवर्तमानो राशिर्ज्ञेयः वर्तमानराशिः प्रथमदेकारो

मे	र	मि	क	सि	कं	तु	व	ध	म	कु	मी
१६	२७	३८	४९	५०	६१	७२	८३	९४	१०५	११६	१२७
१३	२४	३५	४६	५७	६८	७९	८०	९१	१०२	११३	१२४
१०	२१	३२	४३	५४	६५	७६	८७	९८	१०९	१२०	१३१
७	१८	२९	४०	५१	६२	७३	८४	९५	१०६	११७	१२८
४	१५	२६	३७	४८	५९	६०	७१	८२	९३	१०४	११५
१	१२	२३	३४	४५	५६	६७	७८	८९	१००	१११	१२२
१२	२३	३४	४५	५६	६७	७८	८९	१००	१११	१२२	१३३
९	२०	३१	४२	५३	६४	७५	८६	९७	१०८	११९	१३०
६	१७	२८	३९	५०	६१	७२	८३	९४	१०५	११६	१२७
३	१४	२५	३६	४७	५८	६९	८०	९१	१०२	११३	१२४
११	२२	३३	४४	५५	६६	७७	८८	९९	११०	१२१	१३२
८	१९	३०	४१	५२	६३	७४	८५	९६	१०७	११८	१२९
५	१६	२७	३८	४९	६०	७१	८२	९३	१०४	११५	१२६
२	१३	२४	३५	४६	५७	६८	७९	८०	९१	१०२	११३
१४	२५	३६	४७	५८	६९	८०	९१	१०२	११३	१२४	१३५
११	२२	३३	४४	५५	६६	७७	८८	९९	११०	१२१	१३२
८	१९	३०	४१	५२	६३	७४	८५	९६	१०७	११८	१२९
५	१६	२७	३८	४९	६०	७१	८२	९३	१०४	११५	१२६
२	१३	२४	३५	४६	५७	६८	७९	८०	९१	१०२	११३

हा०

१.

२०

द्विद्युतोद्दितीयदेष्कारोऽस्ययुतस्त्रतीयदेष्कारोपञ्चपुक्कर्तव्यस्सप्ततष्टेसूर्योत्तदेकारास्वामीभवतीत्यर्थः
शस्त्रहा उक्तास्तजिकरत्नमालायाम् सुरास्त्रहास्यः क्रियनक्रजूकलीरपूर्वक्रियपूर्वकारणमिति एतन्मन्त्रः
पट्टशेमाह्यादवैश्विजधनुर्हरयोजसुरवास्मृतास्त्वलिकुलीभाषाश्चकुलीलः धटमुखाषट्शम्भटामतामं पञ्चष
मकरादय इति अत्रताजिकभूषणताजिकालंकारादौ सुरास्त्रहेशान्नन्यथेवोक्ताः खीज्यमदास्मिनचतुर्भौ
माः शनिज्जिवाः कविभौमचन्द्राः सुरास्त्रहेशान्नजतोमृगेन्द्रास्त्रनुर्द्धरादह्निनिशिद्वयोर्वेति नैतदुच्यते यत
स्समरसिंहेनैतेवर्षशनिर्गीयाथत्रैराशिकेश्वरा उक्ताननुससस्त्रहेशाः मेमादिचतुस्त्रैराशिकेश्वरादिसिता
किंभृगवोहिगरूशशिवुधभौमानिशिशनिकुजगुर्विन्दवः सतनमिति एतेदिनरात्रिविभागोक्तास्त्रैराशिः
त्रैराशिवर्षशार्थमेवेत्युक्तं संज्ञान्तत्रैर्वर्षशार्थदिननिशैर्विभागोक्तास्त्रैराशिपादति तस्मादत्रपूर्वोक्तानवा
शशावर्षसस्त्रहेशाः उक्तंचसुधानिधौ सुसस्त्रहनवांशज्चकथितंताजिके मने इति ताजिकतिलकेपिसु
स्त्रहेशान्ननवांशनाथाः प्रोक्तास्सदाखिन्दकरोमकाद्यैरिति ताजिकमुक्तावल्यामपि सुरास्त्रहेशान्नवमा
शपान्येजगुर्ननेरिन्दकशास्त्रविज्ञा इति अथपञ्चवर्गीफलमुक्तं यादवेन स्वकीयगोहादिभवाशुभास्याः

त्यापारिजाताविपरीतभावा मित्रादिजामध्यफलेषुवर्गी ५ विशेषकीर्णोनयनंबुवेहम् अथपूर्वगहबलज्ञाना
धैर्यानान्युक्तानि इदानींकस्मिन्स्थानेकियद्वलमित्युक्तं गहज्ञाभरगो त्रिंशन् ३० स्वभेविंशतिउच्चगेस्यान्निधिः
१५ स्वहृद्दशकंदृकारो १० नवांशकेपञ्च ५ भवन्त्यशीतिरेवसुगाप्राश्चविंशोपकास्युरिति अथचित्रसं
मशत्रुपैमेत्रीचक्रेवलविभागउक्तः संज्ञांतत्रे स्वस्वाधिकारोक्तवलंमु हृद्देपादोनमहंसमभेरिभेधिः ए
वंसमानीयवलंतदेकेवेदोदृतेहीनवलः शरोनइति उच्चवलानयनमुक्तं वामेनन नीचानितोत्तहः सा
ज्यधिकोमराडल १२ शोधितः शेषस्यांशानंद ९ भक्तावलमुच्चस्यजायतइति अथात्रसामकंप्रदुम नी
चगुहान्तरंकार्यं स्रग्दादल्यंयथाभवेत् नदांशक ९ लवः स्त्रीस्ववलस्यानाजिकेस्फुटमिति नीचेगहः
शोधनीचवागहृशोधितेसतियथास्रग्दादल्यंभवतितथाकार्येनस्यांशानवभक्ताउच्चवलस्यादिति अ
थधिमित्रमित्रसमशब्धिशत्रुपैमेत्रीचक्रेवलविभागउक्तस्तजिकतिलके उक्ताः कलाः स्वस्वरातेगहं
द्वेषत्येकवर्गेत्वधिमित्रगेह्रे स्वाध्मंशहीनाहितगेहसंस्थेस्वाद्धौनिताः स्वाधिलवत्रयोनाः समक्षगेशत्रुग
होपयातेनिजाष्टमांशप्रमितंवलंस्यात् अधिद्विषद्भोपगतेस्वकीयेनृपोशलिप्राइतिवर्गवीर्यं यथागतं

हा.
२.
५९

वलंतुतेन समवितं वर्गवलं वलं स्पष्टिति मित्रशत्रुनूपेमेत्रीचकेवलमुक्तं पद्वतौ निजमित्राभिधे त्रिंशत्ति ३००
 १५ सार्द्धादयो १।३० वलम् हृदेतत्तदलं त्र्यंशे देष्का रोंशेरसाशक इति त्र्यंशेन वांशे सतस्यष्टमुक्तं तौ जि
 कसारे त्रिंशं शाभिजमेस्वमित्रभवने घस्वाशकाः १५ शत्रुमेसाह्वास्तप्रलवाः ७।३० स्वर्वाग्निलं वके भागा
 सुपञ्चेतवः १५ त्रिंशं शेनिजमित्रमेन गलवाः सार्द्धाः ७।३० हताः शत्रुमेपादोनाः ३।४५ स्वगुराणां केद
 ललवाः १० वांशाशकामित्रमे देष्कारो सदलायमा २।३० स्वरिगतेन दंशके स्वेशरा ५० श्रेणिजमि
 त्रगेयमलवाः सार्द्धा २।३० स्वरोनदल १।१५ मिति तदैक्यतुर्यभागप्रमाणिकावल्लोमिनी दशाधिके वलो
 वलीशरात्यके त्यवीर्यक इति अत्र वामनेन लग्नस्यापि पंचवर्गीकार्येत्युक्तम्
 स्तोत्रं नवांशकं हृदा गृह देष्कारा एव च सलमखे चरणान्तु प्रोक्तो यपंचवर्गिके
 ति अथ धर्षे शदशाधी शतलादि निर्णयार्थं विशेषका विभागे न नष्टवलादि
 रा मुक्तनाजिकसारे वाणाल्ये नष्टवलोग्न होदश १० मितैर्मध्यो विशेषैस्ततः ग्रहो
 घस्व १५ मितैस्सुरवाये जनकः प्रोक्तः खदसे २० भवेदिति ननु दिशति विशेष

००	ख	मि	ल	श
गृ०	३०६	२२३०	१५।	१।३०
हृ०	१५।०	१११५	७।३	३।४५
दूः	१०।०	७।३०	५।०	१।३०
न-	५।०	३।४५	३।३०	१।१५

कान्मकम्वेलङ्कः स्यापिगहस्यनायातितथाहिमेवस्यसूर्यस्य उच्चवलादियद्यपिसमायातितथापिस्वर्गहवा ।
 निजसमशत्रुगृहादिभेदकृतवलतारतम्येनावश्यंन्यूनतासार्द्धद्वयविंशोपकृमिता भवत्येवसंवसनिस्सर्द्धस्त्र
 दशविंशोपकावलसिंहस्य सूर्यस्यस्वर्गहवलंयद्यपिसमायातितथाप्युच्चरशेरभावादुच्चवलस्यन्यूनताया
 योऽशविंशोपकावलस्यान्तुविंशतिविशोपकात्मकम् अथतुधस्यकन्यायापञ्चदशंशेस्वर्गहवमंस्वा
 च्चवलञ्चपूर्णीयद्यपिसमायातितथापिहृद्देष्कारानवाशवलानिपूर्णानिनसम्भवन्तिनतः अंदिमाःष
 ङ्शकन्यायाम्बुधहृद्दानीमस्त्रिभागेबुधदेष्काराः अंतिममशत्रयम्विशतिकलाधिकमुधनवाशः यदि

पंचमित्रीचक्रवत्चक्र

ख	मि	मि	स	श	०
३०	३२	३४	३६	३८	४०
४२	४४	४६	४८	५०	५२
५४	५६	५८	६०	६२	६४
६६	६८	७०	७२	७४	७६
७८	८०	८२	८४	८६	८८
९०	९२	९४	९६	९८	१००

कन्यानिमनवांशोत्त्यतेनदास्वर्गहृद्देष्कारास्त्रिभागेनवाशवलानिसम्पूर्णान्यायानि
 प्रान्तेकंसन्धिकत्सतोऽपरं प्रच्यवतइतिन्यादुच्चवलंकिञ्चिदूनहृद्दिवलमपि
 पित्रादिगेहसत्वाङ्मूनमतः परमंवलंयथाकथञ्चिदष्टादशविंशोपकात्मकंस्यात्
 विंशतिविंशोपकात्मकम्वलमन्येषानुगृहोच्चयोर्भेदाद्विंशतिविंशोपकन्यूनमेव
 वलंस्यात् अत्रकेचित्पंचवर्गीद्वादशवर्गीहर्षस्यानवलानामेकंत्रिभक्तंयदिविंशतिविंशोप

मित्रशत्रुपमैत्र

म	म	म	म	म	म
३०	३२	३४	३६	३८	४०
४२	४४	४६	४८	५०	५२
५४	५६	५८	६०	६२	६४
६६	६८	७०	७२	७४	७६
७८	८०	८२	८४	८६	८८
९०	९२	९४	९६	९८	१००

हा.
१.
२२

कमितं स्यान्नदा पूर्णवलो गहो ज्ञेयः उक्तं च यादवेन श्रीसूर्यवर्गशरवर्गिकासु स्थानोत्थवीर्यैक्यमथाग्निम
क्तं चेद्विशतिः पूर्णवलो गहः स्याद्वलानुमानेन च मध्यमादिरित्यलमतिप्रसंगेन अथ दशाफलज्ञानार्थं संचे
विंशोपकान्यूनवलोनष्टवलः पंचविंशोपकात्मकवलः स्वल्पदोषः पंचाधिकवलो मध्यवलः दशाधिकवलः पूर्ण
वलः वर्धेशफलज्ञानार्थं तु षड्विंशोपकात्मकवलो हीनवलः षड्विंशोपकाधिकवलो मध्यवलः द्वादशविं
शोपकात्मकवलः पूर्णवलः सतस्यष्टमुक्तं हि ह्यजेन पंचविंशोपकान्यूनवलोनष्टवलोग्रहः पंचविंशोपक
वलो हीनवीर्यः प्रकीर्तितः पंचाधिकवलो मध्यवलः संपूर्णवीर्यकः दशाधिकवलो द्वेशफलज्ञेयः अग्निमग्नः
इति सामान्यपंचवर्गवलसाधनं अथ खत्तखुत्तखिंदकादिसंमतं स्थानदिक्कालनिसर्गचैष्टाद्वग्वलनिरूप्य
ते उक्तं च समरसिंहेन सामान्यवलमिहोक्तं विशेषमवलोक्य फलमूल्यमिति तत्रादौ स्थानवले सविशेषं पंच
वर्गचक्रसूचनमुक्तं कृत्य योगे समरसिंहेन सवलीस्वगृहत्रैराशिकहृदोत्पुंशस्त्रहेषु वरिष्ठ इति सतस्य
संगणितपूर्वकमुक्तं ताजिकमुक्तावल्यं स्वाधीष्टादौ तर्कवेदाग्निनेत्रे नृपाद्वानिस्सर्गहेर्को १२ हस्तानि तु गे
वेदाग्न्यश्विनस्ततर्द्धहृद्देरमादौ तर्द्धान्यतः स्युः त्रैराश्यत्यदौ तर्द्धाद्वानि त्रैराश्यर्द्धस्यानुशस्त्राहसंज्ञः ।

यद्वास्वेष्टोरतिषु द्वादशं शो गेहादंगाध्य गनयोऽध्याग्निदस्वाः रामाश्व्यजुनित्रचन्द्रार्द्धे कानि चन्द्रार्द्धे शानूपपूर्वाः क्रमेण
 खिदे सुद्धे सप्तमात् स्वादिगेहाच्छे ये भार्द्धे न्यत्र कल्योनुपातः अभीष्टादिगृह्यादिभ्यो वलं यदि हसाधिमेस तनहं

च धामे व्यावल विभागः एतान्य कानि द्वादशोप
 तानि वलनम

स्त्रीयवर्गे	६	४	३	२	१
अधिमित्रवर्गे	४	३	२	१	॥
मित्रवर्गे	३	२	१	॥	१
समस्यवर्गे	२	१	॥	१	=
शत्रुवर्गे	१	॥	१	=	
अधिशत्रुवर्गे	॥	१	=	-	॥
०००००	१२	३३	६६	१०	३३

इष्टानि घनतत् षष्टिभक्तं स्फुटम्भवेदिति त्रैतर्कवेदाद्यं कानि द्वादशोप तानि
 रूपकलादिक स्वलम्भवति अथात्र स्वगृहे पूर्णं स्वलनुतप्ते स्वगृह नगभगा इत्यु
 केः स्वगृहात् सप्तमे राशौ ग्नहो निर्बलः अन्तरे त्रैराशिकं मुखवत्सवद्वेयं त्रैर्कचंद्र
 योरेकमेव स्वगृहमतो न संदिग्धं भौमादीनां तु स्वगृहद्वयसंज्ञावाच्यं तत्सप्तम
 स्थापित्वे विध्यात् कथं सत्रवलान्नयनोपायः उच्यते भौमादिषु चारुषु शान्तिकरस्थि
 तमेव स्वगृहं न तदूरस्थितमिति सम्प्रदायमुक्तिरिति अथ गृहं स्वगृहं सप्तमादि
 शोध्य शेषं षडधिकं च द्वादशं नो चेद्यथा स्थितमेव स्थाप्य न तत्संस्थांशः
 षड्भक्ताश्चलादि वलं स्यादिति अत्रापपत्तिः स्वगृहप्रारम्भे पूर्णं त्रिंशत्कुला

तं कस्वलनत्सप्तमारम्भे शून्यमन्तरेनुपातः यदि राशिषट्कांशैः १८० पूर्णं स्वले ३० लभ्यते तदेष्टेन किमिति अ

हा. १. २३
अगुणहरयोस्त्रिंशतापवर्ते कृते गुणस्थाने नूपमाजकस्थाने षडित्युपपन्नमेवमधिमित्रगहस्य गृहे पूर्णस्वलम्
१० अधिमित्रगहस्य प्रमेयं न्यूनतत्राधिमित्रगहस्य गहं अधिमित्रसप्रमगृहद्विशोध्य शेषं षडधिकं नृदादशशु
द्वे नो चेद्यथा स्थितमेव स्थाप्य तस्यां शानवभक्ताः कलादिस्वाधिमित्रगहवलं स्यात् अत्रोपपत्तिरनुपातेन यदि
राशिषट्काशैः १० पूर्ण २० वलंतदेष्टेन किमिति अत्रगुणहरयोर्विंशतिभिरपवर्ते कृते गुणस्थाने नूपमाज
केन वदत्युपपन्नमेव गहवलं न स्वस्वपरमवलेन स्वस्वसप्रमगृहेन पूर्ववदनुपातयुक्ता सोपपत्तिकं वलं स्यात्
स्मेच्च वलत्वनुपातेन प्रागणीतमेव अधिमित्राद्युच्चे उक्तवदनुपातेन वलं साध्यं उच्चराशभावे स्तोच्च वलमेव कर्तव्यं
अथ गृहादेष्टां नवांशानां सप्रमेयैर्वल्यमिति वचनाभावात् शैरेवानुपातस्तद्यथा गहस्थवर्तमानं गृहद्वारमेव
लारंभः गृहमध्ये परमेवलं १५ गृहासमाप्तौ वलं न्यूनतत्रगृहगृहाभुक्तभोग्ययोरल्यं गृहांशः पंचदशगुणा
वर्तमानगृहाद्विंशभक्ताः स्वगृहावलं स्यात् अत्रोपपत्तिरनुपातेन यद्वलं न्यूनगृहाद्विंशैः पंचदशकालभ्य
तेन दागृहगृहाभुक्तभोग्ययोरल्यं शैः किमिति उपपन्नं अथ स्वदेष्टां नवांशानां सप्रमेयैर्वल्यमिति वचनाभावात्
१० दशांशसमाप्तौ न्यूनवलंतत्रगृहविद्यमानं देष्टां नवांशानां सप्रमेयैर्वल्यमिति वचनाभावात् अ

त्रोपपत्तिः यदि पंचभिरंशैर्देशकला मितं वलं तदेष्टेन किमत्र पंचभिरपवर्ते कृते हरस्थाने नूपंगुणभूयाने द्वयमि
न्युपपन्नं अथ मुशस्त्रहारं भवत्तारंभः मध्ये पूर्णं वलं ५ अंते शून्यं तत्र गृहविद्यमानं शस्त्रहभुक्त भोग्ययोर
त्यमंशादित्रिगुणितं स्वमुशस्त्रहवलं स्यात् अत्रोपपत्तिः यदि मुशस्त्रहारं भवत्तारंभः मध्ये पूर्णं वलं ५ अंते शून्यं तत्र गृहविद्यमानं शस्त्रहभुक्त भोग्ययोर
मितेन पंचकला मितं वलं तदेष्टेन किमिति अत्र भाजकात्रिगुणो गुणकः अतोऽंशादित्रिगुणीकृत्य मितं उपपन्नं
मेवमनुपातेनाधिमित्रादिद्वेष्टाणावलं पूर्वोक्तपरमवलेन गृहस्य हृदा द्वेष्टाणामुशस्त्रहवलं साध्यमेष्टं स्वादिनवां
शे स्वादिहृदा यान्न तदंशैर्नुपातात्फलं ज्ञेयम् तत्र हृदा याम्परमवलं दुःखाः १५ मुशस्त्रहेपरमदुःखाः ५ अथ स
वं सर्ववले क्पद् ह्योपरि अन्येषां ह्यहारं यादृश्यस्मागतास्तु वै क्येन गुणितं षष्टिभक्तं स्फुटं स्यात् एवं सविशेषप
ञ्चवर्गी चक्रनिर्णयानन्तरमन्यत्स्यात् नवलमुक्तं नैव समरसिद्धेन योलने केचुवातान्निकटे वा यवीस्यते लपुट
षा गगनाद्यावच्छीय भवने स्त्रियोपिनवमानं पुंस्त्वैषः पुंराशो स्त्रीराशो स्त्रीगहावलिनः स्थिरराशो वामवनि ते
वलि न हति सत्तत्पृष्ठद्वारात् पूर्वकमुक्तमुक्तावल्याम् लग्नकेन्दुतदुपस्थितं गृहे नूप १ कार्द १५ चरणिभि
तं १ वलं स्त्रीषु नूपमवने ४ नवमानः पुंसु भावफलतोपरि गेषु स्थिरराशो सर्वेषाम्पुंस्त्रीराशो पुमद्व. नाख्याना

मिति अत्र लग्नगहः पूर्णवीर्यः केन्द्रे ऽर्द्धवीर्यः पराफरापोक्तिमयो

श्वरावीर्यस्तत्र पूर्णस्वर्गस्य

ष्टिकलात्मकम् । अर्द्धत्रिंशत्कलाचरणाः पञ्चदशकलाः अथ लग्नसमेतदे पूर्णस्वलगादशसन्धिविरा

मविकलातो लग्नभावप्रारम्भस्ततस्तद्विरामं यावत्फलोपचयः प्रथमभावविरामविकलान्तः प्रथमसन्धिवि

रामं यावद्भावफलपचयः अन्तरस्थगहनुपातः सचानुपातः पूर्वद्गहसन्ध्यन्तरं कार्यमित्यादिनाभावफला

नयनार्थं कृतं तेमेव अतो लग्नस्थगहस्यभावफलमेव धूलं केन्द्रस्थगहस्यभावफलार्द्धमेव वलस्य परापोक्ति

मस्थगहस्यभावफलचतुर्थीशो वलमिति अथ स्त्रीगहाराणाञ्चतुर्थीदिषड्भावेषु वलवत्त्वोक्तेः पूर्वयुक्त्या च

तुर्थीदिषड्भावस्थानां स्त्रीगहाराणांभावफलमेव तत्रान्यं वलम् एवमुच्यते गहाराणां पितृदशमादिषड्भावेषु स्थि

तानांभावफलमेव वलमिति अथ स्थिरराशिस्थगहवलं तत्र राश्यां रभे वलोपचयः पञ्चदशांशैः पूर्णवलं राश्यां
ति शून्यं वलमतो गहस्य राशिपूर्वार्द्धे स्थितस्य भुक्तांशराश्यान्तरार्द्धे स्थितस्य भुक्तांशराश्यांशश्चतुर्गुणं वलं अ
त्रोपपत्तिः यदि पञ्चदशांशैः पूर्णं वलं दृष्टं लभ्यते तदा स्थिरराशिस्थितमुक्तभोग्यैरंशैः किमत्रोभयोः पञ्चद
शभिरपत्रैर्न कृते अंशश्चतुर्गुणाः कार्योऽत्युपपन्नम् एवं विषमसमराशिनानां पुंस्त्रीगहाराणां स्त्रीराशिसंस्थ

गहवलेवहलज्ञेयम् इति स्थानवले अथ दिग्वलमुक्तन्त्रैव नवमेसहजषष्ठां गायपुत्रान्त्यभस्याद्युमणित इह
खेदादिग्वलाद्याभवेयुरिति अत्र सूर्योदीनां नवमादिस्थाने पूर्वोक्तयुक्ताभावकलतुल्यमेव वलं ज्ञेयं अथमेव प्र
थमं हर्षवलं समरसिंहेनोक्तं इति दिग्वलम् अथ कालवलम् तत्र समरसिंहः गुनुमंदौ यदि पश्चिमरात्रौ
शुक्रं दुभूसुताः सायम् उदयंति तदा वलिनो नरगहाश्चाहिनः कमपरे च अत्राकांक्षप्रसन्नलनोदयः कालः
सायं शब्दवाच्यस्तत्र चंद्रभौमो पूर्णः ६० वलौ अत्राकांक्षुकः सप्रमः कदापि न संभवत्यतोत्र सप्रमः शब्दः पर
मांतराची ज्ञेयः अतः सूर्यशुक्रयोः परमांतराशैः पंचाशत्संख्येर्वलं साध्यं उक्तं च मुक्तावल्योः स्वः सन्नेमे
चंद्रभौमो वलात्सोऽखपंचाश ५० तूलांतरैर्देत्यमं त्रीनिसूर्यतुल्यत्वे सर्वेपि निर्वलाः अथ वलानयने सूर्य
स्य चंद्रभौमयोश्चास्य षडनं स्थाप्य तदंशस्त्रिभक्तावले भवेत् अत्रोपपत्तिरुच्चवलवत् सूर्यशुक्रयोश्चांतरं पं
चाशदंशमध्ये स्थाप्य तदनंतरमेव तदंशः षड्रणाः पंचभक्ताः शुक्रवलं स्यात् अत्रोपपत्तिः यदि पंचाशदं
शैः षष्टिकलालभ्यं ते तदेष्टेन किमित्युभयोर्दे शभिरपवर्तैर्हते गुराकः षड्राजकः पंचेत्युपपन्नं अथ जीम
वशन्यो रद्दरात्रानंतरवलारंभस्तृतीयप्रहरानेवलम्पूर्णं चतुर्थप्रहरानेवलं शून्यं अथ सूर्यादात्रिंसा

नमानीयपद्यर्द्धरात्रानंतरमिष्टकालस्तदातस्मिन्नर्द्धरात्रः शोध्यः यदितृतीयप्रहरोत्तरमिष्टकालस्तरत्रिमा-
नमस्त्ये शोध्यशेषं षष्टिगुणस्य हरमानेन भक्तं लब्धुं तु शनिवलम् अथ दिवसादिगहवलम् तत्र लम्
ग्नमध्ये रविमिश्र शोध्यपद्यवशेषं नूनतदा तद्वा श्यादि कंविनां दुर्गाम्बलम् अधिकं षट्च्युतस्त्रिधैयं शेषं
रश्यादिविंशदुर्गाम्बलम् हा रागाम्बलम् भवति पुद्गलं हा रागाम्बलम् नूनलगेन षडधिके तु नवलमेवं रव्युनेलगेन
दुने सति स्त्री गृहेषु नूनं लम् षडधिके षडुनं नवाधिकं द्वादशत्यक्तमवशेषं विंशतिगुणं स्त्री प्रहवीर्यं भव-
ति यत्केदिननिशोः पुंस्त्री प्रावल्पमुक्तं संध्यौ तु विरामः एतत्स्यष्टमुक्तमुक्तावल्याम् अर्को नलग्ने च यते ।
स्त्रिराशिं यावत्परत्रापचयेन रूपम् पुंस्त्वन्यखेटेषु च यन्नवान्तं षडभात्यरत्रापचयेन वेद्यं अयमर्थः अर्को न-
लग्ने त्रिराशिं यावच्चयतो वृद्धितो रूपम्बलम् त्रिराशितो गे अपचयेन रूपं पुंस्त्वखेटेषु बलम् अन्यखेटेषु स्त्री-
ग्नहेषु सप्तमान्नवान्तं यावद्रूपम्बलम् अपरत्र दशमात् द्वादशान्तं अपचयेन रूपं बलं ज्ञेयमित्यर्थः इति
कालवलम् अथ निसर्गवलम् तत्र निसर्गवलमुक्तं नाजिकप्रदीपे रूपस्य सप्तमांशो ऽ॥ ३४ ॥ बलम्भवेत्सूर्य-
सुत्रस्य तत्तद्वादिगुणं भौमज्ञगुणं सिते द्वर्कजं निसर्गस्यात् इति निसर्गवलम् अथ चेष्टावलम् समरसिंहः

मन्त्रगतिरणी घगतिश्चावक्रः क्रूरद्वग्नहितः क्रूरयुक्तो वलवान् शुभयुतदृष्टः कृताभ्युदयः सूर्यस्य वैकभा
 गे इति सतत्स्यष्टमुक्तनाजिकमुक्तावल्यम् द्विगुणांशानूपो नवीर्यमथाकोश गानाञ्च शुभसमक्षिप्तस्य वा
 लं क्रूरसहितस्य रूपं स्यात् मार्गोदयार्द्धभागस्थितस्य वाऽशीघ्रगस्य मध्यगतेरिति अत्र सूर्योपद्रुशिनः
 वांशे तस्मिन्नेव वांशे स्थितस्य गहस्य भागाद्यं द्विगुणांशस्थिभक्तमवशेषं वलं भवति अथ शुभगहस्य भागस
 मानलिप्तस्य षष्टिकलावलं न्यूनाधिकत्वे तु द्वयो रंतरं त्रिंशदंश न्यूनं विधेयं तदंश द्विगुणां वलम् अत्र शुभ

श्री	म	द	श
अस्तादुरयः	४	९	११०
उदयाद्वक्रः	९०	४३	३
वक्रान्मार्गः	२	४	४
मार्गोदयः	९०	४३	९५

भसन्निप्रो यदा क्रूरगहसहितो भवति तदा नवलमित्य
 पिज्ञेय अथ गहस्य मार्गदिनमाह भ्यवक्रपर्यंतं तथोद
 यदि वसमारभ्यास्तपर्यंतं यादिनसंख्या तद्वै विधाय
 तावत्संख्ये द्विषष्टिकलात्मकं वलं वक्रदिने अस्तदिने
 च वलं न्यूनम् अन्तरेऽनुपातः यदि मध्यदिनेः पूर्णं शुभ
 वलं लभ्यते तदा मार्गदिनाद्गतैर्गम्यैर्वा दिवसैस्तथा गहोदयदिनाद्गतैर्गम्यैर्वा दिवसैः किमिति अथोदयस्त

०	पूर्वो स्तासि मेदयः	पश्चि मोदयः द्वक्रम	वक्रा पश्चि मोऽ स्तम्	पश्चि मोस्ता मार्गः दयः	मार्गो दयः नपूर्वा स्तम्
वु	दि-३२	दि-३२	दि-४	दि-१६	दि-४
शु	दि-७५	दि-२४०	दि-२३	दि-८	दि-२३

हा.
२.
६

वक्रमार्गेदिनानां ज्ञानं सुगमोपायेन मदुत्तुचरणे सिद्धान्तचिन्तामणवृत्तम्पूर्व स्ततः पश्चिमउदुमोस्माद्वक्र
नतोऽस्मः परउदुमः प्राक् मार्गीपुरोस्तारवलुदन्त ३२ दन्ते ३२ वैतै ४ नृपै १६ वैद ४ रदे ३२ वैधः स्वात् १८ गो।
स्तार्द्धिमास्यष्टमासे स्याद्विदिनैक्रमात् नवभिस्त्र्यविदिवसैर्भासेरष्टमितेस्तथा भौमास्तादुदयस्तस्माद्वक्र
नदनुमार्गेता ततोस्त्वसंवक्रमतोवेद ४ काष्टो द्वि २ पंक्ति १० मिः मासेर्भुवासाधिवेदैर्युगैस्तांघ्रियुगैरीरोः शने
स्तांघ्रिभुवांरामेवैदैस्तांघ्रिश्चवह्निभिः इत्युदयास्तादिदिनज्ञानम् अथगृहगतिवलम् तत्रअस्तीध्रगस्य
कोर्यज्ञगतेर्मध्यमगतितुल्यस्यष्टगतेर्गैहस्यसवलत्वं तत्रामध्यमगतेर्मध्यमगतितुल्यस्यष्टगतेर्गैहस्य
चसवलत्वं मध्यमगतिनोधिकस्यष्टगतेर्गैहस्यवलाभावो ज्ञेयः अत्रभौमस्यगतितुल्याः कलाद्विगुणा
वलम्भवतिबुधस्यगतिकलाः षड्गुणास्कोनाशीति ७८ हतावलम्भवतिगुरोर्द्वादशगुणाश्चक्रस्यस्व
अंशरहिताशनेस्त्रिंशदुगाः इति मथितार्थोगुनुसम्प्रदायाद्देयः इति श्रेष्ठावलम् अथहृगवलम् तत्रैव
लग्नं पश्यतियावत् वत्तस्यवीर्यस्यान्ताशुभदृष्टस्यचपापगहनतुल्यदृशेनितस्यपादोनम् अत्ररस्यगहन
स्ययावतीलग्नस्यापरिहृष्टावेदेवनस्यहृगवलम् अथशुभदृष्टस्यगहनस्ययावतीशुभदृष्टिस्तापादोनावलंस्यात्य

रन्तु क्रूरतु र्ध्वदृष्टिरहितो गहोपेक्षितः तत्सम्भवेन वलमिति वीक्ष्यते त्वेगं सवली इति समरसिंहः इति दृग्वलम्
मं अथ लग्नादि द्वादश भावसहमानां वलानयनमुक्तस्मृता वल्याम् तन्वादिकानामिह सग्रानुपस्थितै
व वलम्यदिष्टम् स्वनाथजीवज्ञदृशा समेत नृभेषु नृपा न्वितमाप्यभेषु चतुष्यदारव्येष्वपि चार्द्धयुक्तं न कीदमे
किञ्च न योजनीयम् शुभाशुभव्योमगदृग्वियोगयुगांशयुक्तो नमिति स्फुटं स्यादिति विशेषमाह वामनः स्वस्व
स्वामिवलत्वेन ज्ञेयो राशिर्वलाधिकः जीवज्ञयुक्तो दृष्टो वा स्वस्वस्वामियुते सितः पृष्ठो दयाः कर्कमृगधनुर्मेषवृ
षा अश्वि शेषाः शीर्षो दया ज्ञेयामीनस्तूभयतस्मृतः शीर्षो दया दिनवला शेषा रात्रिवला स्मृताः दृशयो
थलस्था दशमस्था अतुल्यदाः वृश्चिकस्तम्रमस्थाने चतुर्थे जलराशयः संध्यायां वृश्चिको राशिर्दिवसे न रा
शयः रात्रौ वलां लम्पशेषा स्युरित्यं राशिवलं स्मृतम् इति राशिवलं प्रोक्तं पुराणाचार्ये सम्मतम् ५ अथा
ष्टधा गृहाराणां वलफलमुक्तं पद्मनाभेन अत्र एकैकं प्रति सार्द्धं विंशे पकं वलं ज्ञेयं संपूर्णं वलं षड्विंशे पका
त्मकं मध्यमं वलं त्रिविंशे पकात्मकं अूनं मध्यमं वलं ज्ञेयं तद्यथा मूल्याहानिस्तथा क्लेशो ल्यर्द्धे शोको मृदु
पुं वैमनस्यं तथो द्वे गो नृपे प्रोक्तमिदं फलं सार्द्धं त्रये तनोः पीडा द्वाभ्यां दुःखं सुखं समं सार्द्धं द्वाभ्यां सुखादौ

त्रिस्त्रिभिर्भोगः सुखंधनं सार्द्धं त्रये सर्वसिद्धिश्चतुर्भिः सर्वतोयश इति नष्टचलानां सूर्यादीनां फलमुक्तं ।
 मेजः सिंहेन त्वग्दृष्टिचक्रपरिभवादिरवौ विनष्टे वैश्वस्योरक्षिचुजो वनिजे लघुत्वं ज्ञेयं ज्ञानहानिरप्युक्तं ।
 त्वय्यपरायते ज्येष्ठं केवलं भोगसुखतातु गभीः शनौ चेति अणुवृत्तिरत्यवृत्तिरयपरायतापरायणहिति अन
 गभीः स्वशेषकृद्भयं अथ प्रसंगादिष्टकष्टविचारोत्तिरव्यते तत्प्रयोजनमुक्तं रत्नावल्यां ताजिकोक्तं फल
 लादेशः प्रकर्तुं शक्यते येनः इष्टकष्टफलज्ञानान्तिर्गोयस्तदथोच्यते स्वेच्छ १ मित्रोच्चगो २ मर्षी ३ सुहृ
 त् ४ सौम्या ५ वल्लोकिता उदितः ६ सौम्यचारी च ७ त्रित्रिकोराणाय ३। ५। ८। ११ गोथवावर्गो भिमे ८
 मित्रवर्गे १० स्वगेहे ११ सूर्यभागगः १२ मूसरिः फो १३ सुयशिलः सौम्येः १४ सौम्यांतगो १५ युतः १६ एवं
 वलयुतः खेटो ज्ञेयः षोडशधावधैः नीचे १ शत्रुच्चगो २ वक्त्री ३ रिपुपा ४ पावल्लोकिताः ५ अस्तगो ६ याम्यभा
 गस्थो ७ लग्नादिष्फारिस्थितः ८ वर्गे नमविहीनोयः ९ शत्रुवर्गे १० गृहेपिच ११ सूर्यभागो भिन्नः १२
 क्रूरैरिष्फो १३ सुयशिलोपिच १४ पापयुक्तो १५ मध्यगतो १६ ज्ञेयः खेटो वल्लोभित इति अत्र शुभस्थान
 गिग्नहे शुभफलं नूपमितं स्याप्यं अशुभस्थानगो ग्नहे अशुभफलं नूपमितं स्याप्यं पुनश्च शुभाः शुभफल

योऽन्तरेकते सति यच्छुभमशुभम्वाञ्चवशिष्टं देवगृहं स्पृष्टं कष्टं मृगफलं नृशफलादिषु ज्ञेयम् एतम् ।
 तस्यैकं मृगं त्वेन सर्वत्र कल्प्यमृथगेव नृपम्फलं शुभाख्यम्फलं निर्णीयाय इहापि नृपं परिकं ।
 ल्यसाध्यम्फलञ्च कष्टाभिधमत्र तद्वैः पृथक् स्थितस्यास्मिन् नृशफलं तदेवाभिधमत्र वेद्यम् ।
 दशाधि १० के श्रेष्ठफले च पूर्णम्फलं नृशो १० नेकेयितञ्च मध्यम् कष्टाधिके पूर्णं शशाङ्क १० हीने ।
 शुभे च कष्टे दशतो वरिष्ठे कष्टान्तया कष्टतरं निवृत्तम्फलं नृशयां यवनेः पुराणैरिति अथ पञ्चवर्गे ।
 भ्य इष्टं कष्टं मुक्तनाजिकमुक्तावल्यम् दलं नृशार्द्धञ्च तद्वै कञ्च स्वकीयमित्रारिगृहे स्वर्भे स्यान्तम् ।
 तथैव दृष्टेऽल्लवसं दद्वै नृशखण्डकं नृशलवर्कभागः तद्वै कन्तद्वलमेव त्रिंशेति थ्यं शकोर्द्धञ्च ।
 दलं नृशोच्चैः नृशकोर्द्धञ्च दलञ्च नीचेषूच्यते वेदांशान्खांशकौचेति एतदूनं यद्वास्वेषास्ति शु ।
 द्वादशांशाद्व्याद्युक्तवलविभागांशङ्कः फलसाध्यम् इतीष्टकष्टविचारः अत्रैकेचन सामान्ये नैव अ ।
 हर्षावल्लङ्घ्ययन्ति उक्तञ्च हि ह्यत्राजे समगति १ उदितो यः २ सौम्यदृष्टो यः ३ युक्तः ४ स शुभमशुभं शिखी ।
 स्यात्सौम्यभावेर्द्धके भागे ७ विचरति शुभमध्ये ८ चातिवीर्यः प्रदिष्टः कथितवलविरोधी हीनवीर्यः ख ।

गेन्दुः उभयवलसमासेचाप्यभावेतयोर्वविचरति

यद्विदेमध्यवीर्यो मुनीन्दैरिति अत्र समवतिवि

लेधः शीघ्रगति उदितविरोधोस्तगः एवं सर्वत्रापि ज्ञेयं अत्र प्रत्येकं साद्विंशोपकद्वयमितं वलं ज्ञेयम् अ

था विशेषफलं जेज्ञासुनापूर्वोक्तं षड्विधमपि वलम्विचार्येन्तदभावे सामान्यपञ्चवर्गी वलं विचार्ये

तदभावेऽप्यष्टधा वलम्विचार्ये मिति सिद्धान्तः अत्र

यद्वा दशवर्गी चक्र मन्त्रवामनः गृहहोरा देवकाराः

पादाशः पञ्चाशसंज्ञाशौ सप्ताष्टनवदशांशानुद्देशा

द्वादशांशाश्च भौमशुक्रज्ञचंद्रार्कबुधशुक्रारमन्त्रि

राः शेरिशनिस्तथा जीवो मेषादीनामधीश्वराः लग्नाद्ध जायते होरा सर्वलग्नेषु सर्वदा ओजराशिभवाकै

न्दोः समे चंद्रार्कजामता मेषादि सर्वराशीनां त्रिभागेषु यथाक्रमं आद्यपञ्चनवेशानां देवकाराभरितावु

धैः एकद्वित्रिचतुर्थेषु लग्नपादेषु चक्रमात् स्वस्वराश्यादिकेन्द्रेशः पादाशनायकामताः ४ कुजाक्कीज्यबुधाः

गृह			देवकारा			नवाशा			त्रिंशःशा			उच्च			नीच		
स्व	मि	श	स्व	मि	श	स्व	मि	श	स्व	मि	श	स्व	मि	श	स्व	मि	श
१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१	१
२	४	८	६	१२	२४	१२	२४	४८	१५	३०	६०	१०	४०	८०	०	४०	२०

यावित्थैरेवं राशिषु शनायकाः ६ ओजराशौ स्वराश्याद्यास्समे सप्रमराशितः सप्तांशनायकास्सर्वे विज्ञे
यावित्थैस्सफुटाः ७ मेषाद्याश्च राशीनाञ्चापाद्यास्स्थिरराशिषु द्विस्वभावेषु सिंहाद्याः ज्ञेयाश्चाष्टांश
नायकाः ८ मेषमृगतुलाकर्कसुरास्युर्नवभांशकाः मेषकेशरिधन्वादि राशिचक्रे व्यवस्थिताः ९ अ
जकुम्भमध्यसौलि सिंहयुग्मक्रमेणा तु दशांशनायकालनेन गहानेव विदुर्बुधाः १० मेषमीनघटानक्रचा
पालितुलकन्यकाः सिंहकर्कटकामोक्षादिका तु द्वांशनायकाः ११ स्वस्वराश्यादिका ज्ञेया द्वादशांशकनाय
काः १२ एवं तन्नेत्रविज्ञेया बुधेर्द्वादशवर्गिका सूर्यादीनां तु खेटानाम्बीस्याद्वादवर्गिका शुभस्त्रिभिन्नसौ
म्योच्च निन्द्यानीचरिपापजा एवम्फलद्वयम्बीस्यतद्विशोध्यम्परस्य रमतच्छेषान्त्यकलं ज्ञेयं गहं द्वादशव
र्गजम् वर्गे शुभे अधिके क्रूरः शुभस्योत्थिते शुभनः निंदाधिके शुभः क्रूरः क्रूरेति क्रूरता म्रजेत् स्वगृहाद्या
हृदये हतेन च भावजम्फलम् निजवीर्यानुमानेन स्थितं राशीशोभावजम् सकैकराशि मध्यस्थे विज्ञेयं रा
शि मराडलम् तन्वादिभाव नूपेरा स्वगृहादि क्रमेणा च ते च द्वादशवर्गस्य स्थूलसूक्ष्मप्रभेदतः स्थूल
सूक्ष्मफलं ज्ञेयं गहाराणां सर्वभावजमिति अत्रैकैकराशि मध्यस्थमित्यनेन तन्वादि सर्वभावानां द्वाद

शवर्गिकाविधेया तस्माद्वाकानां स्थूलसूक्ष्मफलविचारः कार्य इत्यर्थः एतत्पृष्टमुक्तं संज्ञातव्ये * ।
मावेषु सर्वेषु पि वर्गचक्रमिलोक्य तत्फलमूहमीयमिति द्वादशवर्गचक्रे विंशोपकानयनमुक्तं * ।
योगसुधानिर्घोषतंकलाः १०० स्वमवमादिके च मैत्रेयतद्वद्वच्च ४० रिपोतद्वद्वच्च २५ जदेक्यमभ्राज्ज ६० ।
हृदं केवर्त्य विंशोपकावीर्यसूतो भवतीति अत्र केचन द्वादशवर्गचक्रमकुर्वन्ति पठन्ति च वामनेन
गृह्यणा वा प्रोक्ता द्वादशवर्गिका पुराचार्यैस्तु कत्वात् कृत्वा मासा प्रकीर्त्यतेति एतन्नस्मरणीयं यतो ।
ति प्राचीनाचार्यैरामरित्येन भौमः सितोज्ज्वल्यदिश्लोकदशकेन द्वादशवर्गचक्रमभिहितम् अत
एव संज्ञातं त्रे श्रीमन्नीलकण्ठे देवज्ञे द्वादशवर्गचक्रमुक्तमिति इति द्वादशवर्गचक्रम् अथ गृह्यणा वा
यवतन्त्रचत्वारिहर्षदानि स्थानान्युक्तानि तेजःसिंहेन निधिर्द्वितांश ३ मडेर्दक १ शिवा ११ त्रज ५ व्य
प १२ इनात्पृथग्मं खलु हर्षदमस्वर्गहसु च मथो हितयं स्मृतं निखिलखेटगरो सुतृतीयकं अथ दिनेन
खगस्य तु योषितो भवति रात्रिषु हर्षपदं तथा उदयतस्त्रितयं तृतयं क्रमाद्युवति १।२।३।७।८।९ नृद्यु
सदां च ४।५।६।१०।११।१२ चतुर्थकं अत्र समरसिंहेन द्वितीयकं निजगृहं सर्वेषां हर्षपदं भवतीत्येन ।

न श्लोकार्हे न स्वर्गहमेव हर्षस्थानमुक्तं न तु स्वोच्चमिति ज्ञेयं अत्रविशेषका उक्ताः पट्टनिभूषणो हर्षो वि
ना हर्षपदे पंचविशेषकामताः हर्षस्थानचतुष्कस्थः खेटः स्यात्पूर्वो हर्षित इति अत्र समरसिंहरीका
यां तु कज्योतिर्विद्विरेकैकहर्षस्थाने नृपमिते वलमुक्तम् नत्रापि नवमादिस्थानेषु लग्नाच्चित्रिभेषु च पू
र्वोक्तयुक्त्या गहाराणां भावफलमेव वलं स्वर्गहोच्चवलं तु राश्यं ते परमोच्चं तु प्रोचुर्गहविदो जनाः रा
श्यं ते पूर्णफलदं स्वर्गहं च तथा विदुरिति जीर्णताजिकवचनात् स्वर्गहस्वोच्चस्य गहस्यांशादि
कं द्विगुणं स्वर्गहस्वोच्चवलं भवति दिनरात्रिवलं तु पूर्वोक्तं गहदिनवलमेव पुनर्गहाराणां विशेष
वेत्तव्यं यमहर्षवलं दिनरात्रिवलं च योजितमेवातो हर्षस्थानद्वयवलं विशेषवले सुयोज्यमिति न
तु सर्वेषां वज्रानामैक्यस्फुटवलं भवति स्फुटवले नैव वर्षशफलं दशाफलादिकं च ज्ञेयमिति
विप्रश्नं प्रथमहर्षवलेनैव हर्षस्थानानि केषां चिद्गहाराणामुक्तानि प्रसवे स्मवे कर्मबंधधनं चंदे
नुर्यै ज्ञस्योदयरवेः द्युनम्भौ मस्य धर्मद्वयशने प्राहुस्सहस्रमिति यादवेन तु पञ्चहर्षस्थानान्यु
क्तानि नत्राग्निर्तर्कैश्च शिवेक्षिनारव्यास्सूर्यादिकानां स्वर्गहनिजोच्चं पुंस्त्रीखगानान्तनुतस्त्रयः

त्वनिशादिनं स्त्रीनरसंज्ञितानाम् पुंभानिपुंसां वनिष्ठा गृहाणि स्त्रीव्योमगनाञ्च दास्यदानि ह्यस्य दे-
 व्यः ४ विशेषकाश्च एथ कथं कञ्च सुसम्बद्धानि इति श्रीदेवज्ञवर्ग्यपरिडनदामोदरात्मजवल्लभद्वि-
 चित्तैलायनरत्नदृष्टिसाङ्गवलेष्टकृष्णाय नमः ॥ द्वितीयः ॥ अथ षोडशयोगाध्यायो व्याख्यायते
 तत्रैकवालादिषोडशयोगानामान्युक्तानि ताजिकभूषणो इक्ष्वालेन्दुवाराख्या २ विन्ध्यशालस्ततः
 पञ्च ३ ईशराफः ४ अथ नक्त ५ अथ यमया ६ मराऊ ७ ततः ८ कम्बूलङ्गे ९ रिट् कम्बूल १० खट्वासरक ११ र-
 दिके १२ ततोदुःफालिकृत्यश्च १३ दुत्थद्वीर १४ तन्मिरो १५ कुत्थेश्च १६ दुत्थफश्च १७ ते योगाः षोडशकी-
 तिताः ताजिकाचार्यवर्य्यश्च फलविज्ञानहेतवे अथेत्यशालादियोगोपयुक्ताः सूर्यादीनादीनां शाङ्काना-
 स्ते जस्मिन्हेन ईदृश्यते क इह पञ्चदशशेदी प्रके अथ रविभि १२ विधुरारः अष्टभि ८ भृगुमृगाङ्गु तं नूजो सप्त
 ७ भिर्गुनुशनीनवभि ९ अथेति ताजिकसारे पिरविशराञ्जे १५ स्तपनैः १२ शशांकोलवेर्महो जोवसुभि ८
 अथ मागेः जभार्गवो सप्तलवेर्नभोगे ९ देवे ज्यमन्त्रोपयुतिङ्करोति अत्र पञ्चदशभिरंशैः रविः प्रयुतिस्वस्थ
 मारोत्थशालादियोगङ्करोतीत्यर्थः एवं सर्वत्र प्रसूतवैस्मवे राहोरपि द्वादशदीपभागा उक्ताः अथैकवा-

लेंदुवारो भत्रेकवालेनुवारयोर्लक्षरामुक्तं संज्ञातन्त्रे चेत्कण्टके १।४।७।१० पराफरे च २।५।८।११ स्व
 गाः समस्तास्यादिक्कवाल इति राज्यसुखादिहेतुः आपोक्तिमे ३।६।९।१२ यदि खगाः स के लेंदुवारो
 नस्याच्छुभः कचन ताजिकशास्त्रगीत इति अत्र वर्षप्रवेशे इक्कवाल योगोत्पन्नो राज्यसुखयोर्ल
 धिः कलानुमानेन वाच्या वर्षारिष्टे प्यरिष्टमंगो वाच्यः कचन वर्षप्रवेशमासप्रवेशादौ यदा केन्द्रापो
 क्लिप्तमस्याग्नहाः पराफरापोक्लिप्तमस्यावास्यस्तदा कोपियोगेन संभवेत् सर्वग्नहाद्वित्रिषुपिकं
 द्वाद्विषुस्थिता योगकर्तारो ज्ञेया इति जीर्णटीका कृत् यादवेनैतो योगो अन्यथैव कथितो
 केंद्रस्थित द्वितयराशिगयोः स्वधाम्नादृष्टिस्तदानिगदितोत्र स इक्कवालः आपो
 क्लिप्तो पराफरापोक्लिप्तमस्यादोगस्तदा मुनिवरे श्वस इंदुवार इति द्वयोरेव ग्नहयोः केंद्रपराफर
 संस्थयोर्दृष्टो सत्यामिक्कवाल योगः दृष्टो सत्यामिक्कवाल योगः द्वयोरेव ग्नहयोरिंदुवारयोग इति
 अद्वयमम् अत्र दीप्तांशे दृष्टो योगाः संभवन्त्यतो सादवोक्त एव प्रत्यक्षः साधीयानिति चेन्न यतो यमया
 योगे सर्वे स्ताजिककर्तृभिर्दृष्टमभाव उदाहृतोऽस्ति इतीक्कवालेंदुवारो अथेत्यशालः तच्च वर्तमानपरि

१
२
३

पूरा भविष्यमुत्थशिलभेदेन त्रिधेत्यशालयोगः तत्र वर्तमानमुत्थशिलयोगलक्षणा मुक्तं ताजिकालंकारे
 सत्यां प्रोक्त दीप्ताख्य भागेर्मदा त्रवेता च्छिद्रिखेदोयदात्यः अशै सुत्यः किंचिदूनस्तदेत्यशालो
 यो लो मुत्थशिलः स एवेति त्रिधेत्यशालो हियो मे सुगहाणा शी प्रगतं मंदगतं च स्यात्सा ज्ञेयं अबकेचि च्छी
 घमंदे घमंदे योरे वरा शिस्थ योरे वमुत्थशिलयोगः न न वपंचमादिभिन्नराशौ यतः समरसिंहे न मध्यमाधमक
 म्च १२ सुगो मेषस्थे ज्ञे शनिना कर्कस्थे भूभुवास्त्रियाङ्क विनामकरस्थे न गतुराण सहमीनस्थे ज्ञे न न शुभज्चे
 निपद्ये नैकराशौ मुत्थशिलयोगो भिहितो न भिन्नराशौ विति चेन्न यतस्तेन तत्रैव नीचगमोर्न ह योरित्यशालः
 कार्यनाशकः प्रोक्तस्तद्यथा यदि नीचो नीचेन च मुत्थशिलकारी यथारिपुद्दिष
 ता तद्वत्तत्कं धूलज्चन्द्रोपिविनाशको मुखिन्निति अत्र मुत्थशिलकारिणो
 र्गहयोरेकं नीचं न सम्भवति त्रयाणां लग्नेशकार्यैश्च न्दाराणां तु सुतरान्न स
 म्भवति तस्मादेकगृहगयोरेव मुत्थशिलयोग इति व्याप्तिर्गतेनैव उक्तञ्च तेज
 सिंहेन उक्ताशकान्तरद्वगुत्थमपीत्यशालः कम्बूलकञ्चुष्टयगर्हगयोर्द्व

इकतालयोगः

३	९	३२	११
३	४	७	१०
५	६	८	१२
१	२	५	६

इदुवायोगः

३	९	३२	११
३	४	७	१०
५	६	८	१२
१	२	५	६

योऽस्यादिति अन्ये पुनराहुः राशिचक्रे शीघ्रगहस्यामेयदामन्त्रगहो भवति तदेत्यशालयोगो नेतरश्चा एतदा
विचारितं रमणीयम् यतस्समरसिंहेन उत्तमोत्तमकम्बूलोदाहरणोरविभौ माभ्यां यथा मेघे इत्यनेन चन्द्रा परौ
यदि मिथस्स्वगतोच्चसंस्थो मेघे यथा कुजरवीतदतीव शस्तमित्यनेन च तेजस्सिंहेनापि मेघस्य यो रर्के भौ म
योः कर्कस्थेन चन्द्रेण सहेत्यशालयोग उक्तः तत्र मेघस्य यो रर्के भौ मयोर्मन्त्रगयो रशीघ्रगश्चन्द्रोऽमे भवति
एषे तस्माच्छीघ्रमन्त्रगहयोर्मध्ये अगस्थत्वमृष्टस्थत्वञ्च राशिचक्रे यथा सम्भवं ज्ञेयम् एतदेव मण ऊं योगे
दिक्कुर्यात् शीघ्रस्याग्नेस्थितौ यवा एष्टे पश्यंश्चतुर्थसप्तमदृष्ट्या तथैके राशिस्थ इत्यनेन प्रद्येन समर
सिंहेन शीघ्रमन्त्रयोरग्नष्टस्थत्वं यथा सम्भवमेव प्रदर्शितं सर्वयोगेष्वपि मुथशिलविचारो गृहाराणामेक रा
शिगात्राभिः राशिनामपि भवत्येति स्पष्टमभिहितं च अत्र स्वदीप्तांशो द्वादशांशो वा मुथशिलयोगादयो
विचारणीया इत्युक्तं ताजिकतिलके स्वदीप्तांशो विभागकैर्वा योगा विचार्या मुथशीलमुख्या इति अ
थ गौरपूरी मुथशिललक्षणा मुक्तयोगमुधानिधौ विकलिका कलिकादलहीनकश्चरखगोल्पजवाद्यवा
मः मुथशिलं सकलं सफलं तदा फलति तद्यनो मुनिगट्जगो भविष्य मुथशिलयोगलक्षणा मुक्तं वा मने

राश्यतमः शीघ्रगतिः स्थिरस्य भागाद्विवक्षुः परराशिमास्य यदा भवेत्तं प्रवदंति योगसेष्यं भविष्यन्फलदं संदे-
 वं सभारसिंहसतेवर्तमानमुथशिलयोगोयं भविष्यन्मुथशिलयोगोयं भविष्यन्मुथशिललक्षणा मुक्तं तेनैव य-
 द्युक्तं भागं तोसोर्हो नौ शीर्मेदृष्टुतो भवति तन्मुथशिलं भविष्यद्गगानीयं कार्यं संसिद्धौ अत्रेत्यशालयोगे एष्टस्ये-
 शीघ्रेव क्रि रिसतीत्यशालफलभावः अग्नस्ये मंदेव क्रि रिसतीत्यशालफलविशेष इति संप्रदाययुक्तिः व-
 ने भवत्युथशिलोदाहरणमाह यादवः वृश्चिके भवति भूसुतस्तनौ भागखोडश ३६ इ नो हरो ह्यं वासमांश-
 कामे तोतदा ल्यिकारा ज्यलधिरपरे खिलात्वयं अथ पूर्णमुथशिलोदाहरणं जीर्णताजिके स्त्रीलाभस्य
 प्रल्लेक कर्क विलग्नं शशी वृषे द्विभागः साष्टादश कलिका ल्यः कौर्ये मंदो द्विभागमितः एको भविष्यति
 केला सहितोयं पूर्णफलदः स्यात् अथ वर्षप्रवेशे यदि कोपि ए छति ममास्मिन् वर्षे स्त्रीलाभो भवि-
 ष्यति न वेति एवं विधे प्रल्लेकगणेश कार्ये शयोः परिपूर्णं त्यशाले स्त्रीलाभो वश्यं स्वतः एव मग्ने
 सर्वत्र ज्ञेयम् अथैत्यन्तराशादिस्थितगन्धेत्यशालोदाहरणम् वृषलग्नं लाभस्य प्रल्लेकमुन्नेन्यभा-
 ग २८ गण्युक्तः वेदाशमिनो मीने गुनुरेव सुथशिलयोगः अथ भविष्यन्मुथशिलोदाहरणम् तुला विल-

नेभृगजशशरेशैः कर्केदिचन्द्रे हितिजोन्यराशेधनस्यलाभेकथितोभविष्यद्योगस्सरवेभाविफ
लप्रदानां अथेत्यशालेफलनिर्देशप्रकारउक्तसंज्ञातत्रै लग्नेशकार्याधिपतत्सहायायत्रसुर

स्मिन्पतिसौम्यदृष्टे तदाकृताल्पकथयन्नियोगम्विशेषतः स्ने
हदृष्टेति सन्तः सहायानामभिन्नम् लग्नेशः लग्नेशमित्रकार्येराः ३
तन्मित्रं सतेचत्वांशेयत्रभावे स्युस्तस्मिन्भावेपतिसौम्यदृष्टे सतिव

पूर्वाशुभशिलेवा
गःस्त्रीलाभप्रसन्न

५	४	३	२
६	७	८	९
१०	११	१२	१३
१४	१५	१६	१७

अविष्यमुयशिल
मिगःधनलाभप्रसन्न

५	४	३	२
६	७	८	९
१०	११	१२	१३
१४	१५	१६	१७

स्त्रीयोगः अथभावदशासहमतसी
रसुयहाहेशादयोपियत्रभावेस्युस्त
स्मिन्भावेपतिसौम्यदृष्टे सति तेसं
सवलत्वस्यादितिसमरसिहकीका
कृत्स्वर्षादिसत्स्थानरात सुभैश्चेत्युतेक्षितोभूद्भविताप्यथास्ते तदा
सुभंप्रागभवत्सपूर्वाभग्नेमविष्यत्यथवर्तनेच व्यत्यस्तस्माद्विपरीतभा

वर्तमानमुयशिलोदाहर
रागज्यलाभप्रसन्न

५	४	३	२
६	७	८	९
१०	११	१२	१३
१४	१५	१६	१७

प्रकातरागज्यशिल
भागलाभयोगप्रसन्न

५	४	३	२
६	७	८	९
१०	११	१२	१३
१४	१५	१६	१७

हा.
२.
३३

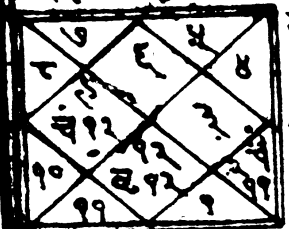
विशेष्यतो निष्ठगृहम्पन्नः अभूच्छुभम्यागशुभन्निदानी संयातुकामेन च भाविवाच्यम् अयमर्थः
लक्षणाधीशः कार्यधीशो वा विपरीतभावेशत्रुनीचादिदुष्टस्थानेषु गतः सन् पापैर्युक्त इक्षितो वा भूतदा
प्रागशुभमभवत् एवं सर्वत्र संयातुकामेन राश्यंतस्येन शीघ्रेण पापघ्नहरा शौ संयातुकामेन कृत्वा भवि
ष्यदनिष्ठवाच्यमित्यर्थः भावदशादावित्यर्थः अथेत्यशाले विंशोपकानंयनं दृष्टस्थशीघ्र
ग्नहृद्दीप्तमंदग्नहृदस्य भागैरहिता विधेयाः दृष्टस्थशीघ्रग्नहृद्दीप्तभागः दृष्टस्थशीघ्रद्युतिभागभक्ताः
फलियदाप्तनखसं २० गुरांतद्विशोपकाः स्युर्मुखशीलमुख्ये इति उदाहरणं मंदग्नहो भौमो राश्या
दिः ७।१६ शीघ्रः सूर्यो राश्यादिः १।२ अत्र सूर्यस्यांशः २ भौमस्यांशः १६ हीनाः १४ सभिः सूर्यस्य
दीप्तांशः १५ हीनाः शेषे १ सूर्यस्य दीप्तांशः १५ भक्ते लब्धं ०।४ नख २० गुरां जाता इत्यशाले विंशोपकाः
१।२० अथ षोडशयोगांत्ये लिखितं यादववृत्तेनावधिदिनानयनं तत्र भौमार्कयो रंशंतरं १४ द्वाद
शगुरां १६ ८ जाता न्यवधिदिनानि एवं सर्वत्र ज्ञेयं वर्षलग्ने सौम्यग्नहेत्यशाले फलसुक्तं ताजिकं
सारे यदीत्यशालः खचरैस्तु सौम्यैः कृतो हृत्लग्ने परिपूर्णकश्च दत्तेन दासो विविधं विलासं धनाग

मंक्रातिविबर्द्धनंचेति इत्यशालादीनां फलं जीर्णताजिके इत्यशालस्त्वयंकर्त्तयममानकम
न्यतः ईसराफः स्वयंहर्त्तामराऊचान्यहस्ततः खल्लासरेः फलाभावइतिवर्षेविचिंतयेत् अत्रल
नेकार्यभावेशयोरित्यशालादियोगोत्पत्तौ सतत्फलं वाच्यमिति इतीत्यशालः अथेसराफः
योगः तत्रेसराफयोगत्नस्यराताजिकमूषरोशीघ्रग्नहोमंदगतेर्गिहाजुयदैकभागंपुरतः प्र
पातिनदेसराफस्तुमूसरीफः पुरातनैर्दुष्टफलः प्रदिष्टः अथशीघ्रग्नहस्यमदृग्नहस्यैकांशः
तिक्कमरोइसराफयोगः एकांशपूर्वो कलानामतिक्कमरोपीत्यशालयोगइतिजीर्णटीकां
त् अत्रेसराफयोगस्योम्यग्नहजनितशुभइत्युक्तं हिस्त्राजे ईसराफेसौम्यजातेकार्यमङ्गेनजाय
तइति अथशीघ्रग्नहोमदृमतिक्कम्यद्वादशांशभ्यधिको भवेत्तदापिमूसरीफः शुभफलदस्यवेत्यु
क्तं यादवेन चरोचराच्चरेलवम्युरस्तईराफकः शुभोनमूसरीफकश्चुभो ५ कं १२ भागगस्तुचेत् अ
त्रोदाहरणमाह सएव धनुर्विलम्बेगुतरं १६ भागेर्दुधोद्विचत् १७ मिथुनङ्ग तोत्र नकंन्यकोयाव
स्तामसिद्धिस्स्यात्पिराडतुल्ये २८ त्रवुधेतदाप्तिरिति अथेसराफयोगेविंशोपकानयनम् ।

हा.
२.
३४

एषु स्थसन् न ह हीन शीघ्रमहस्यभागानरवसङ्गराश्च अगस्त्यशीघ्रमहदीपभागेर्भक्ताविशेषास्सुरिहे
सराफ इतीसराफयेणः अथ नक्तयोगः तत्र नक्तयोगलक्षणं संज्ञातन्त्रे लग्नेशकार्योधिष्येनेदृशिमिये
यतन्मध्यगतौ यशीघ्रः आदाय तेजोयदि एष संस्था न्येस दथान्यत्र हि नक्तमेतत् अन्यत्र मन्दग्रहे
एष संस्था न्छीघ्रमहादित्यर्थः अत्र सर्वत्र स्वदीप्रांशमध्ये यदि शीघ्रमहान्मन्दग्रहोऽधिको भवति
तदा शीघ्रो मन्दस्य तेजो दाता मन्दशरीघ्रस्य तेजो हरो ज्ञेयः दीप्रांशमध्ये शीघ्रमहान्मूनांशो मन्द
हेशीघ्रो मन्दस्य तेजो हरः मन्दशरीघ्रस्य तेजो दाता ज्ञेयः वक्ष्यमाणमरा ऊयोगे विशेषवाक्यं
घादधिकं शान्मूनांशोपिमन्दशरीघ्रस्य तेजो हर्ता भवतीति तत्त्वम् अत्रोदाहरणं संज्ञातन्त्रे स्त्री
लाभपृच्छा ननुरस्तिकन्यास्वामीबुधः सिंहगतो दशांशैः सूर्यशकैर्देवगुणः कलत्रे दृष्टिस्तयोर्नास्ति
मिश्रोश्चन्द्रः चापे दृष्टे चोभयदृश्यमूर्तिः शीघ्रोर्कभा १२ गौरयवाभवांशैः ११ आदाय तेजो बुधतो ददौ
यजीवाय लाभः परतस्त्रिपास्तत् अयमर्थः अत्र लग्नेशकार्येशयोः परस्परं वडवगत्वात् दृष्टिर्ना
स्ति अथ शीघ्रश्चन्द्रो न्योन्यं बुधगुणं च पश्यन्त्वस्मादलंशाद्बुधानेजो गृहीत्वा स्वस्मादधिकं शान्मगुर

वेदद्वौ तस्मात्परहस्तात्स्त्रीलाभः अत्रस्थानदृष्टिसद्भावेपि दीप्रांशानि क्रमेण नक्तयोगो भवतीत्युक्तं
 यादत्वेन लग्नेशकार्यपरवर्गे निजभागदृष्ट्या हीनावुभौ चरखगोतरगः प्रपश्यन् नीत्वा महश्चरगते
 रचलाय दद्यात् नक्तं भवेदपरहस्तविलंबसिद्धौ अत्रोदाहरणमाह सखमीने विलम्बे गुणकं भूमा
 स्त्रियास्तु धौनेत्रलवो नदृष्टिः तयोश्च मध्ये ऽद्वि ७ लवः कुलीरे चंद्रस्तदान्येन सखे गमाप्तिरिति इति
 नक्तयोगः अथ यमया योगः तत्र यमया योगस्तद्व्यासमुक्तं ताजिके भूषणे परस्परगो
 लोकनवर्जितं यत्खेटद्वयं पश्यति मंदखेटः दीप्रांशके धौ मचराद्दृष्ट्या स्थिसंयं
 दमेयं मया मिधानः अयमर्थः परस्परालोकनवर्जितं खेटद्वयं लग्नेशकार्ये शामि
 धौ मृतीयो मंदगहः स्वदीप्रांशे लग्ना धौ शकार्यौ धौ शोस्थानदृष्ट्यां पश्यन् पुनस्तु भयो
 मध्येशी घने जेमीत्वा मंदगायदनेयमयाख्यो योगस्त्यात् अत्रोदाहरणं संज्ञातत्रे राज्याप्तिश्च
 ललग्ननाथो मेघे सितस्त्वष्टि १६ लवैर्हृषस्यः चंद्रोरसांशे धौ यदि राज्यानाथो दृष्टिस्तयोर्नास्ति गुणः
 सुमहः दिगंशतः कर्कगतस्तु पश्यन्नुभौ महो दीपलवैस्तान् मृददौ सितयेति पदस्य लाभो मान्यः

जभावीतिविमृश्यवाच्यम् अत्रलग्नेशकार्येशयोर्द्विद्विदशकत्वादन्योन्यदृष्टिर्नास्ति तृतीयोऽंशः
तुर्मन्त्रगामीकर्कस्योदशांशः लग्नाधीशकार्याधीशौस्यानर्हत्वापश्यन्सन्स्वल्पांशाद्विभांशोः
स्वदीपप्रभागेसिजोऽर्हतीत्वावहंशायशुक्रायददौतस्मान्मन्त्रद्वारयाराज्यलाभोमात्येनदीप्यः
इतियमयायोगः अथमराऊयोगः तत्रमराऊयोगलक्षणासाहयादवः भौमोवांरक्षिजध्वरस्य
पुरतः दृष्टेयवासंस्थितः पश्यन्शुदृशा १।४।७।१० स्वदीपलवकेर्हीनैरहीनैरपि यत्कार्यार्थम्
थाकृतं मुयशिलंतत्रस्थितोवाग्रहोऽर्हतीत्वातुमहोमराऊनिर्गदितोयोगोर्थनाशोपदुः सन्नाशः
ताजिकेसमरसिंहोपि जातेपियोगरविजोयभौमशरीघ्रस्यदृष्टेयपुरोरिदृष्ट्या रक्षा
शैर्महस्त्वेकगतसुहीनाधिकेऽश्वसः स्यान्मराऊनशस्तइति पूर्वपक्षस्यापमर्थः
भौमंशनिर्वालग्नेशकार्येशयोर्मध्येशीघ्रग्नहस्यानेष्टेवास्थित्वांचतुर्थेऽंशे
कराशिदृष्ट्यापश्यन्सन्स्वदीप्रांशोर्हीनैरधिकैर्वांशोघ्रस्यतेजोऽर्हतीत्वातुमहोमराऊनिर्गदितोयोगोर्थनाशोपदुः
लग्नेशकार्येशयोरित्यशालेपिकार्यनाशकोमराऊयोगः अथवायत्कार्यनिमि

यमयायोगः			
८	७	६	५
१०		१०४	
११	११६		३
१२	१	१६	

नलने शकार्ये शभ्यां यस्मिन् स्थाने मुथ शिलं कृतं तत्र द्वयो रकं स्थान गौ भौमः शनिर्वाही नैरधिके ।
 वास्वही प्रभागे द्वयो रेकस्य वा ते जो गृह्णाति सोमरा ऊयोगः कार्यनाशको ज्ञेयः अत्र श्रीहरिभट्ट
 दैवज्ञ कृतसं गृह्णलोकः भौमः शनिर्वा मुथ शिली सराफवान् शीघ्र रिपु गहे रा लग्ने शकार्ये
 अधिपतीत्य शाल फल प्रणोशी मरा ऊ शुभो न अत्रो दाहरण माह यादवः कन्या विलम्बे सि
 बुधोस्तनाथो दशं शकै रंगिरसादि चंद्रैः मीने च युग्मे त्रिजो भवांशैः एष्टौ बुधस्ते न न चाद्वा
 मिः एष्टे पि भौमे न वभिस्तथैव मीने कविर्हस्ति मितो न पूज्यः नृपे श्वतंत्रा र्क सुतं

पुनर्मूला योगः

१२	११	१०
२	१२	१०
३	६	८
४	५	७

चांशैर्न गौ ७ अष्टे न हि कार्य सिद्धिः कर्क विलम्बे सि कविर्दिनांशे १५ ह्येषे चंद्रैः
 गुः कुजो न भूषे लवे १६ भूमि सुते न चंद्रो हतस्ततो नात्र सरे वर्यत्वा भूति अत्र प्रथ
 मी दाहरणो दशमस्था भौमो ल ग्न गं बुधं तुर्य दृष्ट्या पश्यन् बुधा देव्यां रा दे के नांशे
 नाधिके भूत्वा बुधते जो हरो जातः अत्र स्त्री ला भ प्रह्ने कार्ये शलग्ने श्यं गुं बुध

मारित्य शाले पि बुधस्य ते जो हीनत्वात् स्त्री ला भे च वक्तव्यः अथ हरते ते जः स्वांशै रद्री नैरधिके

श्रमणं ऊयो गोसाविति विशेषसमरसिंहवाक्येन शीघ्रमहो धुधादल्यां रोमनूतन हो भोमेन वांश
 मितो पितुधते जोहरो जातस्तस्मान्न बां शमिते भोमे मरा ऊयागत्वा त्वीला भोनवा च्छ्रिती।
 यो दाहराण्युक्ता शन्यो रीरो ज्ञेयः अथ नृतीयो दाहराण्युक्ता शन्यो रीरो ज्ञेयः अथ नृतीयो दाहराण्युक्ता शन्यो रीरो ज्ञेयः
 दशांश सास्तवकुजः षोडशांशः अत्र मंदो भोमः शीघ्राच्चंद्रादधिकांशस्तस्माच्चंद्रते जोहरो जातः
 अत्र यद्यपि लघुने शकार्ये शयोरित्यंशालयोगो स्ति तथापि भोमस्तनमरा ऊयागत्वा त्वीला भोनवा च्छ्रिती।
 च्यः सर्वमकरांशस्थाने रप्युदाहराण्युक्ता शन्यो रीरो ज्ञेयः अथ नृतीयो दाहराण्युक्ता शन्यो रीरो ज्ञेयः
 ज्ञानेकभेदसहितं कस्त्वूलयोगउक्तं संज्ञानत्रे लग्नकार्ये शयोरित्यंशाले त्रेन्दित्यंशालनः का
 स्त्वूलयोगमध्यादिभेदे नीना विधं स्मृतम् अत्र लग्ने शकार्ये शयोरित्यंशाले सति चेदत्र लघुने श
 नकार्ये ज्ञानाभावाच्चंद्राद्युक्ता शन्यो रीरो ज्ञेयः अथ नृतीयो दाहराण्युक्ता शन्यो रीरो ज्ञेयः
 वस्थितिनुत्तमोधिकारः स्वह दाद्रेष्काराणवाशावस्थितिर्मध्ये मोधिकारश्शत्रुनीचगृहवा
 स्थितिरधमोधिकारः सतत्रितयाधिकारराहित्यं समोधिकारः यदाहयादवः
 स्वाच

स्वात्मयशालिनो र्येदिशशी स्वोच्चैस्वगेहे स्थितः सुश्रेष्ठं निजतद्गोहरहितो योगेन दाशेष्टकं ।
स्वत्रैराशिकहृद्भागगतयोर्मध्यम्बिनेमिस्ततोहीनहीनतरञ्चनीचरिपुमेयोगजुरातीकृतेन
होनसमहीनतरमध्यममेवञ्चभृस्पलनेशकार्येशयोश्चाधिरगवेषणायाम्बूलनित्यो
नमादिषोडशमेदमिन्नम्भक्तीति ज्ञेयम् अथोत्तमकम्बूलक्षणं संज्ञातत्र यदीन्दुस्वगता
होच्चैस्थस्तादृशोलग्नकार्येषो इत्यशालीकम्बूलोत्तमोत्तममुच्यते अत्रोदाहरणं
त्रैवमेधेरविः कुजोवापिकर्कराशिगतशशी तत्रैत्यशालीकम्बूलमुत्तमोत्तमकार्यं कर्कराशि
अत्रसत्तात्प्रक्षेपमिच्छलग्नलनेशोभौमः स्वगतेमेषलनेविंशत्यंशपंचमभावाधीशोरविः स्वोच्चैमे
धिसप्तदशांशश्चन्द्रः कर्कस्वगतेचतुर्दशांशः अत्रार्कभौमयो कार्यशालग्नैर्योरित्यशालसो
गोस्तिचन्द्रोपिद्वाभ्यासहेत्यशालद्वयोरेतितेन उत्तमोत्तमकम्बूलञ्ज्ञातम् उत्तमोत्तमकार्यं
द्वयोरेतिसन्तानप्राप्त्यारब्धकार्यमवश्यद्वयोरेतीत्यर्थः अत्रलग्नाधीशकार्येशयोश्चाधिरगवेषणायाम्बूलनित्यो
नित्यचन्द्रोद्वयोरन्यतरेणामुद्यशिलञ्चैकमेतित्त्वादप्युत्तमोत्तमकम्बूलस्यादितियादव अत्रोदा

हो.
र.
३७

हरणमाहसखव मेधेऽगेऽवनिजोनकोरर्क इ नः सिद्धिकु भागः १ शशीकर्केपिसु नवांश
वोहि चोत्त ममतः कंबूलयोगः शुभ इति अत्रलग्नेशकार्ये शाभ्यां चंद्रो मुयशिले निति
मुख्यपक्षः अथान्येषां कम्बूलयोगानां सजातं त्रौक्तं लक्षणानि स्वकृतोदाहरणसहितानि लि
ख्यंते तत्रोत्तममध्यमउत्तमसमयोर्लक्षणे स्वीयहृदाहकाराणां कभागस्थेनेत्यशुभते मध्यमोत्तमक
बूलहीनाधिकृतिनोत्तमम् अत्रयदीदुःखगृहोच्चस्थ इत्यनुवर्तते हीनाधिकृतिना त्रिविधाधि

मराऊयोगः			
७	६	५	४
८	१०	३	२
१०	१२	११	१

मराऊयोगः			
१	१२	११	१०
२	३	४	५
६	७	८	९

कारहितेनकोर्यः समस्तगृहहृदादे।
स्वकारानवांशस्थेनलग्नेपक्षेन
अत्रोदाहरणभाग्यप्रक्षेत्तुलालन
स्वहृदायां दशांशकः १० दशमे संस्थि
तः शुक्रो भाग्यपौत्रश्च सप्तमेशक्रांशः

मराऊयोगः			
५	४	३	२
६	१५	९	८
७	१०	११	१२

उत्तमोत्तम			
१	२	३	४
५	६	७	८
९	१०	११	१२

१४ स्वीयहृदायां चंद्रः कर्केनवांशकः २ योगेत्रयाराणं कंबूलप्रोक्तमुत्तममध्यमम् स्वनामसदृशं ज्ञेयं प्रष्टो

कंवूलजंफलं एवंस्वस्वनवांशेनगतयोर्लग्नकार्ययोः स्वगृहोच्चगतस्येदोर्ज्ञेयोयोगः सवहिरात्
ज्यप्रल्लेयुगमलग्नं ३ बुधः कौर्षेयं ७ शकः समस्यज्ञस्यगेहेतुकर्केपंचा ५ शकः शशी कंवूलमुत्तम
समंत्रयारामित्यशालतः अथोक्तमाधमकंवूललक्षणं उत्तमाधमतानीचरिपुगेहस्थितेनचैतत्तत्त्रा
पियदीन्दुस्वगृहोच्चस्थइत्यनुवर्तते उदाहरणं प्रल्लेस्त्रीलाभसंज्ञेतुतुलालग्नस्वभावेनः स्त्रीजीवेसु
वतीशशैदशंशस्त्रमाधिषः कुजस्वनीचेसूयाशोविषः कर्केनवांशकः त्रयारामित्यशालत्वात्क
म्बूलज्जोत्तमाधमम् अथमध्यमोत्तमकम्बूललक्षणम् स्वहृदादिगतश्चन्द्रंस्वभौच्चस्थेत्वं क
त्तममध्यमोत्तममेतच्चपूर्वस्मान्नविशिष्यते पूर्वस्मादुत्तममध्यमकम्बूलात् उदाहरणम् भौधि
नीलाभकेप्रल्लेत्तुलात्लग्नन्तुलोपगः शुक्रोधनांशो १७ जायेशोधृत्यंशोमेखगः कुजः स्वनवांश
गतश्चन्द्रोमेखद्वैद्वादशंशकः त्रयारामित्यशालत्वात्कम्बूलमध्यमोत्तमम् अथमध्यममध्यम
कंवूललक्षणं स्वहृदादिपदस्थेनकम्बूलमध्यममध्यमम् अत्रस्वहृदादिगतश्चन्द्रइत्यनुवर्तते उ
दाहरणम् पुत्रप्रल्लेयुगमलग्नंज्ञस्तुलायांनगंशकः स्वहृदायांस्थितश्चक्रः पञ्चमेशोऽथशकः
अत्र

हा.
१०
३८

मिथुनेस्वीयहृदायाम्बिधुर्जकेनगंशकः स्वत्रिभाग
गतोयोगेकम्बूलमध्यमध्यमं योगेइत्यशाखाख्ये
अथमध्यमसमकम्बूललक्षणम् मध्यमसमकं
बूलहीनाधिकजिखेटजम् अत्रापिस्वहृदादिग
अत्रापिस्वहृदादिग उदाहरणं वृषलग्नसुतप्रले
मृगेवैशकः सितः समस्यज्ञस्यहृदायांसुतेशो
ज्ञः अराशकः मुलायांसममंत्रस्यहृदास्थोजूकगः
शशी रामाशः स्वत्रिभागेतुदं बूलमध्यमसमं अथ
मध्यमाधमकंबूललक्षणं मध्यमासकंबूलनीचा
रिभगखेटजं अत्रापिस्वहृदादिगतेश्वद्रइत्यनुव
र्तते उदाहरणं भाग्यप्रलेमेषलः भौमः कर्केनवां

८	५	६
१०	उत्तम मध्यमं	स्वहृदा मध्यमं
११	वृः १४	२

८	५	३	२
१०	उत्तम मध्यमं	११	१२
११	वृः १४	१०	११

८	५	३	२
१०	उत्तमा मध्यमं	११	१२
११	वृः १४	१०	११

मध्यममध्यमम	मध्यममध्यमम	मध्यमसमम	मध्यमममम
८	५	३	२
१०	११	१०	११
११	१२	११	१२

शकः गुनुर्भागाधिपोनीचेमकुचदशांशकः स्वदेष्कारागनश्चंद्रसुलायां पंचभागकः त्रयाणां मि
त्यशालत्वात्कं वूलं मध्यमाधमं अथ समोत्तमकं वूललक्षणं इंदुः पदोनः स्वर्षोच्चस्थिमेनाप्युत्तमं
नुतत् अत्रपदोनं द्विविधं एकं तावद्द्वहाराणां समगृहसमहृदासमहृदासमदेष्कारासमनवांशगमनं
म् द्वितीयं सूक्ष्मेप्रतिर्विकलात्तमिसमगृहहृदादेष्कारानवाशानामादौ प्रांते वा वसिष्ठमिह जीर्ण
टीकाकृत उदाहरणम् धनलाभाभिधे प्रले तुलालक्षणे च भागवः तुलायां नगभागाश्च धनेशो मकर
कुजः नवांशं मिथुने चंद्रो हृदायां शरांशकः इंदुः समोत्तमः कंबूलयोगे प्रोक्तं समोत्तमम् अथ
समोत्तमकं वूललक्षणं स्वहृदादिगतेनापि पूर्ववत् मध्यमुच्यते अत्रापि इंदुः पदोन इत्युच्यते
नि उदाहरणम् धनप्रले तुलालग्नशुक्रः सिंहे दशांशकः स्वहृदायां धनधीशो भौमश्चापे दिगंश
कः स्वहृदायां ज्वमिथुने समशुक्रस्य हृदगः विधुर्दशांशो योगे स्मात्कंबूलं सममध्यमम् १० अथ स
मसमारव्यं मध्यमकं वूललक्षणं पदोनेनापि मध्यस्यादितियुक्तम्यतीयते अत्रेदुः पदोन इत्युच्यते
वर्तते पदोनेन देष्कारादिसंधिस्थेन लग्ने शोनकार्ये शोनच उदाहरणम् द्रव्यप्रले मकरांशे भौम

हा.
२
३५

सिंहे धनाधिपः भृगुर्घटे विधुर्जूके त्रयश्चामी विंशकाः द्वाष्कारा सन्धौ संस्थित्य जाता श्रीमो नितः समं
समञ्चक मूलम्योक्तनदित्य शालतः अथ समाधमक मूललक्षणम् नीचारिस्थेनेत्य शाले धर्मः मूलमुच्य
ते अत्रैतुः पदोन इत्यनुवर्त्तते उदाहरणम् पुत्रप्रप्ते सुगमलग्नमु धोमीनेन वांशकः सुतेश्च कर्त्तव्यकायाञ्च द
शाशो नीचगोः द्वाः समम्य नस्य देष्कारो चापे च द्वा शरांशकः त्रयारणमित्य शालत्वात् मूलमुच्य समाधमः
मे लक्षणः मोनैक मूललेख्यारणम् नीचरात्रु भगश्च नृसभो च स्थेनेत्य शालत्वात् अधमो नैक मूलमि
ति उदाहरणम् सुखधस्ते सिंहलग्नरविः सप्तांशकः क्रिये सुखेशो मकरेभो मोन वांशो द्विष्टिकेशः अश

स्त्राणां यो
गेतुक मूल
मधमो नम
म १३ अथा
धममधम

समो नमम १३		
८	७	६
८	७	६
१०	९	८
११	१०	९
१२	११	१०

समो नमम १३		
८	७	६
८	७	६
१०	९	८
११	१०	९
१२	११	१०

समो नमम १३		
८	७	६
८	७	६
१०	९	८
११	१०	९
१२	११	१०

समो नमम १३		
८	७	६
८	७	६
१०	९	८
११	१०	९
१२	११	१०

धमो नमम १३		
८	७	६
८	७	६
१०	९	८
११	१०	९
१२	११	१०

जुधममध्यमम १३		
८	७	६
८	७	६
१०	९	८
११	१०	९
१२	११	१०

धमममम १३		
८	७	६
८	७	६
१०	९	८
११	१०	९
१२	११	१०

कंबूललक्षणां स्वहृदादिगते चेत् इत्यशालीकंबूलंतदुच्यते ॥ ध म मध्यमम् अत्रनीचशत्रुभग
 अत्र इत्यनुवर्तते उदाहरणम् पुत्रप्रलेगनालग्नस्वहृदायामृगेवुधः रामांशः पुत्रपोमन्दः स्वहृदायामृ
 रांशकः मीनेहृद्विकगश्चंद्रश्चांशोक्तुयोगतः प्रोक्तं चाधममध्यंतुकंबूलं शास्त्रवेदिभिः अथाधमसम
 कंबूललक्षणां पदेनेनेत्यशालीकंबूलंतदधमसमम् अत्रनीचशत्रुभगश्चंद्रइत्यनुवर्तते उदाहरणम्
 हृदयलग्नं राज्यलाभप्रलेसिंहगतः सितः समस्यार्कस्य हिंशरांशो राज्यपः शनिः हृदये समस्य पुं
 गे हे गेदुमितांशकः चंद्रो हृद्विकगश्चांशश्चयारणमित्यशालतः कंबूलं चाधमसमं प्रोक्तं ताजिकवेदि
 भिः ॥ १५ ॥ अधममधमकंबूललक्षणां नीचारिभस्थखेटेन नीचं रिभगतः शशी इत्यशाली
 कंबूलंतदधममधममुच्यते उदाहरणम् पुत्रप्रलेधनुर्लग्नमृगेवस्वंककोगुतः कर्कसुता
 धिपोमैमः पंचांशो हृद्विकेशशी अंशश्चयारणां योगेतुकंबूलमधममधमं १६ कंबूलेविशेष
 उक्तः संज्ञातंत्रे लग्नकार्यपयोरित्यशालेः त्रैकोत्तिनीचगः स्वर्कादिपदहीनो न्योत्रेदुः कंबू
 लयोगकृतं तत्रकार्यः ल्यताज्ञेयापथाजात्यन्यमर्थयन् अन्यजातिः पुमानर्थतथैतत्क

अधमाधमम १६			
११	१२	१३	१४
१५	१६	१७	१८
१९	२०	२१	२२

हा.
१.
४०

वयोविदुरिति अथ कंबूलयोगे विंशोपकानयनम् निशैशलगनेश्वरयोर्निशैशकार्ये सयोः कार्यपं
लग्नयोश्च विंशोपकासंमिलितास्त्रिभक्ताविंशोपकासे कथिताः कंबूले इति श्रीरामदेवैकगुणपा
दाब्जभक्तितः कंबूलमेद सहितम्बलभदेरानिर्मितम् इतिकम्बूलयोगः अथ गैरिकम्बूलम् न
गैरिकम्बूलम् सूर्यसमाह यादवः जानेत्यशालेत्युमयीरदृष्टिस्थाने चरन्ती जनुचित्तयोस्तु प्रविश
कम्बूलम् गहन्नकोचद्वयोद्युतिद्वैरिकबूलमुक्तम् वदन्ति चैतं फलतस्तु मानद्वुम्बूलयोगस्य तथैव मे
दैः तथाहि गेहन्ननिर्गोदेकान्च यदा तदानिष्टफलकंबूलम् तयोर्लेशैशकार्ये शयोर्द्युतिमिथ्यशालश्च दैत्यशालास्थित
स्वस्थग्रहमुच्चवानभवतितदानिष्टमित्यर्थः उक्तञ्च पाञ्चिकास्तुङ्गारे तस्वेव गेहनुद्गस्थानस्याद्यदि च च
न्नुमाभैरिकम्बूलयोगो साधभद्रः कथितो बुधैः अत्रोदाहरणं संज्ञातत्रै लप्स्ये सुखमिति प्रहसिंह
लग्नं रविः क्रिये अष्टंशे सुखं कम्पे भीमं शै रविभिस्तयोः इत्यशालोस्तितत्रैः कन्यायाञ्चर
मंशके स्वर्णोदिपदहीनस्य नेत्यशालोस्तिकस्य चित्स स्वोच्चगेन शनिनाऽन्यर्क्षस्थे नेत्यशालोस्तिकम्
लग्नमन्येन साहाय्यात्त्राभदायकम् इति गैरिकम्बूलम् अथ खल्लासरः तत्र खल्लासरयागं लग्नस्य समा

पादवः द्वयोरथैकेनचशीतभावाद्दृष्टिमार्गेविचरन्करोति नमूयंशीलनचसंयुतिस्वाखस्त्रासरको
 र्यहरस्तदास्यात् अत्रलनेशकार्येशयोरपिसुथशिलाभावो ज्ञेयइतिकेचिदाहुस्तन्मतस्सर्वैः
 खस्त्रासरफलद्वार्यनाशकमित्युक्तम् तत्रलनेशकार्याधिपयोरित्यशालाभावेकार्यप्राप्तिरेव
 जानातत्रकार्यसम्भवः खपुष्पादिसमस्तयोरित्यशालेकार्यप्राप्तिसम्भवेपिलनपकार्यपाभ्या
 चंद्रस्यसतीत्यशालासम्भवात्केभद्रमयोगवदित्यशालफलनाशकः खस्त्रासर योगो ज्ञेयइति सत
 तस्यैवमुक्तंजीरोत्तजिके लग्नेशकार्याधिपयोरित्यशालोनवायुतिः द्वाभ्याञ्चन्द्रेनेत्यशालीत्रेफ
 खस्त्रासरसंभुमः ३३हरराम लप्स्यसुतमितिप्रसेसिंहलग्नरविः क्रिये वेदांशैस्सुतपः
 जीवः कुभंशैश्चरसमिर्तेः लग्नकार्यपयोरस्तियोगोमुथशिलाभिधः अथकम्पानि
 भ्रंशेचविधुमुथशिलोनहि द्वाभ्याञ्चनेनकार्यस्यनाशीखस्त्रासरोमतः इतिखस्त्रासरः
 अथरहयोगः तत्ररहयोगलक्षणमुक्तयोगसुधानि धौवकेराद्युमराकराभिगामिना
 स्तप्राप्तनव्यय १२ रिपुर्दनाशठगामिनाच क्रूरेणक्रमितमभस्सदेत्यशालंतद्वहंहर

गौरिकबलेम			
४	५	६	७
८	९	१०	११
१२	१३	१४	१५

हा.
१०
४१

तिफलप्रहर्षणीयम् अत्रविशेषउक्तस्नाजिकभूषणे अपोलिमस्यश्वरवेचरश्चेत्केन्द्रस्थसन्नेनच
मृथशीलम् करोनिकार्यप्रथमम्विलम्बम्यश्चादवश्यंसकलार्थसिद्धिम् केन्द्रस्थितशीघ्रगतिः करोति ।
अपोलिमस्येनचमृथशीलम् मन्नेनकार्यमथमज्जभूत्वाप्रानेविनाशंसमुपैत्यवश्यम् अत्रैवाहरण
मन्त्रोदाहरणेषु मन्त्रप्रक्षेपमखलग्नमोमः कन्यागतोगुः भाग्यपस्तत्रतत्रैवसंस्थितौरविमन्त्रगो
सर्वदिग्दशमिता द्वायफलनोशकः वातह्रन्नेमीनसंस्थः कुजोमकरगोगुः द्वौदिगंशप्रागशुभंशुभं
पश्चात्कीर्तितं वातह्रन्नेककंसंस्थोभोमोमीनतोगुः द्वौदिगंशोप्राकशुभंस्यात्पश्चादशुभमेवच इ ।
निरदः अथदुः फालिकृत्ययोगः तत्रदुः फालिकृत्ययोगलक्षणान्नाजिकभूष ।
गो मन्त्रस्त्वयेहयदिवानिजोच्चैर्
कारिणांचेदुः फालिकृत्यशुभम्
तेनशीघ्रेणमृथशिलद्वार्यकरन्त
निजीरणीटीकाकृत अत्रोदाहर

खड्वासरः

१२	५	४
७	५	३
१०	११	१२

२६ योगः

२	१	१२
३	१	११
४	१०	१०
५	९	९
६	८	८
७	७	७
८	६	६
९	५	५
१०	४	४
११	३	३
१२	२	२

तत्रदुः फालिकृत्ययोगलक्षणान्नाजिकभूष ।
शिकेवापिनिजेप्रकुर्यात्तयोगंचरेणानधि ।
त्रिउक्तः योगमृथशिलारव्येयधिकाररहि
हि अधिकारसहितेनाप्यवश्यंकार्यकारमि ।
गामसुखप्रक्षेपमखलग्नमोमससूर्योशकः

क्रिये दिगंसकस्सुरवाधीशोहिमांशुकंभसंस्थितः द्वयोरत्रेत्यशालंत्वा
 त्पुरबलाभम्विनिर्दिशेत् इतिदुःफालिकृत्यः अथदुत्थोत्थदवीरयोगस्त
 त्रदुत्थोत्थदवीरयोगलक्षणमुज्ज्वलताजिके लग्नेशकार्योधिपतीनि
 र्वल्लोयोगकारको तयोरेकस्त्वरोहोच्चादिस्थेनान्येनयोगकृत इत्यदवीर
 योगेन्यसाहाय्यकार्यकारकः

प्रागशुभपञ्चाक्षमेरु
योगः

२	३	४
३	१	११
४	२००	१०
५	७	८

प्राकछमपञ्चाक्षमेरु
३योगः

२	३	४
३	१	११
४	२००	१०
५	७	८

यवान्येनहोस्वर्सादिगोशीघ्रगतीतयोः निर्वलेनचमनेमूथशीलकरी
 नदा हुन्विद्वीरयोः न्यसाहाय्यकार्यकारकः तयोर्लग्नेशकार्येशयोः उदाहरणम् जायाप्रक्षेसिंहला
 ग्नभुलासप्राशनेरविः शनिर्मेघेननुभागः कुजोमेघेरसांशकः शनिस्त्वगटहसंस्थेमभौमेनमुथशीलक
 त्रजायालाभोन्यसाहाय्यादुत्थदवीरयोगके वातह्रग्नेसूर्यभौममंदाः पूर्वोक्तवर्तिस्थिताः मेघेजीवः स्व
 हृदायांपंचाशोगुंभूमिजो मंदेनयोगकर्तारवतोलाभोन्यतः स्मृतः अत्रस्वगटहगोभौमः स्वहृदायागु
 लोस्वनीचस्थेननिर्वलशनैश्चरेणेत्यशालकरावतः स्त्रीलाभोन्यतोवाच्यः इतिदुत्थोत्थदवीरयोगः अथ

हा.
२.
४२

उः फालि कुतः			
२	१	१३	११
३	४	५	६
७	८	९	१०
११	१२	१३	१४
१५	१६	१७	१८
१९	२०	२१	२२
२३	२४	२५	२६

दुःस्थोत्पदवीरयोगः			
२	१	१३	११
३	४	५	६
७	८	९	१०
११	१२	१३	१४
१५	१६	१७	१८
१९	२०	२१	२२
२३	२४	२५	२६

तस्वीरयोगः तत्र तस्वीरयोगलक्षणमुक्तं
हायनसिंधौ लग्नेशकार्यधिपयोर्नयो
गोवलीतयोर्भाजगतोपराय दीप्तांश
केवर्षियुतायस्नेः न्यर्सेमहोत्पत्तशुभ
स्तवीरः अत्र लग्नेशकार्यशयोरिशा
लाभावेतयोरेकोवलीगशयन्तगः अ

दुःस्थोत्पदवीरः			
२	१	१३	११
३	४	५	६
७	८	९	१०
११	१२	१३	१४
१५	१६	१७	१८
१९	२०	२१	२२
२३	२४	२५	२६

तस्वीरः			
२	१	१३	११
३	४	५	६
७	८	९	१०
११	१२	१३	१४
१५	१६	१७	१८
१९	२०	२१	२२
२३	२४	२५	२६

पराय अन्यसैस्वगृहादिवीर्युतायाग्निमराशवित्यशालद्वारयातेजोदत्तेसः शुभस्तस्वीरयोगः उक्त
हरणम् सुखप्रप्तेतुलालुग्नद्वयशः कर्केभृगुशनिः सकोनत्रिंशदंशश्चकुम्भेयोगोतयोर्नहि स्त्रीनसंस्थे
नगुत्तरापञ्चांशेनेत्यशालवान् शनिस्तस्वीरयोगोयंप्रोक्तः कार्यकरोवधेः इति तस्वीरयोगः अथकु
त्ययोगः तत्र कुत्ययोगलक्षणमुक्तं नाजिकभूषणो रवेरः स्वीयाटहादिकराटकगतः प्रागलग्नसंलग्न
दृक्सद्विदृष्टयुतश्चपापयुतिदृक्सम्वर्जितोभ्युद्गमः मार्गीकालवलाचितस्सवलवान्सम्यक्फलावाप्ति

दः कालज्ञैर्वलवीक्षणा यगदितो योरोहि कुत्थाभिधः इतिकुत्थः अथ दुतुः फयोगः तत्र दुतुः फयोगलक्ष
णान्नत्रैव अंस्तद्गु. तो व्यस्तगतिस्त्वरसैर्युतेक्षितो ह्यंत्यारिगस्त्वगेहान् सप्तोपगोनीचरवगेत्यशाल्मीरा
ह्वास्यपुच्छे दुतुफाभिधानः संज्ञानन्त्रे चन्द्रस्पदुतुः फे विशेषोक्तः चन्द्रस्सूर्यात् द्वादशे वृश्चिका होरवरोड
ने हो न्येतुस्तस्यामिशेषात् राशीशेनादृष्टमूर्तिर्न सर्वे ह्यो ज्ञेयश्च न्यमार्गः पदोनः क्षीरोभान्नो नो शुभो
जन्मकाले एच्छायास्वाचन्द्र एव चिचिन्यः शुक्ले भौमः कृष्णपक्षेऽर्कसूतः सुहृद्वेन्दु म्वीक्ष्यते नो शुभो
सो अस्यापवादमाह समरसिंहः दिवसेतु पूर्वपक्षे एच्छाया ज्ञातके चरविसूतः नराशिंगोऽत्यदेष्टा
स्वदृष्टे द्यव्यन्यया कुतुते भौमो रात्रावपरे पक्षे स्त्रीराशिसंज्ञतस्वल्पदोषं कुतुते प्रह्मे जन्मनि च व्य
त्यपात्पुष्ट्युरम् जन्मदुःफः एते सर्वे इत्यशालस्येव भेदाः इत्युक्तञ्च यादवेन तन्नमिशेषमतिपद्य
मामो निरूपितः षोडशधेत्यशालः यथा चतुर्विंशतिभेदशालीस्यात्केशवश्चक्रगदादिभेदेः अन्यो
पि विशेषस्तत्रैव यद्यद्वावपतिर्ददाति हि निजने जोङ्गनाथाय चेत्तत्तत्प्राप्तिकरो न्यथास्य यकरः क्रूरः
शुभांर्द्धाप्रिकृत् एवं क्रूरशुभादिवीक्षणावशाद्वावावदेदु द्विमान्भागैरन्तरसम्भवेरवि १२ गुरोस्त

हा-
१-
४३

त्प्राप्तिकालन्तथा इति श्रीमद्देवज्ञवर्यपरिउतदामोदरात्मजवलभद्विरचितेहायनरत्नेषोडशयोगाध्या-
यस्तृतीयः ३ अथसहमाधिकारः तत्प्रयोजनमाहयादवः सकलभावफलस्यसहायतांविदधतेसहमानिस-
दायतुः विभिरिवोद्यमनस्यनृणामतः सहमसन्नयनंविदधेस्फुटमिति अथशीघ्रोपस्थित्यर्थेसहमानोनामा
न्युक्तानिज्ञानत्रैः १ गुण २ ज्ञान ३ यशसि ४ मित्रं ५ साहात्म्य ६ माशा ७ चरमर्थता ८ चभ्राता ९
ततो गो १० राज ११ ज्ञात १२ माता १३ सुतो १४ जीवित १५ मन्त्र १६ कर्म १७ मां द्यं च १८ मन्त्रय १९ क-
ली २० परतः समेता २१ शास्त्र २२ सवन्धु २३ सहनक्त्ययं नृकञ्च २४ मृत्युश्च २५ सग्नपरदेश २६ ना-
न्यदारां २७ स्यावन्धु २८ सवर्णिक २९ त्वयकार्यसिद्धिः ३० उद्वाह ३१ सति ३२ सन्ताप ३३ अद्वा ३४
प्रीति ३५ वेत्ति ३६ तनुः ३७ जाड्य ३८ व्यापारसहमे ४० पानीयपतनं ४१ रिपुः ४२ शौर्यो ४३ पाय ४४ दरिद्र-
त्वं ४५ गुणता ४६ वुपयाभिर्ध ४७ वंधन ४८ दुहिता ४९ श्वश्च ५० पञ्चाशत्सहमानिहि अत्रपरदेशसहम-
मेवमार्गसहसं विवाहसहममेवस्त्रीसहसंज्ञानसहममेवविद्यासहसंज्ञेयम् अन्यैरधिकानिसहमान्य-
क्तानि भार्यारव्य ५१ मोक्ष ५२ वसुगवं ५३ पितृव्यसंज्ञं ५४ तथाक्तेर ५५ गमागमौच ५६ गजाभिधं ५७ सन्म-

ति ५८ घात ५९ कोष्ठं ६० चतुष्पदा ६१ व्यसनं ६२ कृषिश्च ६३ दृष्ट्याख्य ६४ मारवेटक ६५ मृत्युकां ६६ ग ६७ प्राप्ति ६८ निर्धि ६९ ज्ञाति ७० ऋणानि ७१ बुद्धिः ७२ आधान ७३ धैर्यमिध ७४ सत्यकानि ७५
 पंचादिसंख्यान्यखिलानि ज्ञानि प्रोक्तामिपूर्वैः क्रमशस्त्वथेषां स्फुटं वदाम्या नयनं यथोक्तमिति अथ
 सुगमप्रकारेण पुरायसहमानयनमुक्तं संज्ञातन्त्रे सूर्यो न चन्द्रान्वितमहिलगन्म्वीन्द्रकयुतनिशिपु
 रायसंज्ञसंशोध्यर्क्षशुद्ध्याश्रयभान्तराले लग्नत्रचेत्सैकधमेतदुक्तम् अस्यार्थः दिवसे सर्वेषु प्रवेशो जा
 न्मकालो वा भवेत्तदा तात्कालिकस्य हृलग्नतात्कालिकस्य हृसूर्यरहितेन चन्द्रमासान्वितं दूतार्थ
 नत्पुरायसहमम्भवति रात्रौ लग्नस्य हृचन्द्ररहितस्य हृार्कयुतं पुरायसहमं स्यात् अत्र संस्कारविशेष
 उच्यते शोध्यर्क्षज्ञातिशोध्यते न्यूनः क्रियते योगहः सशोध्यस्तस्य राशिश्शोध्यर्क्षयस्मिन् गन्देशो
 ध्योगं हृशोध्यते स शुद्ध्याश्रये हस्तस्य भंराशिः अनयो राश्यादिग्नहयोर्मध्येशोध्यग्नहं राश्यादिग्न
 र्क्षशुद्ध्याश्रयग्नहं राश्यादिग्नहयोर्मध्येशोध्यग्नहं राश्यादिग्नहयोर्मध्येशोध्यग्नहं राश्यादिग्नहयोर्मध्येशोध्यग्नहं
 तयोर्मध्येशोध्यग्नहं राश्यादिग्नहयोर्मध्येशोध्यग्नहं राश्यादिग्नहयोर्मध्येशोध्यग्नहं राश्यादिग्नहयोर्मध्येशोध्यग्नहं

सहमानामपि गृहणार्थं कृता अस्योदाहरणम् स्पष्टसूर्यो राश्यादिः ४।८।१० स्य चन्द्रो राश्यादिः
 २६।१२।१० लग्नराश्यादिः ८।१०।०० दिने वर्षप्रवेशे स्तीत्यतः सूर्यश्चन्द्रमध्ये शोधितशेषम् २।४।१०
 लग्नयुतं १००।१४।०० सिंहाष्टमांशादारभ्य तुलाद्वादशांशावधि धनुर्लग्नाभावादेकराशियुतञ्जा
 नं पुरायसहस्रं ११।४।०० अथ रात्रौ वर्षप्रवेशे सूर्यः ४।८।१० चन्द्रः ६।१२।१० लग्नं २।१४।०० अत्र
 सूर्यमध्ये चन्द्रशेषोऽतः शेषम् ८।२६।०० लग्नयुतं ०।१०।०० तुलाद्वादशांशादारभ्य सिंहाष्टमांशावधि
 मिथुनलग्नसत्त्वादेकराशियोगाभावः तस्मादिदमेव ०।१०।०० पुरायसहस्रं अत्रार्थमूलं समरसिंहः हि
 वसेदिनपदि भोग्यांशशिशुक्तानंशकांश्च संमील्य अतः स्थितराशियुतांस्त्रिंशत्प्रत्येकतः कृत्वा य
 द्यंतराशं तत्रैव भवति लग्नं तदास्य भुक्तांशः मध्येसेष्यामध्यस्थिते तु भोग्यांशकाः पात्याः लग्नद्वितीय
 भवना त्रिंशत्प्रत्येकशोधिते यत्र विष्णुभ्यतितत्रैव विज्ञेयं पुरायसहस्रमिति नक्तं तु चंद्रभोग्याद्विभुक्तं
 यावदन्य अथ विधिरिति व्याख्या हि वसे वर्षप्रवेशे सूर्यभोग्यांशान् चंद्रभुक्तांशान् संमील्य पुनः सूर्या
 चन्द्रपर्यंतं यावतोन्नः स्थितराशयस्तत्रिंशत्प्रत्येकतः कृत्वा योज्यास्त्रिंशद्गुरिताराशयो योज्या इत्यर्थः

पुनः सूर्यराशेः शकाशाच्चन्द्रराशिं यावन्मध्ये लग्नराशिर्न भवति तदा अस्मिन् लग्नस्य भुक्तांशः कृतांशः
 मूहेऽप्येषां यदितु नयोः शोधशोधकयोः राश्यादिकयोर्मध्यवर्तिलग्नं भवति तदा लग्नभोग्यांशः त्रै
 कानांशमध्ये शोभ्यत तोल गृहितीय भवनमारभ्य त्रिंशदंशे रेके करशिं विशोध्य यस्मिन् राश्यादौ विभ्रा
 तिः स्यात्तद्वत्तयाद्यं पुरायसहस्रं ज्ञेयं रात्रौ चन्द्रभोग्यांशः सूर्यभुक्तांशेर्मध्यवर्तिराशिभिश्च युक्ताः का
 र्यास्ततो यद्यन्तराशं न दृष्ट्याह अन्य आद्यविधिः कर्तव्य इत्यर्थः अत्रोदाहरणमेदिने सूर्यभोग्यां
 शाः २४।५० चन्द्रे भुक्तांशे १२।१० युक्ताः ३४।० सूर्यचन्द्रयोर्मध्ये एकस्य राशिस्तस्यांशेः ३० युक्ताः
 ६४ अथ यमंशाद्यः सूर्यो नश्येद्दो जातः पुनरेतेशा लग्नस्य वहिः स्थितत्वाद्भुक्तांशे र्यो जिताः ७४ स
 बंधनस्य लग्नस्य संस्कारो जातस्ततो लग्नात् द्वितीय भवनं मकरस्तमारभ्य त्रिंशदंशे रेके राशिकल्प
 नयोः स करे कुंभयो रंशाः ६० शोधिता शेषं १४ अंशादि अत्र मीन लग्नस्यांशाः ३० न शुध्यन्तु नोभी
 न चतुर्दशंशे विभ्रान्निजाता तस्मादिदमेव पुरायसहस्रं मीन लग्ने चतुर्दशंशे ११।१४ सम्मि तं संज्ञातं
 त्रानो न समम् अथ रात्रौ चन्द्रभोग्यांशाः १७।५० सूर्यभुक्तांशे २।१० युक्ता २६।० चन्द्रार्के योरन्तरस्य

राश्यं १० शो २७. युताः २९ ईजातश्चन्द्रो न सूर्यः अत्र चन्द्रार्कयोर्मध्ये लग्नमस्तीत्यतो लग्नभोग्यांशः ६
 १६ प्रातः राशमध्ये २९ ईशो धिता शेषं २८० ततो लग्नद्वितीयं भवनं कर्कस्थसारभ्यनवराश्यंशः ३७०
 मीनानां याचं अंशसमूहे २८० शोधिता शेषं १० मेघराशिं राशः ३० न शुद्धं न्यतो मेघदश्यंशो विष्णो
 तिर्जीता श्रुत इव मेव ० १० पुरायसहस्रं संज्ञातत्रानीतसहस्रं समम् अथ संज्ञातत्रोक्तसैकताकर
 रोपयतिः तत्र पूर्वसंस्कारसिद्धे न लग्नसंस्कारे शोधयशोधकयोर्मध्ये लग्नाभावे लग्नभुक्तांशः कृतां
 रासमूहे स्पष्टाः लग्नसमत्वे तु लग्नभोग्यांशः कृतांशसमूहे शोध्या पुनर्लग्नद्वितीयं भवनात् त्रिं
 रात्येकतः कृत्वा शोधनं सुक्तं तत्र लग्नाभावे भुक्तांशसहितं रासमूहे धनभावात् त्रिंशु शिंशं शो
 धने धनभावाद् देवसहस्रं गगाना जाता धनभाव लग्नभावयोरन्यैकराशिं मितं दृष्टं तस्मिन् सहस्रे सैक
 तां कृत्वा लग्नादेव सहस्रं गगानोक्ता लग्नसमत्वे तु भोग्यांशसमूहे धनभावात् पूर्ववच्छेधने कृते ॥
 त्रापि धनभावाद् देवगगाना जाता परन्तु भोग्यांशशोधने भुक्तांशयोजने शसाम्य पूर्वकमेकराश्यंश
 नामूनत्वमवेति सैकराशिहीनो धनभावो लग्नभावसवभवत्यतः सहस्रे सैकता संस्कारे विनैव लग्नादेव

सहस्रगणमोक्तेत्युपपन्नसैकतासंस्कारकरां अत्रकेचित्त्रगद्वितीयभवनादितिवाक्ये लग्नासं द्वितीय
भवनादितिपञ्चम्यंतपदद्वयनूपपाठंकल्पयित्वा यद्यंतराशयंतर्नभवतिलग्नंतदास्यभुक्तांशमध्यसेप्यास्त
देवलग्नभवन्नदेवाग्निमराशयंशः शोध्याः यदातुमध्यस्थितंलग्नंतदास्वभोग्यांशमध्येसेप्यास्तदेवलग्नं
द्वितीयलग्नादारभ्याग्निमराशयंशः शोध्याः सवह्नतेसतिलग्नस्यवहिस्थितत्वेवालग्नयोगसवभवतीत्याहुः
नेतदुम्ययतोऽत्रैषिष्ठ्यानाभिषिक्तसमरसिंहवाक्येप्रथमतः पाठांतरकल्पनमेवंनोचितं नैवकल्प्यमानेपि
पाठे क्रमादितिपदाभ्यानाभिमतसिद्धिः शीतिरियं गन्थकर्तृणां यत्रयथासंख्यंचिकीर्षितं तत्रतत्रक्रमेणसं
ख्यपणाक्रमपदानि सुज्यंते अत्रागजाश्चैस्त्रिरसेर्विभाजिताः क्रमादितिभा
स्करः अतः क्रमोक्तेस्तस्यामेवयथोक्तार्थलाभोभवेत्क्रमपदाभावेपिविपरीतोप्यर्थः संभाव्यते यथासुग्न
स्यमध्यगोष्ठाभावेसतिद्वितीयभवनादारभ्यशोधनंलग्नस्यांतर्भूतेसतिलग्न्यादारभ्यशोधनमित्यर्थत्वात्
अथचैषसिंहस्यपद्यसवाभिप्रायोभिमतः स्यान्नदायदातराशयंतरित्यादियद्वयोक्तप्रकारंगौरवमप
हायंप्रथमपद्यकथनानंतरंतत्रराश्यादिलग्नंसेप्यमित्येवप्रकारंलाघवात्समरसिंहोब्रूयान्नचनहृतम

तोलन द्वितीयभवनादित्येकमेव पदं जायत इति सिद्धांतः सतत्स्य ह्यमुक्तं तेजः सिंहेन भोग्या न ह्यिरवेरंशाः
 भुक्ताश्चिदोश्च मेलयेत् ततस्तयोरन्तरालराशिसंघांशकैर्युतान्स्याच्चेन्नान्तरराशयन्तर्लग्नन्तस्यांशकेचयेत्
 ग्नभुक्ताश्चः स्येयास्तन्मध्यस्थेयवोदये तदात्रोदयभोग्यंशाः पात्यास्त्युर्भागपिराडतः त्रिंशत्कृत्वा भूमि
 स्थानिदंशान्प्रत्येकशोधनात् विश्राम्यतिहितत्रैक्षेस्यात्परायसहस्रं विधोः भोग्यादारविभुक्तनुनिश्यन्योवि
 धिरदिमदिति वामेनेनापि पितृसहमानयने स्पष्टमभिहितञ्च दिनेवर्षविलग्नञ्चेत्सूर्यभोग्यांशकास्त
 तः शनिभुक्तानंशकाश्च मध्यं राश्यंशकैर्युतान् सकीकृत्य ततः प्राग्व तत्कृत्वा लग्नविचारं गाम् रात्रौ वर्षे
 विलग्नञ्चेच्च निशेयांशकास्ततः सूर्यभुक्तानंशकाश्च पिराडयेत्प्राग्वदाचरेत् शुद्धिः कार्ये धनाद्यत्रैविश्रा
 न्तिः पितृसहस्रतदिति यजुनरसिंहनहनेन दिवाकरेण स्वकृतवर्षपद्धतिटीकायां सैकंता संस्कारो वा मने
 नोक्त इत्युक्तं तन्मतिभ्रमेणाताजिकरास्त्रावबोधरूपायान्ताजिकमुक्तावल्यामप्युक्तम् सवन्निचास्योनि
 शिवैपरीत्यान्मध्येतनावृणितमेष्ट्यभागेः असंभवे लग्नगतांशयुक्तं गरायन्धनस्योदरिविसेषु चैव प्रिति स
 हंज्ञाभरौ प्युक्तम् दिवसेभानुभोग्यांशानिदुभुक्ताश्च मेलयेत् तदन्तरालराश्यंशयुतान् लग्नन्तदन्तरे यदि

नस्यान्तदाहोपाः भुक्तांशः अस्ममध्यगे पात्याभोग्यलवाः स्वातुत्रिंशच्चिंशच्चशोधयेत् विष्णुस्मृतिगृहे
यत्रविज्ञेयस्युरायसयतदिति स्वातृद्वितीयभवनात् येषुनोक्ताएथकुशुद्विस्तेषुकार्याधनारितइतिजी
रणाजिकेपिस्वयमुक्तमेवजीरणाजिककर्तृभिः प्रामारिणैरुक्तत्वात्केशवदेवज्ञहरिभट्टगणेशदे
वज्ञहृतंसेकतासंस्काररहितंसहमसाधनंनरमणीयंअस्मद्रूपेणमेवमनंत्युक्तिसहमालोचयामः
किञ्चसैकतासंस्काररहितेहृतेपिसहमेफलेविसंवादइत्यादिसुज्ञैर्विलोक्यमिद्वि अथैवसैकतासंस्का
ररहितंसहमसाधनंकेशवदेवज्ञगणेशदेवज्ञतोऽतिप्राचीनेनहरिभट्टेनेवकृतमित्यवगम्यते यत्संस्मा
त्प्राचीनैर्कर्मनादिभिः सैकतासंस्कारउक्तोस्तिअतस्वज्ञायतेगणेशदेवज्ञकेशवदेवज्ञादिभिरधुनिकैर्हरि
भट्टैर्मेधैवैवसैकतासंस्काररहितंसहमसाधनंकृतमस्ति तत्रहरिभट्टस्यसहमसाधनज्ञानत्वेणोपि
नास्तिमन्त्रैर्नतजिकसारेपुण्यस्यादिवसेर्कतोहिमतुचिःशोधःस्यययारविश्वंद्रास्त्रग्नसमचित्ति
त्यादिनाकलसहमशिरोमणोः पुरायसहमस्यसाधनंसमरसिवाक्याज्ञानाद्यायाअन्यथैवोक्तंतथै
वसैकतासंस्कारोपिजोक्तमित्यलमतिक्लिष्टेनसमरवाक्यविचारविसरेणविरम्यतेस्वगुरोर्मनविद्वेयि

३१
४७

लं च सतखंडनेन वलभद्रकृतो योगो लोके : स्मिन्केन वार्येतामिति अथावशेषसहमानां साधनं संज्ञा
तुत्रे व्यक्तमस्मादुच्यते विद्योस्तु संसाधनं पुरायविशुक् सुरेज्यः दिवा विलोमं निशि पूर्ववत्तु यशोभि
धत्तन्महाम्बदन्ति अस्मात् पुरायसहमाहिनरात्रिव्यत्ययेन गुचुविद्यासहमयोः साधनं कर्तव्यं
पूर्ववत्तु यशोभिः सैकताचकार्या पुरायसग्रगुचुसग्रतस्त्यजेत् व्यत्ययो निशिसिताचित्तनुतत् सैक
तामनुवदुत्तरीति तौ मित्रनाम सहमम्बिदुर्वधाः अत्र शोध्यते शुद्धाश्रयभाजरा लेसितो न चेत् सैक
मेतदुक्तम् पुरायद्वैतं शोधमेदुक्तवत्स्यान्माहात्म्यं तं नक्तमस्माद्विलोमम् ६ शुक्रम्बन्दाद्विनक्तम्बि
लोममासारं स्यादुक्तवच्छेषमुक्तम् ७ अत्रोक्तवत्पुरावदित्यादि शौटैर्लग्नयोगसैकताचज्ञानव्यति
सामर्थ्यमात्रात्तनुपान्चशोध्य नक्तम्बिलोमन्तनुपेक्षजेतु जीवादि शुद्धे सततं पुरावद्भाति किं हीनादुच्यते
स्य दोषः सततस्वामिनिभौ मेदिवारौ च जीवादि शुद्धे सामर्थ्यसहमं स्यादिति अत्र सर्वत्र शोधने कर्तव्ये
सति यत्र योगो नोक्तस्तत्र लग्नयोगः कर्तव्यः उक्तञ्च यादवेन शोधोक्तये यत्र न योग उक्तः कस्यापि तत्रैव
युतम्बिलग्नमिति केशवपद्धतौ सर्वत्र तनुर्पेक्षयेति यदुक्तं नन्मूलाभावादुपेक्ष्यम् ताजिकसारेण सा

मर्थ्यन्ननुपात्यजेत्सितिसुतं घस्तेन्यथारात्रिष्वितिसामर्थ्यसहमेशोध्यशोधकवैपरीत्यसुक्तं तन्निर्म
लत्वाहुपेक्षं यदाहसमरसिंहः सामर्थ्यसहममहिचलग्नपतेर्भृसुतं निशिविलोमम् अस्यास्य भूग्रा
धीशादौ मयावत्सामर्थ्यसहमं भवति भौमाल्नाग्नाधीशं शोधयेदित्यर्थः नन्वेतत्कुतो वर्गस्य तदिति ।
चेच्छृणुन्मत्रैतद्द्वारव्यानस्य त्यक्षोपलब्धैव युक्तं यतो भौमाल्नाग्नाधिपेशो धिते सतिलस्नाधीशा
दौ मपर्यन्तद्गुणानाभवति लग्नाधीशादौ मे शोधिते सतिलग्नेशादौ मपर्यन्तं गगानो भवति तद्यथा व
र्षप्रवेशे भौमे राश्यादिः ३।११ लग्नेशश्चंद्रो राश्यादिः २।५ अत्र लग्नाधीशाच्चंद्रादौ मपर्यन्तद्गुणाना
कर्तव्या तमिथुनपञ्चाशादुपरिकर्कदशमांशावधि गगानया जातं राश्यादिः १।५ लग्नाधिपो न भौमस
मप्रतुकुजेन लग्नप्रसमं अतएव युक्ता वल्यां स्पष्टमभिहितं सामर्थ्यसद्यदिवसे कुजतो गगानं चेत्सा
गयोः गुणो मभृसु सदैव जत्यादिति समरसिंहवाक्ये यस्माद्गगानात्तस्य शोध्यत्वं यदनधिमग्नानात्
स्य शोधित्वं सर्वत्र ज्ञेयमित्यलं दिने गुरोश्चंद्रमपास्य नक्षत्रविक्रमादर्कविधूचदेवौरीत्योक्तवा ।
गोरव १० मर्कमार्के रमास्पवामं निशिराजतातो १२ दिने गुरुमध्ये चंद्रमपास्य शेषैर्कयोगः कार्यः रात्रौ

दिनमध्योसूर्यमपास्यचंद्रयोगः कार्यः दिने रात्रौ च क्रमाच्छोध्यर्क्षसुद्धाश्रयभांतराले सूर्यश्चंद्रो वानभवेत्तदे-
 करशिरो गोविधेय इत्यर्थः १३ मातेन्दुतोपास्यसितं विलोमं नक्तं सुतो हर्निशमिन्दुमीज्यात् १४ स्याज्जीविता-
 रव्यं गुणमर्क्षतो ह्रिवामं विशीदं १५ सममं वयावु १६ मातृसहमेमवजलसहमं ज्ञेयम् कर्मज्ञमारात्रिशिवा-
 ममुक्तं १७ रांगाख्यमिन्दुतनुतः सदैव १८ स्यान्मन्मथोलग्नं पमिन्दुतो ह्रिवामं निशीदुतनुपंसदाकीत् १९
 यदि चंद्रो लनेशस्तदा रेखिरिन्दुमेव सदा शोधयेत् २० कलिस्पमेस्तोगुणतो विशुद्धे कुजे विलोमं निशि पूर्वरी-
 त्या २०।२१ शास्त्रं हि निमो रिमं ग्रास्य जीवाह्वामं निशि ज्ञस्य युतेः पुरावत् अत्र बुधयोगः सैकताचबुधं वटही-
 त्वा कर्तव्येति दिवा निशं ज्ञाच्छशिनं विशोध्य वंध्वारव्य २३ मेतन्निशिवंदकं स्यात् वामं द्विबैत २४ नृतिरह-
 मर्षात्सदा विधुं शोध्यतथा किं योगात् २५ रात्रौ वंधुसहममेव वंदकसहमं दिने चंद्रमध्यं बुधेशोध्योत्ते-
 ग्नयोगादिपूर्ववद्वंदकसहमं स्यात् मृत्तिसहमेशानियोगः शनिं गृहीत्वा सैकताचकर्तव्या देशान्तराख्यं नव-
 मादि शोध्य धर्मेश्वरं संततमुक्तवत् स्यात् २६ अहर्निशं विज्ञपमर्थभावादि शोध्य पूर्वोक्तवदर्थसग २७
 समरसिंहोऽपि अर्थसहमं द्वितीयाधिपात् द्वितीयञ्च दिनरात्रम् अयमर्थः द्वितीयाधिपात् द्वितीयं प-

वदर्थसमम्भवति द्वितीयाधिपं द्वितीयभावाच्छोधयेदित्यर्थः केशवपद्वतौ यत्त्वे शास्त्रमभ्युपगम्य
मित्यर्थं संहमं शोधय शोधकव्यन्यादा नीतन्तस्मरसिंह वाक्यज्ञानादेवेति सितादया स्यात्कस्य
न्यदोराह्वयसदा प्राग्वदथा २८ त्यकर्म चन्द्राच्छनिस्त्वाममथो निशायां २९ शश्वद्वारिज्यन्दिनवन्दको
त्वा ३० चंद्रमध्ये बुधसदा शोधो लग्नयोगादि पूर्ववद्धारिज्यसहमं स्यात् शनेर्दिवा र्कश्चिचिचन्द्र
मार्के विशोधय सूर्येन्दुमनाथयोगात् स्यात्कार्ये सिद्धिः ३१ सततश्चिरोध्यमन्दे सिता तस्यानुविवाहसम
ग्र ३२ दिने शश्वे सूर्यः शोधय सूर्योक्तान्तराशीश्वरो गहो योज्यः रात्रौ शनिमध्ये चन्द्रशोधय चन्द्रा
क्तान्तराशीश्वरो योज्यः उभयत्रापि सैकता यथा सम्भवं विधेया गुरोर्बुधम्योत्थमवेत्यसूनिर्वीमन्निशी
तुं शनितो विशोधय षष्ठ्येदुक्तदिशा सदैव सन्नापसया ३४ ५५ रमयास्यशुक्रात् अत्र नाजिकसारे
षष्ठभावाच्छोधनमुक्तन्तस्मरसिंह वाक्यज्ञानादेवेति ज्ञेयम् यदाह समरसिंह सन्नापसहममह
निशा निन्दो मन्दान्तं षष्ठतः पात्य इति अत्र यस्मान्पात्यस्सरावयोज्यो ज्ञेयः यथा मित्रसहमे शुक्रात्पा
तउक्तस्तत्र शुक्रो योज्यते तथा च षष्ठभावा योज्य इत्यर्थः अत्रारमयास्यशुक्रादित्यग्निमेरा समुत्थः

हा
१-
४८५

अद्वा सदा प्रोक्तदिशं य ३५ पुरायस्विद्याख्यतः प्रोक्त्यसदा पुरोक्ता प्रीत्याख्यसु ३६ तेवलदे ३७ हसंज्ञे ३८
यशस्यमेजाज्यमपास्यभोमात् शनिस्विलोमनिशिचांद्रियोगाद्यापार ३९ माराद्भूमपास्यशस्वत् ४० प
नीयपातः शोनेविशोध्यसोरेर्विलोमं निशिपूर्ववत्स्यात् ४१ मंदं कुजात्प्रोत्थरिपुर्विलोमं रात्रा ४२ द्वौ
मविहीनपुराणात् शौर्येविलोमं निशिपूर्ववत्स्यात् ४३ दुपायर्ज्यं रविनोविशोध्य वामं निशि ४४ जंतुवि
शोध्यपुराणाद्भूमिर्विलोमं निशितदरिद्रम् ४५ अत्र पुरायसहमादुधं शोधयेत् पश्चादुधयोजयेत् सर्वकृते प
रायसहमतुल्यं द्रुद्रसहमं भवति परंतु रात्रौ वै परीत्य निमित्तं दरिद्रसहमानयनं कृतमिति सूर्योच्चारः ० ।
१० सूर्यमपास्यमत्तचंद्रं निजोच्चा १३ द्रुतता पुरोक्त्या ४६ दिने सूर्ये च मध्ये सूर्यः शोधोरभौ तु चंद्रोच्चा चंद्र
मपास्योभयत्रापिलग्नयो गादिपुरोक्त्यकार्यं कर्कटतः ३१५ प्रोक्त्यशनिं स्पाजुलाध्वान्यथानिशि ४७ पु
रायाच्छुनिविशोध्यान्निवामं निशितुवन्धनम् ४८ चंद्रसिः तादयास्योक्तं सदा कन्याख्यसुक्तवत् ४९ पुराया
दत्तं मपास्यापयोगादश्वोन्यथानिशि ५० इति पंचाशत्सहमानि अथान्येषां सहमाना मानयनसुक्तं यादवेन
शुक्रं मदेशाज्जहिसप्तमेशः शुक्रस्तदा चंद्रपतेः सजायं जयाभिधं ५१ सूर्यसुताच्च पुराणं स्याद्वं धर्मैः द्यनि

सं.स.सौरं ५३ द्युगत्रमीज्यसुहृता द्विहायभौमान्दितंदुःखगृहं प्रदिष्टं ५३ मंदं महीजादिवसे निशा विरो
ममज्ञ सहमं च सांगं ५४ भौमं हि मां शोद्ये पहाय दस्त्रे क्लेशः ससूर्यो हि विलोमरात्रौ ५५ सूर्योच्छ्रान्ति सांगमिदं
तथैव गेम्मा माख्यं सहमं विचिन्त्यम् ५६ गुत्तं सदे दोस्तनु पुगा जाख्यं ५७ गुरोरं विसांगमहं न्यथोद्येत् न
तं विलोमं सुसहं न्यगारं ५८ पुरां गुरोर्घात इहोक्तमन्यत् ५८ सनेः कुजज्जोष्टकमङ्गयुक्तं ६० दिवा रि
पुं द चान्य ९१ गृहं त्सलग्नम् चतुष्पदाख्यं निशि वाममार्किम् ६१ लग्नात्सलग्नं व्यसनं सदेत ६१ न्य
न्दन्धरा जातदुर्निशं सलग्नम् कृष्याख्यकं ६३ चन्द्रमसोर्कमहि रात्रौ विलोमं त्रुसंयुक्तं स्यात् ६४
ष्ट्याख्य ६४ सेतानि मुनीरितानीति अथ पितृव्याखेटकभृत्य बुद्धि सहमानयनमुक्तमुक्तावल्याम्
सूर्ये मन्दविशुद्धे पितृव्यमव नम्विलग्नान्ते ६५ षष्टं षष्टेशेनं सव्ययमाखेटकमभवति ६६ सौम्यम्वि
शोध्य चन्द्रा लग्नान्ते भृत्यसहमं स्यात् ६७ जीवस्सूर्ये विहीनो लग्नयुतो बुद्धि सहमं स्यात् ६८ रात्रौ
नहि परीतं ज्ञेयं सर्वत्र पूर्ववद्देद्यम् अथान्यसहमाना मानयनमुक्तं हिल्लाजताजिके लाभं लाभेशोभं
लग्नयुतं प्राप्ति सहमं स्यात् ६९ लग्नन्तु र्येशेनं लग्नयुतस्यान्निधेस्सहमम् ७० धैर्य्यमाहात्म्यसह

मम् ७१. ज्ञानसमंज्ञातिसमंस्यात् ७२ मन्दश्चक्रविहीनो लग्नयुतस्पादरांसहमम् ७३ सुतपोल
 ग्नविहीनः पञ्चमभावान्वितो यगर्भसहमंस्यात् ७४ चन्द्रोबुधेनहीनो लग्नयुतस्तन्यसहमंस्यात् ७५
 स्यान्वेत्तं ह्यनान्दिनरात्रिहृतो न भेदोस्ति इति सहमानान्दिनरात्रिहृतो न भेदोस्ति इति सहमान
 यनम् अथ सहमस्य स्त्रीकरणं रोमकताजिके लंकोदयस्य भुक्तांशः स्वीदयसा तथा हता सहमा
 शे द्वेयोरैक्यन्दशभक्तन्दलीकृतम् सौम्यगोले धनम्योक्तं याम्यगोले तदन्यथेति सतस्य हसुक्तम्वि
 श्वनाथताजिके षष्ठो सहमसदानां स्त्रीकरणमुत्तमम् यस्मिन् राशे तु सहमस्तत्त्रिकोदयमानकम्
 विभजेदंशकैर्लब्धं एथगेवनिधापयेत् तथैव निजदेशे न्यमुदयं प्राप्नुवत्यत्र तत्पूर्व लब्धसंयुक्तम्
 नख २० भक्तं लवादिकम् तद्धनं सौम्यगोले स्थे सहमे याम्यगोले ऋणं अंतीव सहमस्य ह्यजायते गगा
 कोक्तिरिति सहमे स्त्रीकरणमुक्तं रोमकेन लंकोदयस्य भुक्तांशः स्वीदयस्य तथा पुनः तदेक्यं द
 शभिर्भक्तं फलमंशादिकं भवेत् सौम्यगोले धनं प्रोक्तं याम्यगोले तदन्यथेति अनयोः प्रयोजनं जीर्णः
 ताजिके सहमेशः स्फुटदृष्ट्या पश्यति सहमं तदावलं नस्य सहमस्यैव प्राप्तिः स्फुटं किं संमेरो भवति ॥

ब्रह्मेति गृहसहमानयनं समरसिंहटीकायां तु कज्योतिर्विद्विउक्तं गृहमग्नस्य गृहात्संशोध्य लग्नं यो ।
ज्यं गृहसहमानं भवेत् एवं युथ हारासि संयोगान् युथ हारासहमानं च भवति उक्तञ्च युथ हारासि संयोगान् युथ
हारासहमानं च भवति अथ भावसहमानयनमुक्तं रोमकेन वर्षे जमौ दिवा कार्ये स्वाभिहीनं तनुं सदा भावही
नं तथा रात्रौ लग्नं योज्यं स्फुटं भवेदिति अत्र सहमस्य सहमाधी शस्य च सवृत्तत्वे गृहाराणाम् शुभाशुभं
वा फलमविकलं स्यात् निर्वलत्वे न्यूनं स्यादिति ज्ञेयं अथात्र किञ्चिद्विशेषविचारः सतानि सहस्रानि
देवदत्तादेः शुभाशुभफलजिज्ञासार्थं मभिहितानि तत्र यस्य जन्मपत्रमस्ति तस्य भावत्वं सहमानं विचारे
भवति अथेदानीं तदीयभ्रातुर्यदि जन्मपत्राभावस्तदा तदीयपत्नी भाग्यलाभराज्यसहमानि चिकीर्षि
तानि सन्ति एवं पत्न्यादीनां भ्रात्रादिसमानि चिकीर्षितानि सन्ति कथं ते यान्निष्ठान्तिरिति चेदुच्यते यस्य
भावस्य शुभाशुभफलजिज्ञासाभीष्टास एव भावो लग्नं कल्प्यस्सूर्यादिगृहास्तु यथास्थितां एव मन्त्र
व्यास्तत्र सूर्यो न चन्द्रान्वितमहिलग्नमित्याद्युक्तप्रकारेण पुराणादि सहमानं साध्यते पुनर्भ्रात्रादेः प्रसू
तिसहमानयने षष्ठभावादियोगश्चिकीर्षितस्तत्र भ्रात्रादिभावाद्यत्वेष्ट्यादिभावस्तद्विषयेदिति अन्ये

मम् ७१. ज्ञानसमं ज्ञातिसमं स्यात् ७२ मन्दश्चुक्रविहीनो लग्नयुतस्पादरां सहमम् ७३ सुतपोल
 ग्नविहीनः पञ्चमभावान्वितो यगर्भसहमं स्यात् ७४ चन्द्रोबुधेनहीनो लग्नयुतस्तत्सहमं स्यात् ७५
 स्यान्वेत्तं हस्तानां नदिनरात्रिक्तो न भेदोस्ति इति सहमानां नदिनरात्रिक्तो न भेदोस्ति इति सहमान
 यनम् अथ सहमस्य ष्ठी करणं रोमकताजिके लंकोदयस्य भुक्तांशः स्वादयसानयाहतां सहमां
 शे द्वयोरेक्यन्दशभक्तन्दलीकृतम् सौम्यगोले धनम्योक्तं याम्यगोले तदन्यथेति सतत्स्य हस्तमुक्तं
 श्वनाथताजिके चक्षोसहमसदानां स्य ष्ठी करणमुत्तमम् यस्मिन् राशौ तु सहमस्तत्त्वकोदयमानकम्
 विभजेदंशकैर्लेख्येयमेव निधापयेत् तथैव निजदेशे न्यमुदपंप्राप्तकञ्चयत् तत्पूर्वलेख्यसंयुक्तम्
 नख २० भक्तं लवादिकम् तद्धनं सौम्यगोलस्थे सहमेयाम्यगोत्ररां अंतीव सहमं स्य हं जायते गगा
 कोक्तिज इति सहमे स्य ष्ठी करणमुक्तं रोमकेन लंकोदयस्य भुक्तांशः स्वादयस्य तथा पुनः तदेक्यंद
 शभिर्भक्तं फलमंशदिकं भवेत् सौम्यगोले धनं प्रोक्तं याम्यगोले तदन्यथेति अनयोः प्रयोजनं जीर्णम्
 ताजिके सहमेशः स्फुटदृष्ट्या पश्यति सहमं तदावलं नस्य सहमस्यैव प्राप्तिः स्फुटं किं समेरोपकः ।

प्राहेति गृहसहमानयनं समरसिंहटीकायां तु कज्योतिर्विद्विउक्तंम् गृहमग्नस्य गृहात्संशोध्य लग्नं यो ।
ज्यं गृहसहसं भवेत् एवं मुथहारसि संयोगान्मुथहासहसं च भवति उक्तञ्च मुथहारसि संयोगान्मुथ
हासहसञ्चतत् अथ भावसहमानयनमुक्तं रोमकेन वर्षे जमौ दिवा कार्ये स्वाभिहीनं तनुं सदा भावही
नं तथा रात्रौ लग्नं योज्यं स्फुटं भवेदिति अत्र सहस्य सहसाधीशस्य च सवृत्तत्वे गृहाराणामुभाशुभं
वाफलमविकलं स्यात् निर्वलत्वे न्यूनं स्यादिति ज्ञेयं अथात्र किञ्चिद्विशेषविचारः स तानि सहस्रभि
देवदत्तादेः शुभशुभफलजिज्ञासार्थं मभिहितानि तत्र यस्य जन्मपत्रमस्ति तस्य भावत्सहस्रं मविचरो
भवति अथेदानीं तदीयभ्रातुर्येदिजन्मपत्राभावस्तदा तदीयपत्नी भाग्यलाभराज्यसहमानिचि कीर्षि
तानि सन्ति एवं पत्न्यादीनां भ्रात्रादिसमानिचि कीर्षितानि सन्ति कथं ते यान्निष्पन्निरिति चेदुच्यते यस्य
भावस्य शुभशुभफलजिज्ञासाभीष्टास एव भावो लग्नं कल्प्यस्सूर्यादिगृहास्तु यथास्थितां एव मन्त्र
व्यास्तत्र सूर्यो न चन्द्रा न्वितमहिलग्नमित्याद्युक्तप्रकारेण पुण्यादिसहस्रसाध्यं यतः पुनर्भ्रात्रादेः प्रसू
तिसहमानयनेषु शुभावादि योगश्चि कीर्षितस्तत्र भ्रात्रादिभावाद्युत्पत्त्यादि भावस्तद्विषयेदिति अन्ये

हा.
२.
५१

भुल्लग्नस्थाने भ्रात्रादिसहसंयोज्यं षष्ठभावादियोगे पञ्चराशियुक्तस्तत्सहसंयोगो विधेयः तदेतत्सह
सुक्तं सुक्तावल्याम् अभीष्टसंज्ञा निशुभाशुभार्थपित्रादिकानां विदधीतधीमान् प्रोक्तप्रकारेस्तनु
वत्स्वसृष्टसंयोजनेनेति गुरोर्मतमेव इति एवन्तत्तद्वावस्यापि पित्रादीनाम्पराणसहसं न धर्माध्यम्
यथा मृतिरहं मर्त्यादिन्दुमिश्रोध्योक्तवदार्कियोगादिति अत्र हितत्तद्वावस्तत्तत्सहसं स्वात्मलङ्घनस्य क
ल्प्यतस्मात्प्राग्वद्वाक्यानीयचन्द्रमिदानीमानीताष्टमभावविशोध्यशनियोगे सति मराणसहसं मृत्रादेः
स्यात् एतदप्युक्तजन्त्रैव पित्रादिरिष्टसहसं नेभ्योप्यष्टमभावत इति एवमेकस्मादेव वर्षलङ्घनादङ्गैका
निसहसमानि भवन्तीत्यलम्यसंगेन अथ सहमानां स्फलानि तत्रादौ सहमाधीशवलित्वावलित्वलङ्घना
रासुक्तं समरसिंहेन स्वगृहोच्चत्रिंशत्रैराशिकनवांशकगतानाम् प्राक्स्थानेनैवलवान् यथोत्तरस्थाने गो
हीनः यस्य ब्रह्मवोधिकारास्तद्वलमन्वेष्टुदयदृष्टौ च बह्वधिकारोपि यदानवीक्ष्यते लग्नमस्य नवलं स्या
त् स्वल्पाधिकारयुक्तो विलग्नदर्शी वलीखेतः दिवसे च वर्षलङ्घने दिनखेटानां निशागतो न्येषाम् वलम
धिकं क्रूरस्थाने च शुभैरशुभमन्यथा तु शुभमिति दिनखेटाः पुंनहाः अन्येषां स्त्रीगृहाराणामिति ।

अथसहमस्यवलावलमुक्तंरोमकेन स्वस्वामिवाशुभैःखेटैःसहमंयुतवीक्षितम् भवेद्वलयुतंस्वामी।
वस्त्वान्यस्यवाभवेत्विष्यमेनिर्वलत्वमष्टमाधिपसंयुतम् क्रूरैरन्यशालसहितंतत्फलंनैवहायने।
सहमस्वामीपतिते द्वा०१२ भवनेरिष्टकरोत्यचिरात् सहमेषुभयुतदृष्टेसहमरिष्टंविनाशयतीति यादं
वोपि स्वपतिमित्रशुभेक्षितसंयुतंसहममुद्रतनाथमुदीरितम्बलिनिजार्थकरंयदिवान्यथाक्षयकरंभवनं
चविचिंतयेदिति तनुवह्नांवर्षप्रवेशेपुराणाश्वराज्यगजादिसहमानांतदधिंपातांचसवलत्वंदृश्यतेपरं
तुतत्फलंतेषांनभवतीतिचेदुच्यते प्रथमंजन्मनिप्रागुक्तरीत्यासर्वाणिसहमानिसाध्यानिततःस्वामिनो।
वलावलविवेकंसहमस्यापिवलावलविवेकंविधाययेषांसहमानांसर्वप्रकारेणनैर्वल्यंनिर्णीतं
तानिवर्षफलदानांसामर्थ्यात्कदाचिदपिनविचारयेत् येषांतुसर्वप्रकारेणसवलत्वंतान्येववर्षेवि
चारणीयानिउक्तंचसंज्ञातंत्रे, आदौजन्मनिसर्वेषांसहमानांवलावलम् विमृश्यसंभवोयेषांतांनि
वर्षेविचारयेदिति अथपापशुभग्नहसम्बन्धेनयुतिदृष्ट्योः फलसंज्ञातंत्रे पापयुक्शुभदृष्टेचेदशुभं
प्राकृततःशुभम् शुभंयुक्तंपापदृष्टमादौशुभमसत्यरे अत्रवर्षस्पर्शमासारख्यंविभागद्वयंप्रकल्प्य

हा.
१.
५२

युतिदृष्टिफलयोः काऽनभेदतः कल्प्यः लग्नात्यष्टाष्टरिष्कस्य द्वादशधर्मभाग्ययशोहरम् शुभस्वामिद
शाश्रान्त्येसुखधर्मादिसंभवः सूतौषष्टाष्टरिः ष्कस्यमद्वेपापहतं पुनः पुण्यधर्मार्थसौख्यघ्नं प्रत्योद
गधेफलं तथा सहमान्यखिलानीत्यसुतौ वर्षे च विनयेत् शुभयोगे क्षराणां सौख्यं पत्युर्वीर्यानुसारम्
दारिद्र्यमृतिमाद्यारिकलियुक्तो विपर्यय इति पूर्वोक्तप्रकारेण दारिद्र्यादिसहमानितदधिपानिचर्चद्वल
सुक्तानितदातत्संवन्धिदुःखवक्तव्यं तेषां निर्वैलत्वे तत्तन्नाशादिना तत्तत्संवन्धिसुखमित्यर्थः जीर्णता
जिके एवं समं स्रसहमे शुभयुतदृष्टे च सुयशिलीकृते पुंसां ज्योतिर्विद्भिश्चिन्त्य शुभां शुभं नास्यतद्विषय
मिति समं रसिंहः जन्मनि च वर्षलग्ने सहमान्यखिलानि वीक्ष्य फलमूत्थम् वर्षे श्वरो यलग्ने श्वरं पिय
स्मिन् स्थितस्तदा तत्र फलदायीति एवं सामान्यतस्तत्सर्वसहमफलविचारः कर्तव्य इति अथ पुण्यादिस
हमानां विशेषफलविचारो जीर्णनवीनादिना नाजिकग्न्येभ्यो लिख्यते तत्रादौ पुण्यसहमविचारः
यत्रादौ पुण्यसहमं शुभं सोदृश्य भावहः अनिष्टेऽस्मिन् शुभो नेति पुण्यमादौ विचारयेत् सवले पुण्यस
हमे धर्मसिद्धिर्देनागमः शुभस्वामीक्षितयुते व्यत्यये व्यत्ययमिदुः सवीर्ये पुण्यसहमे द्रव्योपायस्तु नान्यथा ।

अम्यामपिसंवीर्योरिस्वनामफलवन्ति हि जन्मकालेनिष्ठगेहेवर्षेकूरयुतंतथा पुण्यसग्नसुखायै
 धीशेचनिर्वले १ गुणसग्नशुभैर्मुक्तं दृष्टं वास्वामिनायदि उपदेष्टुं सुखं स्वर्गं विपरीते विपर्ययः २ ज्ञान
 युतं नृसंस्वोमिनाच शुभमहैः बहुविद्यावबोधस्याद्विद्याभावो न्यथा भवेत् ३ यशसस्सहमाधिप
 विनाशः ४ गोपापयुतं दृष्टे प्रकारेति यशोनाशस्यापार्जितधनं यशोपलब्धिञ्च यशसस्सहमाधिपतो
 भवेत् युते सुयशिलीकृते पुंसां धर्मचयं धनलब्धिं करोति नियतम् महाहवे विजयम् यशसस्सहमाधि
 नष्टमहसुजिह्वापापमुसरिफे अयशस्तेजोभ्रंशो वाहनवस्त्रार्थपदनाशः यशसः सहमेष्टे व फलं प्रक
 ल्प्य चरोमकः प्राह अत्रान्येषामपि सहमानां स्वामिनः फलमेतादृशमेव शुभाशुभम् ४ मित्रसग्नशुभैर्
 दृष्टं वास्वामिनायदि नानाविधं मित्रसुखं लोके वैरं विपर्यये ५ माहात्म्यं शुभं दृष्टं युतं तथा स्वोमिना
 यशसकांतकृत्यं करणं विचारणं वापि गोपनं न विपरीते ६ आशाशुभयुतं दृष्टं यथाष्टमरिष्यं वज्रिता
 भदा प्रकरोति वांछितार्थं नाना वस्त्राश्वसौरव्यदं पुंसां तदधीशेपि फलं स्यान्त्यपेक्षया योगतोदः ७
 सामर्थ्यं शुभयुतं दृष्टं स्वामिना प्रभुता भवेत् वलाधिकं सुखं देहे विपरीते शुभं वदेत् ८ भ्रातृसग्नशुभ

तद्वृत्तं वास्वामिना यदि मिथः सौख्यं सोदराणां कलहो विपरीतके ९ भ्रातृसंगे श्वरे न ह्येव जवाशस्तदा भवे
 त् तस्मिन् न भुदिते वीर्ययुते भ्रातुः सुखं भवेत् १० गौरवसहमं च यदा पतियुक्तदृष्टं शुभमनैश्चापि सु।
 खनिचयं धनमानं राजश्रीभूषणं वरसुलब्धिं शुभमुयशिलगं पुंसां गौरवसहमं शुभमनैर्दृष्टं कीर्तिजा।
 न प्राप्तिर्द्वेन सुखवाहनार्थवस्त्रकरम् गौरवसहमं च यदा तद्यसद्रहैर्युक्तमुयशिलीकृतं भवति भा।
 कुर्याद्द्वेन नाशं सर्वसौख्यपदहीनं मिश्रग्रहयुतदृष्टं गौरवसहमं हि मिश्रमुयशिलीकृतं आदौ शुभं च
 कुर्यादशुभं च विनिर्गमे पुंसां अत्र सर्वत्र सहमेषु मिश्रग्रहयुतौ सतदेव फलं वाच्यमित्यर्थः १० राज्यं शुभ
 युतदृष्टं स्वेशेन च मूषशीलितं सौम्यैः राज्यप्राप्तिकरं स्नानदधीशे पूर्वलक्षणा युद्धे च बलहीने न दृष्टिप।
 तो क्रूरैर्युक्ते तथा दृष्टे राजसहमे मूसरिः फे राज्यभ्रंशश्च कोशनाशश्च ११ पितृसहमे शुभयुक्तं शुभमनैश्च
 यशिलगं स्वपतिना च भवति च पितृनस्सौख्यं वाहनवस्त्रार्थधननिचयम् अस्तराते बलहीने पितृसहमे
 शेषे मेलनात् क्रूरकृतमूसरिः फे मरणात् तस्य परदेशे चरलग्नस्येतस्मिन् स्थिरभोगे हे ५ न्यभे मार्गे मान
 पित्रोः सग्नना येन ह्येवा सप्तयोर्भवेत् उदिते वीर्ययुक्ते वा तयोस्सौख्यं म्यजायते सहमन्वा नदधीशश्चुभेत्य

शालीयुतः क्रूरैः वर्षस्य पूर्वभागे रोगस्तानस्य चोत्तरार्द्धे शम् वलांक्षे सहमाधीशे नृपान्मानोयशो द्रुमः १२
एवञ्च मातृसहमे फलं ज्ञेयं यथोदितम् १३ सुतसहमं शुभयुक्तं शुभग्रहेर्मुथशिलीकृतं स्वपतिना च भवति ।
हिसुतस्य लामशुभग्रहयोगादतीव शुभम् सुतसहमञ्चतरीशः पापयुतः सौम्यमुथशीलः पूर्वसुतस्व-
दः खं पश्चात्सौख्यं भवेद्दृश्यं सुतसहमम्यापसुतमुथशिलगंचासुतस्य नाशस्स्यात् मिश्रग्रहेश्च युक्तं सु-
तस्य सहमम्यापमूसंरिः फम् प्रकरोति तत्र कष्टं सुतस्य वर्षे तथा कलहम् पुत्रसंग्रहेन ह्ये पुत्रनाशं विविदिशे
त् तस्मिन्नेभ्युदिते पुत्रस्थिते प्रप्राप्तिमादिशेत् सूतौ सुते श्वरो वर्षे पुत्रसमाधिपो भवेत् दृष्टं स्वमित्रसेव्यं
श्चेत् पुत्रलाभकरो मतः १४ क्रूरदृष्टे जीवितारव्ये सहमे निर्वलाधिपे वर्षे मूर्च्छा भवेत् संविपरीते सुखं बृह-
१५ ज्ञानसंग्रहं शुभैर्गुणैर्दृष्टं वास्वामिना यदि द्युतेराधिक्यता देहे विपरीते त्यक्ता मना १६ शुभयुतदृष्टे कर्म-
स्मिन्मुथशिले गेवास्व पतियुतदृष्टे मृतनदेशपुणरां स्वामित्वम् भवति नियमेन वलवतिसहमाधिपतौ क्रू-
रायुक्ते शुभे दृष्टे भवति हि धनचमलाभो वाहनवस्त्रार्थभूमिलाभश्च पापाक्रान्ते तस्मिन् धननाशे नृपतिद-
ण्डश्च पापे दृष्टे तस्मिन् पूर्वाजितधनचयविनाशम् कर्मपतौ मूसरिः फेपापेः खेटैस्तथैव फलम् क-

मैरिं सहसाधिपतोरानियुतदृष्टे च कर्मवैकल्यम् पत्योवक्त्रे दग्धे वैकल्यं भवति बुद्धिनाशश्च १७
 मांघाधिपतिः पापः पापैर्युतदृष्टितो भवति मांघ्यम् निधनाधिपस्य शिलमेमांघ्यानि धनं तदा
 रेषम् मांघ्याधिपश्च सौम्यः शुभयुतदृष्टोनमांघ्यस्यात् मिश्रग्नहयुतदृष्टे स्वल्पतरं मांघ्यभावं च
 भुम्यशिले च सहमेवाहनशस्त्रो र्यत्नाभश्च १८ मन्मथसहमं च शुभैर्दृष्टं युक्तं तथा स्वपतिना
 वित्त्वा सहर्षाधिकं भवेन्नैव विपरीते १९ रुकटसहमे क्रूरक्रूरैर्दृष्टे युते च मूयशिले रुकटकयोगान्निध
 नं चिंतयेत्तस्य पुनुषस्य रुकटकसहमे सौम्यासौम्यैर्दृष्टे तदा जायं प्रवदेत् मिश्रमद्वैतदृष्टे कलहं
 च संभवतः २० ह्यसासग्नशुभैर्युक्तं दृष्टं वा स्वाभिनायति सहिष्णुता भवेद्वर्षेऽन्यथा क्रोधो विको
 २१ शास्त्रसग्नशुभैर्दृष्टं युतं स्वेशनवा तथा वेदैस्मृतौ तत्परत्वं विपरीते विपर्ययः २२ बन्धुसग्नशुभाजं
 तं शुभदृष्टं ते श्वरः पितृव्यभ्रातृभिस्सौख्यं कलहश्चान्यथा भवेत् २३ वन्दकसहमं च शुभैर्युक्तं दृष्टं
 स्वाभिना च तथा स्वातंत्र्यस्याद्वर्षे पराभयत्वं च विपरीते २४ मृत्योस्सहमं क्रूरैर्दृष्टं युक्तं च निर्वलाधीशम्
 मृत्युं विनाशम्विन्द्यादिपरीते कष्टसंपत्त्यात् २५ परदेशारव्यं सहमं स्वेशशुभैर्युक्तदृष्टम् परदेशे सुखला

भोगात्रावा नैव विपरीते २६ शुभनाथदृष्टसहितं धनसहस्रं सौख्यदं दद्यात् अर्थसहस्रं शुभयुतं पापैर्दृष्टञ्च पापं
मूसरिः फम् पूर्वन्धनचयलाभदुर्जुते मध्ये व्ययमनर्थम् क्रूरादिदृष्टसहितं रिपुयोगाद्भवति धनहानिः पापं
प्रितमर्थदुःखम्प्रकरोति तथा र्थविलयञ्च रिपुदृष्ट्या शत्रुभयं शुभपापानाञ्च तत्स्करभयम् हिंसदृष्ट्या मि
जमित्राद्हनञ्च मानेयशश्च सुखम् धनसहस्रं मयापयुतं सौम्यैर्दृष्टं मृगशिलीकृतं नृणाम् पूर्वन्धनचय
यश्च पश्चाद् योगमात्सुखदम् अर्थसहस्रं च दृष्टं शुभाशुभैर्मुगशिलीकृतं मृगसाम् प्रकरोति च दृष्टं लो
भम्वाहनकनकौघरत्नयुतम् २७ परदारसंयुक्तं दृष्टं स्वास्वामिशुभं वेदेः परनारीयमनसुखं स्तिप्रसिद्धं
त्रहः स्वस्यात् २८ यदुन्यकार्यसहस्रं शुभेन युक्तं स्विलोकि तस्वापि सेवादिनसुखं स्यात् परोपकारश्च ने
व विपरीते २९ वंशिकतमैर्दृष्टं युक्तं स्वास्वामिनायदि सत्यालीकात्सुखं च्यन्तस्माद्दुःखं विपरीतं
३० कार्येस्य सिद्धिः सहस्रं शुभं पतिदृष्टं युतं मृगशिलञ्च शुभकार्यस्य च सिद्धिस्त्वरया नूतं स्मद्वा हव
विजयः क्रूरैर्दृष्टं परि तस्य राजयो भवति युद्धवादादौ मिश्रगर्हे सुदृष्टं युद्धविवादे जयः प्रोक्तः ३१ मृग
सहस्रं सौम्यैर्दृष्टं युक्तञ्च सौम्यमृगशिलम् तत्प्राप्तिस्स्यान्मिश्रेः कष्टादथ पापमृत्युपेनैवम् ३२ प्रस

हा
५५

सहस्रं युक्तं दृष्टं स्वेश शुभं हरेः मृत्याय नादिकं मूर्ध्वे विपरीतेन सम्भवः ३३ सन्तापसहस्रं सोम्ये स्वामिनः
हृष्टं संपुनः सन्तापमानसी पीडनाशो दुःखं विपर्यये ३४ अद्वा शुभं युतं दृष्टा स्वेशेन च धर्मवृद्धिस्त्यात्
विष्णो सोपि च लोके विपरीते निःफलं सर्वम् ३५ प्रीति सगु शुभाक्रांतं दृष्टं वा स्वामिना यदि सन्तोषाधि
कृतं च येन राश्या विपरीतके ३६ वल सगु युतं सोम्ये दृष्टं स्वपतिना यदि सैन्यजानसुखं वर्ये विष्णो
ते विपर्ययः ३७ देहं सगु युतं कुरे हस्तपादादि पीडनम् शुभं स्वामि युतं दृष्टं सर्वो गे दृष्टतामेता ३८
जाया सगु युतं सोम्ये कार्ये विस्मरणं भवेत् शास्त्रविस्मरणं वापि स्वामि कुरेः शुभं फलं ३९ व्यापा
रसहस्रं सोम्ये दृष्टं न्वा स्वामिना तथा व्यपारे लाभमादेश्य हानिः स्याद्विपरीतके ४० पानीयप्रदं स
हस्रं कुरे युतं जले भयं करोत्यदे अस्तंगते नदी शेषं उन्नं स्यान्नैव विपरीते ४१ शत्रु सगु युतं कुरेः शत्रु
निष्फलं भवेत् तत्राशेः स्यात्तदुत्पत्तिः शुभं स्वामि युते क्षिते ४२ शौर्यं सगु शुभं स्वामि युतं शस्त्रादि
संग्रहः शत्रुं गणाय त्नादौ सिद्धिर्नैवान्यथा भवेत् ४३ उपाय सहस्रं युतं दृष्टं वा स्वामि सहस्रं हिः सि
द्धिर्वो छितकार्ये साधने स्यान्न चान्यथा ४४ दरिद्र सहस्रं कुरे युतं दृष्टं यदा नदा निर्द्धनं विनाशः

स्याद्विपरीतेदरिद्रता ४५ गुणुतासहमेदहं युक्तं वास्वामिसद्गुहैः स्वमंडलेमहत्त्वं स्याद्दीशत्ववा
नचात्यथा ४६ जलपथसहमेदहं युक्तं वास्वामिसद्गुहैः सुखं पातात् नद्यानीतजलाद्वासुखं भवे
नैवविषरीजे ४७ बंधनारव्यसहमेदहं युतेक्षितं स्वामिनानहितदास्तिबंधनम् मापवीक्षितयुतेस्तिवं
स्तिनं पजेमथशिलेविशेषतः ४८ भार्यासग्नशुभैर्दहं युतम्वस्वामिनायदि भार्याविलाससौख्याद्य
नान्यथासहमेदहं युतं ४९ गजाश्वोद्यादिसहमेदहं युतं स्वामिसौम्येक्षितं युतम् तैर्वाचतुष्टपदानाञ्च सुखं त
द्विद्वयो न्यथा ५० मृत्युसग्नशुभाक्रान्तदहं वास्वामिनातथा स्वभृत्यतः सुखाधिक्यं वै मनस्येव
म्ययेनमन्तिसहमेदहं युक्तं स्वपतिनोच सहद्विरेषंसामयकीवाभवेत्स्फूर्तिः ५१ सहमेव्यस
नारव्यञ्चरदहं युतिसंयुतम् द्यूतवेश्यानुरागस्याद्विपरीतेनसम्भवः ५२ पितृव्याखेटसहमेदहं युतं
मिथुनेक्षितम् पितृव्याखेटजसौख्यदुःखं स्याद्विपरीतके ५३ दहसहमेदहं युतं स्वामिशुभैर्दहं युतं
दहसहमेदहं युतं पितृयुतेविपरीतन्तदधीशेस्तगतेभवेदान्यम् ५४ अरासहमेविपरीतन्ताजिद
विनेः कर्णमेदहं युतं फलमेदहं युतं शनीयंकलजात्यानुमानतोयथायोग्यम् ५५ अयमर्थः द्विविधे

दा
५५

सिंहमस्तु कन्दस्वेः
दृष्टं संपुष्टं सन्नापमादिसत्त्वपिसम्भवेन वाच्यम् येषां कुले वाणिज्यादिनसम्भवतितत्र सत्यपिसम्भवे
विश्वसोपि च लोके निरगतमन्ते कानां कुलस्त्रीणां स्वध्यादीनां पुंसकानां च सत्यपिसम्भवे प्रभवस्य
कर्मस्वर्गे नरो श्यसि पुराणपे ज्ञेयम् अज्ञातजन्मनः प्रल्ललगादपि सहमविचारः कर्तव्य इत्युक्तं संज्ञा
ते विपर्ययः ३० देहसंज्ञा चार्थप्रचुरिच्छया सर्वेषामुपयोगोत्रचित्रं छतियजुनाः अथान्न
जाज्यासन्नगुतसौम्येष्ववसात्कतिदिवसैः स्युरित्युक्तन्ताजिकमुक्तावल्याम् स्वेशानितस्य सहम
रसद्विगोम्यात्तदृष्टं न्वाग्देयेन रवस्ववह्नि ३० हताभवन्नेतत्प्राप्तिहेतुकिमिमांख्यदिनानि यद्वात
हम-शाशुतदले भयंकमेव अत्र प्रकारान्तरमुक्तं मादवेन सहमेश्वरयोः कार्यमन्त्रपराशिपूर्वकम्
शुक्तोर्को भवेद्याहं शः गृहकसंक्रांतिमेफलम् सवम्यसत्रयेकः पक्षस्माधीयानिति चेदुत्प्रेते रोमेक
सम्पतब्जोऽपूर्वोक्तसवपक्षस्माधीयान् तथा च रोमकः सहमेश्वरसहमपयोरन्तरभागानि जोदया
म्यस्ताः स्वस्ववह्नि ३० भिर्विभक्तालब्धन्तत्प्राप्तिकिसिमाह इति अथ सन्निधार्थानां सहमानामर्थः
संज्ञातत्रे उपदेष्टा गुतुज्ञानं विद्याशास्त्रं शुतिस्मृती मोहो जाड्यं वलं सैन्यमंगं देहो जलं द्युतिः गुतुताम

निशत्वं गौरवं मानशालिता निग्नहानुगद्विभूराजा छत्रादिचिह्नभाक् माहात्म्यसूत्रगोभीये
 विद्यादिशालिता सामर्थ्यदेहशक्तिः शौर्य्ययत्नारिनिग्नहे आशेच्छोक्तामतिर्दृष्ट्वा वंदः प्र
 सन्नगोभीयपतनं वृत्तिर्जलेकस्माच्च मज्जनम् आधिव्याधीताय सांघेयसपिराडावन्धवास्मृताः सं
 श्लोकं नृणां गृह्णन्ति नृपसवं स्मृतः दासत्वं परकर्मोक्तमन्यत्स्वष्टं स्वनामत इति इति श्रीमद्दे
 गोदावर्ष्यसुमित्रस्य ४८ रात्मजवलभुद्विरचिते ह्यायनरत्ने सह माध्यायश्रुतं ४ अथ बर्षशा
 तः भवेत् ५० अथ निर्यायो मुन्या इति विना न भवत्यत आदौ सुयहानि नृप्यते नत्र सुयहा
 देवैर्भूमिः सह मञ्चुदवः प्रसूतिलग्नभ्रमरो न भावाभ्युत्थानि मुन्येति चतुर्हिरस्याः शुभा शुभा
 निर्याच्चतुर्दशपुतिस्तान् अष्टादेव वदामि सम्यक् १ मुन्यहोत्यतिप्रकारमाह समरसिंहः जन्मग
 म्नामिको लोपतयातिहन्ते इति शेषे लग्नाद्गणिते यत्र च विश्राम्यति मुन्यहासास्यादिति अयमर्थः
 राक्षसं भवति साते निर्यादे दशभक्ते शेषे जन्मलग्नाद्यत्र धनसह जादिभावे विश्रामं प्राप्नोति स एव
 हः सुयहापतिः यच्च जन्मलग्नाद्यत्र धनसह जादिभावे विश्रामं प्राप्नोति स एव हः सुयहापतिः

३०
२
६०

तिष्ठति यो जन्मनि शुभसंयुजा वर्षे चिरवसुलाभकरी सा पापयुता क्लेशकारिणी प्रोक्ता एवं च षष्ठ्या वादि शुभ
फलं सोऽपि जन्मनि वर्षे अस्मिन् भवेन्मुशहा सोम्येश संयुता भवति एषो जन्मनियः स्याद्वावसो हृदि सौरव्यम
हेतुवर्षे वपापैरं शुभं जन्मनियद्वावगमुशहा पापैर्युता च दृष्टा वर्षे यो भावः सः स्यात् तस्य च नाशो वाच्यः
फलमस्यः स्वामिपाके स्यात् वर्षे अनिष्टगेहस्थिता यद्वावजनुषिकूरयुता तद्वावस्य च नाशकरी शुभयु
ता शुभहा मुशहेशो मुशहा वा जन्मनियुक्ते क्षिता सोम्यैः वर्षस्य पूर्वभागेषु भंफलं यच्छति स्वकीयं च स
वं च वर्षे काले फलं च वर्षे उत्तरार्द्धे स्यात् पापस्य दृष्टियोगे च शुभं फलमेव तत्र स्यात् मुशहा फलं समस्तधि
षण्णाचार्येण दितमिति अथ मुशहा यागहस्यानयुति दृष्टि फलं वर्षे तत्रे यदीं शिष्टे सूर्यगृहे युतां वा सू
र्येण राज्ञ्यं पसंगमं च दत्ते गुणानां परभागमाप्तिस्थानांतरस्येति फलं दृष्टोऽपि परभागं परममर्पादां च
द्विगुणं दुर्गृहे यद्दृष्टं दुनापि बाधमेयं शोभिं हृदि नैजुज्यसंतोषमतिप्रवृद्धिं ददाति पापे क्षणतो निदु
रं कुजेन युता कुजमे कुजेन दृष्टा च पितो ह्यनुजंत नोति शस्त्राभिघातं तु धिरप्रकोपं सोरे क्षिता सौरिगृहे
विशेषात् समरसिंहः भोमेशनिनायुक्ते सविशेषं शनिगृहे प्येवं बुधेन शुक्रेण युते क्षिता पितृद्विवास्वीम ।

तिलाभसौख्यं धर्मयशश्चाप्यतुलंविधत्तेकष्टं चपापेक्षरायोगतः स्यात्समरसिंहः सिमवुंधपदैग
जुहशास्त्रीमतिलाभोऽशुभेक्षरात्कष्टम् युनेक्षितावा गुणगुरोर्भे यदीक्षिहपुत्रकलत्रसौ
ख्यमृदातिहेमाम्बररत्नभोगं शुभेत्यशालादिहराज्यलाभम् शनेर्गृहेनेनयुनेक्षितावा यदीन्यिह्यवा
तंजस्मिन्मनसयंवह्निभयन्धनस्यहानिञ्चजीवेक्षरातश्शुभाग्निम् तमोमुखेचेन्मुयहाधनाग्निंयशः
सुखन्धर्मसमुन्नतिञ्च सिनेज्ययोगेक्षरातः पदाग्निं सुवर्णरत्नाम्बरलब्धयश्च तत्कष्टमागेनशुभप्रदाः
स्यात्तत्पुच्छापाद्विपुभीतिदुःखम् पापेक्षरादर्थसुखस्यहानिश्चेज्जन्मनीत्यगृहविननाशः समरसिं
हेपि तत्पुच्छेमुयहायामापदुःखस्यपक्षपरितापः जन्मगतायामप्येवस्मिन्तं परहस्तगंस्वयमदृश्यंरा
हस्यं पितृक्षरावर्षतन्त्रे भोग्योर्होर्लवास्तस्यसुखमृष्टद्वतालवाः ततस्सप्तमभस्युच्छ्विमृश्येति
फलकाले गताभुक्ताः वामनोपि राहोर्मुखमोग्यलवासुभुक्ताः एष्टन्त्यासप्तमकन्तुपुच्छमिति न्य
त्रयोऽभिनयस्मिन् राशे स्थितोवर्षेपितृशिगतस्यानदासुन्यायुतिदृष्टिफलमूर्णम्ययच्छ
नीतियादयः तेजस्मिन्हेनमुयहासागहाराणांयोगफलमेवोक्तं दत्तेर्कयुक्तामहदीशदानृपेस्सद्गम्यदाभि

ज्ञा
१
६०

तिष्ठति भोजनमिष्टमसंयुज्जवर्षे चिरवसुलाभं करीसापापयुताल्लेशकारिणी प्रोक्ता सवंचषष्टभावादिसु-
फलासोऽपि जन्मभतः वर्षेऽस्मिन् भवेन्मुशहासो म्येश संयुता भवति स योजननियः स्याद्वावसू हृदि सौरव्यम
हेमचर्चवपापैरंशुभं जन्मनियद्वावगमुशहा पापैर्युता च दृष्टा वर्षे यो भावस्यः स्यात् तस्य च नाशो वाच्यो
फलमस्यः स्वामिपाके स्यात् वर्षेऽस्मिन् निष्ठगे हस्थिता यद्वावजनुषिकूरयुता तद्वावस्य च नाश करी शुभयु-
ता शुभहा मुशहेशो मुशहावा जन्मदियुक्ते सिता सोम्येः वर्षस्य पूर्वभागेशुभं फलं यच्छति स्वकीयं च स
वंचवर्षे काले फलं च वर्षे न राद्धं स्यात् पापस्य दृष्टियोगेऽशुभं फलमेव तत्र स्यात् मुशहा फलं समस्तधि-
षणा ज्ञार्येण दितमिति अथ मुशहा यागहस्यानयुति दृष्टि फलं वर्षे तत्रे यदीयि होसूर्य गृहे युतां वा सू-
र्येण राज्यं पसंगमं च दत्ते गुराणां परभागमाप्तिं स्थानांतरस्येति फलं दृष्टोऽपि परभागं परममर्पादां च
द्विगुणं दुर्गृहे यद्दृष्टं दुर्नापि वा धर्मयशो भिहृष्टि नैऋत्यं संतोषमतिप्रवृद्धिं ददति पापेऽप्यरातो निदु-
रं वक्रजेन युक्ता कुजमे कुजेन दृष्टा च पितो ह्यनुजंत नोति शस्त्राभिघातं तु धिरप्रकोपं सोरेऽपि सिता सौरिगृहे
विशेषात् समरसिंहः भोमेशनिनायुक्ते सविशेषं शनिगृहेऽप्येवं बुधेन शुक्रेण युक्ते सिता पितृद्विवास्वीम।

नित्याभसौख्यं धर्मयशश्चाप्यतुलं विधत्ते कष्टं च पापे क्षणयोगतः स्यात् समरसिंहः सौमं धपदेगु
 नृहशास्त्रीमतिलाभोऽशुभे क्षणात्कष्टम् युतेक्षितावा गुणगुरोर्भे यदीक्ष्यिह पुत्रकलत्रसौ
 ख्यमृदातिहेमास्वरत्नभोगं शुभेत्यशालादिहराज्यलाभम् शनेर्गृहेनेन युतेक्षितावा यदीक्ष्यिह
 तं जस्मिन् मानसयवह्निभयन्धनस्यहानिञ्च जीवे क्षणतश्चुभाप्तिम् तमोमुखे चेन्मुयहाधनाप्तिर्यशः
 सुखन्धर्मसमुन्नतिञ्च सितेज्ययोगे क्षणतः पदाप्तिं सुवर्णरत्नाम्बरलब्धयश्च तत्कष्टमात्रेण शुभप्रदा ।
 स्यात्तत्सुखं पद्विपुभीतिदुःखम् पुपि क्षणादर्थसुखस्य हानिश्चेज्जन्मनीत्यगृहविननाशः समरसिं
 हेऽपि तत्सुखे मुयहायोमाप्रदुःखसि पश्यपरितापः जन्मगतायामप्येवम्वित्तं परहस्तगं स्वयमदृश्यं रा
 दृष्टं तिलक्षणां वर्षतन्त्रे भोग्यो होले वास्तस्य सुखमृष्टं तालवाः ततस्सप्तमभस्य च्छ्वि मृश्येति
 फलं कालं गता भुक्ताः वामनोपि राहोर्मुखम्भोग्यलवास्तु भुक्ताः दृष्टन्त्यासप्तमकल्पु च्छ्विमिति न्य
 त्रये भद्रं न्यस्मिन् राशे स्थितो वर्षे पितृशिरगतस्स्यान् दामुन्यायुतिदृष्टिफलम् पूर्णम्येयच्छ
 तीतियादयः तेजस्मिन् हेनमुयहासागहाराणां योर्गफलमेवोक्तं दत्तेर्कयुक्ता महदीशाना नृपैस्सङ्गः सदापि

हा.
६९

अत्र हनुमदयम् भौमार्कियुक्त्वा द्रुतधातुजं शुभन्दत्ते विशेषान्मुयहाशनेर्गहे जीवावितार्थान्मज
हारसौख्यदायतेन्दुनानुकस्यरोप्यकीर्तिदा मुक्तेरायुक्तार्थकलत्रशर्मदासोम्यावितारसान्मुयहाये
बुद्धिदा कर्त्तृरोक्तायुतिदृष्टिगेत्यिहाराह्यास्यगाधर्मधनेशतावहा तत्पुच्छगाचारिजनापदुःखदादने
विशेषादसुभैर्युतेक्षिता अन्योपि विशेषस्तेनैवोक्तः नीचस्थितेन विवलेन हनेन पापैः केन्द्रेयुनापिर
विष्णुमुयहानभव्या जन्मन्यनिष्ठं हृगाविवलाहकालेपापार्दितातनुगतांगविकारकर्त्रो अत्ररवि
रोत्पलक्षरांसर्वगन्हासांनीचादिशान्वं शुभफलनाशकं ज्ञेयम् अन्यच्च तत्रैव जन्मोदयान् कियन्ति व
र्यविलग्नतोपि स्थानेतिहास्तिनिजनायवलादियुक्ता तत्स्थानकोत्पलदातनुत्वेतथ्योमोद्यसन्ति
चमृतिगारिक्तापदोत्येदृति भौमार्कियुक्त्वा ज्वलननुग्भयदेयिहास्यात् कूरेहेताजनकयोर्नदह्यं जनु
र्थं यद्वावगाहजनुषोरपि निदिनेत्यंतनाशदावलयुतात्रतुनत्पलाष्टे इति अथोक्तानां मुयहाफलानां
पाकः स्वामिदृशयां भवतीत्युक्तं ताजिकभूषणो यन्मुयहायाः फलमुक्तमत्र शुभं विभिन्नं त्वशुभं विशेष
यान् तत्कल्पनीयं मुयहेशपाकेवलानुमानान्ननुबुद्धिमद्भिः विशेषमाह पादवसूरिः जनुर्विलग्नसन्ति सा

पनांशेषत्रैविहानत्यतिरहपोस्मिन् शुभेषु मं क्रूरखगेन भव्यं फलं वदेदो मकसंमनंतदिति इति शुभो वि
चारः अथाज्ञातजन्मनः प्रलपत्री करणमुक्तं ताजिकभूवरो जननसमयलग्नज्ञानभवे सुधीभिर्विधिवद
मलपृच्छाकाललग्नप्रसाध्यम् शुभफलमशुभं वा कीर्तयेत्सर्वमस्मान्निगदिते तदेव राच्छास्त्रवृद्धे
विचारात् नत्कालहोराखचरानुसारं वर्षे विचारं विदधीतधीमान् प्रह्लाकृतुल्यो गिमवर्षभानुयोजन
दाहस्यभवेत्प्रवेशः पृच्छाविलग्नस्य विहाय राशिं विभाजयेदंशकलाकलापं खवाराचेदे १५० विहारा
शिपूर्वफलं विस्तृतात् सुयहास्थितिः स्यात् चतुर्यभावाधिपतिर्विचिन्त्य स्वजन्मलग्नाधिपतिर्वेत्तार्यं
प्रलपत्रे सुथानयनमुक्तम् फलप्रदीपे यत्कामं प्रललग्नस्य कलिकाः खास्यभू १५० भूहताः लव्याराश्यादि
कामुन्या प्रलपत्रे भवेत्स्फुटा इति प्रलपत्री करणं अथ वर्षे राविचारः उक्तञ्च योगसुधानिधौ विविधभा
वविमूषणविग्रहासु नयनानयनाच्चित्तमन्मथा युवतिवन्नविभातिपतिं विना शरदतशरदस्यतिनु
च्यते अथ षड्विधकारिषु त्रैराशिकेशसत्त्वादादौ त्रैराशिकेश्वर उच्यते उक्तञ्च ताजिकभूषणे वर्षे
स्वामिविचारार्थं मेघात्रैराशिकेश्वरा दिवारात्रिक्रमेणादौ चिन्तनीयामनीषिभिः तत्र त्रैराशिकेश्वरेन कि

हा
२
६२

मुच्यत इति चेदत्रोच्यते मेषादि द्वादश राशीनां मध्ये मेषादि चतुष्टयं प्रथमो राशिस्सिंहादि चतुष्टयं द्विती
यो राशिः यत्तु रादि चतुष्टयं तृतीयो राशिः एवं निष्पन्नास्त्रयो राशयस्तैराशिकशब्दाच्चात्रैराशिकस्त्राप्तिन
प्राहते जसिंहः भास्वत्सितार्कि भृगुजा चतुर्णां दुस्वामिनो गुनुशशि कुजानि शेषाः सिंहाज्जने विनिम
याक्रमतस्सदेशाश्शन्यारमंत्रिशशि नो धनुरादितश्च विनिमयाद्दिनरात्रिव्यत्यात् सदेशाः दिवारात्रौ
धेशः मणित्योपि रविभृगुशनिशुक्रैर्ज्येन्दुसौम्यावनेयाः शनिकुजगुनुचंद्राः स्वामिनो द्वित्रिराशौ गुनुशशि
बुधभौमादित्यदैर्ज्येज्यसौराः सितशनिकुजदेवेज्येद्वारात्रित्वेने इति समरसिंहे न रात्रौ त्रैराशिकेष्वराय वन
मतेनोक्ताः समुतेनान्ये प्रोक्ताः तद्यथा मेषादि चतुस्त्रिराशिकेष्वरा रविसितार्कि भृगुलोहिगुश
शिवुधभौमानिशिशनिकुजगुर्वेन्दवः सततं दिवसे दिने पसदृशो रात्रौ त्रिपसदृशो च न्यूनयोर्यो वलगुते
जेयस्तैराशिनायकः खेटः तांजिकमुक्तां चत्यामपि रविभृगुशनिशुक्रास्त्रि परार्त्तनेन क्रियत इह दिव
शास्त्रैः सदेशाश्चतद्वत् शनिगुनुकुजचंद्रा रात्रिनाथास्तथैवामरगुनुशशिसौम्यक्ष्मासुतश्चक्रमेरोनि न्यून
योस्तैराशिकेष्वरायोर्विषयव्यवस्थाक्ता तत्रैव दिवादिनाधीशसदृशयोर्यो रात्रौ तुरात्रौ शसदृशयोर्यो रात्रौ

श्वरश्चैवं वर्षे पञ्चाधिकारिणः सतेषु चलवांस्त्रयं पश्येद्यः सोहनायकः अनीक्षमाणो लग्नं च सवलोप्य दृष्टो न
 हि यादवोपि जन्मलग्नपतिरित्यिहा धियो हर्निशं रविशशां करशिपः स्युस्त्रिराशिपतिरद्वलग्नपः पंचहासनप
 तित्वयोग्यका
 नाहविभुर्वि
 भिको वर्षपति
 त्सवर्षाधिपो

राशिधु	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
राशिधु	स	श	श	श	स	श	श	स	श	श	श	श
राशिधु	व	व	व	श	व	व	व	व	व	व	व	व
राशिधु	श	म	व	व	श	म	व	व	श	म	व	व
रा												

लग्नं प्रपश्येत्तु धिर्वीर्यसंघां वर्षेश्वरः स्यादथ दृष्टभावे वीर्योधिः
 वीर्यो लग्नं प्रपश्येत्तु पिहायनेशः वीर्ये समाने पितं तु प्रपश्येत्तु
 विधेयः नाजिककोस्तु मेपि राखायः खत्तरस्तु म्बुदृशा पश्ये
 दृक् साम्ये धिवलश्चैतजसिसमेनैकाधिकारी नृपः सत्ताम्ये सु
 यहापतिस्सयदि नो पश्येत्तदा त्थर्कपोरात्रो चंद्रमपोत्रनो यदि विधुः प्रोक्तस्त्रिभेशस्तदा न पश्येत्सक्तो न चं नृप्यशा
 लः सचेन्नैव पश्येत्तदा लग्नपः स्यात्तन पश्येच्च लग्नं तदा नो समेशः समेशं विना मृत्युरेव प्रदिष्ट इति वामेनैपि दृष्ट्या
 भावे तु संगता त्थस्तस्मादल्पक्लो गहः समसंख्यावले जाते तदा दृष्ट्या भिकः पतिः यादवः दृष्टो समायां च हर्षे धि
 काराय स्येषु वर्ग्यो शरदीश्वरस्तः समरसिंहोपि वर्षपतिर्द्वेदृष्टे प्रत्तराणां पंचवर्गिकाणां मध्ये यः विहर्तुः अधिकारस्तस्यै
 श्वर्यं हि परिकल्प्य मत्र दृष्टि समन्वे जन्मलग्नपवर्षलग्नपेत्याद्युक्ताधिकारपंचकमध्ये यस्य बहवो धिकः स एव वर्षा

धिपञ्चत्युक्ताजिकसारे यदाहलग्नं वह्नवोनभोगाः पश्यन्ति चेत्पंचदिशौ कर्माणि मध्येधिकारो वदन्ति इति
 स्तदाचंद्रमसं तथ्यशालः केनापि सोढाधिपतिर्विनेत्यशालं तदायस्तुतः प्रारब्धः ताजिकतिष्ठके वेदो वमेवेत् पश्ये
 न्नलग्नं यदि पंचमध्ये को वा तदा वह्नधिकारनाथः स वनचेत्स्याहह्वीर्यखेटो तस्य स्यात्पुत्रावेह दिते लग्नपेन स्पष्टं
 यं शीलशरीदीश्वरो स्याभावे भवेन्मुयहनायं ईश इति अथ पंचाधिकारिणां हृष्ट्य भावे वर्षलग्नं शोह पदुत्पत्तं मु
 क्ताकस्वाम् पंचाधिकारिणो लग्नं न पश्यन्ति यदा तदा वर्षलग्नं श्वरोदस्तु स एवाब्दपतिर्भवति एवविधे विषये प्रकारंतरं मुक्तं ताजिकं भू
 षणो पश्येन्न कश्चिद्यदि वर्षलग्नं तल्लग्नं शिर्जननेपियेन दृष्टो धिपः स्यान्न च तत्र दृष्टं स्वदेयि हे शोपि विचिंतनी
 मुद्रति स्म पंचाधिकारिणां हृष्ट्य भावे यादवसूरि मतेन परिणामे मुयहं शो वर्षपः तत्तु कश्चातिर्विन्मतेन वर्षला
 ग्नेशः गणेशदेवज्ञमतेन पंचाधिकारि मध्ये जन्मनि वर्षलग्नं निर्णयकस्तत्र विषयव्यवस्था त्रयाणामेषां मध्ये यः
 स्थानादिषड्भूतेनाधिकवत्सस्तेष्ववर्षेशः ननु पूर्वयादवेन वह्नवीर्यखेट उक्तस्तत्र वह्नवीर्यखेटः सांमान्यपंचव
 र्ग्यो ह्यशधिकवत्त्व विशेषवलोपंचरुपाधिकवत्त्व भवति ननु तन्मूनवत्त्वः अत्र तु त्रयाणामध्ये यस्यैव किञ्चिद्
 लाभिकं तस्यैव वर्षे श्वरत्वमिति सर्वं सुस्थपदे ते त्रयोपि समवत्तास्तदा यादवगणेशदेवज्ञताजिकतिलकं

मुथहेशसववर्षेश इति तत्त्वं अथाज्ञातजन्मनः प्रसन्नपत्रेवर्षेशानयनं ताजिकसारे प्रसंगापोवर्षपतिः प्रक
 रं यस्तुर्येश्वरो जन्मविलग्ननाथ मुन्याधिपः प्रसन्नविलग्नतश्च त्रैराशिपोद्यस्त्रपतिः सुरावदिति यदा येन स
 यहेशोवर्षेशो जातस्तदा विशेषमाह समरसिंहः मुथहेशोवर्षपतिः स्थाप्योस्मिन्नस्तगेफलं न शुभं जन्मनिय
 स्मिन्सुरेशो तस्मिन्वर्षे स्थितः कलम्पूर्णम् अयमर्थः मुथहेशो जन्मनि शुभस्थानगोवर्षे पि शुभस्थानगतस्त
 रां शुभफलम्पूर्णम् उभयत्रानिष्टस्थानगतस्तदा अशुभफलम्पूर्णम् यदा जन्मनि शुभस्थानगोवर्षे अशुभस्था
 नगतस्तदा वर्षपूर्वार्द्धे अशुभफलम् वर्षोत्तरार्द्धे शुभफलम् विपरीते विपरीतफलं ज्ञेयमित्यर्थः अथ च सप्तर्षिपा
 त्वे त्रिशेषो सक्ता वल्याम् चन्द्रेष्वर्षे तु येनेन्दुर्भवेत्पूर्णे त्यशालकत्वं सवर्षेशो भवेन्नूनं नो चेन्मुथशिल्लुत्तदा च
 न्द्रराशीश्वरो हेशस्तचेदिन्दुर्भवेद्यदा तत्फलं सूर्यवद्देद्यं श्रेष्ठमध्याधमन्तदा चन्द्रधात्वनुसारे राशिबिम्बा
 कस्तेति सम्मतमिति अत्र चन्द्रश्च त्रैराशिकेश्वरस्तदा चन्द्रसवर्षेश्वरो ज्ञेयस्त्रैराशिकेश्वरत्वाभावे येन चन्द्रे मु
 थशिल्ली सुराववर्षप इति विशेष उक्तस्तेजस्सिंहेन दृष्ट्यादिकै रपि समो द्विरविर्निशीन्दुश्च त्रैराशिको न्यविभुता
 भूदसौ न चैत्यात् स्याद्वा तदामुथशिल्ली चरवगेन स्थाप्यः पतिस्सतमृते शशिराशिपस्तु गृहशोभणीपि त्रैरा

शिकेशोनभवेद्यदीन्दुश्चंद्रेष्वरत्नेपिखगेनयेन मुख्याख्ययोगोस्यसर्देशउक्तोविनातमिंदोर्गृहप्रेक्ष्यस्यादि
 तिसुख्ययोगोइत्यशालाख्यः अत्रविशेषान्तरमाहवेद्यनाथः वर्षेचन्द्रेत्यशालाजुयौहपस्तस्यजन्मनिका
 मूलशिष्टनाजन्मरात्रौवर्षेनदोत्तममिति अत्रपञ्चाधिकारिणामध्येपञ्चवार्यावल्युतोपिलग्नदृश
 दुनुः फोक्तनिर्वलग्नहलक्षणायुतोवर्षेशोनभवतीत्यपिविशेषोध्येयः अत्रवर्षेशसामान्यफलमाह स
 मरसिंहः सयदिशुभयुतदृष्टः षष्ठाष्टान्यर्द्धा ८। १२ गृहवर्जितोभ्युदितः सर्वाधिकारयुक्तोजन्मभिवर्षेचसह
 शवलः तदशेषमुत्तमस्यात्स्वामित्वम्वपुषिवलमतीवसुखम् महतः स्थानस्याधितदनुचजन्मगन्हाजु
 पितृराज्च अयमर्थः वर्षेशोजन्मनिसत्स्थानगतः शुभदृष्टश्चेद्भवति तदाशुभंवर्षफलमविकलंस्यात् दुष्ट
 स्थानादिगतः पापदृष्टश्चेद्भवति तदादुष्टफलमविकलंकाच्यं मिश्रत्वेमिश्रफलं नाजिकसारे केंद्रत्रिको
 णायगतेहनाथेसौम्येचरम्यः संकलस्तदाहः षडहरिः फोपगतेविवीर्येकष्टप्रदोसौगदितोमुत्तीर्तः सुधा
 ह्नुगन्ध ८ समागनाथानासंगतावीर्ययुतास्तमहम् रम्यंमुख्यार्थागमनं विलासं कुर्वन्ति ते व्यस्तमतेवि
 स्तोमम् अथसमाधिषतोत्रिंशदायगेखलखगेसकलंसवलेशुभम् व्ययविनाशगतेऽहपतौतदानचशुभ

६५
१
२

भंगदितं मुनिभिर्नृणामिति अथ विशेषमाह तेजः सिंहः मेत्रे सौम्ये स्वे च वर्गे स्थितो यत्न क्वांत्वा द्विद ८। १३
। ६ मृषो चोत्तरस्थः मित्रे सौम्ये र्दृष्टुक्तो र्कमुक्तो दत्ते द्वेशः सर्वशर्मा रिविलाहम् वक्त्रे यवाहृजनुषोरपि ।
सर्वकार्ये स्यात् प्रांत्यलोम्यविफलत्वधनस्याधम् अस्ते हते पि च तदेव तथैव लग्ननाथे शिहाधिपद
शापनये विचिंत्याः जन्माहृषोरपि हते हृदशाधिपेरिरंध्रान्यगे हृमसदन्यशुभेपियोगे अहृदशाधिपो
नृक्षेशः धर्मेश्वरो मुथशिली च भवेद्यदैकोनाथेन तत्सदनधातुफलं ददाति रम्यं विरूपमपि वीर्यवशान्नयो
स्तद्धि विस्मरणाच्च परिचिंत्याधया विधेयम् अत्र वर्षेशो वर्षलग्नाधीशेन मुथशिलं करोति वर्षलग्नाधीशो वा
वलवान् तंदाभूयात्सुखं वाच्यं तथा वर्षेशो वर्षलग्नपेन सहेशराफयोगं करोति लग्नपोवाही भवत्सदा
भूपादसुखं वाच्यं उक्तं च जीर्णताजिके वर्षलग्नेश्वरो भूपः सेनानी श्वदसूर्यपः मुथहाधिपतिर्मन्त्रीपुरे
शोजन्मलग्नपः रससस्यादिधातूनान्तभोस्त्रैराशिकेश्वरः वलवद्धिरिमैस्तेभ्यः शुभं हीनेतदन्यथेति ।
तिज्जस्सिंहः संभूतिलग्नमुथहाहृविलग्ननाथावर्षेशतद्विहितसौम्यखगेत्यशालः स्वस्थामगाशुभदृश
श्वसुहृत्स्वसौम्यवर्गे गताद्युदयिनः फलदास्सदास्युः पूर्णम्फलम् पूर्णवलेहनाथेमध्ये च मध्यमिहही

नवलेचहीनम् नष्टं समस्तमपि नष्टवले सदा स्याद्दोः स्थ्यादिरूक् प्रभृतिनेष्टफलस्त्विनष्टे सूर्य्येष्टपेष्टज
नुष्येष्टशनौचदग्धेवक्त्रेऽवलेविफलतानिरिवलक्रियारणम् यद्वावपस्तनुमुजाहृमुजाथवेत्यु
शंतीः स्त्रीभवति तत्र फलन्तदन्त्यम् केन्द्रेधिकारसहितो हृपतिर्विपापः स्वीयधिकारफलदस्तवलोः
दितश्च यद्वावगोजननुषिसौम्यरवगोहृकेपितद्वावगो यदि तदाखलु तत्फलं स्यात् जन्माहृलुग्नमुथ
हाहृमुजौदिताश्च वीर्याधिका यदि तदाहृमतीवरम्यमिति अथ वर्षे शादीनामवस्था हि ह्नाजेनोक्ताः दी
प्तो दीनस्त्वं स्यो मुदितस्सुपुः प्रपीडितश्चैव परिहीयमानवीर्यैः प्रवृद्धवीर्यो विवीर्यश्च स्वोच्चस्थः किं स
प्रोदो देव्यंशुंतिनीचभवनस्थः स्वस्थस्त्वभवनसंस्थो मित्रक्षेत्राश्रितो मुदितः रिपुशिशिरातः प्रसुप्तो ग्नहाभि
भूतः प्रपीडितश्चैवं रविकिरणमुषितदीप्तिः खचरः परिहीयमानवीर्यश्च स्वनीचमतिक्रान्तस्त्वोच्चाभि
सुखः प्रवृद्धवीर्यः स्यात् स्वाशंकसंस्थः सौम्येर्द्विलोक्यमानो धिवीर्यश्च दीप्ते दीप्तिरनुत्तमानरपतेः
ह्रींक्षेत्रे देव्यागमस्त्वस्थे स्वात्मानमनस्थितञ्च भवति श्रीकीर्तिसौरव्यादिकम् आमोदो मुदिने यथेप्सितः
फलप्राप्तिः प्रसुप्ते विषत् पीडाशयुक्तता प्रपीडिततनो मोक्षद्वैते र्यक्षयः भवति प्रवृद्धवीर्ये गजसुरासु

ह
१
६६

वर्षाप्रज्ञाप्रिः तद्दधिवीर्ययुक्ते सुतित्रयसंपदादिकं राज्ञः वर्षे शो लग्नपतिः स्वदशाधीशश्च यद्गुणोपेतः तद्गु
णफलं च वर्षे निर्देश्य स्वतन्मत्तमेतदिति अथ वर्षे शमूसरिः फफलवर्षे तन्त्रे शुभेशराफे शुभमस्ति किं
चिदनिष्टमेवाशुभमूसरिः फे इति विशेषान्तरमाह समंसिंहः यो भवति वर्षे नाथस्तस्मिन् वर्षे दशाधिपः सद्गुह
गतपश्येदथ च केकास्ते जन्मनि च वर्षे च क्रूरः शुभो यवापकेन च दृष्टो युतः सकस्य गृहे केन्द्रे तन्निकटे वा समगति
र्लदेत किमधिकारः इत्यमुवलोकिते स्मिन् शुभयुतदृष्टे विलग्नगगनस्थे सर्वशुभं स्वयं विरारमध्ये प्राधान्यमावि
शति मध्यवलेः स्मिन् मध्यर्द्धान्तरदृष्टे भावेन सम्पत्तिविलोक्य जातकहायनलग्ने फलं निगदेत् वर्षस्वामिनि मन्द्रे प
तिते दिवले निराशता दोस्ये इति वर्षे तन्त्रे योजन्मनि फलं दातुं विभुर्मूसरि फोस्य चेत् अह लग्नाह पभवस्तस्मि
न्ने न तत्फलम् व्यत्याशे फलमादेश्यमित्यशाले विशेषतः नोभयं चेत्तदाप्यस्ति जन्माश्रयमिति स्फुटम्
अयमर्थः जन्मनि पंचमेशो गुरुः पंचमभावं पश्यति तत्र वा भवति तेन पुत्रप्राप्तिकरो जातः पुनर्यस्मिन् वर्षे गु
हदशातस्मिन्ने ववर्षे वर्षलग्ने शवर्षे शयोरीशराफयोगो गुरुणा सह जातस्तदा तस्मिन् वर्षे पुत्रप्राप्तिर्न वाच्या
व्यत्यासे दीप्तांशानि क्रमेण मूसरिः फयोगाभावे इत्यशाले वा फलवाच्यं दृष्ट्यभावत्वात् इत्यशालमूसरिः

फणोगयोरभावेजन्मकालाश्रयेणपुत्रप्राप्तिर्वाच्यइति दृष्टेयादृशियःखेटआधत्तेत्रचयोमहः जन्मन्यदेवताद
त्केतदात्मफलदस्त्वसौ अयमर्थः जन्मनियोगहस्वीयहृदादियुतस्तस्मिन्योगहोमयशिलेनतेजोनिष्पि
पतितस्मिन्गन्धेवर्षकालेफितादृशिसत्तिकोर्थः वर्षेनस्यामेवहृदायांसरावग्नहोमयशिलेकरोतिनदासव
र्षेचक्रसोम्यवलावलादिविवेकेनात्मशुभाशुभफलदोभवति अत्रोदाहरणमुक्तं तत्रैव अद्वैतश्वयेगुस्मि
अहहमित्रहृदशशी महोत्राधादमृदकसर्वेहस्तेनशोभनः अयमर्थः जन्मनिमित्रहृदास्यगुरुणास्नेह
दृष्ट्याचन्द्रान्यशालदूरेष्विवर्षेष्विवर्षेश्वरोगुरमृदकनामगतादृशः कोर्थः मित्रहृदास्यः स्नेहदृष्ट्याचन्द्र
मित्रशालेवाश्रितेनगुरोश्शुभफलाधिकाद्वर्षः शोभनद्वत्यर्थः अन्योपिविशेषस्तत्रैव जन्मप्राप्तपती
थिहापंतिसमानायाद्यधिकारवानसूर्योनष्टवलस्त्वगक्षिविलयंकुर्यान्निरुत्साहताम् नीचत्वस्मिन्मातृ
तोप्यभिभवञ्चन्द्रेक्षिकार्यस्योदरिघञ्चपराभवोदहकलिव्याध्यादिभीतिस्तदा भौमेवलक्ष्मीनुत्त
मधुधेमोहपराभवौ जीवेधर्मस्यः कष्टफलाजीवनवृत्तयः शुक्लेविलासमोख्यानांनशः स्त्रीभिस्समंकलि
सोरेभृत्यजनादुःखंरुजोवानप्रकोपतइति नष्टवलः पंचवर्ग्या विंशोपकन्यूनवलइति अथसूर्यो

हा-
१-
६७

दिग्गहसाधारणेनेनममध्यमनिष्कृष्टवल्युतस्याद्वयफलस्वर्यतन्त्रे तत्रादौरुविफलम् सूर्येह्ये
वलिनिराज्यसुरदात्मजार्थलाभः कुलोचितभवःपरिवारसौख्यम् पुष्टंयशोऽहसुरंविधायप्रतिष्ठाशत्रु
विनश्यतिफलंजनिरेवत्युत्पा अर्थमर्थःवर्षेशोजेत्प्रनिसत्स्थानगःस्वोच्चादिगःशुभमहावलीकिनोभ
वतितदाशुभफलमविकलंस्यात् वैपरीत्येःशुभफलमिश्रत्वेमिश्रफलमिति मध्येरवौफलमिदंनि
खिलंमुमध्यंस्वल्पंमुखंसुजनतोपिविवादमाहुःस्थानच्युतिर्नचसुखंशतापिदेहेभीतिर्नृपांमुपशिलो
नशुभेनचेत्स्यात् अत्ररवैःशुभमहेरासाकंसुयशिलयोगेशुभफलाल्यताज्ञेयंति सूर्यवलेनरहिते
पतौद्विदेशयानेधनक्षयश्चोचिरिभयंचतंद्वा लोकापवादभयमुग्नरुजोतिहुःखंपित्रादितोपिनसुखं
तमित्रभीतिःतेजःसिंहोपि सग्रीहसुरव्यपरिपूर्णावलेह्येर्केप्राप्तिःकुलोचितपदस्यपुनःप्रतिष्ठास्था
नच्युतोभवतिभूधनकीर्तिमित्रलाभारिवर्गविजयादिवपुःसुखानि हृद्वाहकाराणकनवांशकसुरव्यमध्यकी
र्तुमध्यमखिलंफलमादिमंस्यात् नीचादिनागतवलेचविनष्टदग्धेरोगाधिदूरगतिदोष्यजनापवा
हाःताजिकसारे अष्टाधिपेस्वरमरणेसवलेप्रतिष्ठाप्राप्तिस्ततोनिजकुलेबहुराज्यलाभःस्थानांतराद्ववति

मूधनकीर्तिमित्रलाभस्तथा बहुसुखानिरिपोर्विनाशः पुत्रानृपात्स्वजनतोल्यसुखेनराणां स्यान्मध्य
 वीर्यसहितेषु मरुतो दशायां कुर्याद्दृष्ट्वित्वमपि रोगभयं विवाहं लोकैस्तथानृपजनैः सह चापिवैरं नष्टे ॥
 धौ भदतिवैरिजनद्विरोधो रोगागमो नृपजनाद् यमुगकं स्यात् द्रव्यक्षयश्च श्रुतः कलहं स्वमित्राद् ॥
 गधे च दूरगतिदोष्यजनापवादः अत्र विशेषफलं हायनसुन्दरे वर्षस्वामी यदा सूर्यस्तद्वर्षे संस्थितोऽपि ॥
 वा पूर्णपश्यति वा वर्षे तदा राजभयं भवेत् ज्वरः पित्तप्रमोहात्स्याद्वा निर्वो पूर्वदेशतः धातुव्यापारतो हानि
 विरोधो मित्रबाधवैः विप्रयोगो देशगमनं यदि चंद्रमसायुतः पूर्णो दृष्टेयं तूरां जेताद् विराट् लाभदः वायव्ये ॥
 नैरतोलब्धिस्सौख्येनैजो विवर्द्धनम् सद्योगता मित्रसङ्गः स्त्रीसंगात्सुखमाप्नुयात् श्वेतकफाणाकाङ्क्षाभो वि ॥
 शेषात्कलपजनम् शयनाशनवस्त्रादिभिष्टान् स्वादुभोजनम् सौधोत्सङ्गस्थितो गीतनृत्यलोत्सुपमानसः ॥
 स्त्रीवत्सत्वं सुगन्धाद्योरात्रौ सुखित्वेन सः श्लेषकापः क्वचित्काले वा निर्वो भवति ध्रुवम् स्याद्दोमयुतदृष्टेर्को
 भवेद्दिदुमलाभकृत् स्वर्गलाभो यशस्लाभः शत्रुराज्यपराजयः राजसन्मानमधिकमतिं जपकोपता स्याद्दक्षि
 णादिशेलाभो वदितस्करसाध्वसं मृषाभयम् भवेद्दोमयुतदृष्टे च भास्करे सूर्यो बुधेन सहिजो यनिरीक्षितोऽपि स्या

हा-
र-
दे-
द-

ननु राः किमपि कच्छुरता कदाचित् शत्रोर्भयम्भवति किञ्चन कष्टमिष्टे विद्वेषितास्वसदने निजुजार्दितस्यात् यदि
गुरुयुतदृष्टः स्यादसौ च राडरोचिस्त्वं जतिवितथमार्गम्यापमार्गम्विहाय गुरुपदमथ तीर्थं प्राप्नुयात् पुत्रसौख्यम् नृ-
पकुलदुःखमांन्यस्त्रीप्रसङ्गेन लाभः सज्जनैस्सहसम्बन्धेऽशत्रुनाशोधनागमः चित्तोत्साहो मनोभीष्टं कार्यसिद्धिर्भवेन्न-
रागं रविरथसितदृष्टसंयुतो वाञ्छवर्तिर्भवति शिरसि षोडाक्षदिरय्येति वानिम् भवति जठरशूलं कशरिणाति सा-
रेः रिपुभयमथ चिन्ता स्यात् नृतोभ्रंशमेति स्यादाग्नेयदिशे लाभः पित्रकामलदद्रुता गलश्लुष्यति शुक्रैरारविंदृष्टोयुतो
यदि शनिनायदिसंयुतो यदृष्टस्तपनस्नापकरो नृणां रिपुभ्यः धनहानि दासतोद्यमानस्याद्विफलः क्लेशकरस्सु-
हृद्वियोगात् स्याच्चतुष्यदतोहानिरसितादपि मानवान् असौख्यम्यश्चिमाशतोहानि शनियुतोरविः राहुणाप्य-
ययुतो यदि दृष्टो घर्मदीधिति रसंगलकर्ता नीचकर्मनिरतो धनहीनः पीडितो भवति नृव्यसनेन पुत्रमित्रसङ्गजा-
दि पीडितः कष्टमेति सुखहानिरद्भुता आधिमेति ननु नैर्ऋते दिशे मूत्रकृच्छ्रसदृशा जुजार्दिमः वियोगो वंधुवर्ग-
भ्यो विकाराः पीडयंति च नीचसंगरतो नित्यं राहुणा संयुतोरविः केतुना युतदृष्टोर्कः स्थानभ्रंशमवाप्नुयात् वंधुमि-
त्रकृता पीडा सोदास्यं शोचनीयता हानिर्नीचजनात्कलमनुजेनार्दितो भवेत् सर्वाशुभफलं दत्ते केतुना संयुतोर-

विः इति सूर्यफलं अथ चंद्रफलं वर्षं तत्रे वीर्योन्वितेशशिनि विज्जकलत्रपुत्रमित्रालयादिविविधं मुखमाहुरयोः
स्वगांधमौक्तिकदुःकूलसुखानुभूतिर्लोभः कुलोचितपदस्य नृपेः सखित्वम्वर्षाधि यं शशिनि मध्ये वले फला
मिमध्य न्यमूनिरिपुता सुतमित्रवर्गे स्थानांतरे गतिरथोक्तशताशरीरे श्लेष्मोदू वश्च पदि पापं कृते सराफः नष्टे
दूषेशशिनि शीतकफादि रोगाश्चोरादिभीः स्वजनविग्रहमप्युशंति दूरे गतिस्सुतकलत्रसुखान्ययश्चस्यामृत्यु
तुल्यमतिहीनवलेशशंके तेजसिं हेनचंद्रफलं सूर्यवदुक्तम् ताजिकसारेपि वर्षाधिपे हिमनुचौ परिपू
रा वीर्यविज्जागमो नृपजनान् पतेद्वेनापिः सौख्यानि चात्र विविधानि कलत्रपुत्रश्चेतादिवस्तुवशात् प्रकरोति
लभं मध्यो विधुर्नृपजनान् पतेर्विरोधं विज्जकलत्रं स्वजनतः प्रकरोति वैरं स्त्रीवर्गतः सन्ततमप्यसुखं कृशत्वं च
राग्यदुःखजननं भयमुग्रकंच नष्टे भयं भवति वातकफादि पीडा वैरोदयो निजकुले नृपतिर्विरोधं स्पृशन्त राद
रिभयं त्वसुखं च दग्धे मृत्योर्भयं तनुभूता हिमगोस्वर्णके विशेषफलं हायनसुन्दरे वर्षपोयदि चन्द्रः स्यात्पूर्णा
अथ रमति वर्षयं वर्षवा स्त्री प्रसङ्गे नमनुजसुखमेधने कन्याप्रसूतिस्सितवस्तुनस्याहो भसया लंकरा
कंश्चित् स्वप्रेयवत्या सह सङ्गमेति लोभस्तु वायव्यदिशोपि भूयात् मुक्तेति मधुरवस्त्राभरणं प्राप्तिरुत्तमा किञ्चि

हा
१
६२

त्वपक्षतो वैरं लाभस्या दुर्नरादिशः चन्द्रः सूर्येण युतो दृष्टो वाराजसङ्गमं कुरुते क्षामो ज्वराक्षिरोगा नौगा
श्रेष्ठादि विस्फोटः किञ्चिदपि वदितस्मिन् नृपवर्गा जीति मेति साशंकम् ऊह्यन्त्यनुसर्गं यमयदि चन्द्रस्त
यस्य तदृष्टः यो मेन सहितश्चन्द्रो दृष्टो पात्रे शतुष्यदात् भयमिधने याम्या तोहानिष्कचिज्ज्वरव्यथा भयञ्च स
लनाङ्गुली शस्त्रादुधिर विक्रिया कास विस्फोटकादिभ्युर्भयं हानिरया ल्पिका क्षामस्वपुर्नृपा दृष्टा भयं स्या
दिन्द्रलुप्तकम् मङ्गलेन युतो दृष्टो मङ्गलदुर्नुने शशी वधेन युत दृष्टो वारोहिणी रमराहादा स्वर्णादिधातुस
म्बन्धास्त्राभोवाहनवाजिनाम् मेधावृद्धिर्भोगयुतस्तद्वानन्दमयस्सुखी समक्षं रिपुपक्षस्यास्त्रिखने पठने
भयम् स्यादुत्तरदिशे लाभस्वजनात् सुखमाप्नुयात् सदां शुभफलन्दने वधेन सहितश्शशी यदि मुरुयुत दृ
ष्टस्तारकेशो धनाग्निं सुखवसनसुतस्त्री सद्विलासं विधत्ते भवति विशदविद्यालक्ष्मिरेन्द्री दिशः किमपि च
धनदाशतो महालाभमेति वाहनाग्निर्भवेत्तु का भगवत्यतिवत्सलः लोके मानयशस्वरी लाभस्तूत्तरास
ङ्गतः शुक्रेण युत दृष्टश्चेत्ताराकाधिपतिर्यदा मुक्ताभरणाभूयादिलाभश्चेत्तत्क्रपाणाकात् जगदीश्वरप
दभक्तो लाभोजलजातचक्षुः सततं सुखमेति स्त्रीसंगात् न्यासूतिः स्त्रियो लाभः स्यादग्नेर्दिशः सौ

रेव्यं लाभः पुष्टयविवर्धनम् गीतादुत्तमवस्त्रादिशयनाशनभोजनः स्यादुत्तमगतिप्राप्तिः सावेलामसस्सहादितः सु
गन्धन्धिव्यवस्त्रादिलभते मनुजोत्तमः सौरिणायुतदृष्टेन्दुरुद्देगङ्गु चतेभयम् नृपशत्रुभयाच्छोकं हं निम्बावातु
णीदिशः कारणात्यङ्गोरत्यलाभेधननाशो भयम्भवेत् गात्रेरक्त विकारेण ददुर्नीचेन सङ्गः कटुस्वमध्ये कल
होदुर्वेद्व्यसनागमः क्लृप्तागात्रसंकोचः शनियुक्तो शशी यदि स्यात्तमोयुतदृष्टेन्दुसदाशत्रुचार्दितः भयो
गोशशिरश्चरत्वात्तस्य विक्रिया मित्रवन्धुजनैः क्लेशो हानिर्नैः कृत्यभागतः वातज्वरजलादिभ्यो भयमूर्छा भ
भार्तेयः संगः पापात्मभिर्द्वैमनाशो वातार्तिरुद्धता सर्वकार्यकृता चिंता सन्तोषो रहुपुक्कशरी केतुना युतदृष्ट
दिनुष्णगुत्तदासंस्कृत पीडा च मित्रवन्धुनां रक्तवातस्य विक्रिया मूर्छा ज्वरामयः सर्पजलभी क्लेशो सङ्कटं स्या
निर्ऋतीदिशो हानिः केतुना सहितुश्शशी इति चन्द्रफल्गुम् अथ भौमफले वर्षतंत्रे भौमे ह्येवलिनिकी विजया
विनाशः सेनापतिवरणनायकता प्रतिष्ठा लाभः कुलोत्थितधनस्य नमस्य तोपिलोके समित्रसुगविजयक मत्रसौख्य
मध्ये ह्येव निसुते रुधिरश्च तिश्च कोपो धि कोरु कटशस्त्र हति सतानि स्वामित्वमात्मगणतो वल्लो रवञ्च मध्यं सुर
निरिक्त्व सक्त फलं विचिंत्य हीने ह्येव सजि भयं रिपुतस्करादेर्लोकापवादभयमात्मधिया विनाशः कार्य

स्थविष्यगतिरोगभयंविदेशयानेक्षयेपनयतो गुणदृष्टभावे कार्यस्य छिद्रसर्वतः कार्यस्य जाशः गुणदृष्टभावे
 सर्वफलस्यात्तदृष्टिसत्वे फलसर्वशुभादयं स्यादिति तेजसिंहः वीर्योन्वितेऽवनिमुते वनिमुते वनिमुते वनिमुते
 सधपताजनसेव्यताचमध्यस्तुमध्यमवलेतुविदेशयानञ्चोर्पास्त्रउकृज्वलनभीत्यपकीर्तिघाताः ताजिक
 सारेपि वीर्योन्वितस्यितिसुतेनृपतेर्धनाग्निसेनापतेरिगुणाद्विजयोरणाच्च सेवाधनम्भवंति मार्गधरास्त्रसो
 र्वास्त्रीसंगतश्चविविधंसुखमत्रविन्यात् मध्येकजेभवतिलोहमयम्विवादं कर्पातृक्षशक्तमखिलाङ्गुनल्यरो
 गम् वैरोदयन्पजनेषु धनस्य यज्च चौराद्वयं स्वजनतोत्पद्यवानराणाम् चौरास्त्रउकृज्वलनभीत्यपकीर्ति
 लाभः फितोदयम्भवति पादसुखास्तिदेशे दुष्टाद्वयन्निजजनाद्धरधान्यनाशः स्त्रीपुत्रमित्रकलहस्यिति जे
 विनष्टे विशेषफलं हायनसुन्दरे वर्षयो यदि माहेपो वर्षे रायुतदृक्यदि पिन्नरकप्रकोपो न्युत्तरद्वयसनेरु
 दुर्यनेनिरतो मित्रवान्धवेर्विन्महोधिकः तस्कराग्निभयन्धने यदि भोमोस्ति वर्षपः रवेरायुतदृष्टोयवक्रो नृप
 त्नाद्धनम् सत्सन्मानमवाप्नोति कुर्यात्साहसमुत्तमम् रोजयः प्रादिशतः सुखलाभोज्वरस्तनो पश्चिमस्यामल
 भोत्यभयम्वित्तभयं क्वचित् चन्द्रेण युतदृष्टश्चेदारो नानार्थलाभदः सुहृदः सुखमुत्साहमाप्नोति मरिणो भौतिकान्प

भ्रातृ वृद्धिस्स्यात्सुखं युवति सङ्गमात् वस्त्राभरणभोज्यानां लाभो वायव्यदिग्भवः चान्द्रिणा धरणिजो युतदृष्टो वै
रिवर्गपरितापमुपैति राजवह्निद्विपभिर्द्वेन हानिः पीडनस्य युगरास्य नितांतम् रक्तपित्तप्रकोपस्य चित्राधनदृदि
गभवः भौमेन युतदृष्टश्चेद्बुधोऽभ्युपफलप्रदः भौमो गुत्तयुतो दृष्टस्तीर्थप्राप्तिः सदेवगुत्तुभक्तः पुरायमतिः सुभस
गतिमासाद्य शुभार्थसंचयं कुतः विख्यातस्सर्वजने कुलमध्ये सुप्रतिष्ठो भवति इशानदिशोऽस्य भः स्वल्पः ॥ ५ ॥
किमपि सुखमसौ धने भौमस्सितयुतदृष्टः शत्रुक्रोधादुपवपुर्दुःखम् सोपद्रवताहानिर्गमनदुर्व्यसनस्य मिदिग्भीति
शानियुतदृष्टे भौमे दुःखमुदासो विचिन्तितादौ स्य हानिर्दुर्व्यसनत्वं दुर्वृद्धिर्नीचसंगमनः उद्वेगः स्यात्पश्चिमाशा
भयो हानिः सितेतरात् मनुजाद्वापशोर्हानिर्भौमश्चेच्छनिदृक् युतः राहुणा युतदृष्टश्चेद्दुर्हिंस्रगोभयंकरः क्रोधा
ग्निनृपशत्रूणां भीतिदः सुखहाविक्तत शरीरे वातकष्टस्य दुःखं नैऋत्यदिग्भवम् तथोद्वेगो हानिरथैरीशस्य गदभा
मेकतस्यात्केतुयुतदृष्टश्चेत्तुक्त्रजो विद्युदुपकरः स्यान्भेधगर्जनाद्भीतिश्चोदगग्निरिषोरपि शरीरे पित्तजानं कौहं श
श्वेरादहे भयंशो कचितापसे भूयाद्विमः केतुदृशयुतः इति भौमफलम् अथ बुधफलं बुधोऽत्रै सोम्ये हृष्ये वलभति
प्रतिवादलेख्यसच्छास्त्रसद्यवहृतौ विजयोर्थलाभः ज्ञानं कलागरिगतं वैद्यभवं गुत्तुत्वं राज्ञः श्वपेरा नृपतानृपमति

हा
३
७१

तवा अत्राधिपेशशिशुतेखंलुमध्यवीर्येस्यान्मध्यमं निखिलमेतदथा ध्वयानम् वारिण्यवर्त्तनमथात्मजमि
सौख्यं सौम्येत्यशालवशतोपरयाः किंचित् निखिले प्राक् पद्योक्तं वारिण्येन वर्त्तनं जीर्णम् अत्र बुधे सोम्येत्य
ले प्रायुक्तं शुभफलमविकलं स्यादन्यथान् अत्र मार्गगता बुधमवानिति वाक्ये समरसिंहवाक्येन परावृत्तेः
धेः शैव्यं ध्वयानमपि वाच्यम् सोम्येद्वयेऽधमवलेवल बुद्धिहानिर्द्धर्मस्यः परिभवो निजवाक्यदोषात् किं संपत्तौ
दतीव मृद्यैव साह्यं हानिः परव्यवहृते स्मृतविनमित्रे तेजसिंहः सेवार्थमानलिखभादिप्रसूतादितोये
धेधिकवले व्यवसायलाभः मध्येतुमध्यमखिलत्रिजवाक्यदोषात् सर्वार्थहानिरधमेनृतसाक्षिताच्च ताजिकसो
पि वर्षाधिपेशशिशुतेसवलेतिसौख्यं सेवाधने लिखन्तः पठनादिलाभः स्त्रीमित्रसौख्यमतुलं सततशून्यं वा
रिण्यतो धनसमागमनम्विलासः मध्यश्च सोमतनयो निजवाक्यदोषात् सर्वार्थहानिमशुभं करोत्यन
स्त्रीमित्रपुत्रकलहं सुखभक्त्यात्यम्वेरोदयन्तपजनात्स्वजनाच्चतद्वत् नष्टे बुधेनृतमयोऽनृतसाक्षिताच्च
केशोदयस्त्वजनतोऽर्थलयो विवादः चौराङ्गयंहृदिगतामयकृत्स्वनेत्रपीडाभवे त्रिरिदं लभे मध्यमकज्ज्वद
ग्धे विशेषफलेहायनसुन्दरे वर्षलग्नपतिश्चादिर्युतदष्टोयसत्फलम् दत्ते दिव्याङ्गनाभोगन्धिसराः

अति सुन्दरीं स्वधर्मनिरतः सुत्रमित्रवर्गेण संयुतः सुहृदो सुतकन्यादि वृद्धिस्तानन्दमोदितः कदाचित्स्यादृष्टः पी
डात्ताभस्स्यादुत्तरादिशः सर्वशास्त्रप्रवीणश्च वर्षपस्यादुद्योयदि रोहिणीनन्दनस्सूर्ययुतदरो यत्सुभवेत् वयुमि
ज्वरवाधास्याद्विच्छिन्नमुभयभवेत् तथा रीजकुलान्प्रीतिस्त्री पुत्रस्वजगोत्सवः तीर्थप्राप्तिमया लाभः पूर्वा
फलोद्गमः सुवर्णश्वप्रवालादिपशुवर्गादिसञ्चयः अकस्मादपिलब्धिस्त्यादुधयुक्तोरविर्येदोस्त्याज्जुपुनदृष्टु
सौम्योसौम्यकरस्मृतः कामददुक्तापीडां करोति गजसंघसम्पामारवाजैरंगभंगः पशूनां वधपीडनं गणेशोभय
स्विनाशो वा विनावायव्यदिग्भवा सुहृद्भ्योऽपि विरोधस्त्यान्महिषादिरणाद्रुयम् स्याद्भौमयुतदृष्टश्चन्द्रजे
रीर्षरेण कृत्वा कुलेवाहुः कलकोथस्त्यान्भ्रंशमवाप्नुयान् आधिर्वीदन्यभीः क्लेशः सभ्रमपरसंगमात्
रोहिणीस्त्रीकाशहाहानिर्योम्यदिशो भवत् गुतुराण्युक्तदृक् सौम्योभयव्याधिनिहन्तनः शत्रुणां शोभोदात्त
न्यानो महती यता सत्यवक्ता पुरायतीर्थे लाभो धर्मव्रते दृढः ईशानदिग्भवं सौख्यं प्रीतिं लाभस्य च्छनि
वेणुयुतो दृष्टो ज्ञो विज्ञानकलापहन् वदस्त्रीसंगमादमारनिप्रीतिप्रमोददः स्त्रीसंगमात्सुखप्राप्तिर्लोभः
क्रयारणकात् स्वदेवगुणभक्तः स्याद्दृष्टान्यो नाटकप्रियः सुखमांगल्यमुत्साहं कुरुते मित्रसंगमम् राजचिह्नपद

हो-
२-
७२

निश्चयानुनाशं करोति च स्यादाग्नेयदिशः सौख्यं बुधः शुक्रेण दृष्ट्युक् सौरिणायुतदृष्ट्युक् धर्मभ्रंशं करोतु बुधः
संभोगसमये कार्यं शीतलत्वं प्रजायते प्रमेहादिविकारो वानी च संग्राह न व्ययः लीवे प्रीतिर्देहे क्लेशो वेण्यादौ सौ
युवारतिः बुधस्तमो दृष्ट्युतः साहसं कुतुतेधिकम् सर्वकार्ये कृतोत्साहः किञ्चिच्चिन्तभ्रमोपि च स्यात् नैम
निदिशेत्संभोवातोद्भूतनुजार्तिः किञ्चिन्नीचजनात् सौख्यं लभते मनुजः सदा रोहिणीतनयः केतुसमं दृष्टो म
हामवेत् शोकहानिकरो नीचसंगमादसुखं करः इति बुधफलं अथ गुणफलं वर्षतन्त्रे जीवे बुधे वल्युते परिवार
सौख्यं धर्मौ गुणग्रहिलता धनकीर्तिपुत्राः विश्वास्यता जगति सौविक्त्रमातिर्लोभो निधेर्पतिगौरवमध्यमः ५२
गुरोः सुशौर्यादिषु आग्रहवता अद्वाधिपे सुरगुरोः किल मध्यवीर्ये स्यान्मध्यमफलमिदं नृपसङ्गमश्च विश्वा
नशस्त्रपरतानं शुभे सराफे दारिद्र्यमर्थविलयश्च कलत्रपीडा जीवेदृपे धमवलैर्नृपतो र्यसौख्यहानिः
स्त्यजन्ति सुतमित्रजनास्सभाः लोकापदादभयमाकुलतापिकष्टवृत्तिस्तनो कफजो र्गिभुभी कलिश्च ज्ञेयः
सिंहः धर्मार्थकीर्तिशुभवद्धारिस्तन्धि लोकविश्वास्यता सुनसुरवानि सवीर्यजीवे मध्ये च मध्यमिद्रमं वैफल्यञ्च नि
न्धर्मार्थहान्यशुभवन्धुविरोधवाधा ताजिकसारेपि देवार्चितो वलयुतः प्रमदाविलासं कुर्यात्सुमित्रसुतनो वि

विधन्वसौख्यम् विनागमो नृपतिनो विलयं रिपूणां म्विष्वा स्य ता सकल लोकजनेषु शश्वत् नाकेश्वरस्य सचिवः
 खलु मध्यमो लोकाविरोधमशुभम्प करोति भूपात् वैरोदयस्वजनतश्च परे विवादे कुर्यात्कृशत्वमपि चौरभयस
 कोसो निन्देगुरोखलु भवेत्पक्षे र्थनाशो धर्मा र्थहान्यसुखवन्धुविरोधपीडा पादाक्षिगुल्फसदो जन्धनेषु न्यग्र
 म्वातार्तिहृत्वरिभयन्ननुसंक्षयस्स्यात् विशेषफलेहायनसुन्दरे वर्षपोयदिगुतुर्युत्तरदृष्टो दीपिकृदिशति धान्या
 धनाग्निमृगजमान्यसुतसंतनिकर्त्ताकांचनादिमणिमौक्तिकलाभः पुरायती र्थादिंगमनं लाभस्तू नरदिग्भवः वा
 स्वरत्नविभूषादिलब्धि नूत्नममानुषात् रविणायुतदृष्टश्चेज्जीवंशशत्रुनिहन्तनः ख्यातो राजकुले तु जौहृद्वि
 धाज्वरदितः शिरोवार्तिर्वातपीडा किंचिद्राजभयम्भवेत् स्वल्पः पूर्वदिशो लाभः सहसात्कलहः प्रियः विधु
 युतदृष्टे दीपो ललनाभोगं करोति सुखवृद्धिम् शुभशयनाशनभोजनसुतसुहृदां प्राप्तिमधिपसैन्याने सितव
 स्तुतस्तुलाभः स्त्रियोपिवरभोगसौख्यमधितरम् वायव्यदिशो लाभः कासादिव्यसनमपि किंचित् भौमे मयु
 तदृष्टं हनसौख्यपदप्रदः रोजयोरक्तवस्तुव्यापारस्त्रब्धिनुत्तमायशो नीरोगतासौख्यस्याहसिरादिश
 स्तुषा नृपाद्वयज्वरकिञ्चिद्भौमदृष्टेयुतेगुरो बुधेन युतदृष्टश्चेदनि सौख्यपदप्रदः विजस्ताभः सुखदुःखसा

हो
२
७३

आशेनुमित्रयोः लाभव्ययोसमोदेवगुनुपादरतः सदा लब्धितुत्तरतः किंचिच्छिरोर्तिर्षुद्धिवैभवम् सितम्
नदृष्टे जीवे धनहानिः क्लेशतारिपोः काचित् बुद्धिभ्रंशोयवनिवियोजितो हानिरपि चतुर्दिशः शनियुतदृष्टे धि
यगोस्तेषु भयं स्यान्मानहानिः स्यात् द्यूतक्रीडामधुगानेकेलिरातश्चाधमेः संगः विस्फोटकादिविह्वलितो
नाधिक्यजलादुपकरभात् हानिर्मनुजान्कृष्णात्क्रपाराकादपि च महिषभयम् चिन्तावनुरादिग्भूता धनहा
निरपि धुवम् महिषात्करभात्प्राप्तिः काचिच्छनियुतेगुरोर्सेहिकेयेन युतदृग्गुर्वन्धनकष्टः वंधूपीडुचयुव
निपीडितज्वरयक्ष्मणसुहृद्वियोगादुद्वेगो मनस्तापोमृतेर्भयम् कुलेशोकः पदभ्रंशोजलसर्पभयभवेत् स्याद
ग्नेयदिशोभीतिर्भवेदसितमानुषान् हानिर्वासुतदृष्टश्चेद्गुरुरादुग्गहेराच स्यात्केतुयुतदृष्टश्चेत्तुल्यजुहोहि
तः सप्तभ्रात्रादिसुप्रन्धात्स्थानभ्रंशमवाप्नुयात् देशभ्रमराशीलस्याच्चिन्तावेनीचरंभ्रमात् अशुभं कुरुते के
तुयुतदृष्टेगुरुर्यदि इतिगुरुफलम् अथशुक्रफलं वर्षतत्रे शुक्रेहपेवलनिनीरुजताविलासोहृत्स्वरत्नमधु
रासनभोगिनीषाः क्षेमप्रतापविजयावनिताविलासोहास्यनृपाश्रयवशेन धनं सुखञ्च १ अहाधिपेभृगुसुते
भवत्सुमध्यदीपेस्यान्मध्यमं निखिलमेतदथात्यवृत्तिः गुप्तञ्चदुःखमखिलं सुनिवहृद्वनिः पापं श्वीक्षितयुते

विपदोर्थेऽर्थाः २ शुक्ले हृषेऽधमवले मनसोतितापोलोकोपहासविपदो निजहृन्ति नाशः द्वेषः कलत्रसुनमित्रज
नेषुकष्टादृष्टानञ्च विफले क्रियतानसौख्यम् तेजसिंहः शुक्ले कलत्रवस्त्रवरा न्नपाननीरोगतास्त्रिलविलास
सुखं सदीर्घं मध्ये च मध्यमखिलं खलुगप्रदुःखं त्रिदोखिलासुखपदञ्जनहास्यता च ४ ताजिकसारेऽपि दैत्येश्वरे
स्पसचिवः परिपूर्णो वीर्यो दद्याद्द्वान्नवनितासुविलासहास्यम् आरोग्यताखिलविलाससुखञ्च लाभसंपत्ताप्रवि
जयंसुमतिञ्च दद्यात् १ मध्ये नृपात्स्वजनतस्त्वरितो विरोधं श्लेषार्ति कृच्च सुतदारभयञ्च कष्टम् कार्यार्थं हानिं मपि
मोहनुजोदयञ्च कुर्यान्नसौख्यमिह स्वीयदशाप्रवेशे २ निन्देसिनेखिलजनात्कलहोनिता न्नस्याद्वैरितो मृपे नानादसु
खञ्च तत्र सौख्यार्थं हानिरंति शोकभयस्विवादोदग्धे स्वपाकविषये मति संस्रयञ्च विशेषफलं हायमसुन्दरे वर्षाधि
कियदिहृत्तेन यो यदृष्टो युक्तश्च वाहनविभूषणतादिरुमः कन्याप्रसूतिरथ धर्मपदार्थसार्थवृद्धिप्रकाशकुश
लत्वमुपैति जलुः १ भृगुतमयो रविणायुतदृष्टः कष्टमैजाठरं कुतने ज्वरवाधाचशिरोर्तिर्नैत्रे वादुष्टो रियो भीतिः २
वपुषि दुर्वेलता नृपतेर्भयंदहबभीतिरमित्रकृतः कलिः किमपि काशमुपैति धनव्ययं भवति हासनकेरवियुक्तवि
३ चंद्रणायुतदृष्टश्च दुर्गावः पशुनाशकृत् नखदंतशिरोवांधायाति कामलपि नतां स्त्रियः सौख्यमवाप्नोति का

हा.

१.

७४

विहृतोद्भवा व्यथा भौमेन सुतदृष्टश्चेदुशना धनलाभकृत् पित्तप्रकोपतः पीडा नृपाह्ना भोषयाम्यतः चतुष्प
 दाद्वयं किंचिदनुत्साहो विचित्रं ता सितस्तु ज्ञेन दृष्टो वा सुतो य धनलाभकृत् बुद्धिप्रकाशो मित्रादिपुत्रोत्साहो
 धिमानिला चातुरी चतुरो लाभः स्यादुदीची दिशो ध्रुवं गुरोः शुक्रे रायुने स्यात्सुशीलदृढधर्मभाक् पुरयतीर्थपदत्रा
 मिर्ज्ञानिवंधुननात्सुखकुटुंबिभिः प्रकुपितो रोद्रीदिक् जनितं सुखं लभते धनसन्मानं लाभः स्यात्सितवस्तुतः
 सितस्तु शनिना युक्तो वीक्षितो लाभदायकः पुरगामाधिपत्यं च मित्रप्रीतिविवर्द्धनः वातुरणीदिग्भत्रो लाभः कृत्स्न
 वस्तु कृतो भवेत् ज्ञानिसंवंधनः सौख्यदोर्वल्यवान विक्रिया शीतज्वरो जलाद्भीतिर्महिषादश्वतोभयं स्त्रिया
 जरत्यासंभोगः सितश्चेच्छनिदृष्टयुक्त सितस्तमोयुतो धनेन खदंतशिरो व्यथा पित्तकामलतः क्षीणः शरीरे क्लेश
 मश्रुते नैऋत्या न्नीचतो हानिर्जलमपि भयं भवेत् शीतज्वरो पट्टवः स्यान्नीचसगाहनक्षयः सितस्तु केतुर्गृह
 सुहृद्भिर्वीर्यैः कलिः पुत्रादिकदृष्टा त्रभ्यो विग्रहो नीचसंगमात् हानिर्भयं नैऋते स्यादुष्टवान् प्रकोपतः ति
 स्फोटकाज्जलं भयं फणिभीर्भ्रममूर्खता कृत्स्नवस्तुमनुष्याद्वा हानिश्च दशनाद्वयं सितः केतुयुतो दृष्टो शुभन्दनैः
 दाफलं शुक्रफलम् अथ शनिफलं वर्षतन्त्रे मन्दे हृषे वलिनिहन्तमभूमिवेश्मस्ये त्रान्तिरर्थनिचयो यवनो वन्दी

शात् श्रमनिर्मितजलाश्रयसौख्यमङ्ग. पुष्टिः कुलोचितपदात्रिगणान्वरणीव१अद्याधियेविबुधेखलमध्यवायेम
 ध्यफलनिलिलमत्रभुजिसुकृष्टात् दासोद्गमाहिवकुधान्यरतेस्तुलाः पापम्फलम्भवतिपापयुगीक्षणो न
 मन्देवनेनरहितेहपतौक्रियाणाम्बन्धस्वमर्थविलयोविपदोरिभीतिः स्त्रीपुत्रमित्रजनवैरकंदन्भुक्तिस्सौ
 म्येत्यशालयुजिसौख्यमपीयदाहः ३ तेजसिंहः मन्दोजलाश्रयमहीतुहरोपकर्मवारिज्यकृष्यवनिलनि
 योधिवीर्ये मध्येतुमध्यमधमेतुसुहृद्विपतिः कष्टक्रियाविफलतानिलनुकृविकारः ४ नाजिकस्तारपि मन्देह
 येधिकवलेवनपर्वताच्चलाभोमहान्भवतिभूतुहरोपराच्च वारिज्यकृष्यपतितोर्थसमागमश्चक्षेष्मावलानि
 जजनात्सुखमत्रनूनम् १ मध्यशनिस्त्वजनराजजनाद्दिरोधम्वातार्तिकृजठरएहगलेचनेत्रे दारिघ्रदुःखपरि
 पीडनमत्रकुर्याद्देराग्यमर्थपरिहानिसुहृद्दिरोधम् २ निन्देत्रसर्वमधमनुसुहृद्विपतिः कष्टक्रियाविफल
 तानिलतृणिवकारः कार्यार्थेहानिरथपुत्रसुहृद्विपतिर्दग्धेर्कजेभवतिदंष्ट्रिभयञ्चमृत्युः ३ विशेषफलंदा
 यनसुन्दरे वर्षपोषदिशनिर्भयमार्तिपीडनंवपुषिवातविकारात् पुत्रदारकलहोमतिहानिर्गामतिभीर्जले
 देशात् १ नीचप्रसङ्गताचिन्ताहानिः पश्चिमदेशतः कृष्णकृपाणाकान्तोसीदनेवर्षेषुभस्फलम् रवियुगदृष्टेस्तौ

हा.
१.
७५

रिस्तुतयुवतीक्लेशदस्तनौकष्टम् मित्रविरोधोद्वेगः प्रवासितावपुषिदुर्वलता ज्वरवाधाचशिरोर्निर्नृपवह्निः
भयंतथाचधनहानिः स्यादुद्वेगोमनुजैर्महद्विरपिरवियुतेमन्दे शशियुतदृष्टः सौरियुवतीमरणांतकष्टदो
भवति बुद्धिः क्षेय्यथाविधनेधननाशं किञ्चिदाप्नोति वंधुवियोगः क्लेशो मित्रैः कष्टं कफवातसंभवविकारः हा
मिर्वायव्यदिशः स्वल्पसुखं वैश्यतोल्पभयं भौमेन युतदृष्टः सौरिः स्थानभ्रंशो ग्नितस्कं रादिभयम् सह वा
ध्वेर्विरोधो धनहानिर्दक्षिणादिशतः न विद्यात्सौख्यं स्वर्णकारस्य त्रियो धनहानिदौ रक्तवातविकारः स्यात्सौ
रिणामंशलेयुते बुधयुतदृष्टो मंदः करोति सौभाग्यसौख्यधनलाभः हेमादिलाभः सुतजन्म आगत्य तो यो न
रदिशोलाभः शुभयुतदृष्टस्तु शनिर्गुणदेवरतः सुवर्णधनलब्धिः सौख्यं तीर्थप्राप्तिर्महापदाप्तिश्च हे दीनः स्त्री
संगात्सुखं वृद्धिः स्याद्भूमभूम्यर्शुलाभकृत् लाभः पूर्वदिशो भूयान् सौरिर्गुणयुते क्षितः सितयुतदृष्टः कोडः
सुहृत्प्रसंगः सहोदरैर्मित्रैः लाभं सुतादिसंमतिराग्नेयदिशो भवेद्भ्रातृभः प्रीतिरंगनयान्यंतमाननीयः कु
भनेत् कफादिविक्रिया सौरिः शुक्रेण युतवीक्षितः गृह्णाण युतदृष्टो र्कः सन्निपातसुजाकरः मूर्च्छाचशीत
लाशिरगः पिच्छोपोगपीडनं जलसर्पारिभीर्नीचसंवधाह्ननसंशयः तेऽऽत्माह्ननहानिः स्यात्स्त्रीसारभ्रमात्

पि, स्मात्केंतु पुनरुत्पत्तिरिति शनिर्वीतप्रकोपकृत् विमहस्तुतमित्राद्यैः क्लेशः पुण्यपरिहयः पापवृद्धिरथोद्देगोनीचादु
 खमवाप्नुयात् आग्नेयमेकैरिन्दिदेशाद्नहानिः कचिद्वेत् इति शनिफलम् ताजिकसारेस्थानविशेषेणापि वर्षेश
 फलम् कम्पसद्दीर्घगेषु परिपूर्णफलं खगेषु हृदात्रिभागकनवांशगतेषु मध्यम् नीचारिवेशमसहिते युचुत्तम्यनी
 र्थमस्तादिगेषु खलु नष्टफलसमन्तात् अत्रायम्विशेषः यदि वर्षेशेन क्रूरग्रह इत्यंशालं करोति तदा वर्षेशस्य
 फलमूर्णमशुभफलं न्यूनं ज्ञेयं यदि वर्षेशेन क्रूरग्रह ईशानफलं करोति तदा अशुभमूर्णफलं शुभफलं न्यूनं ज्ञेयः
 मितीति वर्षेशफलं समाधुम् अथारिष्टविचारः तत्रोक्तम्वस्यमाणस्वावर्षफलं सत्यरिष्टे दृष्ट्या मरिष्यमाणत्वा
 नस्येत्याह मरिष्यः दृष्ट्या फलं हायनजञ्चयस्मान्नजीवनं हायनरिष्टयोगात् रिष्टानितस्मात्प्रथमस्य वर्षस्य पूर्वविधि
 ज्ञैः कथितानि यानि सुक्तावल्यामपि रिष्टानि चेद्वर्षफले भवन्ति तदा दृष्ट्या वर्षविचारणास्यात् सभङ्ग रिष्टस्य विनि
 श्चयो तश्चिष्याववोधा मनिनूयतेत्र मरिष्यः लग्नाधिना ये मृतिभावसंस्थे भौमे स्थिते तस्य च भावसंस्थे अस्तङ्गने
 बाभृगुजे बुधे वा शस्त्राभिद्यानो बहुधा पदश्च तस्य भावसंस्थे लग्नाधीशे भौमे चाहमसंस्थे इत्यर्थः रात्रीश्वरं भास्क
 रमराडलस्येष्टे व्यये वा मृतिभावसंस्थे त्रिदोषतो सौवहुभिः प्रकारैः करोति कष्टं विविधं दृष्ट्या वर्षलग्नपरं

हृदये चतुर्थनिधनात्यगौ मुथहासंयुतौ यत्र तद्वर्षमरणप्रदौ चेज्जन्मनाथो विवलो मृतीलो लग्नङ्गो भास्करद
 २० ॥ मृतिः शस्त्राभिघातो बहुधा च कष्टं कुण्डं शरीरे मरणेन तुल्यम् मुथहा लग्ननाथो चेत्स्वप्नमण्डलमागतौ दृष्टौ
 ७६ ॥ तौ सूर्यपुत्रेण सर्वनाशकरो मतौ योगे यदा मूसरिफो ग्रहेन्द्रेर्दुष्टैः कृतः सौम्यकृतः कबूलः जन्माधिपः क्रूरयुत
 स्तदानीम् महार्थनाशमरणेन तुल्यम् वलोत्कराः क्रूरखगावलेन हीना यदा सौम्यरवेण स्तदानीदुःखं न हात्राधि
 कृतं च वैरं परस्पोशन्नुविमर्देन च दैत्येन्द्रपूज्ये यदि जीवसंस्थाः सारे ज्यपूज्ये रिपुना गवती स्वमेपि सौरव्यं न हि वर्षम
 ऽपि वथा फलं हायनजातदानीं अस्मिन् गतौ भार्गवसीमपुत्रौ नीचस्त्रिपतिर्यदा स्यात् तदा त्रियोगं मरणं च कष्टं श
 रीरपीडामतुलं करोति जन्मलग्नाद्वर्षलग्नं मष्टमं यदि जायते तस्मिन् त्वर्षे भवेत्पीडामृत्युः पापयुते ह्णात् अष्टमलक्षे म
 थहेश्वरयोगिनिषिद्धदति ताजिकसारे हृदये श्वरो हायन लग्ननाथाः सप्तोत्तराः क्रूरयुतः करोति मृतिं दशायां शुभयु
 तैर्दृष्टिः फलं तदर्थं प्रतिमं करोति नीचे त्रिराश्याधिपतिः परस्य गेहे थपायेन विलोकि तश्च कार्यस्य नाशं कुरुते त्यक्तस्मा
 दैरं युक्तं परतस्मादेव परेति हे श्वरविमंडलस्य यदा तदेवं प्रवदति सन्तः मष्टमस्येन तु वर्षनाथे महाभयं भूय कृतं च क
 ष्णं तदां शुभां गेभं शिजे कबूले मंदेन सार्धं मस्तु खं कदा नित् कलत्रहानिर्मरणं च दुःखं करोति वैरं बहुधा नराणां क्रूरः ख

गो... सुमिहो... वको... नर... स्यगर्वयदिलग्ननाथ- कुरत्तदाभग्नमुशंतिज्जापुरं च वैरपुरतोविनाशं वर्षतत्रै लगे
शेषमृगेशोतनस्थवकुंजस्थितौ हर्जाववयोरग्नगयोः शास्त्रघातेपिवन्नरतिः कुरमूसरिफोबेशोजन्मेशः कुर
न शुभैः कवलेपिपिपन्नरतिरिष्टमन्याधिकारितः लगेनशेषमृगेशोतनैवास्तितिमादिशेत् दृष्टिदेशोदयेवापिम
स्वज्ञानेहजाविषन् जन्मन्याधमंगयोवर्षलगेरुगाविदः जन्मद्वलानगोचष्टवलेवेत्यातदामतिः व्यपवुनिध
नारिस्थितनेशादयमंथहाः एकद्विगास्तदामन्युः पापमुक्तदशोभुवे जन्मद्वलानगोमापयुक्तोपतितमस्यितैरेगा
मिदोक्त्युक्तगवस्त्रयैन्नक्षत्रभैः अद्वलानादज्जन्मनृषिष्ठास्यैरुजातदा एवंवर्षद्वलमृगेशजन्मेशोरपिबन्ध
नम लगेनपायस्वनांतरेयदिगतपुनितथामन्युक्तदिति जानकमारेसप्तमेमिकर्तरीतिचिह्नोक्ताद्यायनसंदरेस्या
तुक्त्वंकर्तरीपतीलगेनशोरासंगभुजकरोति जानकभूषणेस्मासतेक्षितयुतलग्नभतीस्यान्नरतिं च स्थितिकरो
स्थितिकर्तरीदृष्ट्यत्नमकिरणमणजोशास्त्रपीडनकरोहिमगर्जोचिदिधिहायायुताषडष्टव्यपोपयोगेहेतिजताशाभीतीः
ततिवर्जयदितनंदनेनपुजेपितेवापचनप्रकोपः नदननिधन १।८ वंधु ४ मांय १२ शत्रु ८ स्थितचेज्जननसम
पलानादिदिहायेदमस्थाखलस्वगतवस्थोर्युक्तदृष्टतिरिष्टजनयतिशुभदृष्टोत्पन्नरिष्टोत्पत्तास्यात् कामिनिभा

३१

१०

७७

कनकस्तुर्हिमांशुलग्नपोमृतिपतिर्यदिसंस्थः द्वादशोऽष्टद्विषिर्नथापुषि परिष्णान्तौ दंतनुपोमथहेशः जन्म
 र्क्ष्माथोनिधनेद्वलग्नात्पान्मृत्युकल्हरयुतेक्षितश्चेत् द्विल्लानदोपिकाया करस्यरुक्षितगुम्सयोयः केन्द्रे
 गेदृष्टश्चशुभे मतिस्पातसमंदलगेद्वलगे महीजे वर्षेनरोसोयमग्नथामिलग्नाधिपे करधनेन्यूनाख्ये समस्तद
 कृत्यलवेनदृष्टे विनष्टयापनवर्तिश्चयेनवर्षेनरोसोयमसंदेयाति कुजतमोर्ककताः सुखमाश्रितायमकरं स
 नरः परिगच्छति मृतिगतेः स्वशुभे शुभदृष्टियुग्विगतर्ज्यदृशाः दृगतामृतिः ताजिकसारे लग्नास्त्रायषडष्टगोहि
 मरुचिदृष्टः खलैः संयुतः दृष्टिष्वं प्रकरोत्यसौ च गुरुणानोवीक्षितस्मदृशा कष्टस्याच्छनिनाकुलेनदहनाच्छस्त्रद
 पवाविदुः संदृष्टः प्रकरोति सौम्यखचरैः सौख्यप्रदशोभनः रं प्रेशोशविलग्नपोयदिविधोर्लग्नाद्वारिष्णो लोसोम्येन
 लाकितौ निधनक्षत्रान्याधियोवान्श्रा देवान्कृतौ चंद्रेशननेशमृतीश्वरुदे द्यारिमत्स्यपगतविलग्नान् मृ
 त्पञ्चदाजन्मपसुं ददेशौ मृत्युमिति चरतिरीक्षितौ तथा नृपतिश्च विहोरः अथारिश्मद्गः वर्षे ॥
 गुरुश्चेद्वेत्रिकोणेवापोयदृष्टः शुभेक्षितः चंद्रलग्नेन्यहर्दिष्टे विनश्यत्यसुखं दिशेत् लग्नाधिपे दक्षिणयुतः
 शुभेक्षितेयुतेयदा केन्द्रत्रिकोणगोरि ॥ ७ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

हृन्नाशयेत्सुखविजयः लम्प्युनेरास्तनगः मुरज्यः क्रूरैरदृष्टः शुभमित्रदृष्टः रिष्टनिहृष्टः शेषशः सुखादिदिशेत्सु।
माकेन्द्रप्रतिप्रसादं बलान्निर्धर्ममनाधिनाथो क्रूरैरदृष्टो तनूतदासात् राज्यं गजा स्वावररत्नपूर्णं रिष्टस्य न
शेषः प्रतुल्यस्य यदासवीयो मथहाधिनाथो लग्नाधिपो जन्मविशेषो वा केन्द्रविकोणापधनस्थिः
स्वार्थहेमां त्रराभदास्यः त्रिषष्टिभाभोपगंतैस्सोम्ये केन्द्रविकोणापगते ससोम्येः रत्नोवरस्वर्गो यशः सुखादि
ताशेषपरिष्टस्य तनोश्च पुष्टिः तंगेशनिर्वाभृगजोगुनुवीशुभित्ये शालीयवनादनापि वलीकुजो विनगतो यशेति।
जस्य कस्तुभसुखानिदं च मणित्यः सुखाधिपः सौख्यगतो बलिष्टः सोम्येज्यशुकैः सहितो ग्रंथः ददाति सौख्यं
विपुलं मुनिजायां सुसौंदर्यं गुणस्वितो च सुयहाया उपचये ३४। १०। ११ सूर्यो वा धरणी सुतः तस्मिन् वर्षे शुभं स।
र्वसफलं भद्रायकं अष्टमलग्नापवादः संहितायाम् मषकुलीयवृक्षालिमृगांगवाजननर्गा विलग्नगृहाष्टगाः
शुभफलाभृगुणा कथितास्तपोरधिपैती सुहृदौ हि परस्परम् पादवः यदि शुभाभवकराट् क्रकोरागायदथवाङ्ग
पतिर्वलिकेन्द्रगः हरति रिष्टगणाङ्गणापार्चनत्तनुभृतान्नमतामिव विवृजं यदि खलो हतने शशि नोथवा त्रिरिपला
भगवः सवल्लभैः बलिभिरीक्षितयुत्कथवाहरेदशुभमाभयमङ्गलम् तनुपतिर्यदि बाह्यपतिः शुभाशुभविलोकितायु

४०
४
७५

विदिंकेन्द्रः भृगुसुतो यहरेदशुभम्वद्भुक्तलमशीलमिदार्थजनैस्तुतम् वलिनिमोम्यदुर्गोप्यवलेषुभेभवति।
संभुभनलंधारिणाम् विलसदमलनेजश्चन्द्रमाकेन्दुवर्तीस्फुरद मलकसंघेःसौम्यवितेश्वपुकृदक मृति।
महैमवीर्यवीर्ययुक्तञ्चजीवहरतिमुष्णकालयोगिवत्सिद्धवद्यः हिह्नाजः जीवेविलनेतनुपस्सएवत्रैरा।
शिकेशोनभवत्यरिष्टम् मन्दस्तनोःकेन्दुगतस्तस्यवमुशस्त्रहेशस्त्रेषुभम्विनश्येत् त्रैराशियोस्तखलवक्रवियु
न्वलाप्यक्षेत्स्यानगःखलवियुक्तामेतगुश्चजीवेत् शुक्रसुकेन्दुरहितोयदिपश्यतीज्यङ्गे दानुगंसकलमेतिल।
यश्चरिष्टम् चन्द्रराशेश्वरोलग्रराशिपश्चखलेर्वियुक् रिष्टनक्षत्रलयंयातियथाव्याधिस्सौम्यधैः अत्रविशे
षउक्तस्नाजिकमुक्तावल्याम् षष्ठाष्टमद्वादशतुर्यसंस्थापापान्विताकूरनिरीक्षितेन्यिहो मदीश्वरस्तद्वत्।
यार्केलुप्तोर्वैश्वर्यधरिपुव्ययस्यः अस्तज्ञतोलग्नपतिश्चतद्वत् द्वादशसामान्यतो न्येपि विनाशसंस्थाः
तस्यद्वलग्नोत्रिपताकचकेतिष्ठशशीजन्मपतिश्चरन्ध्रे पराजित्पुनरेवपजन्मलग्नवर्षोऽसंथोपेयस्यैव
अस्तज्ञेनजीवितयुगपदेहेनाथा इमेरिष्टकराहियोगाः अतो न्यथा रेष्टहरः खचरा मुनिभिस्समृद्धैर्नितंवा
दिन्यहास्यं चक्षुर्गमेकत्रकारयेत् नद्वश्चरिष्टद्वर्तणस्यापयेच्चष्टय वलम् तत्रारिष्टवलेयोज्येमृतिगोपना

सिद्धः देहागपुण्यजा वनाय ततः द्रुग क हलः इष्टकष्टवलसे प्यरिष्ठाष्टवले तथा नयोरंतराधीमानिष्ठित इममादिशेत् सा
म्ये रिष्टमवले शोधमोदिष्टं तत्र जेत रिष्टक ह दशातरे यदांत देशाधिरिपु सापिनो भवेत् तत्र मृत्युमपि मिथ्या गते
जात्रकायुस्वसातुसवहि इत्यरिपुंगविचारः अथ राजयोगविचारः एतच्च मयानिधौ नृपास्यदं सर्वजना
भ्यंचतदा गमवराजगुभिः तत्र भ्यते वेदकृतैः सुयोगैस्तानत्रयोगान् यथा मिकांश्चित्तुयैशो दुगतावली कलिभूयुत्त
क्षितो राज्यदः केदापि ११ त्रिसुतांकगः सुरगुरुजैः न्यांगपोवे स्मिन् योगे स्मिन् द्वितये पिवाजि विलसत्कुं भोंद्रसे वत्तपत
त्केपीत्सपुट्टिषट्गजेगसे दृन्विकीडितं युवति धामपतिस्तु गोवली गुरुयुते स्मित मूर्तिर्हि होद्रवं विविधभोग
युतं नृपसंवेदापरिदशति ददोति मशरयं मेघूरगो १० स्वोच्चगतः पतंगः कर्कोदये वाक्यतिरिदुर्भ्य मूयत्यशालस्तु भवे
नृपालः समुद्रमुद्रांकितभूमिपालः ६ कर्कोदये वाक्यतिरिदुर्गज्ये समूयशालीनृपतिः स्वमेकः यस्य प्रसादादग्निमुदग्नि
राजं समुद्रसंदर्शनकोतुकस्यात् निशेशं सैषो सितवाक्यती चक्रमेत्यशालोपतिता न्यभस्यो वीर्यो न्वितो मेयदिभूपक
विषाशास्तिनसत्रयशो वतशः वर्षे श्वरो लाभगतोर्कजोर्को मेघूरगो चंद्रकृतैत्यशालः समुद्रसीमानमिलं पुरे च सं
पालयेत्यामिनशत्रुवानः वीर्यशालिभृगुजेत्यशालिनसाधिकारपदलाभकनेजे स्तेछमंडलविमर्दनसमो भूपतिर्गज

[illegible]

मूलगुणलामः कंदेहिमांशस्वर्गदेस्वर्गदे. तीर्थेन्यशालंकरुतेरपेन लग्नाधिपेनाथचमुहुरेस्योवर्षे तं
दास्यतिवल्लुगज्यलामः कंदेस्थितेशीतकरैवलाभ्येषु भेषुतेकुरीवर्जितेच मुहेपिवास्यातु
भक्ष्येवलेनीचरितेनराज्यं मरिात्यः वाचस्पतिलेनगतेस्वर्गदेनाधिनाथः सुतगोत्रवस्यसु
हंत्यभुंकेवलंयजंतविपुलाचलक्ष्मी जामित्रनाथेननुभावयातेलग्नेगुपेमित्रभुमेष्वदृष्टे कुरेरदृष्टेधनधान्य
सुतोभवेन्नरः शक्रसुमोवलेन धर्माधिनाथेसुवलेयनभेषुतेभुमेलग्नगतेरदृष्टे कुरैर्गजातांविपुलाञ्चलक्ष्मी
धनकिजंतुः शुभकर्मधेनुः सोम्यगृहेः कंदकुरैरसौम्येस्त्रिषष्टलैभोपगतेर्विलग्नान् कीर्तिभापुत्रधनार्थिजप्र
वालवृक्षदिसमस्तलामः निजंशक स्येविदशेज्यपूज्येदेत्यधिपेस्वोच्चमुपागतेच निजांशकस्थेरजनीशपुत्रे
भवेन्नः नुष्योमनुजाधिनाथः यदीत्यशालोराहशुक्रसौम्यैः कृतस्तदाराज्यमवोहिलाभः स्वोच्चस्थितेसौरचि
तेपदासौवलेनशक्रप्रतिमोमनुष्यैर्धर्मरतिः काचनलामयुक्तः प्रीतिः स्ववर्गधनधान्ययुक्तः वलीचभोमो धन
गावसंस्थोभवेदकस्मादतुल्येनतेजः निशाधिनाथेनकृतेकवलेदेवाधिपेज्येनतुकंदकस्थे रत्नाश्वलामेकरु
मिनदानीयशाल्यलक्ष्मीमललांकंशति यदीत्याशालोरवितोस्ति सौम्यः कुरैस्त्रिषष्टपगतेः सहेव विज्जिन्यसर्वा

हा-

१-

४०

नपि वैरिहंशान्भुनक्तिराज्यं विपुलैश्च भोगैः सोम्येदं न का विजह दमंस्थाः सूर्यो रमदास्त्रिखलाभसंस्थाः तदाभनेवाव
 लप्रभावा नभुनक्ति शक्रपतिमो वलेन हौमसरिः कोर्यादशुक्रसौम्यो गुरुस्तृतीयो यगतो सियस्य मुक्ताय शोराज्यं
 फले विधत्ते हस्तश्च निष्पीडितवैरिहं दम्पदामीशो निजभागवती स्वोच्चगतो मित्रशुभैश्च दृष्टः ददाति लक्ष्मीं ज्ञं जर
 त्रहेमप्रवालकात्स्यं सतत नरेभ्यः त्रिराशिना यदि भूमिपुत्रस्वतुङ्गभागे निजभागं वा लग्नत्रिकोणा यगतीं
 ददाति मंहसुखं सर्ववत्पुं पन्नम् स्वोच्चगदिवपुरोहिते च त्रिराशिना ये निजवर्गसंस्थे परस्परा लोकनमत्र याते द
 दाति पुत्रान् विपुलाञ्च लक्ष्मीं चतुर्थसौरीयेदि सोमपुत्रे श्च गूलवती यदि पञ्चमांशो महावल्गुम्भूरिधनं च धत्ते मि
 त्रागमं कार्यविलासयुक्तम् मित्रस्य गेहे यदि भूमिपुत्रो गेहे स्थिते स्वेच्च गेहे कतूली ददाति राक्षस्यं विपुलमपुत्रो ज्ञ
 त्त्रारिधनम् वाजिगिजादिलाभम् यदीन्दुसौम्ये ज्यसुरारिपूज्याः स्वोच्चगतास्तद्वज्रगता यदि स्युः लेखना त्रिकेन्द्राय ग
 तास्तदमित्रैर्दृष्टाश्च पुक्ता निजकीर्तयुक्ताः गजाश्च रत्नाश्च रदरात्मधरुणैश्च नोभस्वि विधञ्च सौख्यम् यत्तु निस्त्रि
 ताः परमैर्नञ्च दुर्वनिर्सेव्यैर्वालिनो नशरणम् भाग्याधिपस्वोच्चमुपागतो बलीरवीन्दुवाचस्पतिभिर्निर्दिष्टं नैव
 ज्ञेयं स्याद्दुर्नधान्यलाभो नृपप्रसादो नियतनशरणम् यदा कपुत्रो वलनास्वतुङ्गसंस्थो यतुङ्गे भृगुजो वज्राय

यस्य तदा ज्ञेयं लज्जनप्रसादाद्भुतक्तिराज्यम्विपुलाञ्चलक्ष्मीम् वर्षतन्त्रेयदोसवीर्योमुथहाधिनाथोत्तमाधिपेन्द्रभूभि
लम्बपोवा केंद्रत्रिकोणायधर्मस्थितास्तेसुखार्थहेमाप्वरलाभदास्यः तुङ्गेशनिर्वीभृगुजोषुर्वीशुभेभरः लज्जो
नामिमे ताजकसर्वस्वसारे स्यादिक्रवालेखलुरांजयोगस्स्यादिक्रवलेखपराज्यविव्युतिः नृपात्मजाभिर्हरा
ज्यलाभोन्येषां प्रतिष्ठावसुलब्धयस्स्युः ताजिकालंकारेपि जनने जननेत्रगोचराः खचरास्त्वगुहोच्चसंस्थिताः अले
रिभम्बविहायहायनेपदितेस्युस्सकलार्थसिद्धिदा इति अथराजयोगभङ्गः मणित्यः व्ययेशान्कोयदितत्रसौरिः
षष्ठभृगुर्हानिकरस्समन्तालधनाश्वस्त्रादिमहाभुतानां स्वचित्तवैकल्यकरोत्यकस्मात्त धर्माधिपेवाविवलेचवित्त
नाभेनिलने शुभदृष्टिहीने क्रूरैर्युतेनाशमुपेतिलक्ष्मीस्सुसञ्चिताशक्रसुरक्षितापि ताजिकं भूषणे नीचस्थिताश्चा
स्तमिताश्चपापानृपालयोगंदलयन्त्यलन्ते खलाः कुर्वगेविवलाश्चसोम्याः कृतार्गलास्युर्नरपालयोगाः ताजिकसा
रेष्वि नीचोपगावेरिगृहोपजातापोपैर्युवावास्तगताग्रहंशः हरन्तिराज्यम्विपुलन्नराणान्तशसुखं नाल्पतरं विहर्षे
दुष्टवर्गापगाः पापसोम्याश्चेद्वलवर्जिताः अपाकुर्वन्ति तेराज्यं कष्टं कुर्वन्ति देहिनाम् अस्तङ्गतौ नीचमुपागतौ वा
क्रूरारिसंपीडितमूर्तिकोवा देवेज्यशुक्रौमनुजाधिपत्यं सुखार्थलाभं हरतो नराणां सत्तौ व्योमपतिर्ग्रहस्स यदि

हा० चित्तद्वयद्विधितोनीचश्चास्तमुपागतः शुभहरप्रोक्तो द्वे शेषे बुधेः सौम्याश्चेत्यतिताश्रिताः खलखगाः केन्द्राश्रि
२० तावक्रिणो निर्वर्धयदिवातदाब्दसमये लक्ष्मीः परिक्षीयते जनो व्ययेथो दशमे च वर्षे स्वस्वामि सौम्यक्षणयोगहीनः
८१ रेशारि दुष्टक्षयुतश्रियं हरेत्तृणौ वधैर्यम्युरुषस्य पूज्यम् अद्देशः पदपोथवास्तमपगोभी चारिगोवा भवेत्तृणेशेन
कृते शराफयुतिकः रेशोथरात्रीश्वरः क्षीणो नीचयुतशुभो हितयुतिस्सूर्योपि दुष्टाश्रयी राज्यनीति बलेन विस्तृत
मिव क्षीणोतिदेहेरुजम् पञ्चाधिकारिष्वपि नैव केन्द्रत्रिकोणलाभक्रमगोबलीयान् परेपि दुष्टाश्रयगाविवीर्या
स्तदा भवेद्भूरि सुखार्थनाशः लग्नेश्वरे नीचपतीत्यशाले स्याद्वाष्टमस्य क्षितिपस्य शून्यम् वर्षतत्रे अद्देश्यि हे
शादिखगाः खले श्वेद्युते क्षिता अस्तगनीचगावा सौम्या बलो नानृपयोगभंगंतदा वदेदित्तं सुखक्षयं च इत्थं नृप
निवर्षे च योगकर्तुर्बलाबलम् विमृष्य कथयेद्राजयोगंतद्भगमेव च इति श्रीमहैवर्ष्यपण्डितदामोदरात्मजबलभद्र
विरचिते ह्ययं रत्नवर्षे शादि विवाराध्यायः समाप्तोयं ॥

॥ ॐ ॥ अथहायनरत्नस्योत्तरार्द्धम्प्रारभ्यते ॥

हा.
२
३
४

श्रीगणेशायनम अथतन्वादिद्वादशभावविचारध्यायः उक्तञ्च पादवेनभावस्यस्यानधिगम्यधीमानृष्टेपिवक्तुंसहिता।
हितंक्षमः तथेवतन्वादिकभावजातंशुभाशुभन्तद्विवरणोम्याहम् द्वादशभावानां संज्ञासमसिंहेनोक्ता तनुधेनसह
ज३ सुहृत् ४ सुतपरिपुष्टजाया ७ मृत्युर्धर्म ८ कर्मा १० पाः ११ व्यय १२ इतिभावाद्वादशकार्यस्थानानिलगनाद्याइति।
अथसामान्यतोभावविचारउक्तोद्गतन्त्रे योभावस्त्वामिसौम्याभ्यां दृष्टो युक्तोयमेधते पापदृष्टयुतोनाशोमिषेर्मिष
फलम्वेदेत् अत्रस्वामिशुभमहाणांयुतोदृष्टावातद्वावसंवन्धिस्वस्यसौख्यंकोर्यः तद्वावोक्तशुभपदार्थानां दृष्ट्या
अशुभपदार्थानान्नाशेनचसुखं पापैस्तद्वावोक्ताः शुभपदार्थदृष्ट्याशुभ पदार्थेनाशेनचस्वस्यदुःखमेवमिषेः।
सौम्यपापैर्मिषंशुभमशुभञ्च तत्रसौम्याधिक्येसुखाधिक्यन्दुष्टंफलं पापाधिक्येदुःखाधिक्यंशुभंफलं ज्ञेयं तु
त्यत्वेनूरसौम्यानावलावलविवेकेनफलनिर्देशः अत्रभावेशमित्रमहेरादृष्टोयुतोवाभावः स्वफलप्रदोवाजे
यः भावेशशत्रुणासौम्येनोपियुतोदृष्टोवाभावः स्वफलनाशकोज्ञेयः भावधीशोपिलगनाद्वावाहकैन्दृगोभावशुभफ
लवृद्धिदः षष्ठाष्टमद्वादशस्थोभावफलनाशकोज्ञेयइतिविशेषः भावनाथोपयापश्येद्वावंकार्यकरस्मृतः आक्रो
तोपिचयः पश्येत्यतः कार्यसिद्धिर्हृदितिजीरोताजिके अत्रविशेषोभगवतागर्भेणोक्तः नीचस्योरिपुगेहस्योग्रहोभा

कविनाशकृत उदासीनगृहे मध्योमित्रस्वर्षे त्रिकोणागः स्वोच्चगश्च गहो वश्यं भाववृद्धिकारः मृत इति षष्ठाष्टव्ययभा
 वेष्टुविचारस्वेपरीत्यमाह सत्याचार्यः सौम्याः पुष्टिम्यापाविपर्यये संश्रिता गहा कुर्यः मृत्यादिषु निधना ता रिषु भावे
 षूत्र मात्फलं दद्युरिति अयमर्थः अष्टमस्याः सौम्या मृत्युहानि कुर्वति पापामृत्युवृद्धिं कुर्वति द्वादशे सौम्या व्या
 यहानि कुराव्येयवृद्धिं षष्ठभावस्याः सौम्या शत्रुहानि कुराः शत्रुवृद्धिं कुर्वतीति सत्याचार्यमतं षष्ठे सौम्याः शत्रुवृद्धिं
 कुरा शत्रुहानि कुर्वतीति ताजिकदार्ढ्यनतम् तदमेन होरा भावफले प्रकटीभविष्यति अत्र विशेषमाह स
 हः जन्मनियस्मिन् राशेषु भोषु भोवा वर्षलग्नेऽपि यदि भवति तदा पूर्णं शुभं यत्नति स्वधातुवशात् अत्र विशेषात् रमा
 हने च स्मिहः लग्नप्रभृत्यखिलभावपतौ विनष्टे तद्वावजात्रविषयस्यतिरित्यमत्र नष्टे रिपेरिपुत्रुजोपनयोन्यना
 येनाथे व्ययश्च मृतिपे मृतिहानिरित्यमिति अथ भावेषु वलिष्टग्नहलक्षणमुक्तं संज्ञातन्त्रे लग्न १ कर्मा १० सं ७
 तुर्यो ४ य ११ सुता ५ क ९ स्थो वलीग्नहः यथादिमं विशेषेण सत्रिविन्नेषु १११० १४ १७ १९ १५ १९ ३ २ चंद्रमा कुजस
 त्रिषु १११० १७ १४ १९ १५ १९ ३ २ च्छायां सूतो वर्षे च चिन्तयेत् भावानवेत्यं शस्तास्पूरिः फाष्टरिपवो शुभाः दीप्तांशा
 निष्प्रेषामाह मेरीति विचिन्तयेत् अत्र सर्वापेक्षया लग्नस्यो गहो वली तस्माद्दशमस्थो हीनवलिः एवं सर्वत्र

हा. १. द्वादशाष्टमवष्टभावागणितागताअधिष्ठितग्रहदीप्रांशानतिक्रम्यतेतेतदाशुभफलदाइति एवं शुभभावे
 २. शुभहास्त्वदीप्रांशमध्येष्वत्यन्तशुभाः तदतिक्रमेन्यूनफलदाइत्यनुक्तमपि ज्ञेयम् भावविचारे विशेष
 ३. माहयादलः पद्यद्वावपतिर्नहोजनुषिसोत्राहेऽधिकारीवलीतत्प्राप्तिकरोथवाजनुषियद्वावाधियोहे
 २. सच पश्येन्नसतथाविधोयदिचनोपश्येत्फलंस्वप्नवद्यः कश्चित्त्वचरोज्ज्जोशरदियद्दृश्योत्रतत्प्राप्तिददति
 अन्वैतिपितिशेषउक्तोहायनसुंदरे यस्मिन्भावेभावनाथेनयुक्तोत्तमस्वामीतस्यभावस्यवृद्धिं कुर्यान्नित्यमृत्यु
 नाथेनयुक्तोयस्मिन्भावेतस्यहानिंसदेवेति अथलग्नेशोयद्वावस्वामिनासहेत्यशालं करोति तद्वावसम्बन्धिप
 दार्थानां वर्येत्नाभसुखादिकं वाच्यतत्रापिमराऊरवस्त्रासररहयोगादिसंभवेइत्यशालफलंमवाच्यं एवंमित्यशालोसंभ
 वेपियमयानक्तंतवीरक्षोगादौ फलंमंथोक्तं वाच्यमिति भावविचाराध्यापाहुक्तमपि ज्ञेयं अत्रजातकवर्षप्रस्मादौलक्षण
 दिद्वादशभावाः साध्यास्ततोयत्रयत्रभावेयद्यदस्तुकथितंततद्वत्तदभिप्रायादिग्रहयोगतीवाच्यं उक्तंचंचंडेश्वरेण यंद्य
 ज्ञावेतुयदस्तुकथितंतयवनादिभिः तत्कार्यसंज्ञमारव्यातंततः प्रस्मादिचितयेत् इतिसामान्यतोभावविचारः अथविशेष
 भावविचारेऽप्यदौतनुभावविचारस्तत्रतनुभावेकिंचितनीयमित्युक्तंचंडेश्वरेण आरोग्यपूजागुरुमानवृत्तमायुर्वयोज्ञा

त्रिजदोषसौख्यं क्लेशकृतीलक्षणवर्णरक्षातद्भागिनेयस्यवधूस्तनोस्यात् अत्रतनुभावश्चेत्स्वामिसौम्यः संवे
होमुक्तोवास्यानदादेहेन्यारोग्यंलोकतः पूजात्तामः गुरोदयः सन्मानाधिकं शुभाचरणं आयुषिनिर्विघ्नताल
ग्नेशवयसापुत्रवेणुसुखाऽधिकं स्वज्ञातिसौख्यं क्लेशनाशः शुभाकृतित्वं नामकांतिवर्द्धनं देहे शुभलक्षणो
क्तमः लग्नाधीशस्त्वज्ञातं त्रोक्तब्राह्मणादिवर्णं द्वारयासुखसंगरक्षाभागिनेपजायादेहे सुखं भागिनेपेवि
वाहाद्युत्सर्गेनवासुखमेवपापैः सर्वविपरीतं ज्ञेयं मिश्रैर्मिश्रच पूर्ववत् ज्ञेयं अथविशेषयोगास्ताजिकसारे ल
ग्नं धिपेपूर्णेवलेतिसौख्यमारोग्यतादुर्निविवर्द्धनञ्च अल्पसुखमध्यवलेविनष्टेकष्टम्ययां छारिगतेत्यम्
सौख्यं अत्रवर्षलग्नेशजन्मन्यपिपूर्णेवलोपेक्षितइत्युक्तनेजस्मिन्हेन लग्नेश्वरेऽहं ननुघोरपिपूर्णावीर्येनी
रोग्यतामतिमहत्त्ववपुस्सुखानि लग्नेशदृष्टसहितेविभुनाशुभैवीभावेषु चैवमखिलेषु फलम्विलोक्यम् एवम्या
पेस्सर्वस्विपरीतं ज्ञेयं मिश्रैर्मिश्रफलमभवेत् केन्द्रस्थितेलग्नपतौ च सौम्येदेहेयुतेवानवपञ्चमस्ये सौख्यम्विला
सौविजयोभवेद्वाकंमूलगोरात्रिपतौवलाह्ये लग्नं यदापोपरवगैस्समेतं सौम्यग्रहेर्नी सहितञ्चदृष्टम् ददाति
माद्यम्वहुलंसमानौ तथाविवातंकुजनेर्नराणाम् शुभग्रहाः केन्द्रगतावलान्वितास्सद्योर्थलाभायसुकार्षसिद्धये

हा. भाष्यमहाः पञ्चमकेन्द्रगावादारिघ्नदुःखायभवन्नितत्र सौम्यमहैतुपचयोपगतेस्समस्तैलग्नातथाहिमक
 १. रात्सवलैर्नराणाम् दद्युर्धनानिविविधानिविलासहास्यसौख्यागमनिखिलयोगजनात्पृथिव्याम् समरसिंहः लग्ने
 ३. शेकेन्द्रस्थेषुभगहेलग्नेशुभेदृष्टे लग्नात्रिकोणसंस्थेक्षेमन्देहस्पचन्द्रमूथशिले जातकलग्नाद्वर्षेषुन्येवाद
 ३. शागहेऋतूरेः दृष्टेयुतेचवाच्यन्तद्वर्षेनशुभमन्ययोगेपि जन्मनिपापेवर्षेलग्नगतामुन्यहानहिश्रेष्ठा क्रूरप्रतदृष्ट
 चन्द्रेलग्नस्थेवाशुभम्वदृशः लग्नात्सप्राप्तमगेभोमेवर्षेनशोभनम्वाच्यम् जीर्णताजिके उदितोलग्नपोलग्नस्थे
 त्सर्वगदेक्षितम् सार्वभौमस्तदायोगोमहाभाग्यस्यजायते यद्राशिजोनरस्तस्यसमुदेतिप्रतिर्षदा राशिशस्योद्भयो
 वास्यादुदयस्तेनवत्तूरे उदितःस्वोच्चगोवापिराशिपोलग्नपोथवा शुभंतद्वत्तरेतस्यकुर्याद्युक्तोथवाग्नहः लग्नेशोवी
 स्यतेलग्नवीक्ष्यतेचशुभेग्नहाः तदादेहसुखंविद्याल्लग्निलग्नेश्वरोथवा लग्नलग्नेश्वरः पश्येद्वावंपश्यतिभावः ना
 बुभोभावगोस्यातातदातद्वावजंसुखं स्वक्षेत्रस्थोलग्नपतिलोभपेनयुतः राशी श्रेष्ठोधनाधिपश्चेत्यात्तदाश्रेष्ठफ
 लोपिहृत् केन्द्रगोयदिलग्नेशः शुभोदृष्टः शुभैरपि त्रिकोणत्नाभगोवापिचेद्राज्येक्षेमकारकः जीवेत्पेन्नूरयुतेल
 ग्नेहानिर्भयंनृपात् षष्ठोलग्नधिपोनूनंस्वयमेवरिपुर्भवेत् अष्टमोमृत्युक्तेचैवव्ययगोव्यपकारकः लग्ननाथेविन

हेस्मादिनष्टः वर्षवः पुमान् तेजावराणां नष्टमुदिते निखिलं शुभं लग्ननाथो राशिनाथः कंदनाथाथभावपः
उदितेति यत्र मासे च तन्मासे तत्सुखं बहु उदित्वा वृत्तमेभागे राशिलग्नपती स्थितौ के देवास्तुः शुभाह्येवं तदा श्रेष्ठं
फलं सृजन् प्रस्मिन् गेहे लग्नपतिस्तदीशः स्याच्छुभे गृहे शुभकार्यस्य सिद्धिः स्याद्विपरीते न संभवः नीचस्थि
ते चास्तमिते शुभे स्थिते तथा लग्ने शभयतौ कार्यमशुभं तत्र सिद्धानि लग्नकार्यपयोर्योगः शुभयोगस्तद्वि
हं दुवेत् पापयोगश्च तयोर्योगश्च लघुकार्यकरो मतः हिल्लजः लग्नसंचमं तस्मात्पुण्यमं च तत्सनुः स्थानत्रयं दासो
म्याः सुखसंपन्नता भवेत् स्वोच्चं तत्र पदासौ म्यास्तत्र राज्यं महासुखम् स्वोच्चं लग्नेष्विष्टं तु र्ये सौख्यं येष्विष्टं तु
ने भवेत् व्योम्नि राज्यं गृहे सम्यक् विचार्य फलमादिशेत् यादवः जन्मांगादपतिः समातनुप्रतिवाहे भवेद्य
हृगस्तद्देशेन कृते तस्य शालयुतिकस्तत्प्राप्तिदं च शुभः यद्वा भावनृपो शुवा सहमपो वर्षाधिना येन वा लग्ने
शनं करोति चेद्युतिमिहा स्यात्प्रदोहायने लग्नेश्वरे वा शरीरे वा वीर्यो न्विते सौम्ययुते स्थिते च शरीरसौ
ख्यं बहु दुःखमष्टयष्ट स्थिते तत्पतिना च युक्ते जन्मलग्नपतिरुत्तमवीर्यो यद्गृहे स्थितत्र च दृष्टे तेन वा स
हितं न्यस्य चलन् विष्णुदयाद्गुः सुखमवृत्तनो स्यात् भावाज्जन्मनिहायने स्वफलदाः सौम्ये स्वपत्यायुता व्य।

हा. स्ताव्यस्तफलाश्चतत्परिदृष्टादास्तमेशोपिच स्वन्वापिविलग्नवदनस्वखञ्जम्बिधायात्रतदुष्टा।
 २. दुष्टखगाश्रयास्तदिनतोब्रूयाच्छुभञ्चाशुभम् सू तोयरेवनेशुभोदसमयेतद् गतोद्वाङ्गतोमुन्यातो
 ३. पितदाप्रिकृत्यतिकरः क्रूरोयवर्षेश्वरः यद्वावेसहमेतिवीर्यरहितोलग्नैश्चरेणापिवातत्येवायक
 ४. न्यशालयुतिकस्तन्प्राप्रिकृद्वायने तेजस्मिहः वर्षाङ्गपोजनुषियद्गहगेवलोस्याहर्षेत्तलग्नसंयत
 हृहमाश्रितश्चैत तद्वावजङ्गलुफलंसकलन्ददातिचेत्यंसदात्रमुषहापतीविर्चिन्येो अथवर्षलग्ने
 शफलमाह सभरसिंहः यदित्त्वग्नैशस्मूर्योदुःखंव्याकुलत्वपरवशते यदित्त्वग्नैस्तुपराग्नभुव्यो
 प्राश्रयोनिमतधातुः भौमेलग्नाधिपतौसर्वविरोधीविवादकृदोगी सौम्येचपतौविद्यावुद्धिप्रदौतीनि
 जायन्तेऽनुसितयोश्चपतिविसुखानिपूर्णानिसर्वाणि मन्दपतित्वेकलहोहेशविकाराऽशुभाभिस्य
 भिति अत्रविशेषमाहहिस्त्राजः जन्मनिग्रेवल्युक्ताहीनवलाद्यास्तशब्दार्थे तेवर्षपूर्वभागेशुभफल
 दाश्चोत्तरेन्दुशुभाः येचजन्मनिवलहीनावर्षेवलसंयुताः खेदाः तेवर्षेचरमभागेशुभफलदाः पूर्वभा
 गकेत्वशुभाः उभयत्रयेवलाह्याः संपूर्णेहेशुभप्रदास्तेस्यः उभयत्रवीर्यरहितास्तेवर्षेनिष्ठदाः सक

लेः अथ तन्मन्त्रं वस्थितानां सूर्यादीनां फलं ताजिकपत्रकोशे अथ प्रवक्ष्ये यत्र नादितत्वं तत्त्वादि
मन्त्रो रविपूर्वकारणम् सामान्यतो भूतफलं खगानां कोतूहलं दैवविदां हिताय रविलग्नगोवात
पिनेन करोति विकलत्रांगप्रीडां शिरोन्यसिसेयम् विवादञ्जनानां भवेत्तु प्रविन्तादशनेष्टकरी भवे
जायनेस्मिन् १ तनुगदस्य जने रजनी करो विकलताञ्च कफज्वरपीडनम् भवति पापखगान्वितुद
ग्येदातनुविनाशकरो वलवर्जितः २ धरणि तनयलग्ने स्याद्द्वरोगावातपीडा भवति रिपुविवादे भवे
शीर्षे च रोगः ज्वरवमनविकारादंगनां रोचकं हृत्पभयमयलोहादग्निनेष्टं यस्यात् ३ रजनी कर
सुतः स्यात्लग्नगोहायनस्य बहुलवलवृद्धिर्योयितां चापि सौख्यम् भवेत् रिपुविनाशो भूषण
स्वाच्चलाभोधनजनसुखकारी मित्रलाभं करोति ४ जीवे लग्नगते हयावरसुखं प्राप्नोति वृद्धिं स्पृश
राज्यात्सौख्यसमागमचक्रुलंब्यापारतस्याजयः कीर्तिश्चापि विवर्द्धनं रिपुजानानशयस्तत्र वश्यत
थाजायात्सौख्यमथापि मोक्तिकधनं हेमश्चलाभो भवेत् ५ तनुस्थाने राभागे वज्रेदिह स्यात्प्रति
ष्ठाविचृद्धिं समृद्ध्यागमं च रिपूणां विनाशं तथा भूषणं जयं भूषणं नाराणां करोति ६ मूर्ति

हा. स्थितो रवि सुतः सुतं लाभ कारि स्वोच्च ७ स्थितः स्वभवने १०। ११ च करोति लब्धिं शेषेषु वैरिभयवायु कृता च
 १. पीडा जाया ग कष्टमथ रोग कृद्वृद्ध मध्ये ७ तमो लग्नगः कापि नीना न्च पीडा रोगो भोति चिन्ता व्ययो व्यग्न
 ३. ता च शिरोर्तिश्च भूपाद् यस्मान्मभद् नथानेत्र पीडा दुःखी ह्यमर्षे केतुफलं सर्वत्र रोहव द्वेयसु म
 ५. रित्यः बहुचिन्ता तथो द्वेगं शिरोस्ति मुखपीडनम् बहु रोगो ज्ञाना पीडा वर्षादेः लग्नगो लो १ प्रसीरा
 श्वन्दुमात्र रश्मासीरा सौम्य सवच सौम्य दृष्टस्तथा सौम्यः पापदृष्टस्त्वशेभिनः ७ क्राष्ट्युत्तरदल
 द्यावत्कृष्णाष्टमी दलं तावच्छुभश्च शीतांशुः प्रोक्तस्यानेषु शोभनः लग्ने शीतलानेषु सांश्वासकी शी
 डनम् वदनासि विकारैश्च पीडितः कफरोगतः २ मूर्ध्नि वक्त्रादि रोगाश्च कलहञ्च धनक्षयम् रक्तमि
 कोपञ्च कुड्म तैलग्नगः कुजः ३ देहं सौख्यं धियो वृद्धिर्नृपमानं धनागमम् तेजो धैर्यं वृद्धिश्च वर्षे सौख्ये
 विलम्बग ४ सौख्यं मुत्र कलत्रादेर्वपु रारोश्च सन्मती लाभं सेवासुखम् समानं लग्नगते गुरौ ५ सौख्यं
 लोभं प्रमोदञ्च कल वृद्धिर्भवेन्नृणां मानं भूमिपतेर्देने देत्येज्यो लग्नगो यदि द कफमात्रं कोप
 च्च शिरोजठरपीडनम् इष्टद्वेषस्वक्र पीडा वर्षे लग्नगते शनौ ७ देहे मनुकि ता पीडा कलहं विभवत्सयम्

पुत्रमित्रादिकं कष्टं राहौ वर्षविलग्नगे च इति तनुभावविचारः १ अथ धनभावविचारः तत्र धनभावे कि
ञ्चित्तीयमित्युक्तञ्च राडे श्वरेण मारिष्य सुक्ताफलरत्नधातुवज्रास्वरस्वर्गाहयादिसर्वमूरोप्यादि
धान्यक्रयविक्रयादिसाधारणान्तत्कथितं द्वितीये २ अत्र धनभावश्चेत्त्वामिसौम्याभ्यां हे होयुक्तो वा
स्य नदा सात्त्विक्य सुक्ताफलरत्नवज्रास्वरस्वर्गादीनामागमात्सुखमश्वादिनसुरवं क्रयविक्रय
नारोगमः धान्यव्यापारादितोलाभः क्रूरेः सर्वविपरीतं मिश्रैर्मिश्रं अथ योगाः वर्षं तत्रे विनाधियोक्तम्
निविन्नगोहे जीवोपदालग्नपतीत्यशाली तदा धनाग्निः सकलेपिवर्षे क्रूरेशरीषि धनधान्यहा
दवेन तु जन्मनि धनभावस्य गुरोर्योगोक्तः यदि देवगुनुर्धने जनौ शरदि स्यादपि तत्रे न दोषः सुयशिल
युतौ तदा धनं बहुलं स्यादिति निश्चितं वदेत् ताजिकसारे सुयशिलं विनैव योगीक्तः विनैव श्वरो जन्म
नि देवपूज्यो वर्षे धनस्यो धनलाभकृत्यात् वर्षाधिनायेन युते सितो वा जीवस्य वर्षपतिर्विलास्यः धन
पतिः कुतुते धनगोधनं यदि सुराधिपपूज्य समन्वित इति वर्षं तत्रे जन्मन्यथा वरीकीज्योऽहेऽहेशो वल
वान्यदा तदा धनाग्निर्वहुला विनायासेन जायते सर्वविधो गुनुर्धनभावे चेद्भवति तदा विशेषेणोत्तमं फल

हा.
१.
३.
६.

मुक्तं पादवेन जनने धनं दृष्टिं के गुरो शरदी शेशरदी सितं धनम् धनगेहगतेन पाधनेर्वहभिः सेव्यं दृष्ट्वा
थेवान्तरः वामनेन तु गुरोर्धनभावे दृष्टिं विनैव योगोक्तः गुत्र वर्षाधिपत्यं च सवलनं च विभ्रति धनाग्निर्मह
तीतत्र वर्षे भवति निश्चयात् सर्वविधे सिते सोम्येऽथवा वहुधनं भवेत् धनस्य नैव भयते धनाग्निर्वहधा
भवेत् निर्वले पापयुक्ते च धनहानिस्तु जायते वर्षतत्रे सर्वपद्रावये जिन्मन्यदेतद्वावगिगुत्रः लक्ष्मीशेने
त्यशालीचेन द्वावजसुखम्भवेत् तथा जनुषियं पश्येद्वावमहेऽहपोगुत्रः तदा तद्वावजं मेऽहमुक्तं तजिक
वेदिभिः मृतो धनप्रदः खेटो धनाधीशश्च तोयदि वर्षे नष्टे विज्जनाशवत्यनिर्माणं पदं ददौ सर्वसमस्तः भवा
नां मृतो नायाश्च पोषकाः वर्षे नष्टवत्तास्तेषां नाशायोत्थाविचक्षरोः लग्नविज्जनासंयोगो विज्जना
विलासदः जामनः योगे लग्नेशविज्जेशोर्विज्जसौख्यं न जायते अत्र वर्षतत्रे लग्नेशधनेशयोयोगे शुभ
फलदउत वामनेनाशुभफलदउक्तस्तत्रात्रयोर्व्यवस्था सकराशेतयोर्मुयशिलेशुभम्फलम्पूसरिफि
अशुभफलदुक्तन्तेजसिं हेन स्वादे शयोर्मुयशिलेशुखतोर्थलाभेनैस्वव्यगोतर्मुयत्तेर्धनपेसरा
फादितिसमसिद्धः जन्मनिचसोमजन्मनिषष्टपतौ तन्निश्चितं च वर्षान्तः लग्नुविज्जकलाभस्माद्वंभोमे

भवेद्दोगः पादसंनतुजन्मनिषष्टभावस्यवधस्यमे गोक्तः जननेशशिजेरिउस्थितशरदीहापिगते ५
 हकेषेजम् लघुभूमिसुतेतथाविधेरिधातुत्यगदोनिवृपितः वर्षेशेसतिशुक्ले धनगेसौम्येक्षितेचभू
 रिधनलाः सौम्येप्येवंसवलेव्यवसायज्ञानतिरवनतोविन्नम् विन्नस्थितैगुरोस्याच्छुभयुतदृष्टेध
 नीचवदुसेव्यः सुथहारशिजन्मनिपश्यत्वर्षेपितः दृशिविशेषात् मातुसद्वमेजजीवेशुक्लेवासौम्य
 ह्युजि स्वकुलोत्पितञ्चविन्नराज्यंभूपस्तरम्भवति मन्देचधनोपगतेधनव्ययोभीः सतिशुक्ले
 रणम् गुच्छुक्तेभ्रातृसुरवंशुभदस्यातस्पभूतयोभ्रातुः रन्ध्रेहितीयकेवागुरोस्त्रोपादितेहापि
 द्वाधिपतौजीवेशुभदृष्टिसुतेधनप्राप्तिः विपरीतेधनहानिर्मन्दस्थानेगुरोतथाप्येवमद्विपदञ्चत
 ष्यदंवाविचार्यराशिग्नहोक्तधातुञ्च धनसुहृदादिगृहाराण्यथोक्तकार्यान्पथोज्ञेया धनलाभस्य
 चप्रल्लेलग्नेशेनेन्दुनाचनाथः कुततेयदीत्यशालंशुभयुतिदृग्म्यामवेह्नाभः लग्नेशधनेश्वरपीनक्त
 ञ्चवान्पमानुषाह्नाभः यनयोगेपितथाशुभयुक्तेवाधनेभवे क्रूरगर्हेर्द्धनत्वेदूरेलाभोन्यदास्यादस्य
 भं क्रूरसुथशिलेचनयोर्मियतेप्रष्टीकथंचिदपिवामनः गुतर्जन्मनियद्वाशौतद्वाशौवर्षलग्नगे जा

हा.
१.
५.
७.

यतेविचनीनुत्कंशुभस्वामिपुतेस्वितेज न्नन्यर्केलग्नगतेऽव्धेधनस्येधनंभवेत्तु गुरोपापादितेरंध्रेधन।
स्थेधानृपाद्रयं सवलेऽद्वपतोज्ञेचलिपिज्ञानोद्यमैर्द्धनम् दधतंत्रे जन्मलग्नाः सौम्यावर्षेर्धेधनला
भदाः यादवेनतुबुधस्येवयोगउक्तः विदिजन्मविलग्नगेहकेधुतुपात्रेधनत्नविनुत्तमाइति वर्धतंत्रे ।
न्यर्थासहमेशोचेच्छुभैर्मित्रदृशेक्षितौ वलिनोसुखतोलाभप्रदौयत्नादरेर्द्धेभा मित्ररक्षासुखशेले
ऽथांगपोऽसुखतोधनं तयोर्मूसरिफेविचनशदुर्नयभीतयः क्रूरयोगेक्षणात्सर्वेपेक्षितंफलंभवेत् ।
विचेशोर्जन्मनिर्गतुर्वर्षेवर्षेशतादधत् यद्वावगस्तमाप्रित्यलाभदोलग्नन्योऽधनः विचेशुवर्गाक्षणादे
भ्रात्रादेस्सहजर्षभः पितृमातृसमादिभ्योविचनसुहृदिपंचमे सुहृत्तनयतः खष्टेरिवर्गादूरिभीक्ष्ण्ये
भ्योद्युनेऽष्टमृत्युरर्थहेतुः पथांक्र ९ गेखे १० नृपादेर्नृपकुलादाये ११ त्ये १२ व्यपदोभवेत् यादवः १३
गिसवलेज्ज्मभनेशरदकेतनुपेत्यशालिनि शुभदृश्ययतुंगगेहगेवहुरिज्जिजवशजन्मनात् तननात्
कयोर्धनेतमोग्नसतिद्रव्यमसौम्यह १४ भः जीर्णताजिके चंद्रोलग्नपतिर्वीपिधनं रस्याग्नगोभवेत् नदा
नधनलाभः स्याद्ग्नहानिर्भवेद्भुवं धोलग्नपतिर्घूनेविचनपोधनलाभकृत् धनेशुकेंदुगुरवोयदःलाभो

नहि स्तदा चरं रं गतगतेपापेचसमवस्थिते जायमानादिशेद्धानितत्रवर्षेसुनिश्चितं तेजसिंहः
अर्थेगौजलवितदृशिवानृपादेः प्राप्तिर्द्विर्वागशुभैर्द्वेनगैश्ववर्षे सोम्यग्नहोजनुषिपूरावलोधनेचन
त्रस्थितोद्दसमपितदाधनंस्यात् द्रव्येचुकीर्षयुजिकिन्वहुधाधनंस्यात् द्रव्यस्यहानिरर्थमेऽस्वित्तमित्य
मृद्वाम् भानोनभोयुजिसिचेच्चनभः स्थितेहेस्यात्तन्मग्नयुग्मशिलेविभुतास्वमानातं मन्दोद्दपोद्दसमपे
त्तवसोम्यद्वेभुक्तिभाग्मृत्तिकरस्तनुपायशाली उभारतन्त्रे शीतोष्णतन्नेश्वरविज्जनाथाः परस्परं लोभ
तवीक्षितश्चधनत्रिकोरोदयगायदास्यमदायेत्ताभम्यवदेन्नराणाम् शरीरंजीवजमितावल्लो
त्पाविज्जानेधर्मात्मजेकराटकस्याः स्वोच्चादिगाम्युर्नचपापयुक्ताः कुर्वन्तिनाभम्युच्यन्ते शीघ्रम् शी
तांशुविज्जेश्वरतन्मपातोकम्बूतन्योगेप्रचुरोयेत्ताभः तन्नेशविज्जेश्वरयोश्चनत्तयोगे अन्यमर्त्याहुर्मसे
तिष्ठच्छकः विज्जश्चविद्याद्यमपारव्ययागैर्द्वेभ्योपापादिहोर्नोवेनभाक् त्रैरेर्द्वेनस्थेभ्युभद्वेयुक्ते
दूरेचिरादल्यधनस्यत्ताभः पापेहिंराविज्जगैश्चपापे हेनस्यनाशश्चिरसञ्चितस्य तन्नेशविज्जाधिप
तीत्यशालोयस्मिन्निभावेभ्युभवीहितः स्यात् तन्वर्थं भभात् ३ सुहृ ४ त्ना पुरिहजायासुजनद्वार

हा.
१.
३.
८

नसतित्नामम् धर्मैर्^{१५} यधर्मोद्गने १० सितीशास्त्रमेस्वमित्राद्ययगेव्ययविः लग्नेशविन्नाधिपतीत्य
शास्त्रे रंध्रे धनाप्रिर्धधवन्धयुद्धात् विन्नेश्वरो लग्नगतः कुटुम्बे २ लग्नेश्वरस्याद्गनेनराणां लग्नार्थः
पौविन्नगतौ विलगने विन्नोदये शौसुखविन्नदोस्तः लग्नेशविन्नाधिपती विलनिनिरीक्ष्यमाणो गुचच
न्दुमाभ्याम् शुभौ चतौ वीर्ययुतौ विशेषात् प्रष्टुः प्रकुर्युः प्रचुरार्थेत्नामस्विने शजीवस्मिन् इन्दुजोषा
पूर्णाशशशंको वृषकर्के साश्रितो निरीक्षितो वा सहितः शुभमहेः पापैर्विहीनो गंशार्थं भगः प्रष्टुः प्रभू
तार्थसुखास्पदप्रदः देवेज्यचंद्रात्मजभार्गवानामेकोपितुङ्गे स्वर्गदेवलाह्यः लग्ने धने कर्मणि वात्रिको
रो स्थितः प्रकुर्यात्तद्वहसार्थेत्नामम् अथ धनभावस्थितानां सूर्यादीनां फलानि पश्य कोशे कुटुम्बादि
येधोनृपाद्भीतिकहंधमार्तिर्द्वनस्यैरवौ मानवानाम् पशूनाम्यपीहोदरे च धंदस्सुस्ससौम्यान्वितो देव्य
त्नामं करोति १ ऊर्दुवाजयमित्रपक्षाच्चत्नामन्धनाह्यन्धनस्य शशशंक प्रकुर्यात् रिपूणां स्विन्नशान्तया
नेत्रपीडाम्भवेदहमधोनृपात्सौख्यक २ धनस्यो धरण्यात्मजो द्रव्यत्नामं शिरोर्निज्जनानां स्विरे धं करो
ति तथोदर्यवहैर्भयं शोकमोहौ कलत्रे भिरोगं करोतीह वर्धे ३ धनस्यः सुतः स्याद्यदा शीतरस्मेर्भवेद्द्रव्यम्

स्नातः कुटुंबाजयश्च रिपोर्नोशनं मानकीर्त्योर्हिलाभः प्रतिष्ठाधिकाहायने स्यात्सुखंच ४ कुटुंबराशौ च
गतसुरेज्येधनादिभोगान् लभते मनुष्यैः चतुष्टयादानाञ्च समागमः स्यान्न हायने भूपजनाच्च लाभः ५ धन
नस्थे कवौ धाम्यलाभोधनापि भवेन्लब्धजातिः सुखं सम्यदाञ्च नरो रात्रितुल्यो भवेत् सर्वेष्वप्युपाहारानां
गृहे स्यात्सुखंच ६ दिवानार्थपुत्रो धनस्थो धनानां विनाशविधाने कुटुंबाद्दिरो धनं प्रकुर्याच्च नेत्रोदरे सुप्र
पीडा कफोर्निश्च वर्षे भवेत्सर्वदैव ७ जनापवादञ्च कुटुंबगणेशे नमस्तथा भूपभयं करोति नेत्रोदरव्याधिमा
प्रार्तिक्षोषाद्धिना पहारञ्च भयंतथा हे ८ मणिस्त्यः रिपुराजानले श्रेष्ठै र्विवादस्त्विव दम्भयमकुटुम्बकलहस्त्वर्थ
द्वितीये भास्करो यदि ९ इष्टस्थानगतं सौख्यं धनापिश्रितवस्तुतः शरीरस्य रसाग्नेर्यं द्वितीये रजनीकरे २
वृद्धिचौरनृपादिभ्यो भयं वा विभवशायम् दृशो नक्ता मिनी कष्टं धनस्थे धरणी मुने ३ शरीरन्निनुजन्निन्य
नृष्ट्यलाभो भवेन्नृणां ४ स्वजनजं सौख्यं रोहिरो ये कुटुम्बगे ४ धनलाभस्तथा रोग्यस्य मोक्षो वंधुव
रोतः प्रचरोडे स्मदृशं भोगन्देवे ज्यो धनगो भवेत् ५ धनलाभं सुहृद्दृतिः स्त्री सुखं शत्रु संक्षयम् का
मिच्छद्भिर्नृणां देहिदेत्ये ज्यो धनगो यदि ६ पीडा वक्रैर्नृणां नेत्रे धननाशो नृपा यम् पुत्रजायादिकष्टञ्च

हा द्वितीयेरविनंदने ॐ धनव्ययमनारोग्यंचिंतावस्थादिपीडनम् वक्त्रे लोचनपीडाचक्षुस्तेसिंहिकासुते ० इति धन
भावविचारः अथ सौजभावविचारः तत्र सहजभावे किंचित्नीयमित्युक्तं चण्डेश्वरेण शूरानुज्ञसेत्रसमृद्धिलाभभृत्यादिमा
र्गैश्च वदे प्रकर्तुः यात्रादिचिन्ताविनयं समग्रं पर्यायमेतत्कथितं तृतीये अत्रापि सौम्यस्वामियुतदशैर्पूर्ववद्विचारः नामनः
सूर्ये सिते वा वर्षे शं सहजे भ्रातृतः सुखम् शुभदृष्टे धनैः सार्धं कत्तरुः पापवीक्षिते शुक्ले दग्धे जक्रंदरुस्त्रैः सार्धं कष्टदं फलं
जीवे सहजगे सौख्यं सोदराणां प्रजायते अत्र जीवे तृतीयभावे युतरा कुलता सोदराणाञ्चेति समरसितोक्तं दृष्टफलं निर्वलगुरोर्ज्ञे
यः तदुक्तं वदेन धिषणे स बले समाधिकारे सहजस्य सहजोत्थसौख्यमस्मिन् अशुभाक्षितयुक्ते विनष्टदग्धे सहजा व्याकुल
तातिदुःखित्यन्ध आद्ये सौख्यं विलग्ना वदनाथयुक् सहजेश्वरे विधौ सदुगे सारे भ्रातृणामरुचिर्भवेत् तत्र स्थितो वधः सौम्ये क्षितो
नुजविरुद्धि कृत् भ्रातृसद्वेश्वरे नष्टे नुजानाशस्तदा भवेत् तस्मिन् चाप्यदिते वीर्ये युते भ्रातृसुखं भजेत् तेजसिंहः स्वस्वामि सौम्य
क्षितिभ्रातृगेहे लग्नाधिनाथेन तिरीक्षितौ ना केन्द्रे त्रिकोणाय गते तदीशे सुखं समुत्थैर्हलं मकल्पम् अत्र भुक् भुयः शिले स
हजे तदीशे सौम्याहि सोदरा गणे युतसौख्यदापि द्वादस्तु मूसरीफतोत्र मिथो शुभेक्षे सारे विधौ सहजगे सहजातुरत्वम् जन्माद्ययो
स्तु सवलोनजवृद्धिराज्ञा एवं गुरौ सहजगे श्रित्व तंधुयोगः युक्ते निजेशसहमे सदृशावयः स्युः भ्रातुर्यमी शुभयुते तु निजेशनाश

त अस्तेतृतीयपतिस्तनुपेक्ष्येवावादेमिथस्तम्भभावपतेरपीत्यम् भ्रात्राश्वरेजनुषितादशिवापिवर्षे तत्स्थेषु भेक्षितयुतेस
हजे सुसौख्यं समरसिंहः सहजपतौसहजस्यधिकारवर्ति लग्नपस्यमुथशिलिनिवर्षयतेवसौख्ययोगात् प्रीतिर्द्वयोः
सौख्यवर्षतन्त्रे क्रूरसराफेकलहः शनैर्मौमर्ष १० गरुजः जर्क्ष ३६ सज्यनुजेमांस्वदेत्सहजगेस्फुटम् क्रूरसरापः क्रूरद
शालगनेशश्चेशयी सहजेशनेशराफयोगे मंदर्क्षगे १०११ सजविधेकुजर्क्षसहजेशुभैः पुतेक्षितैर्तोदराणामिधः सौख्यं
वीर्यात्वितेन्दुगुहगोभृगुजोऽधिकारीस्त्यदयोः सहजबंधुगणस्यरुद्धौ अव्रतेजसिंहेनग्रहाणांस्थानान्युक्तानिस्त्रिंशज
स्यतुक्ष्णौसहजातिर्दोस्थतत्स्थानगेनुजभयंसहजेमहीजे स्थानांगतेचशशिनोवलिनोव्कालेसुतौचबंधुसंहजोयत्रपादि
शुक्लेदतिर्जीर्णताजिके जन्मलग्नाब्दलग्नेशौबुधशुक्रौबलान्विते सहजेसहजात्सौख्यंगुरौचैकफलं वदेत् विक्रम ३स्त
त्यतिर्वापियदिसौम्यग्रहेक्षितः निराकुलस्तदावन्धुर्दुस्यः क्रूरग्रहेस्थितः रिपौविक्रमपाप्तिष्ठेत्तद्गृहे ३रिपुराशिपुः भ्रा
तृर्षेक्रूरदृष्टेवाभ्रातारोगेनपीडितः सहजाधिपतिः केन्द्रेव लीसहजसौख्यदः सहजेपापसंयुक्तेस्वाम्यदृष्टेनुजेभयम् ए
वञ्चभ्रातृसहमेफलंज्ञेयंप्रयत्नतः अधिकारीभृगुर्वर्षेसर्वेवाचन्द्रसंयुतः वर्षेस्याद्यत्रकुत्रापिसहजानांसुखप्रदः यादवः
अंशुभाक्षितयुतेसरोजवन्धोसतिदग्धेस्वपतौनतेनदृष्टे जननीसहमेशदृष्टिहीनेव्यसनंवन्धुषुनूनमत्रवाच्यम् जनिवंधु

हा प्रतो समाविनष्टे अननी सद्यपतावपीहनष्टे खलखेचरयोगदृष्टिहीने व्यसनं वन्धुषु उग्र एव वाच्यः जनिबन्धुगते वदन्धु
 र ३ गेस्मिन्सवले गा वदपतीत्यशालयोगे परदेशगवन्धुयोगसौख्ये खलदृष्ट्या मुसरीफके वली, तैः जीवास्यदेवे सहजे सुरेजे
 १ वंले कटे वन्धुसुता दिहर्षाः सत्क्रूरयोर्वन्धुभसद्योर्बादग्धेशयोस्याद्यसनाप्तिरेषाम् सहजाधिपतौ च केन्द्रे भसहजे वास
 हजात्सुरं प्रदिष्टम् सच वन्धुसमाङ्गसौम्यखेदाधिकृतौ वन्धुजसौख्यमस्य वर्षे सहजस्य तु सौम्यपापयोगात्सहमेशे संश्रुभे
 पिमेभ्यमेवम् उत्तरतन्त्रेष्टु श्रिक्यनाथसहजम्प्रपश्ये तौम्यास्तृतीयं सहजेश्वरञ्च पश्यन्ति नान्ये त्वशुभास्तदास्य स्वस्थ
 प्रघर्षाः खलु वन्धुवाश्च षष्ठेश्वर श्रिक्यपतीत्यशालेष्वे स्थिते वा सहजेश्वरे वा तृतीयगे वष्टपतौ च पापे क्रूरे क्षिते वा सहज
 गदार्ताः अथ सहजभादे स्थितानां सूर्यादीनां फलानि पद्मकोशे तृतीयगे कीपि संहोदराणां पीडां करोत्येव हि वर्षे भवेत्सहज
 मंराजक्रियाञ्चलक्ष्मीरिपुक्षयं कर्त्तुं विवर्द्धनञ्च १ तृतीयस्थितः शीतरश्मिर्यदा सत्तदासे वक्षणां भवेत्सौम्यकारी धनो
 तिञ्च पुण्योदयगुप्तसौख्यं प्रतिष्ठा विवर्द्धं करोतीह वर्षे २ तृतीयस्थिते क्षमासुते वान्धवानां भवेदंगकृत्सुखं वाहजानां रिपूणां
 विनाशस्तथा द्रव्यलाभो नृपान्मित्रपक्षाज्जग्रेहायने स्मिन् ३ शशिसुतः सहजे यादे संस्थितस्स कलनापविनाशकस्तदा
 भवति मानविवर्द्धिरथोयशस्तनुसुखं च करोति धनागमम् ४ तृतीयसंस्थः सुरराजमंत्रो भूपाज्जयं कीर्तिविवर्द्धनञ्च श

स्तंवरणाञ्च तथा धनानां करोति वृद्धिं महतीं च वर्षे ५ भृगुस्तृतीयो हि सहोदराणां सुखं प्रकुर्याद्विविधैः प्रकारैः अर्था-
 गमं कान्तिविवर्द्धनञ्च जनोपकारञ्च करोति वर्षे ६ रविसुतो भवती ह तृतीयगोरिपुविनाशकरो हि धनप्रदः भवति भूध-
 र्मलाभकरस्तदा स्वजनबंधुविरोधकरश्च सः ७ शशिविमर्दकरस्तु तृतीयगो धनयुतन्नराजमानं प्रकुरुते पशुवा-
 हनसंयुतं सहजपीडनमाप्नुयोरत्यसौ ८ मणित्यः राजमानं तथारोग्यं धनलाभं पुक्ष्यम् सर्वोपक्रमसिद्धिश्च तृती-
 ये वैर्हर्नाधिपः १ सुखं लाभं भयं पुंसां धनागममनुक्रमात् धर्मे बुद्धिर्भवेत्पुंसां तृतीयस्य हि मद्युतो २ नृपमान्ध्रश्च पापि-
 ग्रस्तश्च शोनिर्गम्य गेहे महोत्सवं नित्यं तृतीये भूमिने दने ३ लाभालाभं सुखं दुःखं शत्रुभिर्त्रैश्वसंगमम् वर्षकाले यदा
 चान्द्रिः सहमेकुरुते नृणाम् ४ तृतीयेऽस्य सुखं लाभं सुदृढं धुसमागमम् नृणां स्त्रीपक्षतः सौख्यं सेवायाश्च सुखं गुरौ ५
 तृतीयेऽस्य सुखं पुंसां धनव्यय उपद्रवः विवादस्त्वजने स्तार्द्धवर्षे दैत्यपुरोहिते ६ सर्वदुःखादिमोक्षश्च राजमानन्धनागमम्
 वर्षकाले यदा सौरिस्तृतीये कुरुते नृणाम् ७ राजमानन्त्रैश्वर्यमारोग्यं विभवागमम् शत्रुसंयुतं सुदृढं सौख्यं राक्षसवर्षे तृती-
 येऽग्रे ८ इति सहजभावविचारः अथ चतुर्थभावविचारः तत्र चतुर्थभावे किंचित् तृतीयमित्युक्तं श्वण्डेश्वरेण ग्रहं विधानं
 विवरप्रवेशो लोकोपधि क्षेत्रखलादिवापी मित्रन्धतस्त्रीप्ररधुम्पयोगागमागमौयानसुखादिकञ्च स्थानच्युतिर्लाभगृ-

हृत्प्रदेशौ बुद्धिर्जननीजनकश्चतुर्दश देशादिकार्याण्यपिलाभमस्य विचिंत्य मेतत्तु चतुर्थभावे ३ अत्रापि विचारः पू
र्यः ११ वक्त्रेयः यादवः अर्के च चन्द्रे सरवले चतुर्थे पितुश्च मातुः क्रमशः प्रपीडा सूर्यो दुष्टस्थानगते र्कजे त्रताभ्याम्बिरो
धो न्येपेना नता च जन्मस्थसूर्य्यचंद्रराशिगेशनौ वर्षे जन्माद्योस्तुर्यपती सवीर्ये नष्टान्यभस्थे तु ससौम्यमस्तु सुखंत
योस्त्यदं सुखं विलोमादर्केन्दुमेतत्सुखं मीज्यकाव्ययोः भेस्थाने सत्तो भवेद्यो हितुके च्चके च तस्मिंस्तु मंदारयुते विशेषात्
पित्रोर्कूर्यास्यादप वाद गेहसिनादिकानामिदमेव मूत्यम् तेजसि हेन जन्मचतुर्थभावाधीशस्थनिशानि भौमयुते पित्रो
रशुभमित्युक्तं पित्रोऽरुजो बजनुषोश्च सुखेशदग्धेशन्यारयोऽस्मिन् सुखेशपदे पित्रैवमिति ताजिकभूषणे कुर्याद्विलुप्तो
विजितो रिपिर्नित्यितुस्तु सुखेशसहमेश्वरो वा जीर्णताजिके सरवसंस्थे सुखाधीशे वालग्नेशे स्थालके पित्रोस्तु सुखं
हृदिः फेतयोर्दुःखम्प्रजायते सुखं स्पष्टं तितुर्येशो तुर्ये च सहमेश्वरो मातापित्रोः सुखं त्रिवर्षे भवति निश्चयात् मातापि
त्रोश्च सहमे च्छरिते मुयहातयोः दशमस्थानदादुःखं पित्रोस्त्याद्यवनविदुः जन्मकाले म्भुभं २३ शोशो वीश्वेशने द
ग्धे केशो भवेत्पित्रोर्वातत्स्थाने ३४ भूमिजो वामनः मातापित्रोः सद्मनाथेन ऐनाशस्तयोर्भवेत् उदिते वीर्ययुक्ते च तयो
सौख्यं प्रजायते वर्षतंत्रे मातुः पितुश्च सहमेतनुपेस्थालेतुर्येपि वेत्यमवगच्छ सुखानि पित्रोः चेदष्टमाधिपतिना

कृतमित्यशालं पित्रोर्वियद्वयमनिष्टरवगेशराफे १ ग्रन्थान्तरे लग्नाधिपेनेदनाचमुथशीलं सुरेश्वरः कुरुते सौम्यः
 युद्धे गृहभूम्यादिलाभदः लग्ने सुरेश्वरश्चन्द्रस्तद्राशौ तुर्यसंस्थितौ सौम्ययुक्ते क्षितौ वर्षे गृहभूम्यादिलाभदौ लग्ने
 च नेशतुर्ये शौतुर्ये वालग्नतुर्ययौ चन्द्रान्वितौ वा सौम्याह्वौ गृहभूम्यादिलाभदौ द्वायनसिंधौ जीवितं चंद्रगोष्ठात्तां सुरेश्वरः
 जीवभागां निधानस्य भवेत् लाभः कृतयत्ने च वत्सरे चंद्रार्के गुरुशुक्राणामेकः स्वशौ सुरेश्वरः स्वकीयां परकीयां वा नि
 धिदद्यात् लीग्रहः तुर्यलग्ने श्वरेण युक्तौ दृष्टौ सौम्यग्रहेण वा तत्र मित्रेण संयोगो वर्षे भवति निश्चयात् लाभेशस्य फलं चैव पू
 र्वे नृसिगमे लग्नस्वस्वामिना दृष्टं तन्मित्रेण संयुतं चतुर्थचतदा वर्षे देशसंपत्तिमादिशेत् सत्त्वं दंशेन संयुक्ता दीक्षि
 ता द्वौ चतुर्थभात् गुरुशुक्रैर्युक्ता द्वावीक्षिता च्छशिनापि वा सुखवाहनवृद्धिं च वर्षे तत्र विनिर्दिशेत् लाभेषां निधने वापि य
 दि पापो न्यवस्थितः चतुर्थे च स पापे च तदा दुःखागमं वदेत् हिल्लाजः सुरवाधीशस्य दशमंतस्मात्सप्तमकर्मभे शुभे लाभाय सौ
 र्यस्य विनाशाया शुभान्विते सुखभावेषु भैर्दृष्टेषु भग्रहयुतेथवा धृतभार्यालाभयोगः शुक्रदृष्टौ विशेषतः चतुर्थे चूरदृष्टु
 शुभदृष्टिर्विर्जितः धृतभार्यामरणदो वर्षे प्रोक्तः पुरातनैः अथ चतुर्थं भवस्थितानां सूर्यादीनां फलानि पद्मकोशे पशोः पीड
 चतुर्थसंस्थिरवो स्यात् लघुः कर्मणो हानिरत्यन्तमुक्ताः नृपाद्रीतिकं भवेन्मातृपीडो हरेत् द्यपि स्यात्प्रपीडाब्दमध्ये १ शशोके

हस्त चतुर्थे च भूपाज्जयस्स्यात्कृषेः कर्मणो लाभवान्स्यात्सुखी च धनाधिक्रये विक्रये वा ब्रह्ममध्ये सुखं वाहनानां रियोर्नाशनञ्च २
रजः चतुर्थे कुजे वन्हि पीडान्तथार्तिम्यशोः पीडनं व्यग्रतां क्लेशकष्टं कृषेष्कर्मणो हानिमप्येव कुर्यात्क्रये विक्रये वा ब्रह्ममध्ये तथैव
१२ ३ बुधश्चतुर्थः प्रकारोति सौख्यं द्रव्यागमं मित्रसमागमञ्च गोभूहिरण्यादिलाभे तसौख्यं महत्सुखं वाहनमत्र वर्धे ४ सुरेज्यसु
खं च सुखं वाहनानां क्रये विक्रये लाभकारी जनस्य भवेद्भूपपक्षाज्जयो हायने स्मिन् महालाभदस्यात्कृषेः कर्मणे च ५ प्रथम
सुखं सुखं सुखं गोयहा सुखं करः कृषिवाहनयोस्तदा धरणिवाजिसुवर्णसमागमो भवति भूपसमो मनुजस्तदा ६ कन्धुस्थानग
तो दिवाकरसुतस्याहायने कष्टदो भीतिं हानिमुपक्रमे च कुरुते नेत्रोदरे पीडनम् वन्धूनामथ पीडनम् प्रकुरुते लोकापवादं
वयामेऽश्वापि भयं पशोश्च मरणं हानिष्कृषीणान्तथा ७ हिमांशोरिपुस्तुर्यगो वाहनानां विनाशान्तथा भूपपक्षाद्देवश्च क
फार्तिञ्च कृष्टन्तथा वायुपीडां विदेशे भ्रमं हायने स्मिन् करोति ८ मणिस्थः इष्टस्तुज्जीवेद्वेषं भूपा लभं भवम् चतुष्पद
मनुष्याणां भयं चतुर्थे चतुर्थे गो १ सुहृद्वंशुकलत्रादि सौख्यं चैव धनागमं गोमहिषादिलाभञ्च चतुर्थे चैव द्रुमा २ देशाटनं
चतुर्थे चैव सुहृद्वंशुकलत्रादि सौख्यं चैव धनागमं गोमहिषादिलाभञ्च चतुर्थे चैव द्रुमा २ देशाटनं
चतुर्थे चैव सुहृद्वंशुकलत्रादि सौख्यं चैव धनागमं गोमहिषादिलाभञ्च चतुर्थे चैव द्रुमा २ देशाटनं
चतुर्थे चैव सुहृद्वंशुकलत्रादि सौख्यं चैव धनागमं गोमहिषादिलाभञ्च चतुर्थे चैव द्रुमा २ देशाटनं

नृपुणः समर्थः श्वर्यमार्गं विभवागमं मित्रस्वजनजसौख्यहायने हिव के भृगोर्द मातृपक्षे भवेत्कष्टं प्रवासं च धनस्य म
अमित्राघोरं जपी शत्रुतुर्थं रविनंदने ७ चिंतादुःखं प्रवासश्च प्रवादम्वजनैस्तद चतुष्पदाः क्षयं याति राहुस्तु र्यगजायदि
८ इति चतुर्थभावः ॥ अथ पञ्चमभावविचारः तत्र पञ्चमभावे किं विचारणीयमित्युक्तं चण्डे श्रेष्ठे नानाप्रयोगो विनया
प्रबंधा विनयप्रियं नयबुद्धिमंत्राः सुधानगर्भागभवादि किञ्चित्प्रज्ञासुताख्यं सुतसंज्ञभावे ॥ अथोपनिषद् विचारः पूर्ववत् स
मरसिंहः वर्षयतौ सति जीवे पुत्रे चापे च पुत्रतः सौख्यं भूरादि ते च दुःखं भौमे ष्येवं फलतादृक् रवितु धयोरप्येव स्थितयोः
शुभसंयुते फलपूर्णं वर्षयतौ सुतसहमे शुभदृष्टेः पत्यसंतोषः शुके सुतसप्तपतौ वर्षे तत्स्थाने गच्छतनुपचिन्ता कृतं मुनि
स्वित्तनयं युवति प्राप्तिः स्वकलप्रमाणेन अत्र जन्मनि पंचमसप्तमभावाधीशे शुके वर्षे पंचमस्थे लगेन न कृते स्थाले क
मिणोः पुत्रस्य प्राप्तिः स्यादित्यर्थः तेजः सिंहः जीवास्य देजनुषितत्र गते च चाब्दे सौख्यं सुतादसुखं भित्त्यमिनात्मजेतु एवं बुधे
सुतसुखं तत्र तत्स भौमे चैवं सुतेशनिपदे प्यवले तदीशे अत्र विशेषमाह समरसिंहः सन्दस्थानगपुत्रे तन्नाथे ज्ञेयधिकारि
णितु पुत्राप्तिः भौमेन्दुजैः शुभगृहे शुभवीक्षितौ चेच्छाभे सुते पि च तदा स दपत्य सौख्यं पुत्राधिपे भृगुसुते तु कुलत्रयांगनाथ
स्थालकृतिपुत्रकैलत्रसौख्यम् ताजिकसारे देवार्चिते जन्मनियत्राशौ वर्षे सराशिर्यदि पञ्चमस्थः तत्र स्थिते वर्षयतौ

६॥ बुधेयभौमेपिवापुत्रतमुद्भवस्यात् यद्राशिगोजन्मनिभानुसूनुर्वर्षेचतद्राशिगतम्विलग्नम् सन्तानकष्टञ्चकुजस्सुत
१३॥ स्थेविलोमगः पुत्रहरोनेरुक्तः स्तुतगतस्सुतपस्सवलोयदा सुतसुखंवदलंकुरुतेतदा यादवः सुतेसर्वीर्यशुभयुक्निरी
१३॥ दंतेसुनेश्वरकेन्दुगतेबलान्विते तथैवसादेतुतसौख्यमीरितेसुताख्यस्यादिपरीतगेतथा बुधक्षमाजौचशुभास्सदाशुय
१३॥ प्रतोभवेतांशुभदगुतीसुखम् जनुस्सुतेश्वकलत्रगेभृगौतनूपमुख्याख्ययुतौसुखंभवेत् स्तुतोपुत्रगतौसंमातनु
१३॥ मनेकेस्थशालेचलोदितेपुत्रसुखंजनुस्सुतपतोसादेखरेऽव्येथवा व्यस्तेवासुतगेशुभेशुभंमयाकृगदितेनिर्वलेस्तुतोस्
१३॥ उपतैज्जदुःखमतुलंसादेपिसादेखरे कामनः पुण्यसद्गनिपुत्रस्थपुत्राप्तिःशुभवीक्षिते लग्नपुत्रेश्वरोपुत्रेशुकश्चंद्रोथकगुरु
१३॥ पुत्रवःपुत्रभवनंयदुच्चंसदहोयदि स्थाचम्पयानित्वीरितंपुत्राप्तिस्तुतदाभवेत् पुत्रसद्वेश्वरेनष्टपुत्रनाशंसमादिशेत् त
१३॥ स्मिन्नभ्यंदेशेपुत्रस्थितेपुत्राप्तिमादिशेत् वर्षतन्त्रे यत्रेज्याजनुषिगृहेविलग्नमेष्टपुत्राष्टैपुधसित्योरपीत्यमृत्यम्
१३॥ यद्राशेजनुषिगृहेकुजश्चसादेपुत्रार्तितनु सुतगःपूकरोतिनूनम् यद्राशिगोग्रहस्तुतोसर्वेश्वरित्येदंभिधः वली
१३॥ जयोक्तसौख्ययुवर्षतदुःखदोन्यथा चेत्यदभिधोराशिवर्षेवलीतदाजन्मकालीनतद्भावोत्पन्नशुभफलजनकोभवति
१३॥ निर्वलश्चेत्तदातद्भावोत्पन्नशुभफलजनकोभवतीतिज्ञेयम् हिल्लजः यदिलग्नेशपुत्रेशोमिश्रोचैतदवर्षगो गुरुजवीक्षि

नैऋतौ पुत्रसौख्यकरो मर्ते लग्नात्केन्द्रत्रिकोणस्थो विषमांशगतावभौ पुत्रजन्मप्रदावेतौ समांशे त्वीजनिप्रदौ नीचास्ताः।
रिते सावेतौ यदि वक्रप्रहास्त्रिंशो तद्योगघातकावेतौ समर्क्षे विषमेपि वा अत्र संतात्रयोगकर्तारोग्रहा विषमर्क्षे विचमनवांशे वा
स्थिताः पुत्रदकगन्तमभे समनवांशे च कन्याजन्म करास्सुरिति विशेषः जीर्णतजिके लग्ने पुत्रविपः पुत्रलग्ने शोयदिसं
स्थितः सप्तविंशतिदावर्षजकव्यदिति निश्चितम् शुक्लेन्द्रलाभसुतगौ पश्यतो वा यथाक्रमम् सप्तविंशतिदावर्षजकव्यदिति निश्चितम्
त्रवत्सरे गर्भे गभीधिपस्तुङ्गे पुमान्सवे ग्रहे क्षितः भावी नृपस्तदा पुत्रः स्त्रीग्रहस्यान्तर्द्वाना पापखेटस्थितो गर्भे पुगर्भे शोने व
धीक्षिते तदा गर्भच्युति वाच्यान्यथा चेद्गर्भसंस्थितिः सूताधीशे लाभगते शुभयुक्तेऽथ वीक्षिते बालग्नपात्रिकोणस्थे पंच
मेशे शुभे क्षिते तथैव गर्भसहमे शुभस्वामियुते क्षिते तस्मिन् वर्षे भवेद्गर्भमित्याह यवने श्वरः जीवक्षेत्रं गते चन्द्रे शुक्रक्षेत्रे गते
सुते त्वक्षेत्रस्थे भृगुसुते तदा गर्भन्तसंशयः लग्नाधिपस्तुतस्स्थाने जाया स्थानगतोपि वा सुतजायाधिपौ लग्ने तदा गर्भस्तु
क्षितः जन्मलग्नात्रिकोणस्थः शनिपुत्रेशस्त्यदि तस्मिन् वर्षे भवेद्गर्भदेवशालमुनेर्मतम् विद्याग्रहं चंद्रदुधेन्यशुक्रैर्युते
क्षितं वा स्वनवांशकं वा वास्वामिना दृष्टयुतं तदा वै सत्सूतिविद्यारुचिबुद्धिभावः विद्याग्रहं चूरखगेन युक्तं न स्वामिना नष्टश
रिते केण चंद्रेण दृष्टं तदा वै फलपुगे क्तविपरीतकं स्यात् समरसिंहः अस्मिन् वर्षे पत्युममभविता लग्नपंचमाधीशो भ

हा ॥ तोयदित्यशाले त्रैवादे भवेन्नूनं यदिवाभियो गृहगतो स्यातां चेत्संततिस्तदपि वाच्यातस्मिन्वर्षशुभयोगादन्यथानुम-
रु ॥ भग्नपुत्राधिपती न पश्यतश्चन्मियो भवनमूर्तं क्रूरयुतीक्षामुथशिलमनयोस्तत्संततिर्न स्यात् यदि सुतपतिर्विलगने ल-
१४ ॥ च्यं चंद्रो सुतेथवा स्यातां त्वरितमेव वाच्यं सविलंबं नक्तयोगेन द्विः शरीरे चैवलगने शुभयुतपुत्रेद्यप्यगर्भोस्ति यदि लग्नप-
पुत्रातीपुंरेवदौतस्तुतो गर्भे अथ चंद्र-पुगशौपुं ग्रहकन्मुथशिलस्तदपि सुतगर्भम् पूर्वोदितमिश्चत्वे सूर्ये पुंरेवदसंश्रिते पु-
त्रदिति अथपञ्चमभावस्थितानां सूर्यादीनाम्फलानि पद्मकोशे दिनेशं सुतस्य सुतांगेषु पीडास्त्वबुद्धेश्च हानिर्विवादो जना-
त्वं भवेच्छोकमोहादिकांगे सुरागो धनार्तिश्च भूपाद्वयत्तदशायाम् १ सुतस्थानंगाराविनाशस्त्वबुद्ध्या जयन्मित्रपक्षाच्च लाभं
करोति सुतांगेषु पीडा भवेत्पापदष्टस्तुतस्यापि लाभं यदा सौम्यदृष्टः २ सुतानां प्रपीडा कुजे पंचमस्थेरि पूणां विनाशेन वैद्य-
यता च स्वर्द्धे चिन्ता भवेच्चापि घातस्मशोकोदरे गुप्त्रपीडा वदमध्ये ३ सुतभवनगतश्चैव सोमपुत्रस्तुतानाम्प्रवलस्वरकरस्या-
दर्थलाभप्रदश्च भूतकं जनसुखं स्याद्देहशय्याम्बराणां सुखमपि नृपपक्षान्मित्रपक्षाञ्जयश्च ४ सुतस्थानगे देवमन्त्री सुता-
नाम्प्रवृद्धिस्त्वर्द्धा जयाहायेन स्मिन् रिपूणां विनाशं सुखं चापि भोगन्तथा गोहिरण्यां वराप्तिं करोति ५ सुतानाम्प्रवृद्धिर्भूगो-
नं विमंभयलेशचित्तापदो वै विनाशं रिपूणां विनाशं तथा वर्षमध्ये महाभोगवन्तं धनाढ्यं करोति ६ सुतगतस्तुतहानिक

१. इति भवेति चोत्तरपीडनकष्टदः विकलता बहु तापकरो भवेन्नुपभयं प्रकरोति चहायने ७ स्वबुद्धेर्विनाशं सुतस्थानगश्चे-
 द्भिर्गोरिपुसंतिः पीडनञ्च स्वकीयोदरे वा गुवाधान्धनार्तिन्तथा सर्वथा क्लेशचिन्ता करोति ८ मणित्यः पुत्ररुक् कामिनी
 कष्टविघातं च भवेत्तदा द्रव्यनाशः स्वेष्टदुःखं वर्षे पञ्चमगेरवो १ स्त्रीसुखं जयमानं राजपूजा गमम् सद्बुद्धिं सन्त-
 ने सौख्यं दत्ता पुत्रोपगच्छाशी २ पुत्रार्तिष्कामिनी कष्टव्याधिश्चेदोदरे नृणाम् दुर्मतिस्त्वर्थादः पञ्चमिभूमि नन्दने ३ जाया
 पुत्रो सुहृत्सौख्यमानं भूपालसम्भवम् प्राप्ते बुद्धितो द्रव्यं पञ्चमेशानन्दने ४ सद्बुद्धिस्सन्ततिप्राप्तिः सौख्यलाभो भवे-
 त् नृणाम् मन्त्रदिद्यादिजं सौख्यं पञ्चमस्थसुरार्चिते ५ जाया पुत्रादिकं सौख्यं सद्बुद्धि विभवागमम् मन्त्रोपदेशे कोशल्यं पञ्च-
 मे भूगुणदने ६ जायापत्यसुहृत्कष्टदुष्टबुद्धिर्जनस्यम् उदरे वातपीडा च पञ्चमे रविनन्दने ७ पुत्रसौख्यं सुतप्राप्तिर्दुर्मति-
 र्वैरिबिग्रहः नियतं जटरे पीडा सैंहिके ये तु पञ्चमे ८ इति पञ्चमभावविचारः अथ षष्ठभावविचारः तत्र षष्ठभावे किञ्चित्
 भयमित्युक्तं चण्डेश्वरेण अस्तास्थितास्फोटगोष्ठदासकूरोग्रकर्मापरकृत्यशङ्का युद्धारितन्मातुलमाहिषाद्यं रोगो विचिं-
 त् गोरिपुसंज्ञभावे ९ अत्रापि विचारः पूर्ववत् अथ योग - जीर्णताजिके वर्षे श्वरे शनौ षष्ठे पायाक्रांते च विक्रिणि सन्निपाता-
 क्षिणो मृकज्वरगुल्मादिसम्भवः गुरवे वं विधे वात रोगस्तकमलो भवेत् वर्षकं बूलगे जीविरोगात्यत्वं विनिर्दिशेत् भौमेप्ये

४५ गं रक्त रोगः पित्तमुर्केतयविधे एवंविधे हि मांशौ च कफ रोगो भवेन्नुणं एवंविधे बुधे वात प्रधानो रोग एव हि एवंविधे भृगौ पित्त
रं रोगः शुक्रस्तगविधः नर राशिगतश्चेत्स्यात्कफ रोग करः स्मृतः वर्षे शः पापयुक्तोर्कोद्वादशे दृष्टिश्च नदः ताजिक भूषणे तु वक्रि
१५ गोष्ठे शस्य शनेर्यत्र कुत्र स्थितस्य सन्निपातरूपम्फलम् विलोमगामी यदि मङ्ग गामी स्वामी सर्वेषु कुरुते विदोषम् ताजिक
तिलैकै नर्षाधिपेर विमुते किल वक्र भुक्तौ स्यात्सन्निपातरुधि रामयपीडनञ्च वामनेन तु जन्मलग्ने शानां शनि गुरुभौमानां
ग्रहमाताम्फलमुक्तम् शनौ जन्म विलग्नैशे वर्षे वक्रिणिषष्ठे विदोषपीडालग्नैशे गुरौ वर्षे रिपुस्थिते पापाक्रान्ते वातपीडा
त्यं वरं क्रौन्ध रुक्मजे एवं पापार्दिते सौम्ये वातपीडा भृशं भवेत् यादवोपि जनुस्तनूपे धिषणे वृषडे क्रूरार्दिते घायु भवो बिका
रः एवं कुजे क मल रोग उक्तो हस्तोत्थपीडापि च हायने स्मिन् एवं रवौ द्वादशगे क्षिप्रलंघडे मचन्द्रे पिच पित्त रोगः तथैव शु
क्र रिपुगे तुरगैः स्यादार्दिते श्लेष्मभय भ्रतिञ्च एवंविधौ स्यात्कफ रुक्त थैव जे पाप दृष्टं पवनोत्थ कथा हिल्लजः जन्मल
ग्नैश्चरः पापो र्मषी धीशेन वीक्षितः क्षुत दृष्ट्यारोग करस्तपापो मृत्युदायकः पापग्रहाज्जन्म काले केन्द्रगावर्षदेशने लग्न
गामी गदागे गीरादपापयुतन्तथा वर्षे जन्मनि वालग्नैः सगृहाद्यधिकारकः खेवी भूमिपुत्रस्य दिवसे बद्ध प्रवेशतः ज्वरीडासो
म्यदृष्टे लग्नैः तु सखमादिशेत् रात्रिजन्मनि चन्द्रे को निर्गते वृद्धिमागते कुजे स्य शाली वर्षे च चन्द्रो रोग विनाशदः शवीत्यश

लीरोगस्वरुद्धिदोवह्निजन्मनि कृष्णपक्षेचभौमेत्यशालवानरोगदेविधु रोगनाशकरोमंदेस्यशालादववेशने जन्मका
 लेष्वद्रपुत्रेभ्योपुत्रेचनिर्वले वर्षतुकेतुमहितेतदावृत्तिग्विलज्जदः अवलग्नन्वमुयहातन्नाथाः पापमध्यगाः सर्वेनृत्युक
 राः प्राक्तान्यूनारोग्येभ्योभ्यः स्ततोषष्ठगतेभौमेतौ लग्नस्थितरुजः जन्मावयोर्वेधुकेवल्युक्तेवल्युन्नतः षष्ठगेराहु
 राख्यातेतदावृत्तिग्विलगदः षष्ठाधिपेयदालनितदाशत्रुर्मवेद्वम वामनः जन्मकालेगुरुसितोस्यातायद्राशिसंस्थितौ
 वर्षकालेचतद्राशिगतेभौमेस्तमागते नवन्निषिद्धकाशीतितथाशीतलिकास्तनौ तद्राशिनेबुधेसैदौगण्डभालादिरुग्भवेत्
 गंदोसंप्रमगेतस्मिन्निखिलावृगंदाभवेत् जित्वाजन्मलग्नेशोयदिषष्ठममाश्रितः रिपुदष्टपापयुतास्तमितोदीर्घरुग्ज्वरः
 जन्मलग्नेशवन्मन्यासमार्धाशपिककृष्णरात्मलग्नेशवत्पापमहमेशोपिकष्टदः लग्नेशोविवलेलग्नेनूरमध्यगतेरुजः
 कन्यांलग्नामिथुनगोपदशुकेकफोभवेत् यवजन्मनिशुक्रस्तद्वद्राशोषष्ठलाश्रिते वर्षलग्नाद्रिभुतेरोगस्फुरकतोभवेत्
 अष्टमस्थेगुरोपापयुतलग्नेनकुंजंनृलोम्यदृष्टपुण्यापमन्यदृष्टन्यथाभवेत् जन्मन्यथकुजोयुत्राशीवर्षबिलग्नगे
 पुंदिनेरुक्तापावृत्तस्मिन्मन्याच्छुभवाक्षित पीरदृष्ट्याधयोगरुक्तापुल्लग्नशयोभवेत् जन्मन्यार्किः स्थितोयत्राशीवर्षथल
 ग्नगे तद्राशोशानिनादृष्टेष्वेषाशीतोष्णरुग्भवेत् अवनेजसि हेनसमारसंहेनचशनिदृष्टिविनारुक्षादिरोगाः प्राक्ताः शनिद

हा- र- १६
 शैतुजाप्य तानामनुत्सितरोगउक्तः जन्मशनिस्थानगतेलग्नेरुक्षोष्णशीतरोगास्त्युः शनिनादृष्टेचास्मिन्नुविशेषजाप्य ।
 ताभवति समरसिंहः षष्ठशवर्षभुजालग्नभुजावाथमुथशिलेचिराजन्मन्यधिकारिणिवासवलेवर्षेचतुबुधयुक्ते न ।
 तीव्रगदोज्ञेयस्तस्मिन्वर्षेसमस्तेपि तेजः सिंहः जन्माङ्गपश्चविवलोयदिशत्रुगोदे कृगर्दितोरिपुदशास्तमितश्चरुक्कृत इत्यं
 मताविहविलग्नभुगिन्विहेशावङ्गर्तिक्षैहिमकरश्चमनोर्तिदायी दग्धस्तनौमलिनदृक्मलिनोङ्गरुक्कृत शूरद्वयानारुडुपे ।
 स्तनिजेशवीर्ये सम्पूर्णपापदृशिदीर्घरुजोभवन्तिरोगादिकञ्चभयमत्रभमुक्तमातात् अयमर्थः षष्ठमादस्यांशादिभुक्तंस्व
 ल्यंतदरोगभय मत्यंभुक्तांशानामाधिकोरोगाधिक्यंज्ञेयमित्यर्थः विशेषमाह समरसिंहः अस्मिन्वर्षेमाद्यंमरणंवातीभ
 श्यवर्षलम्नमप्येवंगतदर्शपूर्णमायांलग्नञ्चतदीश्वरौवीक्ष्योतेचत्वारोपिहिशुभदृष्टास्तौम्यमुथशिलाश्चेत्युः दृष्टारविचं
 द्राभ्यान्तस्मिन्वर्षेकण्ठंस्यात् क्रूरहर्तेशशिसूर्यादृष्टेर्ग्रहधातुतोमांघ्रम् षष्ठगृहस्थेर्खटेतद्दोषेरोगेणैव रोगसंभूतिः चत्वा
 रण्यशुभहताश्विद्रोहोपदैकणञ्च निधनेशेनमुथशिलस्वदागेहांभूपसास्मरणम् यदिनिधनेशः क्रूरस्तद्दोषादन्तरेणव
 ह्मृत्युः वृक्षहीनेपुनरस्मिन्नुभेत्थशालेचनोवाच्यः पूर्वोक्ताश्चत्वारोयदिषष्ठाधीशमुथंशिलकृतास्त्युः तदीर्घतरमाद्यंशीघ्रे ।
 स्मिन्नाप्यतित्वरितमिति वषतन्त्रे चतुर्थेस्तेचमुथहासुतदृष्ट्याशनीक्षिता शूलपीडापापखगैर्दृष्टेतत्परिहामजम् अनप

रिपाकोवस्थायामूलं परिणामारव्यम् जन्मषष्ठाधियेभौमेवर्षपरगतेरुजा क्रूरस्थशालेविपुलाशुभदृग्योगकस्तनः रोग-
 कर्तायत्रराशावंशेस्यादनयोर्वली तत्स्थानंतस्यरागस्यज्ञेयं राशिस्त्वमृतः अत्र संज्ञा ध्याये राशीनां कणवानपित्तादिकं
 रूक्षोष्णं शीतादिकञ्च प्राक्तमस्ति तदवलंबेन रोगस्थितिर्नित्यार्थः यत्तु सः सत्याद्वलं तच्च स्वलादितञ्चेत्तस्य विविधैरव-
 लंबैश्च वास्तम् यातो शशी क्रूरखगान्तरस्यायथा तथा दाघं रुजो भवन्ति लग्नस्थैरवलंबैश्च सहि मणौ कुत्रापि देहे व्यथा स्त-
 तौ वरि युगे कजे बृतनुगे रोगे जनः केंद्रगे पापे स्मिस्तनुगे गदेत्यशुभदा वा जन्मगे ज्याशनैर्भेदे लग्नगतेर्क राशिगकुं जेभ्यः
 शीतुलाद्या रुजः बलोद्भिद्यते च सन्मनि प्रनिप्रनष्टके च नायके यदा तदा गदक्षये नृणां भवेत्समा भवे अथ षष्ठभावस्थितानां
 मर्कादीनां फलानि पद्मकोशे रिपूणां विनाशो रुजो मातृपक्षे रवौ षष्ठसंस्थे सुराभिर्जनानाम् नृपान् मित्रपक्षा ज्ञयश्चार्थला-
 भो भवेद्द्रव्यलाभः क्रये विक्रये वा १ अरिस्थान् गौरात्रिनाथोरिपूणां विदादं विरोधञ्च नेत्राङ्गपीडाभ्युपगता गुप्त्रचिन्ता
 ज्ञानोति कलत्राङ्गपीडां करोतीह वर्षे २ कुजः षष्ठगः शत्रुनाशं करोति स्वपक्षा ज्ञयं मित्रपक्षाच्च लाभम् हयानाञ्च सौ-
 ख्यं भवेदङ्गनानां सुखं हायने स्याद्दशयाञ्च तस्य ३ रिपुस्थे बध्ने वैरिणां वैविवादो भवेदङ्गनानाञ्च कष्टं करोति व्ययं
 व्ययं भवेत्तेशरीरे च कष्टं कफार्तिमहाकष्टं न्यत्र वर्षे ४ कष्टं रिपूणां रिपुगमने ज्योभयार्तिदोषान्कुरुते नराणाम् भार्योङ्ग-

नर

हा पीडा मथने त्रोगं अत्रातिसारं प्रकरोति वर्षे ५ अरिस्थानगोहा पने दैत्य मन्त्री जनानां म्बिवा दोरिपो भीति कष्टम् भवेदु
 १३ प्रचिन्ता वराङ्ग प्रपीडा शिरो तिष्ठने चोदो पीडनञ्च ६ षष्ठ्यितो भूधन लाभकारी सूर्यात्मजो नृपसमं सनुजं प्रकुर्या
 १७ त् धन्या वराणि विपुलानि करोति नित्यं कीर्तेर्विवर्धन मथार्ति विनाशनञ्च ७ रिपोर्विनाशयदि सै हि केयः षष्ठ्यितस्य
 नृपतुल्यकारी गोभूहि राया वरलाभदश्च धनापि कृदुःख विनाशनञ्च ८ मणित्यः अन्नागमन्तथा धैर्य राजमान रि
 पुक्षयं सौख्यं पुत्र कलत्रादिषु प्रद्योतने यदि १ वात श्लेष्मादिका बाधा विद्वेषो बाध वैस्सह नृपचैरोद्भवा पीडा वर्षे षष्ठ
 स्थिते विधौ २ इष्टस्वजन तसौख्यं न लाभं रिपुक्षयम् प्रमोदन् नृपते र्मानं षष्ठ्यित गते कुजे ३ शत्रुपक्ष विवृद्धिं चावे
 वादं स्वजनैस्सह शरीरे रोगजा पीडां कुर्यात्सौम्यस्तु षष्ठगः ४ रिपुवृद्धि मथोद्देगं धन न्यशं वलक्षयम् इष्टस्वजन विद्वेष
 षष्ठे देवपुरोहिते ५ वानः श्लेष्म भवा बाधा क्षयोऽपति र्धन क्षयम् महाभयं गृहे कष्टं वर्षे षष्ठगते भृगौ ६ देहे सौख्यं द्रव्यवृ
 द्धिः प्रसादे भूमिपालतः स्त्रीपुत्र जनितं सौख्यं वर्षे षष्ठगते शनौ ७ नृपप्रसादमारोग्यं न लाभो रिपुक्षयः कलत्रपुत्रजं सौ
 ख्यं वर्षे षष्ठे विधुन्तुं ८ इति षष्ठभावः अथ सप्तमभावविचारः तत्र सप्तमभावे किं विचारणीयमित्युक्तं चण्डेश्वरेण च वस्तु
 क्रयस्त्वास्थ वणिज्यवाद कामोजयो दासकलत्रचौर्याः निवृत्तिमुश्रेयसमागमाद्यं कलत्रभावेन विचार्य मेतत् अत्रापि पूर्वव

द्विचारः अथयोगः यादवः स्मरगते व्यपतौ सवले सिते युवति सौख्यमतीव गुरोर्दृशा सवलभृमिसुनेन विनो किते बहुर
सोत्पुभयोश्च परस्परम् शशि जदृष्टियुते च तथा सिते प्रथमयो वनया परयोषया रवि जदृष्टियुते पिचरु दया स्मरवशां न्ववशा
रमते नरः गुरुयुते पिचनूत नवलभा भवति तत्र च सति राश्रुतं वामनः जन्मलग्नाधिपे वर्षलग्नात् सप्तमगे सति उदिते सव
रे चैव तारसौख्ये प्रजायते शुक्रजन्मभियद्राशौ वर्षे वर्षे श्वोयदि तद्राशौ सप्तमस्थे पिपुंसः परिणयस्तदा जीविकसारे शुक्र
स्पदे लग्नगते विवाह इत्युक्तं लग्नास्तनाथयोर्योगे विवाहाप्तिः प्रजायते षष्ठाधिपे शुभं षष्ठस्थिते प्राप्तिः स्त्रिया भवेत् तेज सिं
हः दग्धे सिते युवति जातमसौख्यमाहुः शुक्रास्पदे युवति व्यसनं कुजे स्यात् जीवे च हृदपविवाहपतौ विवाहो भोमे व्यपेशनि
दृशा तु विपर्ययः स्यात् जीर्णवाजिके पंचारिसप्तमशमे द्वित्रिलाभेषु शीतगुः शुक्रे क्षितो यर्जीवेन शुभं स्यात्प्रमदाभवम् शोष
क्षितसिन्ध्यां सार्द्धं शत्रुत्वज्जायते ध्रुवम् जन्मलग्नात् सप्तमेशः व्यपशुक्रयुते क्षिते स्त्रीसुखं बहुलतत्र वर्षे भवति निश्चयात् शु
क्रजन्मभियद्राशौ सराशिः केन्द्रकोणमः गुरुणा सहितो वर्षकांतः काता सुखप्रदः लग्नहृदाधिपः शुक्रस्थाने केद्रत्रिकोणगः
विवाहसहमेशो वा वर्षकाता सुखप्रदः भोमे वर्षे श्वे शुक्रदृष्ट्या हृदितागमः शुक्रे वर्षे श्वे भोमे दृष्टे लाभस्त्रियो भवेत् मृतो वा
देशुक्रभोमे दृष्टे स्त्रीसहमे तथा वर्षतन्त्रे लग्नस्तनाथयोरित्यशाले स्त्रीलाभमादिशत् स्वामिदृष्टे स्त्रीसहमं शुक्रदृष्टं विवाहं क

हा० त न्मृदोशुकपदगेसैथुनस्वल्पमादिशेत् जन्मशुक्रर्क्षगोभौमः स्त्रीसुखासवकृद्वृत्ती नष्टलक्षणमुक्तं वामनेन कृगक्रातुः
र० उ० रयुक्तः कूरदृष्टश्चयोग्रहः विरश्मिताप्रयन्नश्चसविनष्टोवधेस्मृतइति अधिकारिपदस्थेर्केस्त्रीभ्यामुत्पत्तिरिति इतिहासः
१८ धिरुतस्थानेगुरुदृष्ट्याविवाहकृत अधिकारिपदेपञ्चाधिकारिगणो इत्यिहागार्कियुद्धनेकूरितेसहमेस्त्रियाः स्त्रीपुत्रभ्या
भवेत्कष्टपापदृष्ट्याविशेषतः सूतौद्युनाधिपश्चुक्रोः देद्युनेवलवान्भवेत् लग्नेशेनेत्यशालश्चेत्स्त्रीलाभंकुरुतेसुखम् स्व
तेद्युनाधिपेवर्षेस्त्रीसञ्ज्ञेशस्त्रियास्तुख जन्मास्तपेन्यहानाथवर्षेशः खेद्युनेतथा यादवः जन्मेश्वरेवर्षपतौमितेनस्यान्मूथशी
लेसुखमेवनार्याः विवाहसञ्ज्ञाधिपतोचलग्नहृदाधिपेवासवलेसितेन युतेक्षितेवाजनिषष्ठनाथेदेष्टयाते शुभदृष्ट्युतेतत्
विवाहगेहेसलदृष्टियुक्तेतयेवनिष्ठेविवलेचदुःखम् स्त्रीजन्मथेवाव्दमदेकुजेपिदुःखंभवेत्स्त्रीभवमव्दकाले स्वर्येस्त्वंगेकूर
युतेक्षितेतयास्यात्मप्रेस्त्रीसुतदुःखदात्री सवीर्यखेदास्पदगेस्तस्वर्येस्त्रीदुःखमीज्येक्षणतस्तुखञ्च देवेज्येष्ठुक्तेक्षितकेवले
स्यात्तृगाचयोषः सुखलभदाच जननशुक्रगराशिगतेजनुस्तनुपतौसवलेपरिणयनम् युवतिधामपतेर्भृगुजादपियुवतिनच
शुभाशुभमीरितं ताजिकसारे मद्रपतिर्मदगस्तवलोयदाखलंखगैसहितोनचवीक्षितः मुनिवरैर्गदितं बहुलं सुखं युवतिवर्गा
भवन्मिति पन्तदा हिल्लजः द्यूनेन्दोलग्नपेतापिकन्यालाभस्तुनिश्चितम् द्यूनपोलग्नगश्चद्रष्टृशेभार्याप्रदोऽशुवम् स्वर्क्षशुके

चन्द्रयुक्ते दृष्टे वा योषिदाप्यते सूर्यो वा बलवांस्तु भेदकृत् कन्याप्रदो गतः समराशौ चंद्रसितौ त्रिकोणे स्वनवांशके बलिनौ लग्नपुत्रः
स्थौ भार्या स्वाभकरो मृतौ सौम्यैः केन्द्रत्रिकोणस्थे द्यूने दृष्टे द्यूनात्त्रिकुत् लग्नंगमपन्नमाधीशो भर्ता देशकारी प्रिया सप्तमेलग्नपे भार्या
देशकारीपतिर्भवेत् लग्नेन शो लग्नगोजाया धीशस्सप्तमस्य स्थितः सौवालग्नस्तगौ वर्षजाया प्रीतिमुखप्रदौ लग्ने शास्त्रपयोः स्नेह
दृष्ट्या सौख्यमिथो वदेत् क्रूरदृष्ट्या कलिंदृष्टेरभावे मध्यमं वदेत् सवले धनभावे च भार्या इव्यं लभेन्नरः सवले छिद्रभावे तु भार्या भ
र्ता यूनं लभेत् वर्षे श्वरे गुरौ द्यूने व्यवहारा द्विनाप्तयः वेश्यानुगो गोसदपे विनष्टे नीचगोपि वा क्रूरान्विते च मदपे पर्याषितवाप्यते सप्त
मे क्रूरस्वचरः शुभदृष्टिविवर्जितः भार्या मरणदः प्रोक्तो विनष्टो वा स्तनायकः चूडामणौ युद्धं भाविनवा वर्षे लग्ने शो सप्तमाधिषो शत्रु
स्मृतांतदा युद्धं भवतीति सुनिश्चितम् लग्नं लग्नस्य पूर्वम्वायदि पापममन्वितम् तदा घोरं भवेद्युद्धं पापे विस्तृतमार्थकं लग्नास्त
नाथयो र्यो मेरेण दीर्घसमादिशेत् मदेव केचन सवले बहु युद्धं भवेत्तदा स्वगृहोच्चगते भौमे दशमस्थे स्याद्वं प्रचुरम् लग्नस्थे मध्य
तरं द्यूने स्थिसद्मनि प्रचुरम् लग्नद्यूने पती पापो पापशस्थे तु युद्धदौ तावेव वक्रिणो केन्द्रे षष्ठ्यो वारणप्रदः लग्ने शो द्यूने गंत्ये वा वर्षे
स्यानुप्राजयः लग्ने स्तेवा स्तपे षष्ठे शत्रोरिव पराजयः लग्ने क्रूरे जयः प्रष्टुः सप्तमे विद्विषो जयः मूर्तो क्रूरे जयः प्रोक्तः क्रूरदृष्ट्यो पराज
यः संधिकुर्यात्सुहृद्विर्लग्ने शास्त्रपयोर्मिथः आयेपि सवले संधिर्विवले विग्रहो भवेत् उदयचतुर्थैः क्रूरैः सप्तमदशमस्थि रस्त

हा०
र०
२०
३०
४०
५०
६०
७०
८०
९०
१००
११०
१२०
१३०
१४०
१५०
१६०
१७०
१८०
१९०
२००
२१०
२२०
२३०
२४०
२५०
२६०
२७०
२८०
२९०
३००
३१०
३२०
३३०
३४०
३५०
३६०
३७०
३८०
३९०
४००
४१०
४२०
४३०
४४०
४५०
४६०
४७०
४८०
४९०
५००
५१०
५२०
५३०
५४०
५५०
५६०
५७०
५८०
५९०
६००
६१०
६२०
६३०
६४०
६५०
६६०
६७०
६८०
६९०
७००
७१०
७२०
७३०
७४०
७५०
७६०
७७०
७८०
७९०
८००
८१०
८२०
८३०
८४०
८५०
८६०
८७०
८८०
८९०
९००
९१०
९२०
९३०
९४०
९५०
९६०
९७०
९८०
९९०
१०००

थासौम्यैः विजयो भवति हि युद्धे द्यूनोदयोगैः शुभैश्चापि चरलने शुभयुक्ते संधानं भवति भूमिपालानाम् दशमोपगतैस्सौम्यैर्वि
तंदत्तापरोयाति हायनतिन्धौ यदि क्रूरग्रहो वर्षे जायेत लग्नपंध्रुवं न पश्यति तदा तत्र नष्टं विस्मृतमाप्यते यस्मिन् राशे भवे
च्चंद्रस्तद्राशेरधिपेन चेत दृश्यते चंद्रमा वर्षे तदानष्टं चलभ्यते धनपोनि स्मृतस्सूर्यादुदितो भवति स्फुटः तदा च विस्मृतनेष्ट
प्राप्यते निश्चयाद्भनम् द्विबुकास्तान्तरालस्ये ग्रहैः शुभफलप्रदेः यात्रासिद्धिं विजानीयाद शुभैर्नैव निर्दिशेत् सप्तमैस्त्रिभिः सौ
म्यादीरुषे वा स्यान्निवर्त्तते चरान्मकस्य प्रमदा क्वयस्य भावस्य पापे क्षणहीनितस्य वर्षप्रवेशे प्रभवे निवृत्तिः प्रवासजातस्य च
गान्ध्याम्यान् अथ सप्तमभावस्थितानां सूर्यादीनाम्फलानि पद्मकोशे कलत्रेर्कयुक्ते कलत्राङ्गुली स्वकीयाङ्गुली पीडा तथा
तदशायां प्र शिरोभिर्निश्चयात्तद्वै विवादा गुदे पादयोः पीडनं वर्षमध्ये १ कलत्रेशशाङ्को यदा पाददृष्टेऽङ्गुली वातपीडा भयंदा
रणञ्च कलत्राङ्गुली कपटकोस्य तिवाधां सौम्यान्वितश्चार्थलाभं करोति २ कलत्रे स्थितेष्मासुते स्त्रीषु सेगन्तथा चात्मनो मा
गंतो वीवकुक्षे भयं श्रेणिषु विवादे जनानां नृशानं शूकारी भवे हायने स्मिन् ३ शशाङ्कात्मजे संप्रमस्येद्गुणानां नान्विलासादि सौ
ख्यं भवत्येव वर्षे प्रतिष्ठाधिको गौहिरण्याम्बराग्निर्जयस्सर्वदा तदशायां तथैव ४ कलत्रे सुरेज्ये कलत्रादि सौख्यं ज्ञयन्निर्भ
यशवृत्तं करोति सुखम्वाहनानां नान्विलासादि कञ्चन पालव्यलक्ष्मी भवे हायने स्मिन् ५ कलत्रे भृगौ जायते हायने स्मिन् क

तत्रादि सौख्यं चित्वा सात्त्विकं च रिपोर्नीशतस्मान्नवानाञ्च सौख्यं भवेद्वस्त्रहेमादि सौख्यं च राणाम् ६ जायास्थानगतो दिवकर
सुतस्यादङ्गनानां रुजो मर्त्तिका इति करः पशोश्च मरणराज्या इयं व्यग्रता क्लेशनाञ्च विवर्द्धनम्पुनरुते मिथ्यापवादन्तथा देहे वायु
समुद्भवा च जेहे सौख्यं भवेद्वस्त्रहेमादि सौख्यं च राणाम् ७ वातत्रमेहार्तिमथोनराणां गुह्यं द्रियार्तिञ्च तमाद्युनस्थम् विषाग्निपीड्यञ्च तथाङ्गनानां
कष्टकरोतीह भयं नृपाणां य ८ मणियः वस्तिवपः शंशंगोंः स्त्रीपीडानगरादनम् वर्षगत्तुयदाद्युनोभास्वरः कुरुते नृणाम्
१ स्त्रीसुखं नृपतेर्मानं लोभाग्रामान्नराद्वेन वाणिज्याञ्जलुमार्गाच्च सप्तमयदिचंद्रमा २ जायाकष्टन्तथाहानिः पीडाआत्मनएव
च देशभ्रशभयसमौ कुर्वीतामस्तु सप्तम ३ मार्गोलाभोङ्गनासौख्यं वाणिज्याच्च धनागमं चंद्रज-कुरुते नित्यं हायने सप्तमायदो
४ वाणिज्याद्यावद्भराच्च मार्गोच्चैव धनागमम् स्त्रीसुखं राजसन्मानं सप्तमे स्वामन्त्रिणि ५ दयितापुत्रोऽसौख्यं वाणिज्यादिभवाम्
६ सप्तमोलाभप्रमोदञ्च सप्तमे भृगुजन्तुणाम् ६ सततङ्गमनेभीतिः सुहृत्कष्टं धनसंयं प्रवासं शत्रुतोभीतिः सप्तमे गविनंद
ने ७ प्रवासम्पीडनं चादे-सौ कष्टं प्रवृत्तौ न्यरुक् कटिवस्त्रोभवेपीडासंहिकेयेच सप्तमे ८ इति सप्तमभावविचारः अष्टम
एवेति चार- तत्राष्टमभावे किं विचारणीयमिदं कुरुते श्वरेण आयुर्विरोधो निधनचराद्यभेदो यशस्वी घनिरूपणञ्च
१० दुर्गदिकशत्रुसंधो नरादि सतारणनष्टरोगाः छिद्रं रणभानुरिपुश्च दृष्टविचारणीयन्निधने समस्तम् अत्राष्टमभावे

हा० अथयोगाः यादवः वर्षेशो वनिजेवलेखलहते शस्त्रान्मृतिर्मृत्युगे ८ तस्मिन्वन्दिभ १।५।९ गेऽग्निभोर्द्विपदभे ३।६०।९ चोशे
 १०५ ग्लोकाद्वयम् त्वं १० स्थस्मिन्पतेर्भयं हिबुकभं मातुः पितुर्मातुलादन्धा ८ न्यत्रगते कुजे मृतिसमं मृत्युर्न चेज्यसणा १० वर्ष
 २० न्नेव्यभौमस्य यत्र कुत्रावस्थितस्य फलमुक्तम् भौमेव्यपेक्षरहतेऽयसा पातो वलोद्भिन्ने अग्निभे रग्निभेक्षर मराद्विषच
 मृतिः जन्माष्टनाथे स गतं भिहेशे लग्नाधिनाथेन कृतमृथशीले स्यादल्पमृत्युश्च दिवाव्यवेशे सार्केव्यपेभूपमयं स्महीले वर्ष
 तत्रेतु कुजार्कयोर्योगो देवसेव्यवेशे नृपभयमुक्तम् लग्नेथिहापतिसमापतयो मृतीशाचेदित्यशास्त्रिन इमे निधनप्रदास्युः
 चित्ताकरिषसमये मृतिरेव तत्र सार्के कुजे नृपभयं दिवसेव्यवेशे कूरवेचरदशासमये चेदित्यादि जित्तिकोक्तदशारिषे वर्षे स
 ग्नेथिहं मृति इत्यादियोगो त्यक्तो मरणं दशारिषा स्संभवेदुःखमित्यर्थः रवौ जनौ शुक्रकमूसूरीफे केन्द्रेऽव्यज्जथे नृपभीतिरो गौ
 जन्मारभेव्येशिजेव्यकेन्द्रेव्येशे हिदुर्वर्षमिदं नृदन्ति तस्मिन्बुधे केवलमष्टयाते भौमपरिदृष्ट्यापिन शोभनोच्यः तथाष्टगेजे स
 वले कुजाक्षियुक्ते विहेशे मरणञ्च वन्धः एते योगास्ताजिकसिन्धावन्यथै वोक्ताः शुक्रे सराफसहितो जन्मकान्ते च भास्करः
 वर्षाधिकारी केन्द्रस्थाज्वररा जरुगाप्तिरुत् भौमस्थाने अधिकारी दुःपुत्रे वर्षे रुजस्तदा बुधोधिकारी भौमेन कूरदृष्टो मृगार्ति
 दः भौमयुक्ते बुधे सार्के विदेशं वन्धनमृतिरिति तत्रोभयोर्विरोधे एते योगान्तरा एव ज्ञेयाः वर्षतन्त्रे भौमस्थाने अधिकारी न्दोगुप्तः

नृपभयंरुज मन्त्रेधिकारीस्वेनोहहतेपीडाकरम्पतः ॥ ५ ॥ स्मृत्योगेनस्यचंद्रोजेयइतिपादवः जन्मस्यमौमर्गतिव्यवशे
जंद्रेष्टमस्यचंद्रपीडनानि भौमेष्टमभयवन्हेः प्रहारेवचंद्रपाद्वयम आरवस्तेचतुष्पादः पातोदः खरुजोसृजः अत्रप्रथमः
योगेहीनाधिकारकुजेष्टवियुतेः षमस्यवन्हादिभयंद्वितीययोगेऽधिकारिणिभौमेदशमस्यवहनास्यात इत्याहपादवः ॥ ६ ॥
नोधिकारेष्टकुजेष्टमस्यसर्किग्निभीतिर्नृपपीडनानि भौमेष्टमस्य१०प्यधिकारिणस्यांद्वाद्वास्त्रपातः खलुवर्षवर्षे जीर्णता
जिके वंषवर्षागुरुः पापदृष्टेवर्षेष्टमेस्थितः द्रव्यहानिकारोमंरोवन्हीनोशुभेक्षितः वर्षलंग्नात्सप्तगोपवादकलिकारकः
लंग्नाष्टमेष्टमस्यशालोमस्युर्भयप्रदः पापदृष्टेवर्षेष्टमेस्थितः द्रव्यहानिकारोमंरोवन्हीनोशुभेक्षितः वर्षलंग्नात्सप्तगोपवादकलिकारकः
तिवदेत् कुजहृदस्थितेनाशः सौम्यदृष्टेष्टमस्यवर्षेष्टमेस्थितः द्रव्यहानिकारोमंरोवन्हीनोशुभेक्षितः वर्षलंग्नात्सप्तगोपवादकलिकारकः
वेनाष्टमस्यवर्षेष्टमेस्थितः द्रव्यहानिकारोमंरोवन्हीनोशुभेक्षितः वर्षलंग्नात्सप्तगोपवादकलिकारकः
नाधिपेष्टमस्यवर्षेष्टमेस्थितः द्रव्यहानिकारोमंरोवन्हीनोशुभेक्षितः वर्षलंग्नात्सप्तगोपवादकलिकारकः
प्रहोजेयोदग्धः पीडितउच्यते अत्रयादवेनजन्मलग्नवर्षलग्नेशयोस्मत्तमगयोस्मृत्यसहितयोः फलमुक्तम् जन्माज्ञा
धिपतौसमातनुपतौवावर्षलग्नास्त्रीगोसार्केदुष्टहतेस्त्रियासह तदावादातिदुःखानिच जन्मन्यष्टमगोजीवोनाधिकारोक्तः

हा १०५ २१ पृथुः जयः शुक्रे क्षणादुक्तः प्रत्युत्तरवशेन च तादृशे गुरोः शुक्रवीक्षिते स्त्रीवादे प्रत्युत्तरवशेन जयो भवतीत्यर्थः भौमे न्यगे धने
 सूर्ये वादात्केऽविनिर्दिशेत् अन्यथा देवयोगद्वयमुक्तम् भौमे वर्षतनोर्व्यये सति तदा वा दोन्यथा थोरवौ द्वयस्य रिपुगोत्रवर्त
 उदितो दुःखेक्षणो नात्कः रिपुगोत्रकलिभीतिः संख्येकजहते वपे दग्धो जन्माङ्गपो वर्षेष्टमो रोगकलीदिशेत् सूर्यव्योराधि
 कृतो भौमसंख्येने गुरुर्हत् पापेर्वा दस्युः दोषे संतादृशे दोषानः पदे सूर्यव्योर्भौमस्थाने गुरुर्वर्षेधिकारी पापेर्हत्तस्तदा प्रकृतौ
 वादः भयचन्द्रसूर्यव्योश्शानिस्थानस्थितः वर्षेधिकारी पापेर्हत्तस्तदा पिवादस्यादित्यर्थः सूर्यव्योराधिकृतौ चन्द्रे बुध
 पदे हत्तस्तत्तरेर्विदेशगमनम्वादस्यादिमतस्कृता मेघसिंहे धनुष्यादे वपेरन्ध्रे सितो भयम् मृतौ मृत्युः शौचने शौमृत्युदौणप
 दग्युतौ यत्रर्क्षजन्मनिकजसोऽवलग्नोऽपगो यदा बुधो वर्षपतिर्नष्टवलस्तत्र नशो भनम् सार्केशोर्भौमयुते रवाष्टस्य बाह
 नाङ्गयम् सार्के भौमेष्टमस्थे तु पतनं वाहनं द्रवेत् वामनः वर्षेश्वरे कुजयुते रन्ध्रस्थे मरणाङ्गयम् उदिते मृतिसर्पेशे स्तङ्गते
 जीवसद्वपे पुण्यसद्येश्वरः पुण्यसद्यनाऽष्टमगो यदि मृत्युकृत्युण्यसद्वमेतथा जन्माष्टमेश्वरः राशिर्जन्माष्टमो मुखं सद्यनि
 त्वेशयुक्तथा वर्षाष्टमर्क्षपुण्यस्य स्वैशयुक्तमृतिप्रदम् क्रूराकान्तपुण्यसद्यदि जन्माष्टमेऽरः षष्ठेष्टमे द्वादशे वा तदामृ
 त्युरसंशयः मुथहेशो वपो वापि क्रूराकान्तैरिमृत्युगः जन्मलग्नाष्टमाधीशो न्यगो मृत्युश्चिनिर्दिशेत् पुण्यसद्यनिलग्नं वा चन्द्रः

क्रूरस्तुतमः मृत्युदद्यादिताक्रूरौ धनव्ययकृतस्थिती मृतिपृष्ठगतश्चन्द्राक्रूरदृष्टोमृतिप्रदः जन्मलग्नाष्टलग्नेनैधनेनि
 धनप्रदो वर्षतन्त्रे सक्रूरजन्मपेमृत्योमृतिश्चेदित्येवार्कियुक् भौमसुतेक्षणतत्रमृतिस्थादात्मधाततः सतिरन्ध्रपतिर्मन्दोष्ट
 मेष्टे लग्नपेनचेत् इत्यशालीक्रूरदृष्टातत्काले मृत्युदयकः मन्दाष्टममृतीरोत्यशालीमृत्युकर्मस्मृतः शुभेत्यशालीत्सर्वेपियो
 गानाशुभदायकाः मृत्युकर्तारोगहाशुभग्रहेरित्यशालादरिष्टं परिहृत्यपरिणामेशरीरारोग्यदास्युः विशेषमाहनेजसिंहः स्त्रो
 चादिगेषलिपुतोमृतिगोहनाथः क्रूरहन्तोकैरहितोमृहदग्युतोवा लग्नन्तदीशमपिवायदिवीक्षितेरुक्लेशादिनत्तवलुभवेदव
 लेत्यशालम् लग्नेशमूसरिफतोवपतिस्तुभवंगोभोमावपागुरुदृष्टाप्यदलो न निन्द्यः वन्ध्चमृत्युपतिर्भूमीत्यशालोभव्योष्ट
 मेनमलिनो नलिनेत्यशाली . यादवः अवपेऽवनिमुतासिसंयुते दुद्धभीर्भवतिमुंयहेष्टे सुन्यस्तुभवन्तोष्टमे
 स्थितेऽन्तर्मृतिशशरदिदहधारिणाम् अन्तागजन्माष्टपतीचवर्षमुंथागतोमृत्युकरोप्रदिष्टो जन्माष्टपेऽदेमृतिगेचमृत्युर्मन्दाष्टमुं
 थामृतिदारपुक्दक् जन्माष्टमेशेष्टरिपुययष्टस्थिमृतिस्स्यादयवर्षकाले जन्माङ्गवर्षाङ्गपतीमृतिस्त्योतदाभवेतांमृतिदीन
 णाम् पापेषमेपापकृतेत्यशालेमृत्युर्भवेद्वर्षनिवशकाले यद्देजनोभूमिमुतेवतस्तेज्यजीवेखलाद्वेथकुजेगुरोवा समाधिकारेत्
 नुजैर्विवादोमन्दान्वितेशीतरुचौचतद्वत् यद्वाशिगोजन्मनि सोमजन्मातद्राशिगव्दजननेवलिष्टे चंद्रेविवादो निरित्ये निर्नुक्तं तेषाम्

हा नस्य परदेशयानम् अथाष्टमभावस्थितानां सूर्यादीनाम्पलानि पद्मकोशे रवौ चाष्टमे पीडनं बंधुकष्टं सद्गुरुः खक्षयो पट्टवौ व्याधिशोकी
रभु धनार्तिः कलत्राद्दुपीडा सुतादेर्व्रणे वातपीडा भवेद्वर्षमध्ये १ निधनगतशशाङ्कः कष्टवंतं करोति ज्वरवमनविकारं चोदरे गुल्मं
२२ भवति कफदिक्रोनेत्रो गंगभङ्गे जलभयमरिवादो द्रव्यनाशो व्यस्ये २ कुजे चाष्टमेशत्रुपीडांगकष्टं व्रणस्यादयश्चांगानां चरो
धनानां दिशो भवेच्छ्रेयसात्स्तथा व्यग्रता गुप्ता चिन्तानरस्य ३ निशानाय पुत्रो यदारं भ्रसं स्थानं मृत्युतुल्यकफार्तिकरोति ज्वरदि
प्रकोपो भवेत्त्रैव पीडा भयं व्यग्रता हायने तद्दृश्यां ४ ज्वरवमनकफार्तिर्नैधनस्य सुरेज्यवहल कठिनरोधः कर्णयोर्ज्वरयोश्च भव
ति भयं मरिभ्यो योषिदङ्गेऽपुपीडा व्रणकृत बहु पीडा हायने स्मिन्नराणाम् ५ मृत्युस्थितो मृत्युभयमनुष्यं शङ्कते करोतीह जनापवादं
ज्वरादिषु प्रमथभीतिकष्टेनेत्रे चरोगोरिपुभिर्विवादः ६ निधनगो निधनं कुरुते शनिर्ज्वरविमर्दकफार्तिजनापदः नृपभयं धन
हानिभयं च भवति तापकरः पक्वो दयः ७ छिद्रस्थितो मृत्युसममनुष्यं राहस्तथा भूपभयं करोति ज्वरतिसारश्च कफार्तिदो
षं भिषूचिक वयुभयन्नराणाम् ८ मणित्यः चक्षुरु ग्धमहानिस्स्याद्दुपीडा कलेवरे पित्तजाविभूपा लव्या लपीडाष्टमे रवौ १
अष्टमस्थे त्यसंतोषो द्रव्यनाशो पट्टवः श्लेष्मचक्षुविकारज्वरवर्षदौ च निशाकरो २ रक्तपित्तं प्रकोपं च महापीडान्धनव्ययः वि
पत्तिरिष्टवर्गस्य अष्टमस्थे धरा सुते ३ लाभं सौख्यं प्रमोदं च्चराजपूजां गिपुक्षयम् विदधाति नृणां वर्षे सौम्यो मृत्युगतस्तद्दृष्टं धनम्

म

व्यग्रमनोरोग्यकलहंमित्रवर्गतः दियोगञ्चप्रवासञ्चजायापुत्रादिपीडनम् ५ अस्यलाभमनारोग्यजायापुत्रादिपीडनम् धर्म
नाशंप्रवासञ्चभृगुपुत्रेष्टमस्थिते ६ रोगपीडामहाव्याधिः पुत्रजायादिपीडनम् व्यसनंद्रव्यद्वानिश्चहायनेष्टमगशनी ७ धनव्य
पुस्तनारोग्यम्विवादेवन्युभिस्मह स्त्रीकष्टञ्चप्रवासश्चगृहपुत्रमगोयदि ८ इत्यष्टमभावविचारः अथनवमभावविचारः तत्र
नवभावेकिञ्चित्तनीयमित्युक्तञ्चणेश्वरेण स्वाध्यायदीक्षासुरगेहयात्राचक्रस्यचेशामठंधर्मकृत्यम् गुरोस्तुकार्थीद्यभिषेच
नञ्चजलशयशालकदेवरादीन् भ्रातुर्भगिन्याश्चगुरस्यचिन्तापुण्यञ्चपुण्येकथितमहर्द्धिः अत्रापि विचारः पूर्ववत् अथ
योगधर्मस्तत्र भौमेवपेविनवगेकूरायुक्तेवलान्वि ते गुणावहस्तदामार्गश्चरकार्यस्थिरन्ततः त्रिधर्मोवपः सूर्यः कंबू
लोमार्गसौख्यदः अन्यप्रेषणयानंस्यात्सचेन्नाधिकृतोभवेत् वर्षेशस्तूर्यस्त्रिनवगः स्वगृहोच्चादिगः कंबूलीचन्द्रेत्पुण्यलवान्
मार्गप्रदोभवति गतोदृशीर्कोधिकाररहितः अन्यप्रेषणयानदः अधिकारः स्वगृहादिकोक्षेयः ममादिरेषं पर्येतं समरसिंहव
क्यनसर्वपुस्तकेषु समरसिंहवाक्यं गमगमनंभवितानवेतिलगनेश्वरेव्चंद्रेवा नवमेशमुयशिलेसतिनवमस्थेवाभवेद्गमनं
लग्नस्थेनवमपतोलग्नधापिपमुयशिलेचसंचारात् रहितोपियातिनपुनर्नवमदशावर्जितेयोगे लग्नपतौकेन्द्रस्थिसहजगश्च
यशिलेचविकूरे गमनंस्यादस्मिन्निचंद्रेवाकेन्द्रस्यमुयशिलेनगतिः नृपायात्राएच्छायांधनस्थितेनिरधिकारिणिक्कूरे पुष्टग

हा० तातामाधुन भौमेनिभयंभयकटकंसमरं मन्देचचौरजलभयसकबूलचूरतो नभयम् धननाथेनोचस्येचास्तमितेशोभनंनप
 न० लग्नपशिनोः कुरादितयोर्बौकुल्यमीशचित्तेर्निः सकूललग्नकोशांतरगस्तदात्तिकृद्गणतः आकाशान्तरगोस्मिन्माभी
 ३३ स्ततुर्यमध्यस्थेः अनुचरजनस्पतुर्यविलग्नान्त स्थेनभद्रमितरेषा मुधहायाद्यूनसंस्थः स्वगृहोच्चगतशशी विदेशगमनं कु
 र्यात्केशः पापेष्टणाद्वैत वामनः शुकेन्दपेत्रिनवगेपथिसौरव्यम्प्रजायते तस्मिन्नस्तंगतेवकेकूरयुक्तेगमोशुभः बुधेव्येवि
 धर्मस्थेदेवयात्रासमोर्देशात् गुरोत्रिनवगेव्येष्टेष्टांशुभगमोभवेत् यामेधर्मेशलग्नेशोश्चित्तितंगमनंभवेत् गुरोर्नवमी भौ
 मेनौः भृगुंभगंभवेत् दिवाजः यत्रजन्मनिमन्दस्स्यात्सराशिनवंगः दतः जन्माधिकारीज्ञः क्रूरः क्रौञ्चसकटाध्वदः जम
 धिकारिपिबुधेकुजाभ्यदगतेसति पापयोगादिरहितेसुयानद्भूदितम्बुधैः जन्माधि कारसहितौजीविन्दूपापसंयुतौ वर्षेन
 वमगोसन्दस्थानेदूरगमप्रदौ जन्माधिकारीवाभौमः शनिस्थानेषुभान्वितः लग्नान्नवमगोवर्षेदूरयात्राप्रदायकः सर्वमार्गगता
 वर्षेमार्गमद्येश्वरगमः जीवस्थानेत्रिधर्मस्थेकुजेतत्रशुभोगमः बुधस्थानेकुजोलग्नधीशदृष्टसुयानदः सर्वेभौमस्वराशिभ
 स्थानेवर्षेनवमगोभवेत् स्वगृहेसंस्थितोयात्रामुत्तमासंप्रयच्छति वर्षेधिकाररहितः शनिधर्मकुयानदः वर्षेधिकाररहिते
 गुरोर्नवमसंस्थिते दूरयात्रातत्रनृणद्धनमानादिलब्धयः भौमेव्येचपतितेस्वजनादूरतोगमः नवमाधीशकंबूलयेष्टा

विनिर्दिशेत् स्वगृहोच्चगतश्चन्द्रेण वमयदिसंस्थितः सुयद्गमप्राप्तमत्र विदेशगमनम्भवेत् हायनसिन्धौ वर्षशेस
वले मार्गवर्षयात्रासुखप्रदा तस्मिन्नस्तङ्गते वक्त्रे निर्वलेदुःखदा गमः गुरुभेन वमश्चन्द्रस्संज्ञो वे सुयानदः मन्दो वपो
नुधिकतो न वमस्थः कुयानदः गुरुरेव सिन्धौ वर्षे दूरयात्राप्रदायकः एवन्विनवगोभामः क्रूरदृष्टः कुयानदः जन्म लग्ना
धियो मार्गाधियो वानवमस्थितः त्रिगोत्रायानदं सौम्यो जन्मकाले कभावगः स एव वर्षमार्गस्य शुभयात्राप्रदायकः स्व
त्याशोधर्मः प्रशशीघ्रो वृहदंशो विलग्नपः मन्दगश्चाभयोरित्यशाले कस्माद्गमो भवेत् स्वल्पं शिल्पग्नपशशीघ्रो बह्वंशोधर्म
भाक्कः अत्यगश्चाभयोरित्यशालश्चित्तमार्गदः वर्षशवर्षलग्नेशयोगश्चित्तमार्गदः मुन्युग्नपयोर्योगो वर्षस्या
च्चिन्तिता ध्वदः तत्र देजसिंहेन वर्षशालनेशयोरित्यशाले अचिन्तितयात्रायोग उक्तः त्रिंशंगपे मुथं शिले च भुजादि चि
त्यस्याच्चिन्तितश्च विपरीतगतेत्यशाले इति वर्षतन्त्रे वर्षशो वलवान्यापायुतः केन्द्रेधिकारवान् अधिकारे गतिस्तस्यैमे
नापत्येपि वावदेत् एवंविधे कुजे जीवयुते कान्निर्गते पुनः परसैन्याप गतिर्जायारब्धातिमुत्वावहा एवंविधे केन्द्रेवर्तिनि
बलयुते अधिकारवति क्रूरग्रहरहिते भौमे योग उक्तस्ते जसिंहेन केन्द्रे च विमलिने सवले च साधिकारे अधिकारगतिरुक्
सयवैभवाद्यम् केन्द्रे कुजे गुरुयुते खलनिर्गते रिसैन्या परिप्रगतिग्नपदि सौरवाम् यादवः यानाद्यविवलवलानुसारि

हा १५० २५
संमुत्थायामशुभशुभक्षेत्रभाजि स्वेचाद्येकिमसि पतौ जनुर्नवैशेमार्गेशादपिसहमाच्चचिन्त्यमेवंताजिकतिलंके जा
मिप्रगस्तुमुथहाभवनाच्छाङ्कः स्वेचादिगोवरगतोंगमनम्विदध्यात् द्रव्यार्जनादिगमनेखलुयुष्मस्य वीर्येणताजि
विदामुधियत्रवाच्यम् अथयात्रायांदिगज्ञानमुक्तेरोमकेन अग्निसशिर्भवेत्सूर्वदक्षिणापृथिवीभवेत् वायुराशिःपश्चि
मच्चसौम्याशाजलभेस्तृता अत्रयात्रायोगकारकाणाग्रहाणामध्येयोवत्नवांस्त दधिष्ठितराशौगंभनंवाच्यंवल्लसाम्येत्तन
मध्येकेन्द्रस्थग्रहा ष्टितराशौगमनम्व्याच्यं तदभावेपिनवमभावराशिदिगमनंवाच्यमिति विशेषः चण्डेश्वरः वर्षलग्ना
त्रिवैतणस्थेजेभृगोवाबत्नान्विते विदेशंयातिगेहस्थाविदेशस्थागृहं ब्रजेत् सुखेयी भिन्निस्थितेभ्यो गमनंनतदाभवेत्
तत्रैवगमनंयापेवर्कस्वेतोय दानहि भाग्यपोलग्नपो वासा चंद्रगोवाविशेषतः चन्द्रलग्नेश्वरोभाग्यगमस्तत्राप्यचिन्तितः
चन्द्रो लग्नपतिर्कीपिकेंद्रेखेटैस्सहभ्रगः सिद्धेपिगमनेतत्रगमनत्वेतिनिश्चितम् द्यून्पेधर्मगेयानमवश्यन्निर्दिशेदुधः
चरराशिषुकेंद्रं भयुक्तेषुनिश्चितम् ग्रामादौगमनम्व्याप्य पयुक्तेचिराद्भवेत् चरस्वभावदशमा दशभेशनिरीक्षणात्
अशुभेक्षणयो वप्रयाणमितिकथ्यताम् उदयद्यून्चंद्राणां कूर्तरीपापसंभवा यात्रायांज्वतेरावाच्यंभयंचौरागिरिशस्त्रजं
कर्तरीशुभसंभूत मनप्रतिबंधका हिल्लजः तृतीयधर्मगोभौमोनष्टवीर्यशनेपदे पुण्यनाशकरः सूर्योवर्षेशोहीनवीर्यवान्

त्रिधर्मगः पापकरो न शोभन्तेऽपस्तथा मन्दोऽपस्त्रिधर्मस्थो धर्मदोषलसंयुतः गुरुस्त्रिधर्मगोऽवेशेन नृपाद्व्यकरो बन्धुः
 मुन्यत्रिधर्मगा पुण्यप्रदा पापयुतान्यथा दग्धेन ह्येकूरयुते धर्मेशो जातिनाशनम् जीर्णताजिके मूर्तिमूर्तिपतिः पश्येद्भाग्यं प
 श्यति भाग्यपः भाग्यं लग्नपतिर्लग्नभाग्यपः पश्यति ध्रुवं भाग्ये लग्नपतिस्तिष्ठेत्लग्ने भाग्यपतिर्यदा भाग्यलग्नपती स्वर्सेव
 र्धभाग्योदयो भवेत् अथ नवभावस्थिता नाम्महर्षादीनाम्फलानि पद्मकोशे धर्मस्थितो र्कश्च स होदराणां मीडाकरः क्लेशविव
 र्धनश्च धर्मप्रदो राज्ययशः प्रदश्च तद्वर्षमध्ये स्वदशाङ्गगश्चेत् पुण्योदयन्धर्मगतशशाङ्को भोग्योदयञ्चार्थसमागमञ्च
 तीर्थाटनं भूमिपतेश्च लाभशुभेक्षितः पुत्रसुखेक्षितेन्यत् २ धर्म्यङ्गते भूमिसुते च वर्षे पुण्योदयो विनाशनमागमश्च भाग्योदयो
 मानविवर्द्धनञ्च महाप्रतिष्ठाम्बरलब्धिरत्र ३ धर्मस्थितश्शशिसुतस्सुतलाभसौख्यमर्था गमं संततं मङ्गलमाशु कुर्यात्
 भूपाज्जयो भङ्गति कीर्तिविवर्द्धनञ्च भाग्योदयो विनाशनमत्र वर्षे ४ वाचस्पतिर्धर्मगतो नराणां कश्चित् धर्मस्वहृत् संसुतञ्च
 भाग्योदयश्चार्थसमागमञ्च तीर्थाटनं पुण्यमतिम्प कुर्यात् ५ धर्मस्थितो धर्मकरः कविस्स्यान्नेन्दुतुल्यं च नरं करोति सुख
 देवाहनभूषणानां गोभूहिरण्याम्बरलाभमाशु ६ भाग्योदयं भाग्यगतः शनिश्चेद्भूयार्थदः शत्रुविनाशनश्च कीर्तिश्च यस्याज्जमि
 थापि दत्ते राहोदराणां भयमार्तिदंश्च ७ धर्मस्थितो धर्मविवर्द्धनो गृह्येयञ्च यच्छत्रविनाशनञ्च भाग्योदयञ्चार्थसमागमञ्च द

हा
२५
२५

रोतिपीडापशुबंधवेषु ८ मणिः श्रुः जायापुत्रविवारः मतिधर्मक्रियादिषु चित्तेदेगाकुलमित्यनवमेतपनेयदि १ त्वमे
धर्मलब्धिश्च मनस्संतोषमेव च यशोवृद्धिर्नृपान्मानोदयोदौर्ननिशाकरे २ पापलब्धिर्भवेत्सुखमिदं विभवक्षयम् कल्लं
बंधुवर्गैश्च नवमेधरणीसुते ३ धर्मबुद्धिस्ततोदेगदेन्यजायाप्रीडनम् चंद्रजः कुरुतेवर्षेनवमस्थानदानृणाम् ४ धनलाभो
राज्यसौख्यं धर्मकार्यं भवेत्सदा प्राप्नोति विविधा भोगान्देवज्येनवमस्थिते ५ शरीरे चैवमारोग्यं सद्युद्धिर्विभवागमं पुत्रजाया
दिकं सौख्यं नवमेभृगुजन्तृणां ६ जायापुत्रमनुत्कृष्टं धननाशान्नृपादयम् दुर्मतिः पापबुद्धिश्च नवमेभास्करात्मजे ७ विदे
षश्च वपुः पीडादेन्यराजादिपीडनम् धर्मकर्म लम्बश्च गृहधर्मगतोददि ८ इति नवमभावविचारः अथ दशमभावविचा
रः तत्र दशमभावो किञ्चिन्तनीयमित्युक्तं चण्डेश्वरेण आकाशवृत्तान्तजलप्रातः स्थानं पितुः कार्यं सुखादिमानं पुण्यं नृपत्वं च
तथाधिकारो मुद्राच्युतिस्तद्दशमे विचिन्त्यम् अत्रापि पूर्ववद्विचारः अथ योगाः चामनाः वर्षे श्वरे गगनगैराज्याप्तिः स्याद्दलान्वि
ते भवेत्स्थानान्तरप्राप्तिरन्यकेंद्रगते १४।७ सति वर्षे शोर्कश्चतुर्थस्थः पूर्वार्जितपदाप्तिदः वर्षे शोर्कोलाभगतस्सख्यं स्यान्नृपमंत्रि
भिः वर्षे शस्त्रसूर्यालग्नगोदशमस्थो वाराज्यदस्यादितियादवः वर्षे श्वरे वामिहरेथलग्नस्वस्थे सवोर्ये कुलरूपराजता नीचस्थे कू
रयुक्तेर्केलस्थे स्याद्धननृपात् समरसिंहः लग्ने गगने थरविस्थाने मुथहागमे हि गज्याप्तिः जन्मनि सिंहगतेर्के वर्षे वलिनिप्रभोः

पदप्राप्तिं चंद्रे भौमस्थाने स्थानान्तरकारकत्वं स्यात् अथ वर्षे शश्वद्रो दशमगोभौमस्थाने स्थानलाभदोभवतीत्याह यादवः नृला
 जभ स्थे चंद्रो भौ १० निशाकोर परास्यदाप्तिस्त्वहवर्षवेशनइति मन्दस्थाने भौमे पशुतिमुथहांकु कर्मतानृपभीः द
 शप्रभवने एते योगा इति केचित् गगनपवर्षपलग्नाधीशानां मुथशिते हिराज्याप्तिः नृपसहमपेव नाथे रतीत्यशान्ते च नृपयोगः
 जीर्णताजिके दशमाधीश्वरसूर्यो जन्मकाले ववेशने दशमस्थो विचरन्ते शालीराज्यदायकः पापार्दितो नष्टवलो राज्येशोरा
 ज्यनाशदः शारे शनौ ध्रिकोरेण हाने व्याकुलना भवेत् तेजस्मिहः जन्माङ्गपोव समयेयदिकर्मनाथः कर्मेश्वरो जनुषितलग्नपतिश्च
 वर्षे कर्मङ्गदृष्टियुतितस्तवत्तः पदाप्तिं कर्षातदेत्यखिलभावफलं त्विलाक्यम् योमावपेव जनुषे हते व्ययाष्टि स्थेशुभे
 इह हि नान्यशुभे पियोगे कर्मेश्वरान्तमहमपेशनिदृष्टयुक्ते कर्मक्षतिदंशमपि विनष्टदग्धे वर्षतन्त्रे त्वर्षोच्चंगकर्मणि सूर्यपु
 त्रे नैरुज्यमर्थधिगमश्च जीवे सूर्ये नृपाद्वाहुवलात्कुजेथो वधे निषिक्त्यातिषकव्यशित्यैः षडष्टव्ययोश्चेशे कर्मेशो च वलोऽस्मि
 ते सूतावदे च नेशुभंतत्रावदे मृत्तिपे दानाश्च तथा यादवः द्रव्येशेन समासु जन्मनितनूनाथे स्थशान्ते तथा द्रव्येशेन समाङ्गपेन शु
 भयुक् मनुष्येश्वरस्यापि वा वर्षेशेन जनुः स्वपेन च तथायोगे तु राज्यादिकं सूर्ये ग्वेनधिकारके जनितनृपोपैर्युते चापितत् वर्षाङ्गदिश
 मेतु राज्यसहमे सौम्याक्षियुक्ते तदा तद्द्विजनिवर्षरवस्थिति रवौ लनेशयोगे प्रके तद्द्वज्जन्मनिकर्मपेव किमिमं याते च न स्थे समा

बा
र० उ
२६

कर्मशोजनिसादये समुदिते दृष्टे बुने च दये जनौ स्वपेवान्नपसादये वा समुद्रते राज्यपदाप्तिगौरवं समापतौ जन्मनभोमर्ही भुजास
मृथशीलेथनभोङ्गनाथयोः स्ववंशमानेन नृपत्वलब्धिता सादेशु भेदे जनेनेपिराज्यं हिल्लाजः वर्षेध्वरैर्बौचन्द्रस्थानगेरविनेर्दने
जन्माब्दकालयोः पापाक्रांते स्यात्कर्मनाशनम् तादृशे च शनौ वक्त्रे दग्धे निष्फलता भवेत् सर्वकर्मसुकर्मसुकमभावौ शनीक्षितौ
युक्तीबां कर्मवैकल्यं कर्मसद्गफलन्तथा लग्नाधिपेन वार्केण इत्यशालं करोति चेत् दशमेशस्तदा वंशं स्वान्नपदर्शनम् क
र्मशस्याग्रतौ यातौ यदा लग्नपभास्करौ स्वगोलगने श्वरो वा स्यान् नृपेण सह सद्गमः चूडामणौ लग्ने शस्ते च नाथेन तुङ्गादिस्थेन वी
क्षितः अभीष्टपदलाभाय लग्ने लग्ने श्वरे तथा सौम्यस्वामियुते दृष्टे पदप्राप्तिस्थिरं तथा एवमेव पदस्थाने वृश्चिके स्वल्पसिद्धिरुत
उदिते राज्यपेराज्यं चरवर्ज्यशुभग्रहैः पदस्थैर्ययुते दृष्टे क्रूरैश्चापि पदच्युतिः पदेशश्चेत्पदं पश्येत्पदं तस्य स्थिरं भवेत् लग्ननाथ
पदाध्यक्षावन्योन्यं यदि पश्यतः लग्ननाथनभोनाथचन्द्राव्योम्निपदार्थदाः स्त्रीचेलगने शुभः खेटः सौम्यदृष्टः पदप्रदः सप्तमे चा
ष्टमेशुक्ते पदलाभस्त्वभावतः बुधेन गुरुणा वापि युक्ते शुक्ले महत्पदम् सचन्द्रे स्वामिनः प्रीत्या सकृजे कलहादिजः पदनैव सप्त
रे स्यात्सार्कैर्मिथ्या तु तत्पदम् पदसिद्धिश्शुभैर्युक्ते पापयुक्ते पदच्युतिः स्थिरो दये पदप्राप्तिश्शुभस्त्वामियुतेक्षिते इत्यमेव प
दस्थाने सास्त्वल्या किंतु वृश्चिके लग्ननाथनभोनाथौ चन्द्राव्योचफलप्रदौ मध्यपे सशुभेराज्यं राज्यभ्रंशस्तपापके पदावाप्तिः

भवेच्छीर्षेदियेलगनेशुभान्विते समरसिंहः दशमस्वामीलगेपश्यतिलग्नन्पलाभः राज्ञश्चित्तंकीदकृतत्रापिविनिर्दिष्टो
 वम् लग्नेशदशमपत्योस्तेहदशास्थाच्छभञ्जितम् कूरदशाविपरीतन्दृष्ट्याभावेचमध्यमम्प्रेोक्तम् अन्यत्रापि स्वकीयस्वा
 मिनासाद्धीर्प्रीतिर्वषतुलालिनि लग्नेवश्यंसमादेश्याकन्यालग्नेचमध्यमा अथदशमभावस्थितानांसूर्यादिग्रहाणाम्फलानि
 पद्मकोशे यदादिनेशोगगना श्रितस्याद्राज्यार्थदोमानविवर्द्धनश्च हिरण्यभूम्याम्बरलाभकारीचतुष्यदा द्वैषुरुजोविवर्द्धिः
 १ कर्मोदमं प्र कुरुते गगनेशशाङ्कोद्रव्यागमन्पकुलाद्रिपुपक्षनाशम् व्यापारतो बहुसुखमैदनीम्प्रतिष्ठाकीर्तिन्तथाध
 नगुताम्प्रकरोतिवर्षे २ कर्मस्थितोभूतनयोद्धमध्ये कर्मोदयञ्चार्थसमागमञ्च राज्यार्थलाभञ्चमहाप्रतिष्ठां करोतिमी
 नम्पशुघातनञ्च ३ गगनगशाशिजोयदिहायनेभवतिवाहनसौख्यकरस्तदा सुतविवर्द्धिधनाम्प्रसमागमौ विलस
 नञ्चतथान्द्रपतेर्जयम् ४ ज्योमिस्थितश्चेत्तुरराजमन्त्रीहेमाम्बराप्तिञ्चजयङ्करोति भूप्रसादास्तिगोधनाप्तिं
 द्वायनेशत्रुविनाशनञ्च ५ गगनगेभृगुनन्दनसंज्ञकेनृपसमोमनुजोयमहाजयः भवतिगोधनधान्यसमागमो बहुसु
 खंरुषिवाहनयोस्तदा ६ गगनगःरुषिहानिकरशानिःपशुजनंस्वजनोदरपीडनम् नृपसमंमनुजञ्चमहाधनेम्प्र
 कुरुतेकयविक्रयलाभकृत् ७ सिंहीसुतोदशमगःक्रयविक्रयेषुलाभन्नरन्पसमम्प्रकरोतिवर्षे भूषाज्जयंसततमङ्ग

रा.
१०५
१०

लमाशुकर्यात्कीर्तिश्रियं भवति वाहनहानिकारी ० मणिस्थः राजमुद्रादिजं सौख्यसिद्धारम्भः सुखन्धनम् प्रख्यातं म्वंश
विस्तारम्वर्षे दशमंगरवौ १ द्रव्यागमम्वस्त्रलाभं रोगनाशान्तथैव च प्रतिष्ठाकीर्तिलाभश्च वर्षे दशमंगे विधौ २ व्यापारन्ध्र
नलाभञ्च प्रसादभूमिपालनः तेजोवृद्धिस्तथारोग्यं दशमस्थे महीसुते वाणिज्याद्राज्यवर्गाच्च धनलाभं सुहृत्सुखम् व
लंकातिविवृद्धिश्च हायने दशमे वधः सत्कीर्तिर्भूमताम्मानं धनलाभं सुहृत्सुखम् गेहे महोत्सवे नित्यं देवे ज्यो दशमे यदि
नृपमानं सुहृत्सौख्यन्धनलाभं रिपुक्षयं सर्वां भाः प्रसिद्धांतिदैत्ये ज्ये दशमे नृणाम् व्यापाराद्धनहानिश्च भयभूपा ले संभवं
सुखे दैन्यम् नारश्च दशमे रविनन्दने भूमिनाशो भयन्ति नित्यं देहपीडा धनक्षयः इष्टस्वजनविद्वेषं राहौ दशमसंस्थिते इति द
शमभावविचारः अथ लाभभावविचारः तत्र लाभभावे किंचित्नीयमित्युक्तं चण्डेश्वरेण कार्यस्य सिद्धिः क्षयवृद्धिलब्धिर्ग
जाश्च वस्त्रासनयानशय्या विद्यार्थलाभोप्यथ नष्टलाभः कन्यासुवर्णस्य च लाभकार्यम् तन्मूलाहादेश्च शुरादिकञ्च सम
स्तलाभः खलु लाभभावे अत्रापि पूर्ववद्विचारः अथ योगाः जीर्णताजिके बुधे वर्षे श्वरे सौम्यरे दृष्टे धनलाभगे लाभो वाणि
ज्यतस्सौम्यलग्नगे मुख्यहायते तिरवनात्पठनात् लाभो वर्षे भवति निश्चयात् वर्षे श्वरे बुधे षष्ठाष्टान्त्यगे क्रूरसंयुते नीचकर्मक
तलाभस्त्वव्योदोपापवीक्षिते बुधे स्तगे तादृशे च नलाभस्यात्कदाचन तेजस्मिन्ः लाभो धिपेतनुभुजाविहिते स्थशाले वी

र्णावितेचपरिवारधनादिवृद्धिः एवम्फलन्तुमुथहापतिनाङ्गभोक्तासर्वपित्ताभगृहगाधनदाससवीर्याः वामनः वर्षेश्वरे
 लाभगतेसौम्यग्रहयुतेक्षिते लिखनात्पटनालाभस्तथैवव्यवहारतः वर्षतन्त्रे सवीर्येक्षितः समुथहालग्नेर्यसहमेशुभाः तदा
 मिरबातद्रव्यस्यलाभः पापदृशान्तु ताजिकभूषणे गगनभवनसंस्थामुत्थहावर्षकालेलिखनपठनलाभं सत्त्वयुक्ताकरोति
 निजपतिसहितामारन्धशत्रुव्यवस्थायितिरतिबहुविघ्नप्राप्तिकालेनराणां लाभेलाभेश्चभैर्दृष्टयुक्तः स्वोच्चस्थश्चदूरसं
 स्थश्चसूर्यात् मातङ्गाश्वाबाघिमुर्वीविभृषायोषाहर्षोत्कर्षयुक्तं करोति यादवः जन्माङ्गपेलग्नपेतीत्यशालेमुन्येश्वरेणापि
 समेश्वरेण द्रव्येशमुख्यारव्ययुतौचलाभेजन्माव्योर्लाभशुभेवकेच लग्नगेसहमपेचस्वलातेदेवमन्त्रिणिधनदातिरुग्रा
 जन्मवित्तभुजिवर्षतनूपेमूयशीलिनिनिजोचितलाभः हिल्लजः लग्नलाभपतीलाभेलगनेवालग्नलाभपौ लग्नेलाभादिगो
 रास्यालाभेलग्नधिपोभवेत् एकोपिह्यदायोगस्तदालाभस्तुनिश्चितम् चंद्रयोगेविशेषेणपूर्णलाभः प्रकीर्तितः लाभेल।
 ग्नाधिपस्त्रिषेलाभाधीशेनसंयुतः तदालाभकरशीघ्रञ्चंद्रयुक्तोविवृद्धिर्लाभपेक्षलग्नपेलाभेलग्नपस्त्रसुरोषवापञ्चमेवल
 पान्तेसौम्यस्तदालाभस्तधर्मकः लग्नलाभपयोर्दृष्टिलाभेलाभकरीमता निष्फलाकथितायोमायदिचन्द्रेनपश्यति सर्वग्र
 हेक्षितेलाभेलाभोविंशविशोपकः एवंसर्वेषुभावेषुवाच्यं सर्वग्रहेक्षणात् शशिलाभपलग्नेशा अन्योन्ययुतवीक्षिताः लग्ना

त्रिकोणवित्तस्थाः शीघ्रलाभप्रदामताः तिर्यकोनौगतेलगनेतिर्यकोतिगतोयवा लाभेश्शुभदृष्टश्चेत्यशुलभस्तदाभवेः
 त्विलग्नसप्तमगाः पञ्चमस्थाः शुभग्रहः वाचंद्रलम्नपौषष्ठे बलिनौ वरुणलाभदौ समरसिंहः नृपतेर्गौरवलाभोमेस्यादिः
 तिलग्नलाभप्रत्योश्च स्नेहदृशाशीघ्रस्यादिपुष्ट्या बहुदिनेष्वपि शोकेन्द्रस्थेशशियुतदृष्टेच पूर्णफलमस्ति स्थिररात्रौपि
 पूर्णचरेत्यमर्द्धभवेन्मिश्रे देवगुरौकेन्द्रगतेस्वोच्चादिगतेच नृपशुभाशा पूर्णफलाचूरग्रहपीडितेशीघ्रनाशस्यात् अथलाभः
 भावस्थितानां सूर्यादीनाम्फलानि पञ्चकोशे रविलाभगोलाभकारी नृपास्याधनाप्तिश्च धान्यावरं , बैहिरण्यम् विलासादि
 सौख्यं रिपूणां विनाशं सुताङ्गेषु पीडाभवेत्तदशायाम् १ रिपोर्नाशनं लाभसंस्थे रक्षांके बहुद्रव्यलाभकये विक्रयेच नृपात्सौ
 र्यलाभस्सुतस्यागमश्च प्रतिष्ठाविवृद्धिर्भवेद्द्वयनेस्मिन् २ अवनितनयलाभे राज्यलाभोर्थलाभो भवति रिपुविनाशे मित्र
 पक्षाङ्गयश्च हयभवनहिरण्यं प्राप्यते चां वराणितनयसुखविनाशो जायते हाथनेस्मिन् ३ लाभस्थितः शशिसुतो जयसंपदः
 च भाग्यां वराणि बहुलानि करोत्यवश्यं कान्तेर्विवर्द्धनमथार्तिविनाशनञ्च स्याद्द्वयने पशुविवर्द्धनमत्र लाभः जयोमानवानां
 सुरेज्ये च लाभो भवेद्दोहयानाङ्गजानाञ्च लाभः सुतस्योदयो जायते शत्रुनाशः प्रतिष्ठाविवृद्धिर्नृपाच्चापि सौख्यं ५ कविलाभगो
 लाभकृत्तुर्वर्णदस्याङ्गयमानवानां करोतीह वर्षे सुतानाम्बिवृद्धिस्सुखं राजपक्षादिपूणां विनाशं तथा मित्रवृद्धिः ६ लाभस्थि

तोभास्करस्तनुरत्रहिरण्यगोभूमिरथाश्चलात्मन् अर्थागमङ्कीर्तिविवर्द्धनञ्चसन्तानपीडाम्भकरोतिवर्षे ७ लाभस्थितुश्चै
 त्वबलुसैहिकेयो नरन्तरन्द्रेण समङ्करोति हिरण्यगोभूधनसञ्चयञ्चशत्रुक्षयस्युत्रभयन्तथैव ८ मणित्यः वाजितृषादिद्रव्य
 प्लिः प्रमोदस्त्वैवर्गतः नृपप्रसादमारोग्यस्वर्षेलाभगतिरदौ १ पुत्रवस्त्रादिकप्राप्तिर्द्धनस्वालयसंभवः श्वेतकृपाणकास्त्राभो
 वर्षेलाभस्थितेविधौ २ जायापुत्रसुतृत्सौरव्यम्प्रतापेविभवागमः शत्रुक्षयन्तृपात्सौरव्यलाभगेभूमिनन्दने ३ द्रव्यलाभन्तथा
 रोग्यम्प्रभोः प्रीतिविवर्द्धनम् शुभकृपाणकास्त्राभोलाभस्थानेयदाबुधः ४ आयुरारोग्यमैश्वर्यञ्जायापत्यसुहृत्सुरवम् नृणा
 ञ्चतुष्पदप्राप्तिर्देवेज्योलाभगेयदि ५ जलमार्गद्वनप्राप्तिस्तथाशुभकृपाणकात् प्रियागमस्तथासौरव्यलाभगेभृगुनन्दने ६
 द्रव्यागमन्तथैश्वर्यमारोग्येष्टितासुखं शूरस्त्वत्याश्रितोलाभोवर्षेलाभगतेशनौ ७ शरीरारोग्यमैश्वर्यमन्त्रीसुखम्विभवागमः
 सङ्कीर्णवर्णतोलाभोराहुर्लाभगतेयदि ८ इतिलाभभावविचारः अथव्ययभावविचारः तत्रव्ययभावेकिंविचारणीयमित्युक्त
 ञ्चण्डेश्वरेण त्यागादिभोगादिविवाहकानकृष्णादिकर्मव्ययसंज्ञकञ्च पितृव्यमातृष्वसृमातृत्वानांयुद्धं क्षतिर्युद्धपराजयः
 श्व सम्प्रेक्षणञ्चेत्स्वसुरादिवित्तंकुलन्तथैतत्कथितव्ययाख्ये अत्रापिविचारः पूर्ववत् अथयोगाः जीर्णताजिके लग्नाद्व
 पौनष्टबलौव्ययाष्टरिपुमंस्थितौ नृभेभृयक्षयोन्पक्षस्याच्चतुष्पदनाशनम् वर्षेश्वरेसितेषष्टेस्थितेभृत्यक्षयोन्भे चतुष्पदेष्वदि

हा०

र०

२९

क्षीणे

नाशो विवले क्रूरवीक्षिते दशमस्थे सभे मेन्दोस्था चतुष्पदनाशनम् व्याकुलत्वञ्च भौमादौ चन्द्रे व्ययगते तथा षष्ठगे
 र्ये सपापे पशुभाश्रिते भूत्ये सप्तमद्वलिर्वैव्यगाष्टम्यपितत्कराम् मेन्दे व्यपेक्षयुते रिपुभिर्गते तथा भूतासनं द्रुमारोपो जला
 श्रयकृतिर्भवेत् वामनः व्ययस्थे वर्षे पुनरेतु गौशुभवीक्षिते आवासनिर्मिता भूमि प्राप्तिं न च विनिर्दिशेत् यादवः भौमे चतुष्पद
 युते दशमे चतुर्थे मेदाव लोकिन युते म्बलंति ज्ञेयानि षष्ठे सिंहाद्विपतौ चतुर्थे क्रूरगदंष्ट्रे च युते रुगार्तिः ताजिकसारे मन्त्राच्चितो
 रात्रिपतिर्व्ययस्थो देवार्चितः षष्ठगते विजयः ॥ तदा र्येनाशं प्रकरोति शीघ्रं भूपादथो चौरजनाच्च दुष्टात् अत्र विशेषमाह तेजःसिंह
 भावाद्भेदजनुषोरपि वीर्ययोगाद्दुःपात्ते म्बलं यत्नाः फलहानि दास्युः कल्पन्धवादिषु विलग्नमतश्च केन्द्रमुरव्याखिलान्निभव
 नानिमित्तानितजैः त्रैलोक्यप्रकाशे द्वादेशे शोभनः संतो विवाहादिषु संधयं क्रूरप्यसंधयं राजदस्यभ्यः कुरुते ग्रहः व्यये सूर्ये नृपादण्ड
 श्रद्धे च कष्टतः कुजे कीडा विनोदादौ विभेत्तु क्रयविक्रयात् जीवे धर्मव्ययस्तत्र शुके वेश्यादिकर्मसु शनौ व्यये व्ययः कौर्धे त्ववि
 नष्टो यदा ग्रहः वर्षतन्त्रे यत्र भावेशु भयलोदष्टो दजन्मनिग्रहः वर्षतद्वा दगस्तादृकतत्फलं यच्छति द्रुवम् ताजिकभूषणे प्रा
 व्याचिचारानुमतं नितांतं गयोदितं द्वादश भावज्ञानम् पलम्वलम्बीक्ष्य नभश्चराणान्तद्योजनीयं हि दशासु तेषामिति अथ द्वादश
 भावस्थि नाना सूर्यादीनाङ्गहाणा म्फलानि पञ्चकोशे व्ययस्थिनश्चेत्येव भास्वरो सौस्त्रीविग्रहो देगकरो प्रिरोगकत् व्ययञ्च शोषो

दरनेत्रपीडाङ्गुरातिचिन्तारिपुभिर्विनाशम् १ शशाङ्कोव्ययस्थेऽपि पीडनं स्यात्तथासद्यस्तेनैत्ररोगाङ्गुरेति विवादः जनानां
 महाकष्टसाध्यङ्गुफार्तिः च गन्तोदयन्तत्रवर्षे २ व्ययश्चापदेभूमिपुत्रे व्ययस्थे भवेन्नेत्रपीडाथर्कोणविकारः शिशोर्तिर्जनानां
 श्विरोधस्तथास्यात्कलत्राङ्गुरीडाभवेदत्रवर्षे ३ पुष्पेन्द्रादशस्येऽपि पूणाम्बिदादौ व्ययोगुप्पचिन्ताचकोणविकारः दशनेष्टकारोभ
 वेन्नेत्रपीडाकफार्तिश्च कष्टन्तयात्रायनेस्मिन् ४ रिष्णुस्थितस्सुरगुरुर्वहलव्यथाकृच्छत्रप्रवादं नृपभीतिकसेहिर्वर्षे नेत्राङ्गु
 पाडनकफार्तिजनप्रवादं हानिर्भयं भवति शोकविकारकारी ५ व्ययगतभृगुजे स्यात्साहचर्ये वातपीडारिपुजबपरिवादेनेत्रये
 श्चापिरोगः भवति रिपुभयम्वेशोकमोहादिकष्टं त्वरवमनविकारमृत्युतुल्यमभयञ्च ६ व्ययस्थानगेहायने सूर्यपुत्रे व्ययोवि
 क्रयेक्लेशचिन्ताचकष्टम् रिषूणाम्बिकाराङ्गुवेदयं नाशशिशोर्त्यङ्गिपीडा तथाहायनेस्मिन् ७ स्थानभंशोभवति नियमान्मा
 नवानाम्ब्ययस्थसिंहीपुत्रेरिपुभयमयैः मृत्युमृत्युम्विद्यते शीर्षेकोणवधनमुदरेनेत्ररोगान्नराणां लक्ष्मीहानिस्त्वजनकालदः का
 मिनीनाम्प्रपीडां ८ मणिस्यः दृष्टिरुद्वेगनाशश्च विद्वेषोवन्धुवर्गैः देहेपित्तोद्गारादावर्षे सूर्ये व्ययस्थिते ९ इव्यस्यं सुधास्य
 त्वनेत्ररुक्कलशो गृहे वर्षकाले व्ययस्थाने चन्द्रः कुर्यादिदम्फलम् १० दृशेरोगं वपुः कष्टं धननाशं नृपाङ्गुयम् सुतजीवादिजन्दुः
 खंहायने द्वादशेऽङ्गुजे ११ स्वल्पलाभमनाग्यन्वद्वयनृपाङ्गुयम् स्ववर्गे कलहन्नित्यं कुर्यात्सौम्यस्तुरिष्णुगः १२ स्वजनेऽपि स्वहन्तुः

हा०

२३०

३०

खं ह्यगोत्पत्तिर्द्धनव्ययः प्रवासो नृपतेर्भीतिर्देवेज्ये व्ययसंस्थिते ५ मित्रस्वजनविद्वेषस्तन्मार्गविभवव्ययः निस्संज्ञः ६ अथा
सञ्चद्वादशे भृगुजे नृणाम् ६ पादादिहृदये पीडाद्रव्यनाशान्त्रपाद्वयम् कलहम्वन्धुवर्गदौकुर्यान्मन्दो व्ययस्थितः ७ धनव्य
यञ्च कष्टञ्च राजपीडारिपुक्षयः जाया पीडा भवेन्नित्यं स्वर्भानुर्द्वादशे यदि ८ अथग्रन्थोर्भावफलं स्वस्वदशासु फलदमित्युक्तं
ताजिकभूषणे स्वेचारिणां भावफलानियानितानीह कल्प्यानि दशासु तेषाम् राहोस्त्रयद्वाव फलं निरुक्तं शनिर्दशायां खलु तत्प्रक
ल्पमिति विशेषमाह यादवः स्वेच्छस्ववेशमास्तगनीचशत्रुहृदादिवर्गस्थितस्वेचराणाम् वलादलत्वादिविचार्य सम्यक्प्रोक्ता
नुसारेण वदेत्फलम् नृपतिव्यायभावविचारः इति श्रीदैवज्ञवर्यपण्डितदामोदराभञ्जबलभट्टविरचिते हायनरत्ने द्वादशभाववि
चाराध्यायः षष्ठः ६ ॥ ॥ अथ दशाविचारः तत्र दशाशब्देन शुभाशुभफलाकाल उच्यते अथ पूर्वोक्तानां फलादीनां विभा
गज्ञानेन दशाज्ञानेन विना दुर्ज्ञेयमिति दशानयनमवश्यम्वक्तव्यम् यदाह सूर्यसूरिः यदपि सुचितमत्र समाफलन्तनुधनादिग
तैः स्वचरैस्तु यत् दिनविभागमृतेन हि गम्यते तदहमत्र दशानयनमुच्यते १ यादवोपि विविधभावफलोत्पत्त्यफलं खगोदिशतितद्य
दनेह सिद्धादशा इति तदानयनं नयसम्मतं परिवर्त्तमिविदं सफलमुदे १ अथ दशानयनप्रकार उक्तो वर्षतन्त्रे स्पष्टान्मूल
गान् ववरां चिधाराशीन् विना त्वत्पलवन्तपूर्वम् निवेशतस्मादधिकाधिकांशं क्रमादयं स्यात्तु दशाक्रमोदे १ ऊनम्विशोधाधि

कतः क्रमेणांशाद्यं विशुद्धं शक्यं केषैक्यम् सर्वाधिकांशोन्मितमेव तत्स्यादनेन वर्षम्यमिति भुभाज्या २ शुद्धं शकांस्तु कृणु
 येदनेन लब्धं भुवांकेन भवेद्दशायाः मानं दिनाद्यं खलु तद्ग्रहस्य फलान्यथा सान्निगदे तु शास्त्रात् ३ अयमर्थः दशानयनेन ननु गता
 नां सर्वग्रहाणां राशीन्विहाय सर्वग्रहानां शो ग्रहः पूर्वलेख्यः पुनस्तस्माद्यथायथायस्ययस्यांशधिक्यं यथा सर्वग्रहं लग्नं निवेश्य एवं
 निवेशितास्सर्वे ग्रहाहीनां शसंज्ञकास्त्युः वर्षं अयं दशाक्रमः स्यात् पुनरूनं हीनमंशाद्यं ग्रहमाधिकांशाद्ग्रहाद्विशोध्य क्रमेण किं
 विदधिकांशं तदग्निमाद्विशोध्य एवं सर्वे ग्रहाः शोध्यः शेषांशानां नाम पात्यांशां शुद्धं शक्यं पुनर्यात्यांशानां योगः कर्तव्यः सयोगः
 हीनांशसाम्याभावे सर्वग्रहमध्ये यो धिकांशस्तत्तुल्यमेव स्यादिति व्याप्तिः ननु हीनांशसाम्येऽपि तद्दृष्टेः पात्या इत्यनेनानीतपात्या
 शयुतिः सर्वाधिकांशस्तत्तुल्या भवत्येवेति स्यादेतत् यदि साम्यांशाः परस्वगस्य पात्यांशान्यत्वं पात्यांशाभावे दशाद्यभावोऽपि स्या
 त् न चेशपत्तिर्दशाभावे तु भावमुन्या वर्षे शांदिफलस्याच्छेदापत्तेः किंच कृशांशसाम्येऽपि मांशा परस्वगस्य दशाभावो यदि प्राची
 नानामाचार्याणामनुमतः स्यात्तर्हि एकमंशि गानामेको शहरति वलीति जातकोक्तिवद्वालिन एकस्यैव दशास्यादित्युक्तं स्यात् अं
 शाद्यस्य समत्वे दशाचवीर्याधिकस्य पूर्णा स्यादिति वक्ष्यमाणं हि ल्हाजवचने निर्वलस्यानंतरं दशेत्याशयो वगम्यते अन्यथा म
 मांशा परस्वगस्य दशाभावेन तत्क्रमाकांशाभावात्तन्निर्णायकं हि ल्हाजं तजः सिंहदिवाक्यं वलिनः पूर्वादशा इत्यादिकम्

श्री. लपितुमिव स्यात् अपिच लग्नग्रहाणामशानामप्यंशसाम्ये सप्तानां पात्यांशशून्यत्वादेकस्यैव समग्रवर्षदशा स्यात्
र. ३० कस्यैव दशाफलं शुभमशुभं वा समग्रवर्षं भवतीति वालोपि प्रतिपद्यते न चांतरदशाविदशाफलभेद इति वाच्यम् पां
३१ त्यांशाभावेन तद्दशायामन्तर्दशादेरपि गणनकुसुमायमानत्वात् अतएव श्रीमन्नीलकण्ठदैवज्ञैः कुनं विशो ध्याः धिकत इत्यु
क्तम् नतु ऊर्ध्वस्थग्रहशोधनमधस्थितग्रहे उक्तम् अत्र कुनांशग्रहे तस्मादधिकं शोभ्यः शोधिते सति ग्रहाणां दशादिना
नांतुल्यत्वेऽपि न कापेक्षतिः तस्माद्धीनांशसाम्याभावे पात्यांशयोगः सर्वाधिकांशमिषो भवति वर्षतंत्रवाक्ये अव्ययानामनेका
र्थत्वादेव शब्दो वा शब्दवाची ज्ञेयः हीनांशसाम्यं कदाचिद्भवत्यतः श्रीमन्नीलकण्ठदैवज्ञैः पात्यांशयोगं सर्वधिकांशो नरतो
भवतीत्युक्तः अन्यथा पात्यांशयोगमनुक्तैवलाचवान्सर्वाधिकांशोर्भाज्या इत्यभिदध्युरित्यलमिति प्रसङ्गे न पुनः पात्यांशयो
गेन सर्वाणि नववर्षस्य मितिः सौरी ३६० सौरसावनावा ३६५।१५।३१।३० सवर्णिताद्वा ज्याद्यलब्धदिनाद्यं सप्तस्मिन् वर्षे भुवो
कस्यात् अनेन ध्रुवांकेन ग्रहाणाम्पात्यांशगोमूत्रिकासंज्ञेन गुणनप्रकारविशेषेण गुणिताः षष्ठ्योपर्युपरिलब्धेन युक्ता
संतो ग्रहाणां सत्त्वानां दिनघटीपलरूपाणि दशमानानि स्युः अत्रोदाहरणम् तत्राब्दप्रवेशे शब्दत्वांशो बुधो स्तीति सप्र
थमतो विज्ञेयं ततः किञ्चिदधिकं शालग्नं ततस्सूर्योऽधिकं शः एवं सर्वे स्याप्याः ततः कुनांशो बुधः ०२।१०।३४ अधिकं शालः

गनमिदं ५२। २विशोधशेषं ०६। ३४। २० लग्नस्याधःस्थाप्य एवं सर्वेषां पात्यांशा जाताः एषां पात्यांशानां योगः २०। १६। ३१ ह्रीं भा

वृ	जि	सू	शु	र	म	श	च	ग्रहाः ॥
२	८	६	१६	१६	१६	३१	३८	ह्रीं भाः
१८	५१	४४	२६	२३	५०	५१	१९	
३४	२	५९	२६	३३	८	३	३१	
२	६	०	६	२	०	१	६	पात्यांशः
१८	३४	५१	४१	५१	३३	५६	१६	
३४	२८	५०	२७	६	३१	५५	२८	
२६	८३	६	८५	३३	७	१५	००	दशा मान
२२	४४	१६	४२	४६	६	१६	३१	दिनादि
६	२८	३४	१७	४३	४४	४६	२२	कमु

शसाम्याभावात्सर्वाधिकोशश्चंद्रोशादिना २०। १६। ३१। तुल्यांशजातः अनेन वारद्वयं षष्ठ्या ६०
सर्वर्णितेन १०१०९१ सौरी वर्षमिति ३६० वारद्वयं षष्ठ्या ६० सर्वर्णिते जाता १२९६००० भक्ता
लब्धो दिनघटीपलात्मको ध्रुवकः २२। ४३। ५५। अनेन ग्रहीणां पात्यांशा गोभूत्रिकया मङ्गु
णिता षष्ठ्यापर्युपरितुल्येन युता जातानि ग्रहाणां दिनादिदशांशानि अथ प्रकारं नरं
जातिकालं कारकरे पात्यांशानि घ्रादथ सौरवर्षाद्वक्त्रं भक्तादशवा दशाहाः सौरवर्षमि
तिः ३६० बुधपात्यांश २। ८। ३४ गुणा ८। ३०। २४ सर्वाधिकोशं भक्ता २०। १६। ३१ लब्धादिनाद्या
बुधदशा २९। २२। ६। पूर्वागतसमेव तत्र दशाप्रवेशजानार्थं सौराणि दशादिनानि वर्षप्रवे

शकालार्के राश्यां दौयो ज्यानितत्समेर्के दशाप्रवेशास्त्युः उदाहरणम् वर्षारंभे सूर्यः ०३। १९। ३६। तस्मिन्काले ऽयं सूर्यस्थित
स्तस्मिन्नेवकाले पूर्वप्रकारेणानीता सुदशा सुप्रथमतो बुधदशा सौर्येव जातादिनाद्या २९। २२। ०६ पुनर्वर्षप्रवेशकालार्के ०३। २९।
३६। ५९ बुधदशाहाः २९। २२। ०६ अंशांशो योजिताः ०४। ०८। ५८। ०५ जानोग्रिमदशाप्रवेशार्कः एवमग्रेपि अथात्र वर्षप्रवेशार्कः

हा

२३

३२

तिदिवसान्पञ्चाङ्गपत्रेदृष्ट्या तत्र दशाप्रवेशमालक्ष्यफलानिवाच्यानि अतएव साम्प्रदायिकाः कस्मिन्काले
 शोजातइतिसंशयसौरसावनदिनादि वर्षमानेन दशाहाश्च समानयन्ति तत्र दशाप्रवेशकालज्ञानार्थं वर्षप्रवेशवारादौ प्र
 थमदशादिनानियोज्यानि उपरिसप्ततष्टानि द्वितीयदशाप्रवेशे वारघटीपलात्मकः कालो भवति पुनर्द्वितीयदशाप्रवेशका
 ले द्वितीयदशादिनानियोज्यानि तृतीयदशाप्रवेशकालो भवति एवमग्रेपि उदाहरणम् श्रावणकृष्णानवम्यां शुक्रवासरे स
 र्योदयाद्गतघटीपलेषु ०५।३६ वर्षे प्रवेशः अस्मिन् वर्षे प्रवेशकाले प्रथमं बुधदशां जाता सौरसावनदिनात्मिका २६।४१।५०
 पुनर्वर्षप्रवेशवारादौ ०६।०५।३६ बुधदशाहाः २६।४१।५० योजिताः ३५।५३।०६ वारस्थाने सप्ततष्टशेषं शनिवारो जातः व
 र्षप्रवेशा देकोनविंशदिनान्तरं शनिवारे सूर्योदयाद्गतघटीपलेषु ५३।२६ द्वितीयदशाप्रवेशे लग्नस्य जातः पुनरस्मिन्
 काले ००।५३।२६ लग्नदशाहा योजिताः पूर्ववत् तृतीयदशाप्रवेशे वाराद्यः कालो भवति एवं सर्वत्र वामनेन तु मुन्याफलज्ञाना
 र्थं लग्नवन्मुन्यादशापि कर्तव्यं युक्तम् सर्वग्रहाणां युक्त्या भुक्तांशान् स्वांश्वपीडयेदिति यत्र यत्र द्वयोर्वहनांवाग्रहाणा
 मंशादिसाम्यन्तत्र दशाक्रमज्ञानमुक्तम् हिल्लाजेन भंशाद्यस्य समत्वे दशान्वीर्याधिकस्य पूर्वा स्यात् वीर्यस्यापि समत्वे स्य
 रात्यगतेर्दशापूर्वा ९ वर्षतंत्रेपि शुद्धांशसाम्ये वलिनोदशाद्यावत्तस्य साम्ये ल्यगतेस्तु पूर्वा अत्र शुद्धांशानाम्प्रात्यांशानां सापेधि

कवलग्रहस्याद्यादशानैतद्युक्तम् शुद्धांशसाम्ये यतोदशाक्रमज्ञानं हीनांशक्रमेणोक्तम् अत्रहीनांशसाम्याभावेपात्यांशः
 साम्याभावेपात्यांशसाम्यं भवति उदाहरणम् तत्रहीनांशग्रहाः पात्यांशः श्रुतिख्यन्ते अत्रसूर्यबुध
 शुक्राणामन्यांशसाम्यं यद्यप्यागतम् तथापि बलविचारं विनैव हीनांशक्रमेण बुधशुक्रोपेक्षयान्
 नबलम्यापि रवेः पूर्वदशाततो बुधस्य ततः शुक्रस्य ततः शने एवं हिल्लाजवचनस्य स्ववचनस्यापि
 वैपर्यम्भवति तस्माच्छुद्धांशगणितं विना शुद्धायथावस्थिताये शास्त्रेषां साम्ये इत्यर्थः शुद्धांशानाम्पा
 त्यांशानां साम्ये इति व्याख्यानं देवानाम्प्रियस्य सम्मतमिति अथ गतिसाम्येऽपि दशाक्रमज्ञानं पृच्छति
 भूषणे गतिसमत्वे संमदः शास्त्रोक्तार्थरुदयक्रमादथ च तत्साम्यं तु पाठक्रमात् अयमर्थः गतिसाम्येऽपि सूर्यवशो न प्रथमं
 दितस्य पूर्वादशा तस्यपिसाम्ये लग्नसूर्यचंद्रमौमेनादि पाठक्रमाद् दशास्यात् अथ लग्नग्रहयोरंशसाम्ये पूर्वानीत लग्नबल
 ग्रहबलयोर्मध्ये यस्याधिक्यं तस्याद्यादशात् लग्नसाम्ये लग्नस्य गत्यभावात् बुधेशग्रहयोर्मध्ये यस्याऽल्यभुक्तिः स्वर्गंतिस्तस्याद्यादशा उक्त
 ज्वताजिकसारे वीर्ये समानितनुस्वतये यस्यात्ताज्जदालग्नपरिवेदयाश्च यस्याऽल्यभुक्तिः स्वर्गंतिस्तस्याद्यादशा उक्त
 मिति गतेरपिसाम्ये उक्तबलुनेशग्रहाः मध्ये पूर्वादितस्याद्यादशा उदयसाम्येऽपि कथितपाठक्रमेण दशाक्रमो ज्ञेय इति अथः

चं	रू	व	शु	श	
३	७	११	१५	१९	हीनां
५	८	१२	१६	२०	शाः ॥
३	४	४	४	४	पात्यां
५	३	३	३	३	शाः ॥

३३ मासप्रवेशे दशाभयनमुक्तमुक्तावल्याम् पात्यांशयेमेन भजे द्रुतैव्यमासंतरस्याङ्गुणकायतेन पात्यांशकासंगुणिता दशांस्स्युरु-
 ३३ क्तकमान्मासफले दशानाम् हीनांशकानुक्रमतो यथास्थलवैक्यत्वात्समिते यदाप्तम् पृथक्पृथक् तद्गुणिता श्रुतेः शः दिना-
 निवासामफले दशानामिति समरसिद्धेन सर्वग्रहाणां भोग्यांशोभ्यो दशानयनमुक्तम् सर्वग्रहाभुक्तांशानवसंस्थाप्य भोग्यभागे-
 भ्यः जातां कभक्तवर्षे यत्पुन्यं तेन संगुणयत् प्रत्येकभुक्तांशयो यस्यास्ति राशिसंख्यांकः तस्यास्ति तत्प्रमाणदिवसाद्यस्यः प-
 लानि स्युः व्याख्या सर्वग्रहाणां मलग्नानां भुक्तांशान् कर्मभूमौ संस्थाप्य अंशास्त्रिंशत्मध्ये शोधिताः संतो भोग्यांशास्स्युस्तेभ्यः प-
 र्वोक्तप्रकारेण ये जातां कस्तेन वर्षपरिमाणं भाज्यम् अयमर्थः पूर्वग्रहभागा हीनांशक्रमेण स्थापिताः इदानीन्ते भागास्त्रिंशन्मा-
 ध्यंशोधितास्संतो भोग्यभागा वैपरीत्येन हीनांशा जातास्ते पुनर्वैपरीत्यक्रमेण पात्यांशा कर्तव्यास्तेषां येमेन वर्षभजे यत्पुन्यं ते-
 न यस्य यस्य यो यो राशिसंख्यां को शसंघसंख्यां को स्तित तद्द्रुहांशस्वरूपाः प्रत्येकभुक्तांशानि दानीं पात्यांशकवर्सेन स्थापितास्तान्
 गुणयेत् गुणने कृते सति तत्प्रमाणं तत्द्रुहांशवशात्तो दशादिवसाद्यास्यः उदाहरणम् तत्र हीनांशाद्या ग्रहाः अत्रैव चक्रन्या-
 सः गण्यं भोग्यांशां द्वैपरीत्यक्रमेण शोधने पात्यांशास्स्युः पात्यांशानां योगः २७ अनेन वर्षसंख्या सौरी ३६० भक्ता लब्धो दिनदि-
 भुवकः १३।२० अनेन ग्रहाणां पात्यांशा गुणिता जाताः सौरदशादि दशाः अयं दशाक्रमः समरसिद्धेनाप्रचुरदवस्थाभिहितः ॥

अत्र केचिन्सर्वग्रहभुक्तांशकराधीनालोक्य यो भवेदस्य इत्येव समरसिंहवाक्ये राशिष्वस्य संघवाचित्वेव क्तव्यं सर्वग्रहभुक्तां
 रासंघं तद्वलोक्य यो भवेदस्य इत्येव समरसिंहोद्भूयान्न वे क्रमतो राशिष्वदोषादानसामर्थ्याद्वाश्यादिग्रहाणां सलग्नानां दशाप्रागुक्त
 विधिना विधेयेत्याहुः कथं सेषादिपुराशिषु प्रथमतो व्यराशिगो ग्रहां लेख्यः ततस्तदधिको ग्रहो लेख्यः एवमुत्तरत्राधिकराशि
 स्थाः सलग्नस्सर्वग्रहां लेख्यास्ततः पूर्वपूर्वग्रहो राश्यादिरग्निमायिमग्रहाच्छेद्यः ॥ वमग्रपिशोऽध्याः तेषां राश्यादियोगस्यंशान्वि
 धयैतैर्वर्षमानं भात्यं यल्लब्धं सदिनादिध्रुवकः स्यात्तेन सलग्नग्रहाणां कृतांशनामंशादिगुणं तीयं यद्भवतिसादिनादिकाद
 शाभ्यान् उदाहरणम् पासंशशिग्रहाणां योगो राश्यादिः १०।५०० अनेनांशीकृतेन ३०० सौरवर्षमिति ३६० भक्ताल्लब्धं दिनां
 दिध्रुवकः ०१।१२ अनेन शोधिता ग्रहा अंशीकृता गुणिता जाताः सर्वेषां दशादिवसा यादवेन तु राश्यादिग्रहाणां दशाप्र
 कारान्तरणोक्ता लग्नादिरिष्यान्तगतं ग्रहेषु योस्यो भपूर्वो हि स्वगस्तचादौ स्याद्योऽधिको स्यादधिकस्ततो ग्रै चैवं क्रमाद्युग्र
 मुखान्विलिख्य लग्नं चाग्रस्वगात्पजे तदनु तच्छ्रयो विलग्नदधः स्याप्यस्तद्दिह गन्तं दग्रस्वगतः शेषस्तु पूर्वादधः एवं
 सर्वस्वगान्विशोध्यस्ततः संस्थापयेत्पूर्वदल्लग्नस्सर्वस्वगाधिकं तु विवरं सर्वाधिकाधोलिखेत् शुद्धंशयोगेन भजे चैवं
 लब्धेन लग्नादिस्वगाधरस्थात् शुद्धंशकात्सं गुणयेद्दशाभ्यां सृथकृथक्यो भसदादिनाद्याः द्वौ वा त्रयश्चेत्समराशिं रेखा

हा
रु
३४

स्तदव्यभागः प्रथमनिधेयः समानभागेत्यफलेस्तुलिप्तातुल्येवगस्तुगतौ समायात् पूर्वोदितो योथविलग्नखेटौसर्भा
तदात्नग्नदशैवपूर्वा इति उदाहरणम् तत्रलग्नादिक्रमेणसर्वग्रहाः शोधितग्रहाश्चलिख्यन्ते अत्रसर्वखगाधिकं विवरं रा
श्यादिश२४।३५५५सर्वभावप्रतिवर्तमानम्यचंद्रस्याधस्तालिखितं अथेषांशुद्धानांयोगोराश्यादिश३।१४।२३।२५।४।४।२३२५
सारवर्धमानं ३६० भक्तं लब्धोदिनादिध्रुवकः ०।५३।४०।५०। अनेनग्रहाणामन्तराश्यादीनिगुणितानिजातादशाहासोराः

च	ल	रु	शु	व	श	मं	ग्रहाः
१	२	३	४	५	६	७	हीनराश
१५	२५	३५	४५	५५	६५	७५	यः॥
१४	२४	३४	४४	५४	६४	७४	
१३	२३	३३	४३	५३	६३	७३	
१२	२२	३२	४२	५२	६२	७२	पात्यरा
११	२१	३१	४१	५१	६१	७१	शयः॥
१०	२०	३०	४०	५०	६०	७०	
९	१९	२९	३९	४९	५९	६९	
८	१८	२८	३८	४८	५८	६८	दशादि
७	१७	२७	३७	४७	५७	६७	नादि ३६०

अत्रान्तर्दशाप्रकार उक्तस्तत्रैवशुद्धांशयोगेन
भवेत्त्वकीयंदशादिनाद्यन्त्रवलेनहान्याद्
शुद्धांशकांस्तन्निजतः क्रमेणचान्तर्दशाथो
विदेशापिचैवम् १ राश्यादिग्रहशुद्धांशयोगेन
अथहीनांशक्रमदशादूषणमाह सएव पूर्वा
त्यभुक्त्यंशकमार्गतोत्रदशाक्रमोयैः समवादि
विधेः नवो धितैर्यावनसम्प्रदायो न चिंतितः

ल	रु	शु	व	श	मं	चं	ग्रहाः
२	३	४	५	६	७	८	जग्रादि
२५	३५	४५	५५	६५	७५	८५	यष्यन्त
४०	५०	६०	७०	८०	९०	१००	माः॥
०	१	२	३	४	५	६	योगाः॥
१५	२५	३५	४५	५५	६५	७५	
०	१	२	३	४	५	६	
०	१	२	३	४	५	६	
०	१	२	३	४	५	६	
०	१	२	३	४	५	६	योगादशा
०	१	२	३	४	५	६	दिनादि ३६०

चापि फलार्थयुक्तिः १ तथा हि योऽप्यंशवर्गोऽन्यगोऽप्यपूर्वाद्दशतत्फलदाकथं स्यात् अंत्यात्तथाग्रस्थितभूरिभागवेदयच्चि-
त्रेयमतोहिहेया २ अत्र लग्नस्यैव सर्वापेक्षया मुख्यत्वात् तत्समीपवर्तिनो ग्रहस्याद्यादशादूरवर्तिनः पश्चादितिसयुक्तिक-
विचाराभावाद्दीनां शमार्गदशावश्यं त्याज्येति यादवेक्तिः न तु यादवोक्तदशासावने किं मूलमूर्वोक्तसमरसिंहवाक्ये राशि-
दोषादानात्समरसिंहवाक्यमेव मूलमिति यतो राशिशब्दे मेषादिराशिवाचकः संघवाचकश्च द्वौ राशीपुंजमेषाद्याचिंत्यम-
रसिंहोक्तेरत्र राशिशब्दः संघवाची संपन्नः कथं अंशकशब्दस्त्रिंशद्भावाच्च कोस्ति राशिशब्दस्य मेषादिवाचकत्वे सत्य-
पि अंशात्मकत्वात्तेषां राशीनां पृथगंशशब्दोपादानं व्यर्थं स्यात् अतएव सर्वग्रहभुक्तांशानेवं संस्थाप्येति पद्यद्वयेन सु-
मरसिंहेन भोग्यभागेभ्य एव दशानयनं स्वीयमतांतरेणाभ्यधायि न भोग्यराशिभ्य इति अमुमेव अभिप्रायं मनस्यभिधा-
यस्मरसिंहाभिप्रायं जैस्तेजस्मिंहवामनादिभिः साक्षादंशादिग्रहणमेवाकारिकैश्चिद्वाशित्यागोपि तद्यथा तेजस्मिंहः स-
ंशादीन्सप्तवेदान्मलग्नान्कृत्वा म्नाद्यंभुक्तमादाय तेषां योऽप्यंस्यात्तद्दशयास्तु पूर्वमस्थाप्यास्तंस्मादप्यधोयाधिकं श-
ति वामनेपि भुक्तभागादिकाः खिटाः कर्तव्या लग्नसंयुता इति मुक्तावल्यामपि न्यूनांशस्य दशादिना तदनुवर्त्तंशस्य चेति-
कमादिति तत्रैकभूषणेपि आदौ हीनत्ववस्ततोधिकत्ववस्तस्मादनत्यंशक इति ताजिकसारेपि सांगुखेदेषु लवादि-

हा
२०३

३५

नायोहीनस्तदं प्रथमं विलिख्येति ताजिकालंकारेपि आदावल्पलवस्ततोधिकलवइति ताजिकतिलकेपि स्पष्टी-
कृतांगयुतसप्तद्विकसांयोभागादिनालघुतरः किलतद्दशादाविति ग्रहज्ञाभरणोपि सलग्नसप्तग्रहहीनभुक्तभागान्वि-
लिख्यप्रथमञ्चेति ताजिकरत्नमालायामपि सलग्नसूर्यादिषुखेचरेषु योल्यांशकः सः प्रथमं विधेयइति इत्यादिवहूनि
वन्नामिराशिराहित्यप्रतिपादकानि सन्ति यादवेन तु किं मूलमङ्गीकृत्य राश्यादिग्रहदशानयनमभणितदभिप्रायं वयन्न-
जानीमः अथ च तथाहीत्यादिपद्येन त्वया युक्तिरुक्ता सा चिंत्या नहि वाचनिके र्थे युक्तिः प्रभवेत् पूर्वोक्तवाक्येषु स्वल्यांशग्र-
हक्रमेण दशानयनाभिधानात् अथ चलग्नादित्योदुपानामधिकवलवतस्त्याद्दशाघाततो न्येति जातकपद्धतौ श्रीपत्युक्ते-
र्लग्नाद्द्वादशस्थस्य सूर्यचंद्रमसोरन्यतरस्य वलिष्टस्यादौ दशाफलदामवेन्नवेति संदेहः कस्यापि मनसि न ज्ञागर्तितरा-
तद्व्यक्तिं चिद्भावस्थाग्रहोल्यांशः शुभमशुभं स्वफलं दातुं समर्थ एव ननु हीनांशदिग्रहाप्राप्ताद्यादशोक्तां ततो न्येषामिति
तत्राल्यांशानां कथं प्रथमतः फलदातृत्वमुच्यते आदौ संपूर्णफलदमध्ये मध्यफलप्रदम् अन्ते तुच्छफलं लग्नं सर्वस्मि-
न्नेवमेव हीति नारदकश्यपोक्तेः सर्वस्मिन् ग्रहेभावे च यथा यथाराशिसमीपवर्त्यंशस्थितत्वमभवति तथा तथा महत्फलदा-
तृत्वमस्ति यथा यथांशोपचयस्तथा तथा तुच्छफलदातृत्वमस्ति बाग्रहापेक्षया किञ्चिन्मूलमिति युक्तिः एव न्हीनां ताजि-

रास्त्रमूलभूतहीनांशक्रमेणदशानयनं श्रीमन्नीलकण्ठदैवजैर्नवीनमतताजिककर्तृभिश्चोक्तं एतत्प्रमुक्तावल्या रा-
 श्यादिहीनक्रमतो गृहादेके चिह्नदन्त्या ध्वनिकादशाहान राशीनपास्येति पुरातनोक्तोरमन्यमानास्तुदुराग्रहेण इत्यल-
 मतिप्रसङ्गेन अन्येषामपिमतान्याहुरभियुक्तास्तु ज्योतिर्विदः विहीनराशिक्रमतोदशाहान्यथास्थितार्क्षैर्जगुत्स्थि-
 मेके केचित्तुयुक्तायनभागकेभ्योऽप्यभिकेभ्यस्तत्परंशकेभ्यः १ यतवत्तरवुत्तवरखिन्धिकोरामकाद्यास्तेच्छास्तथाच-
 कृतिनस्मरसिंहपूर्वा राशीनपास्यन्तगुरत्यलवाहशाद्यंतद्वादिगस्यखचरस्यवन्नाधि-
 कत्वादिति अथग्रहाणान्तासीरदशामुक्तावल्यामूयेवर्षमासदिनलग्ननिरीक्षकाः स्युस्ते
 तत्रतन्मितदशापतयेनचान्ये आद्यादशाधिकदशाश्चतनस्तदूनस्येतिक्रमणविदुषः
 प्रवदन्तिवर्षे एथकथकृदृष्टिकलादिकेनवषोडशसंख्याद्युमुखन्निहन्त्यात् भजेद्दंगेके
 नचतन्मतेनलब्धदशाहाद्युफलेननाज्याः अत्रलग्ननिरीक्षकाग्रहाहीनांशक्रमेणद-
 शाप्रदास्युभितिताजिकसांशेतिर्नयुक्तिसहायतस्मासीरदशादृष्टिमूलभूता दृष्टिरहि-
 तस्यात्यांशरेवदस्यसत्त्वस्यापिदशाभावात् उदाहरणम् वर्षलग्ननिरीक्षकाः सूर्येन्दुबुध

वृ	श	मि	त	व	श	च	स	ग्रहाः
१	८	१५	१५	१७	२२	२६	२६	हीनांशः
२	२०	३०	३०	५३	५०	५०	०	
३	२७	३८	१४	१२	७	३	१	भोग्या
४	५	३०	१०	१०	१०	१०	०	शा
५	३	४	२	५	४	२	१	पाशांशः
६	१०	१०	३०	०	०	१०	०	
७	४२	५३	२०	६८	५३	२४	१३	दशादि
८	२४	२०	५३	५३	३०	५३	२०	नादि
९	२०	०	२०	२०	०	२०	०	

हा. गुरुशानयः सप्ततिषां दृष्टिः कलादिकास्तु ५० च ४० तु ३० शु २० श १० वर्षसंख्या सौरी ३६० स्वस्वदृष्ट्या गुणिता दृष्ट्येकेन भक्ता
 १०३० लब्धा दशाहाः स्मृ ११० च ६६ बुध ७२ शु ४८ श २४ अनेनैव क्रमेण सूर्यादीनां वर्षे दशास्युः अथ मासलग्ननिरीक्षकाः सूर्यभौ
 ३६ मशुकचंद्रास्तेषां दृष्टिः कलादिकास्तु ४८ मं २५ शु १५ चंद्र १० अवमाससंख्या अनेनैव क्रमेण स्वस्वदृष्ट्या गुणिता दृष्ट्येकेन ६० भक्ता लब्धा
 मासदशाहाः स्मृ १३१२० मं ६२० शु ५१० च ३१२१ एवं दिनप्रवेशलग्ननिरीक्षकाश्चंद्रगुरुशुकशनिभौ मास्तेषां दृष्टि कलादिका
 च ४५ वृ ३० शु २० श १५ मं १० दिनप्रवेशयोगे रत्तरालघटिकाः ६० कल्पिताः स्वस्वदृष्ट्या गुणिता दृष्ट्येकेन १२० भक्ता लब्धा द
 शाघटिकाः च २२१३० वृ १५ शु १० श ७ मं ३० अथ भावतसीरदशातत्रैव शोध्यलग्नादयो भावास्त्वीयस्वीया प्रभावतः एथक्
 एथक् शेषां शास्त्रे कल्यादिवसाः क्रमात् १ लग्नादीनामथैतेषां सौरसावनतोक्तवत् अयं दशाक्रमो भावदशाक्रमं णिका
 भिधः १ अत्र प्रकारांतरस्तत्रैवेक्तः एवं भावांतरांशास्ते एथक् त्रि ३०० शताहताः स्वस्वोदयोदुतालब्धस्युः स्तसीरदर्शाः
 क्रमात् १ दिनाद्यालग्नपूर्वाणां स्वस्वामिफलदायकाः सौरसावनतोच्चा साम्प्रकर्तव्या निरुक्तवत् २ अत्र भावस्वामिनां बले
 नशुभमशुभं वा दशाफलं भावदशादिषु वाच्यम् एवं सौरसावनार्थमनुपातः यदि माससौरदिने ३० मीससौरसावनदिना ३०
 २६।१०।३७।१० निलभ्यंते तदा तत्र द्वाव सौरदिवसैः कानीति एवं माससौरसावनदिनानि भावसौराहैर्गुण्यानि चिंशता भा

ज्यानिलव्यादशायासौरसावनाहास्सुरिति अथभावतासीरदशायास्प्रकारान्तरेणैवविशेष त्रैवोक्तः व्ययसंध्यूनल
 ग्नांशास्ते स्युर्भुक्ताशकास्तनोः लग्नानलग्नसंध्यंशान्तर्बुभोम्याव्यास्मृताः १ लग्नसंधिविहीनार्थसंध्यंशास्तेर्थाभावजा-
 पंरत्राप्येवमेवांशास्माध्यासकलभावजाः २ सौरसावनतौवैषांविधायोक्तविधानतः अयंदशाक्रमोयद्वाभवेद्भावक्रमाभि-
 धः ३ तत्रलग्नैष्यभागोत्थदशाश्चार्कपतितातनोः तदुक्तभावदिनजारिष्फान्तेस्यास्युनस्तनोः ४ अत्रोदाहरणम् लग्नभावः ३
 ४३३ धनभावः १४११११४ सहजभावास्त्रिधितो ००४३१५५६ जातासौरदिनात्मकोलग्नदशा अर्थधुनभावः दशादिनाद्या एवंसर्वत्र
 अथभस्वांतरांशाः २७११५५६ त्रिंशत्स्यो १०० गुणिताषष्ठ्योपर्यपरिलब्धेनयुताः ०११०६४० कौटुंबिकेन ३४३ भक्तालव्यानि २३२३
 ५११० लग्नतसीरदशादिनानि एवंसर्वत्र वर्षप्रवेशकालादिषु दिवसेषु लग्नेषु चंद्रस्यफलं शुभमशुभं चाज्ञेयम् एवमन्य
 त्रपि अथव्ययभावसंधिः ३११०४१३६ लग्नभावेहीना ३१४१३० जाता १६१२२१२ लग्नभुक्तांशाः अथलग्नभावो ३१४१३० लग्न
 संधौ ३११०४१६ ऊनः १३११०५० जातालग्नभोग्यांशाः अथलग्नसन्धिः ३११०४१६ धनसंधौ ४११४५३२ ऊनः २७११५
 ५६ जाता धनभावदशासौरदिनाद्या पूर्वागतसमैव अत्रप्रथमवर्षप्रवेशकाललग्नभोग्यांशदिनतुल्यलग्नदशा पुनर्दनादी-
 नाज्ञेया व्ययभक्तदशाप्रतिलग्नभुक्तांशादिवससमालग्नदशाज्ञातव्येति अथैतेदशादिवसाः २७११५५६ मामसौरसावनतदिवसैः

हा ३१०६।११।३१। जेभूत्रिकयागुणिताः ०३०।३४।५४।३५ त्रिंशत्ताभक्ताः २७।४१।५१।५१ जातानि सौरसादनदिनात्मका निदेशाः
 र०५० दिनानि एवं सर्वत्र अथमासप्रवेशे भावान्तरांशाद्वादशभक्तामासप्रवेशे ग्रहाणां भावतसीरदशादिना निःस्युः दिनप्रवेशे पिभा
 ३७ वांतरांशाः षड्भक्तादिनप्रवेशे ग्रहाणां भावतसीरदशाद्यः स्युरिति विशेषः अथस्थूलभावतसीरदशानाजिकसारेभावस्य चो
 र्ध्वकमितिः शरघ्नीहीनारवराभेदलयेर्दिनाद्या स्पष्टदशलग्नमुरवादिकानां ज्ञेयाः फलान्यत्र बुधैस्त्वभावात् उदाहरणम् लग्नं
 ३४।३८ अत्रोर्ध्वकमितिः ३ शरघ्नी १५ स्वर्ध्वोदशांशेन दिनादिना १।१४।१४।१४ हीना १३।५०।४६ जातलग्नदशादिनादिका एवं स
 मस्तभाधानान्दशाज्ञेया एते दशाहा अंशादित्यागास्थूलाः अत्र शून्यमिते भावेर्ध्वके द्वादशराशयः पञ्चगुणाकर्तव्या इति शेषः
 अत्र सर्वत्र भावानान्दशादियोगः पञ्च्यधिकशतत्रयं भवति अत्र वर्षे भावदशात्रैलोक्य प्रकाशे उक्ता तत्रादिभांशगुणिताश्चि
 दिनादिरामनाञ्ज्या ४।३० दशास्तु नमुरेवंशवसाद्भवन्ति तासां व्ययारिमृतिगत्यनशाभन्ता स्याद्वर्षदशां स्युः सत्वात् तिथिषणो जग
 दिति १ अथ वर्षकालहोरादशा उक्तं च मुक्तावत्याम् वर्षस्वरांशप्रमितानि केचित्प्रेचुर्दिनानि द्युसदां दशानाम् कालारव्यहो
 राधिपतिक्रमेण तत्साधनोपायमथ प्रवक्षि १ वारप्रवृत्तेर्गतनाडिकास्तु द्विघ्नाशराष्ट्रागतकालहोरा दिनेश्वरात्षष्ठकषष्ठ
 कानुक्रमेण यस्यादथ वर्तमानः २ आद्यादशातस्य परापरेषां न्त्यष्टषष्ठक्रमतोऽखिलानाम् शशप्रलम्भनुगताभिधानमेव्यन्तुत

द्वाणविंशद्वशेषम् ३ उभेतवर्षाद्वि ७ तलेननिघ्नशमस्वतेस्तीगनगम्यमाने दिनादिकै आदिदशाधियस्यगम्योन्मितादौतुदशा
 हितस्य ४ परापरैषान्त्ययास्थितासूर्यगतोन्मिताचिदिदशाहितस्य गतैष्यमामान्तरतस्त्वमासेयातेष्यघस्वान्तरतोदिनेपि ५ अत्रांदा
 हंरणं तत्रश्चावनवदिनवस्यांशुक्रवासरे उदयाद्गतघटापलेषु ५। ३६ वर्षप्रवेशः तत्ररविः ३। ३६ दिनमानं ३३। ३० अत्रकालहं।
 रेशानयनार्थवारप्रवृत्तनयनायत्तुगमोपायोमिश्रकृतः रेखास्वदेशातरयोजनैः पलेनिजांश्चि ४ हानैः शरवेदघट्यः ४५ युतोनिता
 प्राक्परतोदिनाद्द्वयक्ताः स्फुटस्तेदिनप्रवेशः तत्रमध्यंरखानगराद्गंगराभिधात्यूवादिशिकाशीचतुःषष्टियोजनानि ६४ एतानि
 निजचक्रवर्थांशदहीनानि ४८ जातानि कश्यंदेशानरफलानि गभिः पलैः शरवेदघट्यः ४५ पूर्वदेशं त्वाद्युक्ताजाताः कश्यं ध्रुवा
 कः ४५। ४८ अयंस्वदिनाद्देन १६। ४५ युतो ६२। ३३ अहोरात्रघटिका ६० हानो जातः सूर्योदयाद्गतघटी २ पलेषु ३३ वारप्रवृत्तिका
 लः अथवारप्रवृत्तिघटिकाः २३३ इष्टघटिकासु ५। ३६ हीनाः ३। ३ जातावारप्रवृत्तैर्घटिका ३। ३ द्विगुणिताः ६। ६ पञ्चमक्ताः
 तव्यागतकालहोराः २ दिनाधियाच्छुक्रान्तरयक्यथगणनयाद्वितीयस्य कालदोगवर्षे अस्यच आद्यादगततः षष्ठ्यथा
 नुक्रमेणचंद्रशनिर्गुरुभौमरविंशुक्राणां सौरवर्षे ३६० मप्रमाणेन ५१। २५। ४२४१। ३५ दिनादिनासौरसावनवर्षे ३६०। ५। १५। ३१। ३१
 २४ सप्तमांशेन हिंसादिना ५२। १०। ४७। २१। २५ वामिताक्रमेणैकैकदशावर्षेभ्यान् अथादिमदशाधीशस्यदशागतस्यकाला

हा नयनं तत्र पंचभक्तशेषं १६ गतसंज्ञं पञ्चसुहीनं ३। ५४ जातङ्गम्यसंज्ञं अथ गतं १६ वर्षाद्वि० लवेन ५१। २५। ४२। ५१। २५
गोमूत्रिकया गुणितं षष्ठ्योपर्युपरियुतं ५६। ३४। १७। ५। ३३। ३० पञ्चभक्तलब्धं आद्यदशापतेर्दिनाद्यं दशमानङ्कतसंज्ञं
३८ ११। १८। ५१। २५। ४२। ४२ अथ गम्यं ३। ५४ वर्षाद्विलवगुणं षष्ठ्योपर्युपरियुतं २००। ३४। १७। ८। ३१। ३० पञ्चभक्तलब्धमाद्यं
दशापतेर्दिनादिदशमानं गम्याभिधं ५४०। ६। ५१। २५। ४२। १८ अत्र वर्तमानहोरास्वामिनो ग्रहस्यादौ दशागम्यकालमिता
ज्ञेयेति तत्र कालहोरे शक्रमेण वर्षाद्विलवमितान्येषां दशा पुनस्मर्वेषां ग्रहाणां प्रान्ते वर्षसमाप्तौ वर्तमानकालहोरास्वामि
न एवमेतकालमितादशाज्ञेयेति एवमासप्रवेशकालयोरन्तरसप्तमांशमितामासप्रवेशहोरे शादिदशाज्ञेया तथैव दिन
प्रवेशहोरे शादिनो दिनप्रवेशकालयोरन्तरसप्तमांशमिताधटिकादिदशादिनप्रवेशे ज्ञेया अत्रापि वर्तमानहोरे शस्यगत
गम्यमूर्ध्ववत्साध्यमिति अथ देवकीर्तिमत्तेन वर्षप्रवेशादौ हृद्दशताजिकमुक्तावल्यामुक्ता हृद्दशारदिसंज्ञुणास्तनुग
ता श्रीदेवकीर्त्या श्रयाद्धृद्दशस्वामिदशादिनान्यथतनौ यो हृदपस्तक्रमात् मासे हृदलवादिनानि खलु मासर्क्षादिनैतत्प्रवेश
र्क्षाद्विघ्नलवैर्मितारवलुदशाघट्ट्यो ग्रहाणां स्मृताः १ लग्नेनैकग्रहहृद्दशभुक्तभोग्यांशसंगुणा तद्दशाग्नि ३० भिर्भक्तादिधा
ते गतगम्यके २ गम्यातुल्यातत्र दशाहृद्देशस्यादिमाभवेत् ततः पराः परेषां सूर्यथावत् पुस्तकस्थिताः ३ भुक्ततुल्यादिनपरव्याव

मे	व	मि	क	मि	क	त	र	ध	म	क	मी
११	११	६१	६४	१२	६४	१२	६४	१४	६४	१४	११६४
११	११	६२	१२	६०	१२०	६०	६०	६०	६०	१२	४०
६६	६६	६०	१२	६४	६०	६४	६६	६०	६६	६४	३६
६०	६०	६४	६४	१२	६४	६०	६०	६०	६०	६०	१००
६०	३६	१२	६०	१२	६४	१२	६०	६०	६०	६०	२४

पातेन्याग्रहदजा लग्नहदेशतोहद्वाद्
 शाखाग्न्यशकावधिः ४ पातेष्यमासांत
 रवासरद्यह्न्यात्वरामावधिभोग्यभागेः
 तनुस्वहद्वाधिपतिक्रमेणव्योमानलैः ३०
 सखिभजेदिनाद्यं फलं यदाप्तं युमदानी
 दशानां मानं भवेन्मासफले स्फुटं स्यात् अ
 वेदाहरणं तत्र वर्षप्रवेशस्य एतन्नेराश्या
 दि ५३१० अत्र संज्ञा तत्रोक्तं मेघे गतकी
 एशरेषु भागा इत्यादिना हद्वांशाद्वा दशगुण
 भौमादिपंचग्रहाणां वर्तमानहदेश्वरमार
 भ्यशौरदशादिनानि वर्षं भवन्ति ॥ ॥ ॥

मे	व	मि	क	मि	क	त	र	ध	म	क	मी
११	११	६१	६४	१२	६४	१२	६४	१४	६४	१४	११६४
११	११	६२	१२	६०	१२०	६०	६०	६०	६०	१२	४०
६६	६६	६०	१२	६४	६०	६४	६६	६०	६६	६४	३६
६०	६०	६४	६४	१२	६४	६०	६०	६०	६०	६०	१००
६०	३६	१२	६०	१२	६४	१२	६०	६०	६०	६०	२४

हा. १. ३०. ३५. सिंहलग्नेषदंशमितागुरुहृदागतावर्तमानाशुक्रहृदापंचांशःवधिवर्तते तत्रवर्तमानहृदेश्वरदशागतगम्यभूमिर्धवर्तमानहृदेश्वरस्यपृष्ठसंस्थग्रहाणांहृदांशःस्पष्टलग्नांशेषु८।५३।१०हीनाःशेषलग्नगतहृदायाभुक्तं२।५३।१०भुक्तवर्तमानहृदेश्वरस्यहृदांशेषु५हीनंजातलग्नस्यहृदायाःभोग्यं२१६।५०भुक्तंभोग्यंचद्वादशगुणषष्ठोपर्युपरियुतंचजातानिभुक्तानि३४।३०भोग्यानि२५।२२दशादिनानि तत्रभोग्यदशादिनानिवर्तमानहृदेश्वरस्यदोज्ञेयानिततःक्रमेणान्येषां तद्यथा सिंहलग्नेवर्तमानहृदेश्वरस्यशुक्रस्यभोग्यदिनादिकादशा२५।२२ततश्शनेर्दशादिनानि०७बुधस्य७२भौमस्य७२गुरोः७२प्रांतेभुक्तांशादानीतातदृशा३४।३०वर्तमानहृदास्वामिन एवज्ञेयाः एवंषष्ठ्यधिकंशतत्रयं३६०दशादिनानिभवन्ति अत्रमध्ययदिगशिसमाप्तिस्तदापुनःशशिप्रारंभहृदास्वामिनोदशाहास्युः यथान्तर्भौमदशायांसिंहलग्नसमाप्तेराशिशिप्रारंभहृदास्वामिनो गुरोर्दशापुनर्जीविति अथमासप्रवेशराश्यादित्लग्नं२।१५।१०।अत्रापिपूर्ववन्मिथुनलग्नेषदंशमिताबुधहृदाषदंशमिताशुक्रहृदाचगताव

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
बु	शु	बु	म	रु	बु	श	म	रु	बु	बु	शु
१२	१५	१२	१४	१२	१४	१२	१४	१२	१४	१४	१२
शु	बु	शु	शु	शु	शु	बु	शु	शु	रु	शु	रु
१२	१३	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२
बु	रु	रु	बु	श	रु	रु	बु	बु	शु	रु	बु
१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२
म	श	म	रु	बु	म	शु	रु	म	श	म	म
१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२
श	म	श	श	म	श	म	श	श	म	श	श
१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२	१२

अथदिनप्रवेशलग्नहृदादिनेदशेषदशासिका
 भागः ॥

ते सानहंश्चरंगुरुः पंचांशवधिवर्तते तस्य भुक्तं ३।१७ भोग्यञ्च १।४३ मासे ह द्वादिना न्युक्तत्वा वर्तमानह द्वांशा एष
 ह द्वास्वामिदशादिनानि तत्र भोग्यदिनानि १।४३ मिता दशा आदौ गुरोस्ततः पुस्तकलिखितव्यमिणान्येषां दशादिनामि सं ७
 शर्दं बुद्धिं शुद्धं अंते भुक्तदिवसमिता ३।१७ गुरोरेव दशा एवं सर्वत्र अथ दिनप्रवेशे लग्नराश्यादि १।१२।१७ अत्र वृषलग्ने अ
 षांशमिता शुक्रह द्वागता वर्तमानं ५३ मिता बुधह द्वा भुक्तं ४।१७ भोग्यञ्च १।४३ बुधवर्षदशा द्वे १२ गुणिते त्रिंशद्भुक्तं जाते
 बुधदशा भुक्तं घटिकात्मकं ८।३४ भोग्यञ्च ३।२६ यद्वांशादि भुक्तं भोग्यञ्च द्विगुणं घटिकादिदं भुक्तं भोग्यञ्च भवति अत्र
 भोग्यघटिकात्मिका आदौ वर्तमानह द्वांशे रस्य बुधस्य दशा ३।२६ ततः पुस्तकलिखितक्रमेणान्येषां द्वे द्वांशां द्विगु
 णा दशा घटिकाः स्युः गुरोः १६ शनिः १० भौमस्य ६ शुक्रस्य १६ प्राप्ते भुक्तं घटिकादिका ८।३४ बुधस्य दशा एवं सर्वत्र अथेषां सौ
 राणां दशादिवसानां सौरसावनीकरणार्थं स गमोपायस्तत्रैव द्विघ्नस्वशैलविश्वंशा १।३७ युता एते खिलस्मृताः पलेषु क्र
 म्नि ३१ भागा द्वाजायंते सौरसावनीः इति उदाहरणं शनिदशादिनां सौराणि ८।४७ शैलविश्वंशोदिनादिकः १।३६।४७
 द्विघ्नः १।१३।३४ दशादिवसेषु ८।४७ युतः ८।५।१३।३४ पलेषु ३४ दशादिनां ८।४७ कर्मिभागेन युतः ३६ जातानि शनिदशादिनानि
 ८।५।३३।३६ सौरसावनानि एवं सर्वेषु दशादिवसेषु सौरसावनता कर्तव्येति अथ मासदशां सौरसावनीकरणे प्रकारांतरस्तत्रैवो

हा० क्तः वर्षा ३६५ कर्कभागेन ३०।२६।२७। यदीनसादनादशादमाः स्युर्द्युसदादिनादिकाः तदेष्टमासांतरवासरैः कियन्मिताः प्र
 २०५० माध्यादतिवात्रमासजाः अथवर्षेग्रहाणांनिसर्गदशातदेवोक्ता राशीश्चराहीन्दुवलेब्जभौमविच्छ्रकजीवार्कपतङ्गजानां
 ४० त्रिघ्नाः राशी ३६० नवकं २७ नखानि ६० धृतिः ५४ कृतिः ६० पूर्णशरा ५० दिनानि षडंशतुल्यास्त्वेतासौनादिकाद्रूपलेदशाः
 भवेयुर्दिवसारं भवर्तमानमहदृतः वर्षेचंद्रस्यसंवत्तत्वेचंद्रराशीशक्रमतो निसर्गदशेश्वरास्स्युः वर्षदशायाद्वादशांशेन
 मासदशाज्ञेया वर्षदशाषडंशेनघटिकाद्यादिनदशाभवति नैसर्गिकदशाघस्त्राविधुवीर्याच्चयेस्मृताः तदादिमदशाभुक्त
 भोग्यंचन्द्रर्क्षयाद्भवेत् १ चंद्रराशीशभुक्तैष्यभागेर्निघ्नाचतदशा रवाग्निभक्तागतेष्वन्तदंतादौस्यादिनादिकं २ चंद्रेश्वरा
 स्यमध्येतुतक्रमेणान्यरेवटजा अनौदाहरणम् वर्षप्रवेशेस्पष्टश्चंद्रः ०२८।१६।३१ चंद्रराशेश्विरोभौमराश्यादि ८।१६।५५
 १८ अस्यावाद्यादशादिनात्मिका ६ अथभौमभुक्तांशैः १९।५७।८ दशा ६ गुणिता ११९।४२।४६ भोग्यांशैश्च १९।२।५२ गुणि
 ता ६०।१७।१२ त्रिंशद्भुक्ताजातङ्गते ३।४९।२५ गम्यञ्च २।००।३५ दशामानदृतवादौभौमस्यगम्यादिनानिमितादशा २।००।
 ३५ ततोबुधस्यदशादिनानि २०१३ उक्रम्य ६० गुरोः ५८ रवेः ६० शनैः १५० अंतेभौमस्यैवगंतदिवसमिता ३।५९।२५ एतेस्थाप्याः
 एवंमासप्रवेशेपिदशाज्ञेया अथनैसर्गिकादिदशादिवसानांमासेदिनेचम्यष्टीकरणमुक्तंतथैव नैसर्गिकायेदिवसानि

क्रामोरी मता न्मासफलार्थमत्र। गतैष्यमासांतरसंज्ञुणास्तस्वाग्न्युद्धतास्पष्टतराभवेयुः१ निरुक्तवच्चाद्यदशागतैष्यप्रथित
 यास्यादधितत्रमासेवलभद्रमतोक्तानां गौरीवत्स्पष्टतामता प्राग्दशभुक्तभोग्यन्तुकुर्याद्वर्षदशानुक्तवत्१ नैसर्गिकदशानांत
 द्वाद्वेवस्फुटीकृतः प्राग्दशैष्यगतत्वंतुमासेकुर्यान्निरुक्तवत्२ गतैष्यदिनविश्लेषनाडिकादनुसारतः साध्यादिनफलेप्रो।
 क्ताकर्मणाघटिकादशा३ दिनप्रवेशोदिनप्रवेशलग्नवर्तमानद्देशस्यादौनिसर्गवशाद्दशाते प्रमेणान्येषाद्दशादिनानिज्ञेया
 नि। अथदशाफलविचारस्तत्रदशाफलविचारेविशेषफलमाहतेजस्सिंहः सम्यग्धियाद्वर्षदशविषयोश्चपूर्वस्वाच्यम्फलं।
 तदनुजन्मरवगाऽनुसारात् वर्षोद्भवजनिभवच्चदशाविपाककाले त्वमत्रचवलत्रितयस्मिन्मृश्येन। मृतौ चवर्षसमयेचदशा
 विपाककालेचयोवलयुतस्मकलापितर्य। श्रेष्ठादशांतपरदृष्टियुतस्वधातुस्थानादिभेदवशापाकफलेन्दुवीर्यात्। योजन्म
 नीहसवलौविवलोदकालेतत्कालमध्यमवलंश्चदशानदीया। आद्येस्मृतान्घुफलाविफलापरार्द्धेज्ञेयाविपर्ययफलावल
 वैपरीत्येवर्षेजन्मनिवलीविवलोविपाकेपाकेवलीचविवलः प्रसंवाद्काले। कालत्रयेपिरवलुमध्यवलास्त्रयोमीदातुंक्षमा
 बहुफलंनचयोगजातम्। योवीर्यवान्जनुषिभध्यवलश्चवर्षेवीर्यापिताश्रितदशासमयेदशायाः पूर्वतुपूर्णफलक्षेप्यफलो
 परार्द्धकार्येविपर्ययविधिर्विपरीतवीर्ये। वीर्योद्भिन्नस्त्रिसमयेबहुदुःखदायायाबहुलतुरवचरस्यफलंतुतावत्। यावत्सम्पन्नान्यधि
 गतस्सदशी॥

हा वलीयान्तावन्ति चैव सफलस्तु सचाव्यवीर्यात् आधामिन्दुनबलं निखिलग्रहाणामाहुर्वलस्य खलु दैवविदः पुराणः तस्माच्छु-
 २०३ भाशुभशशाङ्कः वलादिनोत्थंदयुः फलं निजदशासु शुभाशुभञ्चेति अथ दशाफलविचारे विशेषमाह समरसिंहः वर्षपतिर्योजा
 ४१ तो वर्षदशयाञ्च सप्रभुः कथितः निजधात्वनुसारवशात्तस्यादेश्यं फलं विदुषः तेजः सिंहोपि वर्षेश्वरो निखिलवर्षदशेश्वरोऽत्र प्रो-
 क्तो बलावलवशेन शुभाशुभञ्च धत्ते स्वधातुजफलं प्रथमतो यस्य सम्यक्कालजनि तं बलमस्य बोध्यम् अयमर्थः वर्षे वर्षेश्व-
 रस्यैव दशाफलं ज्ञेयम् अन्येषां ग्रहाणान्निजदशामितैर्दिनैर्वर्षेशदशायामंतर्दशाफलं ज्ञेयम् एतत्पृष्ठमुक्तं तु कज्योतिर्विद्धिः व-
 र्षस्वामिदशांतरे निजफलास्ताभ्योपि सूक्ष्मादशा इत्यत्रापियेन ग्रहेण वर्षेशदस्य शालं करोति तस्यैव फलमपूर्णं ज्ञेयम् अन्यस्य फ-
 लं किञ्चिन्मूनं ज्ञेयमिति समरसिंहः अथ सूर्यादीनां ग्रहाणाञ्चतुर्विधदशाफलानि ताज्जिह्वासरिषिर्मनोक्तानि क्रमेण लिख्यन्ते
 गजाश्वलाभम्वलकान्तिवृद्धिं करोति भूपत्वमथो सखित्वम् सुवर्णरत्नाम्बरभूमिलाभं दिवापतिः पूर्णवस्त्रो नराणां १ मनोदयं ग्रा-
 मपरंपुदेशे वाणिज्यतो वा बहुलार्थलाभम् दत्ते हि दारा सुत मित्रभूपैः प्रीतिं नृणाम् मध्यवलोदिने २ स्वंधुमित्रस्वजनैर्विरोधं
 भ्रमोदयं दीप्तिवला र्थनाशम् करोति च नम्रदशा प्रवेशे तापार्ति कृन्तुवलोदिने ३ शत्रोर्भयत्वा नृपतेर्भयञ्च जनोपपातम्
 ध्वं धनाद्यम् करोति रोगागमनञ्च शोकम्वलस्य दग्धवलोदिने ४ लग्नात्रिलाभारि नभस्थितेर्कोनि द्योप्यसावर्धफलोदशयां

याति त्वसौ मध्यवलश्शुभत्वं सम्पूर्णवीर्यं ति शुभो निरुक्तः ५ वामनः नृपति त्वम्प्रधानत्वं ते जोहस्य स्ववाहनम् स्वदशायाम्फलं
बदत्ते पूर्णं चलो रविः १ व्यापारन्तु पुरग्रामा तद्व्यन्ता भं सुखानि च स्वदशायाम्फलं वैवदत्ते मध्यवलोरविः २ रोगं प्रातं भ
यं शोकं भृत्यवंधनविग्रहैः नाना नर्था न्महाशोकन्दत्ते नष्टवलोरविः ३ ते जो भ्रंशान् तथा घातं ते स्वबंधुषु विग्रहं स्वदशायाम्फ
लं वैवदत्ते निचवलोरविः ४ इत्यर्कः नृपास्य दत्तं नृपतेर्द्विनाशं शत्रोर्विनाशं सुखमद्भुतं च धीरं पृथुं कृत्वा वरमोक्ति काप्ति
करोति सम्पूर्णवलोरमृगांकः १ वाणिज्यतो र्थागमनं च लोके नृपत्वमत्रां वरमिच्छला भेदं दत्ते गृहीतुं लज्जसौ रव्यं धर्मो
दयं मध्यवलोरमृगांकः वैरमृत्त्वमित्रैर्निजवं धुदोरैस्सौ रव्यार्थनाशं प्रकरोति शीघ्रं श्लेषोदयम्वातकफोदयं च कांति सयन्म
ष्टवलोरमृगांकः ३ भिक्षात्तं क्लेशविवादवैरं धनप्रणाशं प्रकरोति पुत्रैः वैरं कफार्तिम्प्रेममोहं रात्री श्वरोदग्धवलोनगा
णां ४ खगनात्रिविधाय गतोपि चन्द्रे निंद्यो हि दत्तेर्द्वफलं दशायाम् याति त्वसौ मध्यवलश्शुभत्वं सम्पूर्णवीर्यं ति शुभो निरुक्तः
५ वामनः पदप्राप्तिर्दृष्टाद्राज्यं स्त्रीलाभं सुखसंपदं स्थानप्राप्तिर्मनस्सौ रव्यं दत्ते पूर्णवलश्शशी १ वाणिज्यं सफलं कुर्यात्त्व
गिहेपि महा सुखम् जातिप्राधान्यमैश्वर्यं दद्यान्मध्यवलश्शशी ५ देहमाद्यं सुन्दरं महात्मानि धनसयम् मित्रवैरम्प्रेम
स्तापं दत्ते धमवलश्शशी ३ ते जो हातिं मद्राक्षै शंशी तज्जरकरं परम् कुर्यान्नष्टवलश्चन्द्रोदौ स्थं पापसमाचरन् ४ इति चंद्रः ॥

हा. स्तितिसुतस्मवलः एतनाधिपंतनुभृतांप्रकरोतिरणेजयम् कनकताम्रधनानिददन्त्यसौविविधसौख्यपदन्तुपसंगमं ३
र. ७७ नृपजनैः कलहोवनिनंदनेभवतिमध्यबलेसबलक्षयः परिकरोतितनोरुधिरामयंरिपुभयंसतदारभयन्तृणो २ विवादं
४२ खलेर्विग्रहंपुत्रदारैस्तथावैरितोभीतिमुग्रान्तराणां करोत्यवधौ विनष्टोविनष्टंफलंकृत्तवंचान्त्यसौख्यन्नितांतं ३ वि
धातोर्थमाशस्वभृत्यैर्विरोधमहासंगरेमृत्युकंस्वदेहे कुजेदन्धवीर्येस्ववीर्यस्वनाशोभयंशत्रुतौरक्तपीडानराणां ४ ल
ग्नान्निषष्टायगतोमहीजोनिचोपिसोर्द्धः फलदोदशायाम् यातित्वसौमध्यवलः शुभत्वंसंपूर्णवीर्येतिशुभोनिरुक्तः वामनः
कुजतूर्णवृद्धोदद्यात्संग्रामेविजयश्रियम् दण्डनाथपदप्राप्तिः सेनानायकएवच मध्यवीर्यकुजः कुर्यात्तेजस्वित्वंजयंरणेराज्यं
तत्रस्यपत्यंचराज्यंवालभ्यमेवच २ हीनवीर्यकुजः कुर्याद्भङ्गं क्लेशंमहागदम् देहघातंतुष्टैकल्यैर्निःश्रवणंरवात्तथा ३ विवा
दाविग्रहंयुद्धंमर्कटंचमहाभयम् स्वदशायांफलंचवदत्तेनष्टबलः कुजः ४ इतिभौमः सद्बुद्धिर्नार्थगोचरेनचैराज्यंसौख्यंस्वह
स्तार्जितवित्तमुग्रम् सम्पूर्णवीर्यान्वितसोमस्तुर्दत्तेर्विलासंस्वजनैश्चभृत्यैः १ सद्बुद्धिर्वृद्धिंस्ववित्तलभंविद्याविलासंस्व
जनैश्चसौख्यम् सोमात्मजोमध्यवलोदशायान्दत्तेहि सौख्यंविविधैः प्रपंचैः २ कष्टादयंसौख्यंवलार्थनाशंकीर्तिक्षयंभीतिम
थार्थमुग्रम् प्राप्नोतिवैरंस्वजनैश्चभृत्यैर्निन्द्योविपाकेरवलुचंद्रगुणः ३ स्वजातिवैरंवहुर्दुःखमुग्रंकुर्याच्चलोकैः सौह

चित्तसौख्यम् । विद्यार्थनाशंकुमतिं कृशत्वं दत्ते विशेषेण बुधो हि दग्धः ४ त्यक्त्वा रिरंधान्त्यमतो न्यतो ज्ञेनित्योपि सोऽर्द्धम्फलं
 दशायाम् । याति त्वसौमध्यबलशुभत्वं संपूर्णवीर्योतिशुभेतिरुक्तः ५ वामनः । सेवया सखसंपत्तिर्धनलाभो महर्षिः । स्वबु
 ध्या राजलाभञ्च कुर्यात्पूर्णबलो बुधः १ धर्मसिद्धिस्तु कर्माप्तिनतुला मुन्नतिस्तथा ॥ पठनाद्येवनाद्रव्यन्दद्यान्मध्यबलो बु
 धः । २ देशदेशांतरप्राप्तिं घातम्वधुकुलक्षयम् । वंध्यतं बुद्धिदोषेण दद्यान्निष्ठबलो बुधः ३ धाननाशं पद्मावधं धनहानि
 म्महद्भयम् कलिर्गेहे तथा कीर्तिन्दद्याद्धीनबलो बुधः ४ इति बुधः । ऐश्वर्यलाभन्तपते च मारुतः । द्युर्गमं राज्यमगमञ्च
 दत्तेन राणोऽवलस्तुरे ज्योहे माम्बराद्यं विविधं विलासम् १ व्यापारतार्थागमनं गुरुत्वं भूपैस्तत्त्वत्वं सतदारसौख्यम् प्रा
 प्रोतिमित्राम्बरधर्मलाभम्वाचस्पतिर्मध्यबलस्वपाके दारिद्र्यदुःखैः परिपीडिताङ्गं धर्मार्थनाशं पिपुजं भयञ्च स्त्रीपुत्रमि
 त्रैः कलहं सुरेज्यो नष्टे विनष्टप्रकरोति सर्वम् । दुष्टाद्भयार्तिर्धनधर्मनाशं रिपोर्भयं वा नृपतेस्तथैव सखस्य मित्रस्तैर्वि
 रोधं करोति दग्धस्तुरराज्यपूज्यः । लग्नात्सङ्घात्यमभिन्नसंस्थो द्विद्योगुरुश्चाद्धूफलोदशायां याति त्वसौमध्यबलशुभत्वं स
 पूर्णवीर्योतिशुभेतिरुक्तः वामनः । मण्डलस्त्राभितांते ज्ञाने रं द्रत्वमथापि वा धनं मे श्वर्यमारोग्यं दद्याद्धीवो वलाधिकः ॥ ॥
 विज्ञानशास्त्राधिगममाचार्यत्वन्तपात्करं सौख्यराज्याधिकारञ्च दद्यान्मध्यबलोगुरुः । देहे रोगं मनस्तापं दारिद्र्यमर्थ

हा

१०५०

४३

नाशनम् पराभवंरिपोभीतिंदद्यान्मूनवलोगुरुः धननाशंस्थाननाशमाधिव्याधिसमुद्भवम् दंतपीडांकरोत्येववर्षेनष्ट
 वलोगुरुः इतिगुरुः राज्यंकलत्रंचक्षुरंखिलासंदत्तेधनकांचनभूपमानम् शुक्रस्यसंपूर्णवलस्यपाकेपूर्वाद्यमित्रस
 नागमज्ज स्त्रीपक्षतोर्थागमनंस्वसौख्यमिष्टान्नपानांवरसुंदरींश्च देत्याधिपोमध्यवलोहिदत्तेगोवाजिचिभाम्बरवित्तल
 धि इतस्ततस्सभ्रमणंचपुंसांकरोतिविज्ञानयशोर्थनाशम् सहोत्पमित्रात्मजकामिनीभिः क्लेशंसितौनष्टवलोतिकष्टम् पु
 त्रक्षतिरोगभयंचकष्टंमुखार्थं नाशंस्वजनैर्विरोधं प्राप्नोतिदग्धेभृगुजेनितांतंस्वमित्रदारादिभयंचपुंसां लग्नाद्ययाष्टादिमृ
 तंविहायदेत्याधिपशेषगृहेर्द्धदः स्यात् तिद्योपिमध्यशुभकृन्निरुक्तस्सपूर्णवीर्योतिशुभप्रदस्स्यात् वामनः राजुलक्ष्मीक
 लत्रज्जपुत्रमित्रस्वभोग्यताम् तदशायाम्फलंज्जैवदत्तेपूर्णवलोभृगुः १ दण्डेशस्सर्वशास्त्रज्ञस्सर्वज्ञस्सर्वमहेदनेम् स्वदशायाम्
 फलंज्जैवदद्यान्मध्यवलस्मितः २ भ्रमणान्निष्फलासेवास्त्रीपक्षादमुखंभवेत् स्वदशायाम्फलंज्जैवदद्यात्स्ववलस्मितः
 ३ पुत्रशंकं गृहभ्रंशंपथिमृत्युन्धनक्षयम् स्वदशायाम्फलंज्जैवदत्तेनष्टवलोभृगुः ४ इतिशुक्रः ददातिसंपूर्णवलोर्यपु
 त्रोतीचधिपत्यङ्गजवेश्मलब्धिम दुर्गादिमस्थानमथोमुखान्निष्ठां सितव्यानिपराङ्गनाम्निम् १ खरोष्ट्रशोकादिरुदुर्ग
 रूक्षाशनैश्चरामध्यवलोनितांतम् करोत्यनर्थागमनंखलत्वंक्षरार्थनाशंस्वजनैर्विरोधम् २ भ्रमणक्षयज्जैवभयारिभीक्ष्णिक

प्रतिवेरं जनेन श्रमित्रैः पतङ्गजान एवलो नराणां मुखे किञ्चित् स्वदशा प्रवेशे ३ वियोगदुःखैः परितप्तदेहे भिचार्यनाश्रं
 मरणं प्रकुर्यात् स्वरांशुजोदग्धवलोनितान्तदः स्वस्वदारे स्वसुतेर्नितान्तम् ४ लग्नात्रिषष्ट्यगतोर्कपुत्रे लिङ्गेऽपि साय
 र्धफलोदशायाम् यातित्वं सोमध्यवलशशुभत्वसम्पूर्णवीर्योतिशुभो निरुक्तः १ वामनः अट्टादेशभूपत्वं भिन्नदेशाधि
 नाथता स्वदशायाम्फलज्जैवदत्ते पूर्णवलशशनिः १ कोशागुप्तिः स्वरोष्ट्राणां दुर्गमार्गादिरक्षणां स्वदशायाम्फलज्जैवद
 त्तमध्यवलशशनिः २ वियोगविग्रहं व्याधिम्विकारान्मरुतामृतिं स्वदशायाम्फलज्जैवदत्ते धूम्रशनिः ३ नीचसेवाग
 होदेगस्तथात्वौगद्वनक्षयः स्वदशायाम्फलज्जैवदत्तेनष्टवलशशनिः ४ इति शनिः अथ लग्नदेशाफलमुक्तिर्भविष्यतं चे
 दशाननोस्त्वामिफलेन तुल्यं फलं ददातीत्यपरोविशेषः चरेफला मध्यशुभाधमाचद्विमृतिभेस्याद्विपरीतमृत्तम अनि
 षमिष्टज्ज्वसमं स्थिरर्क्षकमादृकोणे फलमुक्तमाद्यैः सत्त्वामियोगेक्षणतः शुभं स्यात्पापे क्षणात्कष्टफलं च वाच्यम् हा
 यनोजयेयि पूर्वत्रिभागे चरमेषु भास्यान्मध्याद्वितीये त्वधमाद्वर्तये स्थिरत्वनिष्ठाप्रथमे त्रिभागेषु भाद्वितीये च समात्
 तीये पूर्वत्रिभागे द्वितनावनिष्ठा मध्याद्वितीये शुभदाद्वर्तये दश्यावलग्नस्य बुधैर्निरुक्ता ज्ञेयं फलं स्वेशभविष्यति भेदैरिति
 लग्नदशाविशेषफलं हिल्लाजे हैममुक्ताफलद्रव्यलाभमांग्यमुत्तमम् कुरुते स्वाभिसन्मानं दशालग्नस्य चोत्तमा लाभं क

हा ॥ न वित्तस्य मैत्री ही न स्य मे वनम् मनसा विकृतिं यांति दस्तमध्याविलग्नजा विदेशगमनं क्लेशं बुद्धिनाशं कलिव्यथा ॥ महाहा
 ४३ ॥ निज्ज्वकुरुते नष्टालग्नदशाफलम् क्रूरलग्नदशामध्ये सौख्यं स्तेयं धनव्ययम् देहे दुःखं तथा कष्टमातुलस्य च जायते ॥ स्वामि
 ४४ ॥ मित्रशुभेर्दशे लग्ने मध्यफलं भवेत् इति लग्नदशाफलम् अथ ग्रहाणां वर्षशफलवदशाफलमित्युक्तं तेजस्सिंहेन वर्षेश्वरत्वविष
 येद्युमदां यदुक्तं पूर्वफलनिजदशासक्तं देववित्तम् श्रेष्ठञ्च मध्यमधमं च वलातुसारात्सम्यक्ततो ग्रहबलं प्रथमं विचिन्त्यम्
 इति ग्रहाणां दशाफलानि ॥ अथान्तर्दशानयनं वर्षतन्त्रे ॥ दशामानं समा मानं प्रकल्योक्तेन वर्त्मना ॥ अंतर्दशा साधनीया प्राक्पात्यांशवशे
 न तु आदां च तर्दशापाकयतेस्तक्रमतो खिलाः ॥ अयमर्थः ॥ पूर्वहीनांशवशेन पात्यांशाश्च ॥ निष्पादितास्तत्र पात्यांशयोगेन वर्षस्था
 नाभिषिक्तं दशामानं भजेत्तु मन्तर्दशानयने ध्रुवकोदिनादिकस्तिनग्रहपात्यांशाः पूर्ववद्गोमूत्रिकादिगणिताषष्ठ्योपर्युपरियुताः
 ग्रहस्यान्तर्दशामानं दिनादिकं भवेत् ॥ तत्र प्रथमतो महादशास्वामिन एवांतर्दशा ॥ ततो लिखितक्रमेण तर्दशानयने ॥ ततस्तर्दशा
 कांशग्रहानंतरमप्यनरपि हीनांशक्रमेण महादशास्वामिषष्ठपर्यन्तमन्तर्दशाज्ञेया ॥ अत्रोदाहरणम् ॥ तत्र शुक्रमहादशादिवाद्या ॥
 ४२ ॥ १७ इदमेव दशामानं वर्षस्थानाभिषिक्तं कल्पितं ॥ तत्सर्वपात्यांशयोगेन अनेन २० ॥ १६ ॥ ३१ प्राक्पात्यांशं कलव्योदिनादिस्तर्दशा
 णामंतर्दशाध्रुवकः ३ ॥ १२ ॥ २८ ॥ ३० अनेन शुक्रस्य पात्यांशाः २ ॥ ७ ॥ ७ गुणिताः षष्ठ्योपर्युपरियुताः ॥ जाता हि नाद्याशुक्रदशायां शुक्रांतर्दशा

एवं सर्वेषामप्यन्तर्दशास्माधर्तव्याः एवमन्तर्दशाप्यपि विदशास्माध्यायित्युक्तं वामनेन अन्तर्दशादिना निस्पृष्टेभ्यः प्रोक्तेन न तर्जना
 साध्यानि विदशायाश्च दिनातिफलसिद्धये १ पुण्ययोगेक्षणान्मेव्यातफलं परिचितयेत् अथ ग्रहाणामन्तर्दशाफलमित्यजिक
 सारे नृपप्रसादन्यनधान्यलाभं सुखागममिन्नसुतोदयञ्च दत्तेदिनात्तदशविपाके विधेर्दशास्त्रीस्वजनात्प्रमोदम् १ सनापते
 र्वन्पतेर्धनाप्तिश्चिन्तार्थनाभं बहुलं सुखञ्च भानोर्दशाया यदि भूमि मृत्युः करोति रिक्ता म्वरधाना लाभम् २ सुखार्थनाशोरिपुरो ग
 भीतिनिरुद्यमत्वम्यसनागमया कुर्यात्तदानीं सकलार्थनाशो वृधस्य तिग्मांशुदशाविपाके ३ हेमशर्मा स्वजनात्सुखं स्त्रीपुत्र
 तोवा विविधं च सौख्यम् दिवाधिनाथस्य दशा प्रवेशं जीवस्य दत्ते सुनृपे णमङ्गम् वैरोदयं सत्यरुषान्नितांत धर्मार्थनीशं वैविधं च क
 ष्टम् शुक्रस्य चेहस्रपते र्दशायां दशाप्रकर्षत्वं मतिं दशत्वं सुखं स्त्रभूपाल भयन्निवादं देहे कशत्वं स्वजनेषु वैरम् सौरी दशाती
 ब्रकरस्य पाके नृणां म्रयात्यक्षिरुजं दिधत्ते अन्तर्दशायां स्वांतर्दशाफलं पूर्वोक्तं ग्रहाणां दशाफलं भवज्ञेयम् इत्यर्कदशाया मन्तर्दशा
 फलं पितासुरोगं स्वजने कुरु भूषादं दशार्थं भयन्निरोधम् कुरु च्छिशां कस्य दशाविपाके भानोः पविष्टात्वरयार्थनाशं सुखार्थना
 शन्पतेर्विरोधं कुस्त्रीप्रसंगं कुजनैर्विवादं भौमस्य ताराधिपते र्दशायां दशानृणां देहभयं कशत्वं यानाश्वरत्नार्थं सुवर्णलाभं नि
 जेष्टवृद्धिं प्रियतां च लोके बोधीशशां कस्य दशा प्रवेशे दशा प्रविष्टा प्रवरोति सौख्यम् पुण्योदयं ह्यगदेव भक्तिं नृपादनाप्तिं सत

मित्रसौख्यं दत्तेशशांकस्य दशाप्रवेशे प्राप्ता दशा देवपुरोहितस्य लाभन्तु पाद्राजजनास्तु त्वत्वं ससुत्रयित्राद्दुलार्थलाभम् शौ
२०३ श्रीदशाचंद्रदशाप्रवेशे कुर्याच्छरीरे परमां च पुष्टिं स्वबाधवैर्मित्रसुतैश्च वैरं शत्रूदयं कांतिवला र्थनाशं करोति चंद्रस्य दशाविपाके
४५ प्राकोहिमं दस्य कलत्रकष्टं इति चंद्रदशायां मन्तर्दशाफलं धनार्थं मंकां च नभूमिलाभं प्रपोषणमित्रसुतादि फानां दशाखरांशे
धरणीसुतस्य दशाविपाके प्रकरोति सौख्यम् हिरण्यनारीरजतार्थलाभं करोति सौख्यं विजयं रिपूणाम् ताराधिनाथस्य दशाध्रयात्
भौमस्य पाके तु शुभानुरागं अमह्ययमित्रसुतैर्विरोधं भयं रिपूणाम् सुखन्नराणां करोति भौमस्य दशाविपाके शशांकसूनेर्विविधं
च कष्टम् सुखार्थनाशं निजमित्रकष्टं करोति नूनम्वज्रजनेर्विरोधम् कुभोजनं भूमिसुतस्य पाके दशाप्रपन्नासुर्पूजितस्य ४ स्व
लैर्विवादं स्वजनैर्विरोधं रोगोदयं राजभयं रिपूणाम् करोति शुक्रस्य दशाप्रवेशे वृजस्य कष्टम्वहुलं चरणाम् ५ चक्षुर्प्रपीडाम्
करोति पुंसां पापासूक्तं शत्रुभयं क्षितीशात् शौरीदशाभूमिसुतस्य पाके यदि प्रयाता स्वजनैर्विरोधम् ईदृते भौमः मानार्थ
लाभं प्रकरोति पुंसां लाभं क्षितीशात् स्वजनाच्च सौख्यम् प्राप्ता हि सूर्यस्य दशादशायां सौम्यस्य नित्यं विविधं विलासम् १ कष्टं श
रीरे निजबंधुवैरं सौख्यार्थनाशं च भयं क्षितीशात् वातव्यथा चंद्रदशाप्रपन्ना चान्देर्दशायां प्रकरोति नित्यम् २ व्रणोदयं नदु
विचर्चिकार्तिं सुखार्थनाशं म्वहुलं च कष्टम् करोति सौम्यस्य दशाविपाके दशाहि भौमस्य परैर्विरोधम् ३ आरोग्यता साधुजने

सुसौख्यभोगान्विचित्रान्दिजदेवसेवाम् दगायदादेवगुरोः प्रयाताचन्द्रेर्दशायाम्प्रकरोतिमानम् ४ रौप्याम्बरस्थानचतु
ष्यदानांलाभञ्चसौख्यम्विविधं विलासम् शोकीदशसौम्यदशाविपाके प्राप्ताप्रतिष्ठास्यकरोतिपुंसाम् ५ वातार्तिकृत् ६
मनस्यरोगंकांतेर्विनाशंनृपतेर्भगञ्च सोम्यस्यपाकेयदिसूर्यसृनोर्दशाप्रयाताबहुवित्तनाशम् ६ इतिबुधः स्त्रीपुत्रमित्रै
र्विविधाम्बिलासंप्रपूजनन्देवगुरुद्विजान्मम् शत्रोर्विनाशंप्रकरोतिभानोर्दशाप्रयाताचगुरोर्दशायाम् ७ मणिवयमुक्ताफलहेम
लाभंसौख्यानिधत्तेविविधानिपुंसां चांद्रीदशाजीवदशाविपाकेसर्वार्थलाभम्विपुलन्नितान्तम् ८ मन्त्रपादोज्जनात्सुहृद्वं
रिपोर्विनाशंप्रकरोतिलाभम् वित्तस्यभौमस्यदशादशायांगुरोर्नराणांबहुलंसुखञ्च यशःप्रणाशंस्वजनैर्विरोधंकरोतिमिथ्या
कलहंसुरारैःशशङ्कपुत्रस्यदशाप्रयातागुरोर्दशायामसुखञ्चकष्टम् वातोदयंवातकफोदयञ्चधर्मार्थनाशंरिपुंरोगभीतिं
भृगोर्दशाजीवदशाविपाकेनृणाम्विधत्तेनृपतेर्भयञ्च परैर्विरोधंबहुलञ्चकष्टंकफोदयन्धर्मधनक्षयञ्च सोरीदशाजीवदशावि
पाकेनृणाम्विधत्तेनृपतेर्भयञ्च इतिगुरुदशायांमन्तर्दशाफलं दुष्टाद्वयंभूमिपतेर्भयंचपित्तोदयंदेहवत्पार्थनाशं भानोर्दशा
दैत्यगुरोर्दशायांनृणांविधत्तेपरमञ्चकष्टं स्वत्यार्थलाभंकफशीतपीडांस्वमित्रदारैस्त्वजनैश्चपुत्रैः क्लेशंचदन्तिभृगुजस्यपाके
दशाचताराधिपतेःप्रमोहम् वेश्यानुरागंचविपक्षभीतिंवातास्त्ररुग्धर्मधनक्षयञ्च दशाचभौमस्यभृगोर्दशायांप्राज्ञचपुंसान्सु

हं एवं कदाचित् सहु द्विद्विद्विज देव भक्तिं विद्या विनोदं प्रभुतां च कीर्तिम् लाभन्त्यशुक्रस्य दशा प्रवत्सवो धीदशास्त्रीजनितं च
र० उ० सौख्यम् हिरण्यवस्त्रास्वरभोजनानां लाभन्त्यात्मसुखैस्तु तृत्वम् पाकेभ्यो गोर्दे वपुरोहितस्य दशा प्रपन्ना पृथिवीति पुंसाम्
४६ प्रमादनिद्रा कलहं दशायां शुक्रस्य मां दी महदीपाताञ्च इति शुक्रस्य शायामंतर्दशाफलम् क्लेशप्रवासं भयमिष्टहानिकरोति वै
रंसुतमित्रदारैः शनेर्दशायाञ्च रवेर्दशायां लङ्घनेति पीडां परमां शरीरे कष्टेन लाभन्त्वमुखञ्च मां च तद्द्रोण दुःखं विविधं करोति
ति आलस्यनिद्राभयमुग्रवैराचां द्रीदशाभास्वरपुत्रपाके क्लेशगमं सौख्यधनार्थनाशं कुधर्मसिद्धिपशुपुत्रहानिं कौजीदशा
सूर्यसुतं स्थापके करोति वैरान्निजवन्धुमित्रैः सुखार्थलाभान्निजापुत्रमित्रैः प्रीतिं विधत्ते विविधं विलासम् मन्दस्य पाकेशशितं
दनस्य दशानराणाम्पुत्रमङ्गमञ्च ४ धर्मानुरागं विजयन्तराणां तपप्रसादम्बुहलञ्च लाभं शौरेर्दृष्ट्याधिषण्णस्य जातादशा सु
खार्थगमनं करोति ५ सरार्चनं ब्राह्मणदेवभक्तिं सुखार्थलाभन्त्यपतेस्तु तृत्वम् शौकीदशासूर्यसुतस्यैवाकं करोति पुंसाम् वि
धांश्च भोगान् ६ इति शनावन्तर्दशाफलम् अथ लग्ने शस्यान्तर्दशाफलमेव लग्नदशांतर्दशाफलं ज्ञेयमिति अथ शुभाशुभसू
चकोतर्दशावामनेनोक्ताः चंद्रारजीवा १ बुधजीवशुक्रा २ दिवाकरेन्दु ३ रविजज्ञशुक्राः ४ रवीन्दुशुक्रा ५ बुधजीवमन्दा ६ जीवज्ञ
शुक्रा ७ रवितः क्रमात्सुः १ एवमंतर्दशायाश्च काशुभदाग्रहा अन्ये त्वशुभदाज्ञेया एव ज्यविदशाफलमिति २ अथ गौरीमत

दशानयनं महादेवमतेन च गौरीमता दशाजन्मर्क्षमासदिनानि दिनेषु षडंशा दशाज्ञेया वर्षे द्वादशांशो मासः महादेवमते
 आर्द्रतः ३ वर्षे दशादिनानि शौराणि दिनप्रवेशे दशाघटीरूपा ते च दशानयनमुक्तं मुक्तावल्याम् जन्मनक्षत्रतः प्रोक्ता दशांशो
 गौरीमता कृया सूर्येन्दुकजरादी ज्यशानि जशशिषिभार्गवाः १ दशेशावन्दिभाक्षेया क्रमात्रिः परिवर्तनात् स्युर्दशादिवशास्तेषां
 ति १० म्बिम्बति ३० मूर्च्छना २१ २ वेदेषु वै ५४ नागकृता ४० मुन्यक्षा ५० क्षितिशायकाः ५१ मूर्च्छना २१ षष्ठि ६० ते भौ द्वादशांशे नमा
 सजाः ३ षडंशानुल्यास्तेनासानाडिकाया फलदशाः अथ वारुद्रनक्षत्रात्रिभिर्भेदशेश्वराः ४ एते एव भवन्तीति महादेवेन
 भाषितम् अथ गौरीमतोक्तस्य दशाक्रमस्य दशादिमाया भवसादुपेता सा भुक्तभोग्यर्क्षघटी विनिघ्नः सर्वर्क्षनाडी वितृतादिनाद्यं
 दिधाय दानं त्विह भोग्यभुक्तं तस्य ग्रहस्यैव लिखेदधस्तात् दशाप्रमाणं परतो ग्रहाणामयथा स्थमग्रे विलिखेदधोऽधः प्रांते पुनर्भु
 क्तघटी समुत्थं दिनाद्यमाद्यस्य लिखेत्तद्वगस्येति उदाहरणम् कस्यापि रोहिणी जन्मनक्षत्रं सारोहिणी च द्वांध्यः स्यात् अतः प्रथमव
 र्चंद्रस्य दशाद्वितीयवर्षे भौमस्य तृतीयवर्षे राहोर्दशा एवमग्रेऽपि ज्ञेयम् अथास्य जन्मनि रोहिणी नक्षत्रस्य मुक्तघटिकाः ४० भो
 ग्यघटिका २० तत्राष्टमवर्षप्रवेशे शुक्रदशा जाता तस्यादिनानि ६० भोग्य २० घटीगुणानि १२०० सर्वर्क्षघटी ६० भक्तानि ज्ञातानि शुक्र
 दशादिनानि तत्राष्टमवर्षे आदौ शुक्रदशा भोग्यदिनमिता २० ततो रवेः १० ततश्चंद्रस्य ३० भौमस्य २१ राहोः ५५ गुरोः ४० शनेः ५७ ज

हा ०
२०३
४०

स्य ५१ केतोः २१ पुनः प्रान्ते शुक्रदशा भुक्तदिसमिता ५० ज्ञेया अत्र गौरीमत महादेवमत दशावल्लराममत दशाचमासप्रवेशे मासप्र
वेशादिननक्षत्रात् ज्ञेया दिनप्रवेशादिनप्रवेशस्य एतन्मननक्षत्रात् ज्ञेया यथा मेपेत्रयोदशांशविंशतिकलापर्यन्तमश्विनीनक्षत्र
मेव ज्ञेयम् अस्या एव नामान्तरं मुद्गदशांति मुद्गदशानयने मुगमोपायो मिश्रकृतः जन्मर्क्षसंख्यासहिना गता वृद्धादृगूनितानंद
६ इ ता व शेषाः आचं कुरा शी शं वु केषु पूर्वी ग्रहादशास्त्वामिन इत्यमन्त्रे अत्रांतर्दशाः
मुगमोपायेन मुद्गग्रन्थे उक्ताः वेदा ४ नागाः ७ शराः ५ सप्त ७ दिग् १० मां ईकर्षागः ५ रमाः
६ सूर्यादीनां द्वांगुणकार्त्तैर्निष्प्रास्वदशामितिः १ प्रक्या प्रान्तर्दशात्स्य ज्ञायतेति परिष्फु
टा यस्य वर्षे भवेत्तस्य प्रथमा च दशा भवेत् २ अन्यास्तदग्रिमस्थाना देवमन्त्रदशा भवि
पापवर्षे भवेद्दुःखं शुभवर्षे सुखा त्रय इति ३ अथ सूर्यादीनां दशान्तर्दशाफलम् तत्रैव
सूर्ये राजकुलाद्रीतिः पाडास्यात्पित्रसंभवा विपत्तयश्च वंधूनां विज्ञानां मध्य एव च १
शांतिरिपुप्रतापानां नैरुत्थं धनसंपदाम् कुरुते तर्गतश्चन्द्रो दशायां च ण्डुरो चिषः २ ॥
कुजे विजयमत्यग्रं हेमरत्नं नृपात्सुखम् चंद्रिश्शत्रुकुलाद्रीतिं कृष्णामादिकानां दान्

सू	च	मं	रा	वृ	श	उ	के	तु	पहाः
क	रा	म	आ	पु	पू	श्ले	म	पू	नक्षत्र
उ	द	चि	स्व	वि	अ	ज्ये	म	पू	नक्षत्र
उ	श्र	ध	श	पू	उ	रे	अ	भ	नक्षत्र
आ	श्ले	उ	स्व	ज्ये	उ	श्ले	रे	क	महादे
१०	२०	२१	५४	४०	५७	५१	२१	६०	योगः
१॥	२॥	१॥	४॥	४	५॥	५॥	१॥	५	योगः
३	५	३॥	५	८	६॥	८॥	३॥	२०	योगः

३ दारिद्र्यपापव्यसनसंगत्यापिपरिच्युतिः विलासस्त्रिविधंधर्मक्रियातत्परमानसम् ४ पितृज्वरज्वरोगादीन्देहत्यागंच
भार्गवः मातृपितृभयज्जैववित्तानाख्ययणवच ५ गतिर्नृणाद्वयन्देन्यवैरिदृष्टिधनुक्षयम् अर्थनाशोन्यदेशेषुगमनैर्गो
रवात्यता ६ शत्रुगजकुल्पाद्वातिरुग्णोवहुधाभवेत् कृतिरविमुदफलम् चाड्यास्त्रीसुतभूलाभोवस्त्राभरणसंयुतं स्वपंक्षवैर
कन्यायाजन्मनिद्रारतिस्तथा ७ इदंदेश्यास्मान्तेण्डुविजयारोग्यसंपदः भौमेचौराक्षोशनाशेरकपित्तादिकानूगदान् ८ च
इजेवित्ततुरगलाभोवित्तसुखानिच यतालेकारहस्ताश्चमकस्मात्सुगृजितेभ्यामुखज्वमुसङ्गज्जुक्तेलैर्कारलव्ययः रो
गव्यसनशोकाश्चवधुतोभिभवशानो वन्दिशोकभयंधारंवधृद्देगंधनक्षयम् स्त्रियोलाभंस्त्रियोहानिकेतावन्तर्गतेविधोः इ
तिनंदमुदं भौमशत्रुदिमर्दश्चवित्रहोकाध्वैः सह रक्तपित्तकृतापीडापरस्त्रीभिस्समागमः भानौभौमदशान्तस्थेप्रचण्डस्माह
सीजयी चन्द्रेसुखमुदहृदिमणिमोक्तिकमचयः बुधेपित्तोद्वेगपीडाताशैर्वाग्भयमहत्तु गुरोभूपतिमित्रत्वंसुहृत्वासक्तचित्तता
शुकेरणाद्वयस्याधिलभननिधनद्वयः शनौदिनेदिनेदुखं सत्यव्यमनांगमम् कर्मथनाशमुद्देगंवंधुचौरादिकभयम् स्वनाशो
देहपीडाचकेतावन्तर्गतेकुजे इतिकुजमुदम् वैध्यावंधुसमायोगोमित्रधर्मसमागमः प्रीतिर्जनम्यविपुलादेहपीडात्रिदोषजा
चांद्रेर्दगायामुष्णाम्भोदेन्निखर्णाचराप्रय वन्देदिचदिकाकुष्टराजरोगादिकभयम् भौमेकेशशिरोरोगोवंधुवैरम्महद्वयम्

हा.
१०५
४८

गुरोरोगादिभिर्युक्तो भगौ राज्ञ्यसुगन्धिमान् शनौ पापमुखासक्तः प्रचण्डो मदनोद्धतः बंधुनाशो मनस्तापो देहस्य गिधनक्षयः
सुहृद्वंधुसुते हन्ते केतौ मित्रकलिर्भवेत् इति बुधमुद्गम् जैष्णं मानधनप्राप्तिर्देववाह्यपूजनम् कर्णरोगस्तथा वैरं स्वजनै
श्च कलिर्भवेत् सुखी गुरुक्षेमवांश्च सूर्ये जीवदशाङ्गते चन्द्रे बहुविधालब्धिर्निर्जिता रिर्मही सुते शूरोऽपि सेवी चण्डश्च परितः पीसु
खी कुजे पित्रोर्भक्तिस्सुहृद्युक्तो नीरुक् सुखयुतो बुधे शुके चिन्ता तृतिशत्रुवाह्यणाश्रयजीवनम् पराङ्गनादिसंसक्तः शनौ मुख
धनैर्हतः ४ बंधुद्वेषो मृषावादस्त्वामिभिस्तु निराश्रयः इति गुरुमुद्गम् शौक्या मस्त्री सङ्गमोला भोवस्त्राभरणसंयुतः कौशल्यम्
हती कीर्तिर्धनेत्ता भश्च जायते १ रवौ सितदशान्तस्थे बन्धनज्ज्वोरामयः कामलमौलिदशननखरोगकलानि शौ २ भौमे तुष
द्रवो भूमिनाशपित्तरुजोस्त्ररुक् बुधे धनर्द्धिभूता भसुखवित्तैष्टन्नाभकः ३ जीवे धनसुखं देशसंपत्तिः शीलधर्मकौ वृद्धांगना
रतिः शौरेरिपुसौम्याधिकारिता ४ मृतिर्भयकृतं शोकदुःखप्राप्तिर्न संशयः अग्निदाहोज्वरो घोरः कन्या जन्मस्त्रियोऽश्रुतिः ५
इति शुक्रमुद्गम् शनैश्चर्यान्देहपीडापुत्रदारैश्च विग्रहः तन्दाश्च मोबुद्धिनाशो विदेशगमनं भवेत् १ पुत्रार्थमित्रस्त्रीनाशो दशा
याम्मास्कारे शनेः स्त्रीहतम्वन्धुविश्लेषः कलिर्मन्युस्सुधाकरे २ भौमे दुःखरुजो देशत्यागो बहुविधैर्यता बुधे सुखं सुभगता
सत्कारश्च जयो धनम् ३ जीवे समुचितमौग्गोपुगग्रामगणेशता अनेककामिनी मित्रयंशो विज्ञानिभार्गवे ४ बन्धुद्वेषो म्माहादुः

स्वमर्थनाशमहद्वयम् अग्निदाहोज्वरोघोरः कन्याजन्माङ्गनामुखं ५ इतिशनिमुद्गम् स्वर्नानौजायतेदुःखंवधूतामात्म
 नोरुजः देशांतरेषुगमनेधननाशोरविग्रहः १ राहोर्देशायांभार्यायाविपत्तिर्बोधवक्ष्यः अर्थनाशोन्यदेशेषुगमनङ्गोरवात्य
 तां २ अशुभंवान्यजंदैन्यव्याधिभीतिमुतक्षयं करोतिमिंहिकासूनुर्भानुगन्तर्देशाङ्गतः ३ बन्दिशोकभयंघोरंवधूदंगन्धनस
 यं करोतिमिंहिकासूनुर्विधुरन्तर्देशांगताः ४ कामार्थनाशमुद्गेराम्बधुंचोरदिकंभयम् करोतिमिंहिकासूनुर्भूमिजान्तर्देशां
 गतः वंधुनाशमनस्त्रापदेशत्यागंधनक्षयम् करोतिबहुदुःखानिराहोरन्तर्देशांशुधः ६ वंधुद्वेषंमृषावादंक्षम्यंबंधुनिशेष
 यं करोतिमिंहिकासूनुर्गुरुरन्तर्देशांगतः ७ वंधुद्वेषंमहादुःखंअर्थनाशमहद्वयम् शरीरेक्लेशमाप्नोतिराहोरन्तर्गतंमिने
 ८ मृतिभयकृतिमोहकंदुःखप्राप्तिर्नसंगयः करोतिमिंहिकासूनुर्शानिरन्तर्देशाङ्गतः ९ इतिराहुमुद्गम् केतोरदेशायांस्या
 हादोद्वयपुत्रक्षयोमुखं शत्रुराजकुलार्दीतिरनर्थवहुधाभवेत् १ अग्निदाहोज्वरोघोरः कन्याजन्मस्त्रियाश्च्युतिः केतोरन्त
 र्गतेसूर्यराजामहकलिर्भवेत् २ अर्थनाशार्थलाभश्चसुखंदुःखञ्चजायते स्त्रीलाभश्चस्त्रियांहानिः केतोरन्तर्गतेविधा ३
 प्रजयासहसंबादश्चौरवन्द्यरिजंभयम् स्वनाशोदेहपीडाचकेतोरन्तर्गतेकुजे ४ चौरैर्विशत्रुभिर्युद्धंदेहत्यागोभिजायते देह
 पीडाज्वरस्त्रीव्रतः केतोरन्तर्गतेबुधे ५ हिजेन्दैस्महसंघातिर्नृपपूज्यैरमर्षिभिः कुलस्त्रीषुसुतोत्पत्तिः केतोरन्तर्गतेगुरौ ६ केतोर

हा न्तर्गतेशुके विप्रैस्सहकलिर्भवेत् वातपित्तकृतापीडागोत्रजैस्सहविग्रहः ७ वि
 देशगमनन्दुःखंकेतोरन्तर्गतेशनौ सुहृद्वन्धुसुतैर्द्वन्द्वोभूनिमित्तंकलिर्भवेत्
 इष्टैश्चरणसम्बादोगहोकेत्वनरङ्गने ॥ इतिकेतुमुद्गम् ॥ इतिमुद्गदशाविचा
 रे सर्वग्रहाणामुद्गान्तर्दशासमाप्तम् ॥ ॥ अत्रस्वदशाफलमेवस्वान्तर्दशा
 फलं ज्ञेयम् अथयत्रग्रहाणामनुक्तं तत्रार्द्धश्लोकेन पूर्वोक्तग्रहादग्निमग्रहफल
 ज्ञेयमिति विशेषः समाप्तोयंगौरीमन्तर्दशमुद्गभिधामहादेवमन्तर्दशाफलमेतदेव
 ज्ञेयम् अथराममन्तर्दशाताजिकमुक्तावल्याम् वलराममताद्रीश्चतुस्त्रिभिर्
 हक्रमात् दशेशानख २० पञ्चाशत् ५० भांनि २० श्लेषवः ५० सुरा ३३ ॥ १ ॥ च्यंगानि
 ६३ वाध्ययः ४० पूर्णशैला ७० स्तदिवसामताः वर्षप्रवेशनक्षत्रादशेयंरामसम्पत्ता
 २ वलोदितोयस्यदशाग्रहस्ययाद्यादशास्याइवशादिनाद्या चतुस्त्रिनक्षत्रपतेर्भ
 जेतांस्वभ्रममित्येककमस्यभुक्तिः ३ यावर्तमानीस्यतुभ्यस्यभुक्तिः सातद्भक्तैष्यघ

अथगौरीमन्तर्दशसुग्रहाणामन्तर्दशाचक्रं योगः ॥ ७ ॥									
स १८	वे १०	म २२	रा ५४	व ५८	श ५०	ब ५२	के २२	शु ३०	
४	८	५	७	१०	६	९	५	६३	
स १९३	वे ४१००	म १४५	रा ५४	व ५८	श ५०	ब ५२	के २२	शु ३०	
य २१२४	म २१३०	रा २१२०	व ६१००	श ६१००	ब ६१००	के ६१००	शु ६१००	म ६१००	
म ११३०	रा ३१३०	व ३१३०	श ५१३४	ब ५१३२	के ५१३४	शु ५१३४	म ५१३४	य ५१३४	
रा २१६	व ५१००	श २१६	के ५१००	ब ५१००	शु ५१००	म ५१००	य ५१००	रा ५१००	
व ३१००	श ३१००	ब ३१००	के ३१००	शु ३१००	म ३१००	य ३१००	रा ३१००	व ३१००	
श ११६८	ब ६१३०	के ११६४	शु ५१३४	म ५१३२	य ५१३४	रा ५१३४	व ५१३४	श ५१३४	
ब ११६४	के २१३०	शु २१६	स २१३४	य ५१३४	म ५१३४	रा ५१३४	व ५१३४	श ५१३४	
के २१३०	शु २१००	स २१२४	य ५१२४	म ५१२४	रा ५१२४	व ५१२४	श ५१२४	के ५१२४	
शु २१६४	स २१००	य २१००	म २१००	रा २१००	व २१००	श २१००	के २१००	शु २१००	

टीवि निष्ठा भाज्याथतद्रस्यगतैष्यनाडीयोगेनलब्धोगतगम्यकेते ४ युतेविधेयैगतगम्यभानांभुक्त्यादिनाद्यगतग
म्यकेस्तः प्राक्याकनाथचुचरस्यतस्यगम्यप्रमाणादिदशादिनाद्या ५ पराःपरेषांस्वसंयथास्यात्त्रान्तेपुनर्जीतमितादि
मस्येति ६ उदाहरणम् वर्षप्रवेशेपुष्यनक्षत्रेतेनादौसूर्यदशाजातादिनाद्या २० अथेयं दशाचतुर्नक्षत्रेशा अतोदशादि
नानिचतुर्भुक्तानिलब्धा ५ एकैकनक्षत्रस्यदिनाद्याभुक्तिः अथपुष्यनक्षत्रस्यभुक्तघटीभि १२ भस्यभुक्ति ५ गुणिता ६०
सर्वर्षघटी ६० भक्तालब्धा पुष्यस्यगताभुक्तिर्दिनात्मिका १२ यद्गतनक्षत्रयोराद्रीपुनर्वस्वोर्भुक्त्या १० युता ११ जातारवेर्ग
तदशा अथपुष्यघटीभि ५० भभुक्ति ५ गुणिता २५० सर्वर्षघटी ६० भक्ता ५ लब्धा

सू.	चं	मं	वु	श	र	शु	योगः
आ	म	ह	अ	पू	प	उ	२०
४	३	४	३	४	३	४	२०
२०	२०	२०	४०	३३	६३	४०	३६०
०	०	०	४०	३०	२०	०	४
१	४	२	४	२	५	२	५
४०	१०	१३	४३	४०	१६	१०	५०
०	०	२०	२०	४०	४०	०	०

तदशा अथपुष्यघटीभि ५० भभुक्ति ५ गुणिता २५० सर्वर्षघटी ६० भक्ता ५ लब्धा
पुष्यस्यगम्याभुक्तिः इयंगम्यभस्याश्लेषाभिध
स्यभुक्त्या ५ युता ११ जातारवेर्गस्यदशा तत्रादौर
वेर्गस्यदशादिनात्मिका ११ ततश्चंद्रस्य ५० भौम
स्य २६ ५० बुधस्य ५६ ५० शनेः ३३ २० गुरोः ६३ २०
राहोः ४० शुक्रस्य १० पुनः प्रांतेगतदिनमिता ११

सू.	चं	मं	वु	श	र	शु	योगः
३	८	४	१५	५	१०	६	१७
२०	२०	६	२६	३३	३३	४०	४०
०	०	०	०	२०	२०	०	०

हि
१०५
५०

रवंदशाज्ञेयेति अत्रप्रकारान्तरम् वर्षफलप्रदीपे वर्षप्रवेशे दिनमेतनाडी निघ्रादशाद्यस्य खषट् विभक्ता फलं दिनाद्यं
हिदशागतस्य तदूनिताद्यस्य दशातदेष्ट्या वर्षप्रवेशे प्रथमं दशासाततः क्रमेणैव मिहेतरेषाम् वर्षस्य चांते प्रथमस्य याता
दशाभवेदब्दफलस्य सिद्धौ वर्षप्रवेशे दिनमन्वयत्स्यात्तस्याधियस्याद्यदशाभवेत्सा ततस्तु तत्तेवदशाक्रमेण दशाभवेयुः
सदसत्फलार्थम् अथ जन्मकालाभावे जन्मराशिवशाद् दशानयनमुक्तं तत्रैव जन्मकालाद्यभावश्चेत्केचिज्जन्मभतो वि
दुः तदेव प्रोच्यते पुंसां शुभं तद्द्वार्षिकम्फलम् १ जन्मन्यर्के दशाततो विधुदशायावद्वितीयोरविस्त्रिस्थेर्के दशवासराशशि
दशाभौमस्थपाकस्ततः बन्धुस्थे द्विदिनं ततो बुधदशायावत्तु तस्थोरविः षष्ठे चाब्धिदिनं ततश्शनिदशासप्तस्थिते सप्तच
२ ततो ज्यस्य ज्यस्य च यावदष्टनवस्थितेर्के दशवासरास्युः ततस्तुराहोर्दशमे च सूर्ये विंशदिनस्यात्तु ततस्सितस्ये नि
३ अत्रान्तर्दशानयनम्फलसहितमुक्तं तत्रैव दशास्वपाके निहितारखषट्कारामे ३६० तृतालब्धफलं दिनाद्यम् अन्तर्द
शास्युस्त्वदशाक्रमेण फलानि तासां कथयामि चान्न १ अथ फलम् नृपतेर्भयमत्युग्रम्पीडास्याद्रक्तपित्तजा करोति धन
नाशञ्च स्वदशान्तर्गतो रविः १ इदमेव दशाफलं ज्ञेयम् अल्पावासेन लाभस्यात्सङ्गमादौ जयस्तथा आरोग्यस्त्रीसुखं
चैव रवेरन्तर्गते विधौ २ आरोग्यस्त्रीभवसौख्यं ज्ञेयं रक्त्यन्वरागमः अनुद्देगेन लाभस्याद्भौमे सूर्यदशाङ्गते ३ धनहानि

विरोधं स्यात्पीडासापद्रवादिभिः धनव्ययं हि सूर्य्यं स्वदशान्तस्थि विबोधने ४ मातृपीडानृपाद्रीतिरुदगमयपीडनम्
 कृष्णवस्तु इवाहानि स्मूर्य्यस्यान्तर्गतेशतो ५ सुखेन कार्यमिद्विन्त्या हतलाभो महाभवेत् अचिन्त्यागज्यसन्मानोगुरो
 सूर्य्यदशान्तं ६ कलहो मित्रपुत्राद्यैः कार्यं हानिर्नृपाद्वयम् मेवकेभ्यो व्ययश्चैव गहो सूर्य्यदशाङ्गते ७ मोहननिर्वल
 त्वच्च स्त्रीविरोधं धनव्ययं क्वचित्सोभकं गत्यर्कदशायां भार्गवो गतः ८ इत्यर्कदशायां मन्तर्दशाफलम् लाभस्याच्छुभ
 वस्तूनां कनकायासलाभकः स्त्रीरतिः श्लेष्मकोपश्च स्वदशान्तर्गता विधुः रक्तपित्तप्रकोपश्च परैश्च कलहो भवेत् फलानां
 व्यवहारस्यादौ मेचंद्रदशाङ्गते चतुष्पदादिलाभस्यादत्यद्रव्यस्य लाभकः कलहस्त्रीमुताद्यैश्च चंद्रान्तर्गतविधेने श्ले
 ष्मपीडावीर्यहानिश्शलर्पाडाभयन्तया पितृमातृविरोधः स्याच्छनौ चन्द्रदशाङ्गते वस्त्राभरणलाभस्याह्वाभः सौरभ्यव
 स्तुतः मान्यतास्वजनेभ्यश्च चंद्रस्यान्तर्गते गुरो निष्कारणन्तश्च द्वे गोदे द्वे र्पाडा तथा व्ययः सेवकाश्रयसंयातो विधोरन्तर्गतं त
 मः स्त्रीसुखं श्वेतवस्तूनां लाभश्च राजमानताम् शत्रोनीशकरोत्पाशु चंद्रान्तस्थि हि भार्गवः शत्रुस्योत्पांलाभो मानतासौ
 ख्यमुत्तमम् वस्त्रान्कारलाभस्यादर्कचंद्रदशाङ्गते इति चंद्रः रक्तपित्तकृता पीडारिपुभ्योपि भयं भवेत् सन्निपातो इवा
 पीडा स्वदशान्तर्गते कुजे १ पित्तधिक्यं विरोधस्यान्मित्रपुत्रादिभिस्तथा धनव्ययं क्वचिल्लाभोभो मस्यान्तर्गते बुधे २ विरोः

हा १०५ ५१
 धोवांधवैस्सार्धधननाशोऽङ्गपीडनम् सन्निपातादिकापीडाशनौभौमदशाङ्गते ३ कार्योपक्रमलाभौचसंग्रामादौजय
 म् तथा धनागमस्तुहत्याप्राप्तिर्गुरौभौमदशाङ्गते ४ अग्निचौरादिजापीडामनश्चिन्ताव्यय स्तथा लाभहानिः क्वचिद्वैरभौ
 मस्यांतर्गतंतमः ५ चौराग्निभयमत्युग्रं व्ययाधिक्यमनुद्यमम् मनश्चिन्ताकरोत्येवभौमस्यांतर्गतोभृगुः ६ सहायाकार्य
 सिद्धिस्स्यात्लाभोराजोमहान्भवेत् स्त्रीमुखञ्च सुहृत्प्राप्तिः सूर्येभौमदशाङ्गते ७ जनेनकार्यसिद्धिस्स्यात्सुखपुत्रादिभिस्त
 था वैरिनाशोधनप्राप्तिश्चन्द्रेभौमदशाङ्गते ८ इतिभौमः स्त्रीमुखंराजसन्मानः कार्यसिद्धिस्तथाभवेत् बुद्धिः प्रपञ्चताला
 भस्त्वदशांतर्गतेबुधे १ कलहोवायुपीडास्याद्भूत्यैस्सह धनक्षयः अपवादोमनस्तापोशनौबुधदशाङ्गते २ सुवर्णपट्टकूला
 दिलाभः कर्पूरसम्भवः सुहृत्समागमश्चैवबुधस्यान्तर्गतेगुरौ ३ बुद्धिनाशोमनस्तापस्त्वल्पलाभोधनव्ययः सुहृद्विप्रीतिर्बै
 रञ्चराहोबुधदशाङ्गते ४ स्त्रीपक्षात्त्वल्पलाभस्याद्राजोलाभोमहान्भवेत् श्वे ५ श्रान्तरप्राप्तिर्विबुधस्यांतर्गतेभृगौ ५ सौख्यं
 स्वजनबंधूनामित्रपुत्रादिसंगमः वैरिनाशोजयः प्राप्तिः सूर्येसौम्यदशाङ्गते ६ रक्तपित्तादिपीडास्यान्नैर्वल्यस्वशरीरके स्त्री
 योगेकलहश्चैवचन्द्रेसौम्यदशाङ्गते ७ शिरोव्यथाथशूलंस्यात्पीडास्यानुधनक्षयः विग्रहस्वसुताद्यैश्चभौमेबुधदशाङ्गते
 ८ इतिबुधः क्रुद्धस्व कलहोमित्रैर्विरोधोधनसंहतिः नृपचौरभयंचैवस्वदशांतर्गतेशनौ ९ आरोग्यतामहात्माभोमहद्भिः

५५
 ५६

सहसंगमः द्विजदेवगुरोर्भक्तिः शनैरन्तर्गतेगुरौ २ नौरवैरिच्छाद्विधनस्योदरपीडनम् ३ खं करोति मां च ज्वरान्तरगत
म्लमः ३ वैरिभ्यो विजयश्चैव भृत्येभ्योऽपि धनागमः स्त्रीसौख्यमित्रसाफल्यं शुक्रेशनिदशांगते ४ कुटुम्बकलहश्चैव धनधा
न्यस्य च व्ययः ईषन्मनसि चिन्तास्यात्कर्येशनिदशांगते ५ चतुष्पदादि लाभः स्यादरिनाशो नृणां ह्ययम् स्त्रीसुखं दुःखनाशश्च
चंद्रेशनिदशांगते ६ रक्तपित्तप्रकोपस्यात्कलहो बांधवैर्मह धनधान्यव्ययश्चैव शनैरन्तर्गते कुजे ७ कलहो मित्रपुत्राद्यै
र्विरोधश्चैव सर्वदा शत्रुभ्यो भयमत्युग्रं बुधे मंददशांगते इति शनिः कार्यसिद्धिर्नृपान्मान धनधान्यादिसंपदः प्रमेहमवपीडा
स्यात्त्वदर्शान्तर्गतेगुरौ १ दद्रुकंदुप्रकोपश्च रक्तकोपः प्रमेहतः वलहानिस्त्वर्थनाशो राहो वीज्यदर्शान्तर्गते शुक्रेशापि फलं रा
हुफलवद्गुरुवद्रवेः स्त्रीसुखं संतते सौख्यं गुरोरन्तर्गते विधौ ३ चिन्तितस्य च कार्यस्य सिद्धिः स्यात्तु धनागमः शरीरारोग्यक
ञ्चैव भौमे जीवदशांगते ४ बुधस्यापि फलं भौमफलवच्चार्थवापुनीः बुद्धिनाशो व्ययश्चैव शनौ जीवदशांगते ५ इति गुरुः परदे
शे गमश्चैव चैरेभ्योऽपि महद्भयम् मानहानिः शस्त्रपीडा राहौ निजदशांगते १ अर्थलाभः कार्यसिद्धिः शुक्रेशदृष्ट्याङ्गते ज्व
रातिसाररोगश्च राहोरन्तर्गते रवौ चंद्रस्य राहुवच्चार्द्धरविवद्धौ मज्जम्फलम् बुधस्य शुक्रवच्चार्द्धराहुवच्च शनैः स्मृतम् ३ सगौ
लाभव्ययौ चैव मित्रशत्रुसमागमः मित्रचैव फलं वाच्यं गुरौ राहुदशांगते ४ इति राहुः स्त्रीसौख्यं नृपमानं स्याद्दौणाश्यादिस

वि
१०३
५२

मागमः श्वेतवस्त्रास्तथा रोग्य मन्त्र दशान्तर्गते भृगो १ यत्नेन कार्यसिद्धिस्तथा राजसन्मानमेव च मन्त्रेती प्रीतिरारोग्यं
रवौ शुक्रदशांगते २ स्त्रीसुरेश्वेतवस्त्रनालाभं वै राजमानता करोति शत्रुनाशञ्च चंद्रेशुक्रदशांगते ३ क्वचिदुःखं च
चिन्मोग्यं क्वचिद्भूमिः क्वचिच्छशः प्राप्नोति पुरुषो नित्यं चंद्रेशुक्रदशांगते इति वा पाठः संतापः कलहश्चैवापन्नकोपः स
मागमः शत्रूणां रक्तकोपश्च भौमेशुक्रदशांगते ५ कंडूरकादिपित्तञ्च दिद्वारो हेमसंभवः धनधान्यव्ययश्चैव शुक्रस्यांत
र्गते बुधे ६ अकस्माच्च धनप्राप्तिः परेभ्यो हीनवस्तुनः लाभस्याद्वार्गवस्यान्तदशा यदि शनस्तदा राज्यप्राप्तिर्द्वेष्टा लाभः स्त्र
त्यायानेककर्म च सफलञ्च भवेच्छुक्रदशामध्ये गुरो र्यदा ७ म्वजनैश्च विरोधस्याद्ययश्चोदरसंभवः शूलरक्षा व्ययश्चैव
राहेशुक्रदशांगते ८ इति शुक्रः इति राभमतदशायामन्तर्दशा समाप्ता अथोक्तानां दशांश्च दम्नानां निषयविभागो निरु
प्यते ग्रन्थान्तरे वलीयदा हीनवलो ग्रहस्या तदा तु हीनां शदशा विधेया सर्वग्रहा लोकनलव्यर्थीयेत नौत सीराख्यदशाप्रदि
ष्टा १ लग्नस्य सवलत्वे हि भावपूर्वा तु सामेता कालहोरादशा कार्या सर्वा र्ये चेत्येतौ २ हद्वारव्यावर्ष लग्नस्य हृद्देशे वलसं
युते अय्दचंद्रवलोपेते कुर्यान्नेसर्गिकीदशा ३ सर्वा र्यजन्मराशी शिमुद्गो गौरी मतेन तु वलसाम्येतु सर्वेषां तसीराख्या प्रकीर्ति
ना ४ सर्वा र्ये चंद्रराशी शवलरामा क्क्या मता सर्वे न भोगाः प्रेक्षन्ते तनुभावदशा तदा ५ वत्र वर्षे सर्वा पेक्षया हीनां शग्रहस्य सव

३१०
२५
५३
दीपिकायां दशाद्वैतशस्त्रिंशशीश्वरश्चयदानष्टवीर्योभवेद्विष्टमुक्तं विपक्षाष्टमस्याथवाकूरहृष्टयुतस्यादरिष्टं तदापाक
काले त्रिंशशीश्वरश्चंद्रपाकेश्वरोतुरिपुच्छिद्ररिः फेषुसंस्थावरिष्टं त्रिंशशीशपाकेश्वरीशीतरश्नेर्यदावातदाद्वैतनीयन्त्वरिष्टं
त्रिंशशिकेश्वरानुतोविधोर्वापाकेश्वराद्विद्वि२२मितेद्रकाणे जन्मलग्नादशावेशः षष्ठाष्टेद्वेदशेश्वरात् छिद्रांशस्थायवारिष्टं
कांगिरिपुगशिगः छिद्रांशेश्वराधिः सशनिर्मृत्युसद्रकं तत्कालेदीर्यसंयुक्तमरिष्टं जायते ध्रुवं न तत्कालेवीर्यहीनश्च
विलग्नधिपतिर्यदा व्ययारिच्छिद्रगश्चेत्यात्तदारिष्टं प्रजायते दशाधिपोवीर्ययुतः प्रवेशेनैव शक्तिशोपि युक्तः शुभैश्च वृष्टि
श्चिकोणं पचयस्मितश्चैत्रदाशुरिष्टं विलयम्प्रयाति ॥ इति श्रीवल्लभद्रकृते हायनरत्ने दशानर्थनाधिकाराध्यायः ॥ अथ
मासप्रवेशानयनम् तत्प्रयोजनमाह यादवः समाफलसंख्यासमासकाभ्यां समीरितमसफलं विना तत् नाभिसमीधासक
रं बुद्धेन स्मयुक्तिमासानयनम्फलञ्च १ ताजिकालंकारेपि शरदधियतिमुद्यहाधीशोभाशरदध्यामासफलैर्विनानभाति शरद
धिगमराजितालतायानचरुचिमेति फलैश्च पुष्पिताग्राः २ अथमासप्रवेशोपयुक्तमव्यसृष्ट्या नयनं लिख्यते तत्रावपा
नयनम् स्वाभीष्टशाकानुसमीपशकं विशोध्य शेषांकशकांककोष्टयोः अधस्थवारादिकसंयुतिर्भवेदब्दाधिपोवारमुखः स
मादौ १ मेघसंक्रांतितिथ्यानयनं प्रथमाध्याये प्रोक्तमेव अथाहर्गणानयनम् मेघसंक्रमदिनाद्गतमासास्त्रिंशताचिनिहिता

[illegible]

ध्याविस्त्रदेशे एकान्तमध्यमार्कच्चत्रैक्याईस्यापयेदुधः द्वौरमेघाः२१स्वय
माः२०सूर्यमन्दोच्चंगशिपूर्वकम् ग्रहो नितं चमंदोच्चमंदकेन्द्रं भवेदिह त्रिभाद
काः३३तःकेन्द्रं संपूतं त्रिभाधिकम् षट्पाधिकं षडूतं स्याच्च काच्छेद्यन्नवाधिकम्

दिनियुक्तीः स्वाधितर्कतत्त्व ६४ वामरहीना जायते
ते दिनगणोद्धपपूर्वः १ अथमध्यमांकोत्तरयनः
द्युगणस्त्रिंशता ३० भक्तोमासाः शेषदिनानि च त
त्रत्यग्रहसंयोगः शेषयुक्मध्यमेरविः २ सूर्यरुद्र
११ भ २३ कुवाणां ५ नवाग्नी ३५ शेषयोमितः रगवा
स्वदेशान्तरयाजना निनिजां छि २ हस्तानि चिन्नि
का समयः देशान्तरम्याथं वा वृणं प्र ५ पश्चाद्वनम्

॥ भावनमारे राश्यं शकल विकल्पान्नायने ॥													
१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	मा	
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	ग	
२६	२६	२८	२८	२७	२७	२६	२६	२५	२५	२५	२६	अ	
३०	०	५३	५८	५०	२८	५०	३७	६	८	१६	८६	क	
५	१०	१५	२०	२५	३०	३५	४०	४६	५०	५३	२८	च	

रा.
५४

भुजांशमितकोष्ठस्य फलमंशादिकं रवेः कोष्ठान्तरहताच्छेषात् षष्ठिलब्धकलादियुक् स्यादृमंदफलं केन्द्रे तुलाजाद्ये
 ऋणान्धनम् मध्यमार्के स्फुटार्कस्यात्कोष्ठस्य ज्वगतिः फलम् स्वर्णकर्कभूगे केन्द्रे मध्यभुक्तौ स्फुटागतिः स्यादव्पाल
 कालीनः स्यष्टार्कगति संयुतः अथत्रैक्यानयनम् द्विघ्नसायनमध्यार्कदोर्ज्याषड्वै विभाजिता कालाद्यमन्त्रमृणमसूख्ये
 समौजपदगे क्रियात् त्रिभि मे भौपदं चोजसमं स्यादुदयान्तरे यद्वा अष्टाद्विनेवोदयान्तरानयनम् सायनार्कपदे गम्यग
 तात्प्रांशाविवर्जिताः द्विघ्नेन स्वशरांशेन विकलाश्चोदयान्तरे अर्कमंदफलं केन्द्रे गुणं स्यादिकं लात्मकम् भुजान्तरं रवेः

३	२	१	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०
०	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९
५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०	८१	८२	८३	८४	८५
८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५	२६	२७	२८	२९	३०	३१	३२	३३	३४	३५	३६	३७

स्वर्णमार्के फलं बत्समं
 यदायनांशादयान्तरं निर्मुखे
 स्याद्वटस्य मेषस्य च तत्र शं
 कोः सूर्याङ्गुलस्य द्युदले
 प्रमास प्रभास्थिता दिगा

॥ सावनदिने रवेर्मध्यमाशयाद्यागतिः ॥

ज० दिग्वि० निघ्नी ॥ ॥ अंत्यास्त्रिन्दत्सुश्चरखण्डकानि क्रमेण सूर्यादयनांशयुक्तात् भुजार्कसंख्यामितया तखण्डयुतिः

[illegible]

क्रा
५५

सायनस्फुटसूर्यस्य भुक्तांशसंवेदयैर्हताः त्रिंशद्भुक्तांशसंवेदयैर्युतम् षष्टिभक्तन्नाडिकाः अथमध्यम-
भास्करः सायनोऽस्यांशयद्वांगनाडिकादिफलम्भवेत् उभयोरन्तरत्रैक्यसंज्ञकस्यात्कलादिकम् मध्यमार्कघटीभ्यश्चेद्वे-
र्भुक्ताघटीगणः हीनस्त्रैक्यमणं सूर्यविज्ञये धनमन्यथा संस्कृतस्मैतमध्यार्कः स्याद्रविस्त्रैक्यसंस्कृतः अस्यप्रस्फुटता-
त्राग्वत्सृष्ट्मोर्कम्यात्परिस्फुटः उक्तरीत्यास्फुटः कार्यजन्मार्कः पूर्वएवहि १९ प्रतिवर्षमण्वार्कस्फुटसगतिजको भवेत् य-
कैकगणिसहितो वर्षाः कर्मासकालजः स्फुटाकीः स्युर्द्वितीयादिमासेष्वकीम्नुमासजाः एकैकं अंशसहितोऽस्युर्दिनवै-
भास्कराः २३ अयस्त्वा नी एमासस्य संगव्यारूपविवर्जिता तत्तत्त्वमासगतिजकोऽस्थफलसंयुतः २४ जन्मार्को मध्यमो नी
एमासपार्श्वे भवेद्रविः निरेकामाससंख्याचग्वगम ३० गुणितायुता २५ स्वजन्माहर्गणे भीष्टार्कसंबंधी भवेद्गणः गतित्रैक्य-
युताः कीस्यवार्तव्यास्फुटतोक्तवत् २६ ततस्त्वाभीष्टसूर्यस्य मासार्केनोत्तरं चरेत् कलाद्यं स्पष्टंगत्या प्रस्यदिनादिफलं स्फु-
टम् २७ स्वार्भीष्टसूर्यमासार्कदधिकेन दृष्टेन मृतम् हीने च तत्राव्यपस्यवागदिस्तेन संस्कृतः २८ मासवेशे स्फुटानाड्यस्त-
द्वागर्थसहर्गणः संस्कृताब्दपवाशस्य सप्तत्येवार्कतस्मृतः २९ वर्तमानो वामरश्च सृष्ट्मस्यान्मासवेशानम् श्रीमद्गुरुणा व-
चनैः प्रकारान्तरमुच्यते ३० मासपंचशकाः लोकेऽपि गण्यन्ते कलाः न्यूनाधिकास्तृगत्या प्रागेषा ज्ञातास्तु नाडिकाः ३१ ये

ज्याः शोध्या वर्षपात्रनाडीपुत्रैक्यसंस्कृता मासवर्गे स्फुटानां द्वादेशान्तरमुसंस्कृताः २२ त्रैक्यसद्वपनाडीषु सूर्याद्यस्तस्य
 कल्पयेत् देशान्तरस्य संस्कारं कुर्याद्यस्तस्य तेषु च २३ अथ त्रैक्यदेशान्तरादिसंस्काररहितेनाहर्गणोत्पत्त्यस्फुटरविणा अंतरं क
 र्त्तव्यं त्रैक्यसंस्कारो नाडिका मुकर्त्तव्या मासप्रवेशवागर्थं जन्माहर्गणान्यप्रतिमासं त्रिंशत् त्रिंशद्युतः कर्त्तव्यः एवमुभयप्रका
 रेणोपि मासप्रवेशवागदिकं सममेव भवति अथ संग्रह्यारूपविवर्जिता तत्र त्व्यं द्विनेकोष्टस्थफलनमहितो रविः मासप्रवे
 शकालीनो दिनपार्श्वभवेद्रविः तस्मादुक्तप्रकारेण युवेशमाधयेद्बुध इति मुक्तावन्यात् एवमेव दिवसप्रवृत्तयश्चाति सूक्ष्म
 फलबोधहेतवे जन्माभास्कारकालादि साम्यतः प्रस्फुटाः स्युः तिसृषु गुरोर्मतम् २ रवेरभाः वसह माद्यनुक्तवर्षितनीयमनुष्णसर
 कुधैः त्वाग्नि कोडुवशांतो वदक्षजारा मसंमतदशा क्रमोऽथेति २ अथा के त्रैक्यदेशान्तरसंग्रह्यकारणमुच्यते तत्र स्फुटमासवतः
 स्य च त्वं द्वाहर्गणो मध्यमसावनै नानीतः तत्र रविमध्यमगते तुत्यादिभिर्महितानां सूत्राघटिका मध्यमार्कसावनम अर
 म्मध्यमगते सर्वदा तुल्यत्वात् स्थिरं स्फुटमावनत्वे कस्मिन्दिने न सवंगविश्वसमकालमुदितः पुनस्तस्मात्कालान्नाक्षत्राघटी
 नां पक्षानक्षत्रमुदितम् रविशुक्रांतिवृत्ते स्फुटगत्या पूर्ववतो गतः अतस्त्वेव यभुक्तिघातगदाभ्राष्टमूलव्यसमाभुभिरनंतरमु
 दितः तन्मिषशुभिर्महिता नक्षत्रघटिका पक्षिः ६० रवेस्फुटमावनमभवति तत्प्रत्यहद्रन्यन्यत्वात् प्रतिमासं गच्छति यान्यन्यत्वात्

हा
२०३
५६

लभतो मध्यमसावनेनाहर्गणः कृतः अपेक्षितस्तु स्फुटसावनेनातः स्फुटमध्यमाहर्गणयोरन्तरसाधनाऽर्थमुदयान्तरसं-
स्कारः कृतः अथ स्फुटसावनाहर्गणजोग्रहोदशशिरः पुरिमध्यमभास्करेक्षितिजसन्निधिगेसतिमध्यमद्वितिसिद्धान्तोक्त-
त्वं कायास्मध्यमाकोदयकालिकोजातः अपेक्षितस्तु स्फुटाकोदयकाले अतोभुनांतरसंस्कारेण स्फुटाकोदयकालिकोजातः
पुनर्योगोच्चरान्तरेण चरान्तरसंस्कारसंज्ञेन स्वपुराक्षांशसममध्यरेखानगोदयकालिकोजातः पुनः पूर्वापरांतरेण देशांत-
रसंस्काराख्येन स्वपुरे स्पष्टाकोदयकालिको भवतीति तत्त्वम् अत्रोदाहरणम् तत्र श्रीमद्विक्रमादित्यराज्याद्गताब्देषु १६
७३ तथा श्रीशालिवाहनराज्याद्गतवर्षेषु १५३८ श्रावणकृष्णपक्षतृतीयायां शनिवासरे ११।१० धनिष्ठायां ४५।३३ प्रीतिर्योगे
३३।४४ सूर्योदयाद्गतघटीपलेषु ३४।३२ धनुर्लग्नोदये श्रीमत्सत्तलभूमीपते सेवितचरणारविंदानां सकलभूमण्डलाख-
डलानां धर्ममार्गप्रवर्तकधुरीणां श्रीमाहस्रजा महाप्रभूणां जनिरभूद्गजमेरौ नंत्रपलप्रभा ५।५० देशांतरं १० प्रत्यक् च
रखण्डानि ५८।४०।१९ शाकोनवाश्वितिथ्यूनद्विप्रोक्तविधिनामेषसङ्क्रान्ति तिथिः २० वैशाखकृष्णपञ्चमीजाता अ-
थाब्दपानयनम् तत्र स्वाभीष्टशकः १५३ पुस्तकस्य स भीषशकेन १५२९ रहितशेषं ९ अथशेषं ९ कोष्टकाकाः ४।१९।४३
४२ शकः १५३५ अधःस्थकः १००।४८।१९।०० युतः ५।०८।०२।४२ जातोब्दपोवारादिः अथाहर्गणानयनम् तत्रमेषसङ्क्रान्तिर्वैशा-

खकृष्णपञ्चम्यामस्ति ५ नतोगणनया आषाढकृष्णपञ्चमीपर्यन्तद्रुतमासः २ त्रिंशद्गुणः ६० आषाढकृष्णषष्ठीतः आ
 वणंकृष्णतृतीयापर्यन्तद्रुतदिवसे २० युक्ता ८० स्वाधितर्क ६४ शेन ०० हीनः ८६ जातः श्रावणकृष्णतृतीयायामहर्गणः
 ८६ सप्ततष्टः २ अब्दपालवारतोगुरुवाराद्गणनयाशुक्रवारंगतः वर्तमानः शनिवारः अथमध्यमाकीनयनम् अहर्गणः
 ८६ त्रिंशद्गुणं लब्धमासा ०२ शेषं २६ दिनाति अथमासगति ०१ २० ०८ १० दिन २६ गत्यो ०० २५ ३७ ३२ र्योगुः ०२ २४ ४५
 १४२ राश्यादिक्षेपक ११ २७ ५१ ३९ युतः ०२ २२ ३७ २१ जातो राश्यादिर्मध्यमार्को ब्दपान्तकालीनः रेखातः पश्चिमदेश
 त्वादेशान्तरविकला १० युता जातो देशान्तरमंस्कृतोर्कः अथगतैष्यदिवसाद्येनेत्यादिनोक्तप्रकारेणाब्दशघटिका ८ २ ४२ ३
 ४ घटिका ३४ ३२ अनयोरन्तरेण २६ २९ १८ सूर्यमध्यगतिः ५० ०८ गुणिता षष्ठिभक्ता छब्धंकलादिफलम् २६ १६ स
 ध्यमार्क ०२ २२ ३७ ३९ धनज्जातो जन्मकालिनो मध्यमार्कः ०२ २३ ०३ ३९ अथादयान्तरसाधनम् तत्रमध्यमार्कः ०२ २३
 ३ ३० पूर्वोक्तप्रकारेणार्तातायनांशोः १६ ४५ १८ युतः ०३ ०९ ४८ ५५ हि घ्नः ०० ६ १९ ३७ ५० षड्भाधिकत्वादयं षड्भा
 जातो भुजः ०० १९ ३७ ५० अथास्य ज्याकर्तव्या तत्र ज्यानयनप्रकारः सिद्धान्तशिरोमणौ रूपाश्विनो २१ विंशतिं २० १६
 १९ चंद्रा अंशे १८ तिथ्य १५ र्क १२ नवेषु र्दस्राः ज्याखण्डकांशान्यमितेर्देशाप्रस्युर्जातरखण्डान्यथभोग्यनिघ्राः शेषांश

काः खेन्दुत्तायदाप्तं तद्यातखण्डैक्ययुतं भवेज्ज्या ज्याखण्डयोगउक्तः सिद्धान्तशिरोमणौ स्वर्गाः कुवेदाः खरसाः
सप्तशैलायमाङ्ककाः वेदाशास्त्रिशिवास्सर्प रुद्राः खार्कास्तुपिण्डकाः पूर्वानीतभुजांशाः १९१ ३७ ५० दशाप्तलब्धगतख
ण्ड १ शेषांशाः ९१ ३७ ५० एष्यखण्ड २० गुणाः १९२ ३६ ४० दशाप्ताः १९१ १५ ४० जातं खण्डैक्यम् २१ युताः ४० १५ ४०
ताज्या एषाषड्वै २०६ भक्तालब्धकलाद्यमुदयांतरं ० १८ अथसुगणोपायेनोदयान्तरसाधनम् तत्रसायनार्कस्यद्वितीय
पदे अस्यागतांशाः १९१ ४८ ५५ एषांपञ्चमांशाः १ द्विघ्नः २ अंशयुहीनः १ ४८ ५५ अर्द्धाभ्यधिकत्वादुपरि ७ एकयुतः ८
जातमुदयांतरं पूर्वागतसमं अथसायनार्कस्यसमपदस्यत्वादुदयान्तरंकलादि ० ८ अर्कधनं अथभुजान्तरसाधनं
तत्रमध्यमार्कः २ २३ ३ ३७ स्वमंदोच्चै २ १७ २० हीनः ११ २४ १६ २३ जातमंदकेंद्रं इदंनवाधिकमतश्चक्राच्छुद्धं ० ५ ४३
१३७ जातोभुज भुजांशाधस्यफलमंशादि ० ११ ३७ शेष ४३ ३७ अग्रिमकोष्ठान्तरेण २ १९ गुणितेषष्टिभक्तैलब्धकलादि
१ ४१ अनेनकोष्ठस्यफलं ० ११ ३१ युतं ० १३ १० जातमंशाद्यंसूर्य्यमंदफलं इदंमध्यमार्कै २ २३ ३ ३७ तुलादिकेंद्रत्वाद
णज्जातः स्पष्टार्कः २ २२ ५० १९ स्थूलः अथकोष्ठकस्यगतिफलं २ १७ मकारादिकेंद्रत्वान्मध्यमगतौ ५९ १८ कृणं ५६ ५०
जातोस्पष्टगतिः कलाद्यासूर्य्यस्य अथमंदफलम् ० ० १३ १२ खेन्दु १० गुणंषष्ठ्यापर्य्यपरियुतं जातं खेर्विकलात्मकं भुजांत

र ० २१ १३ मंदफलस्य कृणत्वादणं अथ चरांतरसाधनम् तत्र स्पष्टार्कः ० २१ २१ ५० १६ स यनः ० ३१ ० ३५ ३७ अयं च अधिक
 त्वाद्वा ० ३५ ३७ इतो ० २१ २० १५ १३ जातो भुजो भुजर्क्षसंग्या २ मिने चरखण्डे ५८ ४७ गते अनुयोर्योगः १०५ शेषं २० १२ ४ १३ भोग्य
 खण्ड ३६ गुणं ३८ ० ४ ३ १७ त्रिंशद्भुक्तं १२ ५५ २६ गतखण्डयोगो १०५ युतं ११० ५५ २६ जातज्चरार्द्धं पलात्मकं एता एव वि-
 कलारवेष्वरांतरं जातं एतत्पष्टिभक्तं ज्ञातं कलात्मकं चरांतरम् ० १५ ८८ ददंसायनार्कस्य मेषादिषु स्थितत्वादणं अथवा
 योगेयुतिस्मयात्सययोस्त्वयोर्वीधनर्णयो रंतरमेव योगद्वितीयां जातमार्गेण त्रयाणां मैक्यं ज्ञातं त्रैक्यं ० १५ ३३ कृणु शेषत्वाद
 र्के कृणु संज्ञकं जातं अथ सुगमोपायेन त्रैक्यानयनम् तत्र स्पष्टार्कः ० २१ २१ ५० १६ सायनः ० ३१ ० ३५ ३७ अस्य भुक्तो म-
 शाः ० ३५ ३७ कर्कोदयेन ३४२ गुणिताः षष्ठ्योपर्युपरियुताः ३२ ८१ त्रिंशद्भुक्तान् व्यरेवेर्भुक्तं पलात्मकं म २० ६६ अथ म-
 षादिमिधुन पर्यन्तराशीनामुदयपलैक्येन ७७ द्युतं ८८ ५ षष्ठिभक्तं जातं रवेर्मेषाद्भुक्तं घट्यादि १४ ४५ अथ मध्यमार्कः ० २१
 २३ ० ३१ ३७ सायनः ० ३१ ० ३५ ३७ अस्यांशाः ० ३५ ३७ ५५ यद्भुक्तं लं व्यघट्यादि १६ ३८ उभयोरन्तरं ० १५ ३३ जातं त्रैक्यं
 पूर्वागततुल्यं अथ मध्यमार्कघटितोरवेर्भुक्तं घटिकाहीना अतस्त्रैक्यमृणात्मकं ज्ञातं अथ मध्यमार्कः ० २१ २३ ० ३१ ३७
 त्रैक्यं १५ ३३ कृणु ज्ञातं त्रैक्यं संस्कृतो मध्यमार्कः २१ २३ १५ ५५ अस्यादानीतं पूर्ववन्मंदफलं ५१ ३१ १३ त्रैक्यं संस्कृतमध्य-

दा०
र० गु०
५८

मार्कः २।२३।१।४५ ऋणं जातं त्रैक्यसंस्कृतः स्पष्टोर्कः सूक्ष्मतरः २।२२।४८।३२ ततश्शके १५७० आषाढ सुदि १२ गुरौ उ
दयादुन घटीपलेषु ५१।१५ श्रीमतां महाप्रभूणां सौरमानेन जन्मतस्त्रयस्त्रिंशत्तमो ब्द ३३ प्रवेशो जातः तत्राब्दः ३।२४
५१ अहर्गणः ८६। देशांतरसंस्कृतो मध्यमार्कः २।२३।३।४१ मंदकेंद्रं ११।२४।१३।१० अयनांशाः १७।१४।६ मन्दफलं ०१३।
२५ उदयांतरं धनं ९ भुजांतरं ऋणं १।२५ त्रैक्यमृणं १।४८ त्रैक्यसंस्कृतो मध्योर्कः २।२२।१।५५ त्रैक्यसं
स्कृतः स्पष्टोर्कः २।२२।४८।३२ गतिस्पष्टा ५६।५७ अत्र जन्मार्कवर्षार्कयोः साम्यमेव जातमतः प्रतिवर्षप्रवेशं जन्मार्क
एव स्पष्टो लिखनीयः अथ द्वितीयमासानयनार्थं स्वाभीष्टमाससंख्या २ रूपो १ ना १ एतत्तुल्यमासगतिकोष्टकस्थफलं ०।
२९।३४।५ देशांतरसंस्कृते जन्महर्गणोत्थमध्यमार्के ब्दपांतकालीने ३।२२।३७।२९ युतं जन्मतस्वाभीष्टमासजिकटे मध्य
मार्कः ३।२२।११।१६ अस्मान्मंदकेंद्रं १०।२५।८।३४ मंदफलं १।१५।२३ उदयांतरं धनं ०।२५ भुजांतरं ऋणं २२ चरांतरं ऋणं १।३।
त्रैक्यमृणं १।१८ मध्यमार्कसंस्कृतः ३।२२।१०।१८ त्रैक्यसंस्कृतः स्पष्टोर्कः ३।२०।२४।५७ अथ वर्षप्रवेशकालिकोर्कः
२।२२।४८।३२ एकराशियुतः ३।२२।४८।३२ जातो द्वितीयमासार्कः अथ स्वाभीष्टार्क ३।२०।५४।५७ मासार्क ३।२२।४८।३२।
योरंतरं मशादि १।५३ अस्य कला ११३।३५ सवर्णिताः ६८।१५ सवर्णिता र्का गत्या ३४ ३७ भक्तालम्ब्यम्बारादि ०१।५८।५८ मासा

कर्तुं भीषार्कस्य न्यूनत्वाद्भनं अननवागब्धपो०३।२४।५१ युतो ज्ञानसंस्कृतोद्भपः५।०२।४९ अद्भपवाराधस्थाएवमारः
 प्रवेशे चटिका द्वितीयमासप्रवेशस्य२१।४९३ यमासप्रवेशवार्थजन्माहर्गणः ८६ द्वितीयमासप्रवेशादेक त्रिंश ३०
 युते ११६ संस्कृताब्दपयार०५ युतः १२१ मघ्ननष्टः २ अत्र सूर्यवाराद्गणनया द्वारवर्तमानसोमवारो जातः एवम्वर्षः
 वशादिना त्रिंशदिननिकटस्य सोमवारे इन्द्रयादृतघटीपल्लेषु २३।४९ द्वितीयमासप्रवेशा जातः एवमन्यमाससाध
 ने दिनप्रवेशसाधनं च कर्तव्यम् अथ प्रकारेण मासप्रवेशानयनं तत्र सर्वसंस्काराद्द्वितीयमासप्रवेशः ३।२२।११।
 २६ संदके द्वं १०।२५।४।३४ संदफलम् ०१।१५।२३ कृणस्यार्कः ०३।२०।५६।०३ अथ मासार्कस्य ०३।२२।४८।३२ चान्न
 संकत्वाः ०१।१२।२९ सूर्यगत्या ५७।१९ भक्तालब्धदिनाद्यम् ०१।५१।५० अद्भपवारादौ ०३।३४।५१ धनं ज्ञातौ वारादिः
 ०३।२२।४९ अत्र पूर्वमर्के नैक्यं कृणं मस्त्यतः संस्कृताब्दघटीषु २२।४९ त्रैक्यं घट्यादि ०१।१८ धनं २३।५९ तथा धनं देशं
 तं सूर्यस्य १० वारादिपल्लेषु ५९ कृणं ४९ जातो घट्यादिको मासप्रवेशकालः २३।५९ पूर्वातीतसमः अत्रापि मासप्रवेश
 आगनयनम् पूर्ववत् कर्तव्यम् मासप्रवेशास्मादन्यः सूक्ष्मतरः प्रकारः सोपपत्तिको नास्ति अथ मासफलानिवर्षतत्रे
 मासप्रवेशकाले पियहानूभावांश्च साधयन् तत्र मासतनोर्नीथो मुन्येशो जन्मपस्तथा त्रिराशिपो दिननिशोरबीन्दुभः

५३ पतिस्तथा अब्दप्रवेशलग्नेश एषा म्हीर्याधिकस्तनुम् पश्यन्मासपतिर्ज्ञेयस्ततोवाच्यं शुभाशुभम् अपरेमासलग्नेशमासा
 ५४ धिपतिमूचिरे दिनेशं दिनलग्नेशं तथा प्रोचुर्विचक्षणः मासघत्तेशयोर्वाच्यं फलम् वर्षेशबहुधैः अनविशेषमाह याद
 ५५ वः अब्दाङ्गपोजन्मविलग्ननाथः कल्पोथमासाङ्गपतिर्हितीयः त्रयः पुरोक्ता इति पञ्चमध्ये मासाधिपोब्देशवद्वैक र्यः
 अयमर्थः पञ्चाधिकारिमध्ये जन्मलग्नपस्थाने वर्षलग्नपस्थाप्यः वर्षलग्नपस्थाने मासलग्नपस्थाप्यः मुंशेषावैरा
 शिकेशचंद्रार्कराशिपाः पूर्ववन्मासलग्नतो ज्ञेयाः एवं पञ्चाधिकारिमध्ये वर्षेशवन्मासयः कार्यः ताजिकभूषणं लग्ने
 श्वरांशधिपतिर्विलग्ननवांशनाथेन समं सखित्वम् स्नेहाख्यदृष्टिश्चयुतिश्च मासेतस्मिन्नुभं व्यस्ततथा न्यथा स्यात्
 लग्ने श्वरांशधिपतिर्विलग्ननवांशनाथेश्वरयोर्वलीयान् स एव मासे श्वरतां प्रयाति फलंतदीयं किल कीर्तयामि इति
 णत्नाभर्तृवमहोत्सवं नरपतेर्गुरुगौरवमादिशेत् अधिकतां यदि मासपतिर्भवेद्दिनकशेनकरोन ति रिपूदयम्
 रजतमैत्रिकशुभ्रसदम्बरप्रियजनागमनं सुखमद्भुतम् नृपकृतं सदिदं यदि माः पतिर्हिजपतिर्जपतीर्थरुचिर्दिशेत् कि
 तिपतेर्बिष्णुगमनं रिपोरपचयं विजयं चरणगणे अनुदिनं ननु मासपतिः करोत्यवनिजोवनिजोरुसुखान्यपि क्षिति
 पतेः श्वलुमानधनागमोलिखनकाव्यकलादिरुचिर्भवेत् रिपुजयम्प्रकरोति निरंतरं यदिवुधः खलु मासपतिर्भवेत् ॥

वक्तुं विंशतिं सुरैर्वैस्सहितङ्करोत्पतितरास्वरवस्त्रधनागमैः अमिनरं यदि मासपतिः पतिः सुवचसां च सर्गचनेमतिः ५
 निजज्ञेनोपवयश्च जयः सदा सविनये विनये रुचिरङ्गता रतिपतिर्यदि मासपतिर्भवेत्कविरहो विरहोरिजनैर्भुविम् ६ दु
 मलं तापप्ररोपणसादरो वरतरो हिनरोत्पगौरवम् विलसन्तैस्साहेनो यदि माः पतीरविभवो विभवोत्यसुखान्वितः ७ मा
 सेश्वराणाम्बुलिनाम्फलानिसम्यक् किलैतानि मयोदितानि बलम्यमध्याधमतायदास्यात्तं दानुमानेन फलम्यकस्यम्
 ८ वामनः लम्बेश्वरांशनाथस्य लग्नांशस्वामिना यदि स्वत्वं स्नेहदृष्टिश्चन्द्रदृष्टिस्तथाद्युतिः ९ सौख्यं शरीरे त्वारोग्यं
 निवृत्तिश्च तदा भवेत् शत्रुदृष्टिस्तयोश्चन्द्रः क्रूरदृष्टिः परस्परम् २ तदा शरीरे कष्टं स्याच्चित्तोद्देगस्तथैव च द्वयोरेकोऽस्त्वगोनी
 चोतदा कष्टात्सुखं वदेत् ३ द्वयोश्चास्त्वगयोर्नीचस्थयोर्मृत्युम्विनिर्दिशेत् लग्नांशाधिपतिः क्रूरयुक्तः शंकाकरः स्मृतः ४ अ
 न्नजन्मकालयोररिदृष्टियोगोत्पन्नोऽयं विधेमासे मृत्युं वदेत् अतथा मृत्युसमं कष्टं चाच्यमिति विशेषः लग्नांशनाथस्य य
 दाधनांशस्वामिना यदि मैत्र्यादियोगश्च यदा तदा द्रव्यं न वेद्दुः शत्रुयोगे क्रूरदृष्टौ नीचास्त्वगतयोस्तयोः धनं नाशश्च भव
 ति धनन्तत्त्वामिनो वशात् २ लग्नेश्वरांशनाथस्य सहजांशेऽश्वरेण चेत् मैत्र्यादियोगश्च तदा तु जसौख्यम्विज्ञायते ३ लग्नेश्व
 रांशनाथस्य सुहृदंशेऽश्वरेण चेत् मैत्र्यादियोगश्च यदा सुहृदः सुखमश्नुते ४ लग्नेश्वरांशनाथश्चेत्सुतांशस्वामिना यदि मैत्र्या

हा. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०. २१. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०. ३१. ३२. ३३. ३४. ३५. ३६. ३७. ३८. ३९. ४०. ४१. ४२. ४३. ४४. ४५. ४६. ४७. ४८. ४९. ५०. ५१. ५२. ५३. ५४. ५५. ५६. ५७. ५८. ५९. ६०. ६१. ६२. ६३. ६४. ६५. ६६. ६७. ६८. ६९. ७०. ७१. ७२. ७३. ७४. ७५. ७६. ७७. ७८. ७९. ८०. ८१. ८२. ८३. ८४. ८५. ८६. ८७. ८८. ८९. ९०. ९१. ९२. ९३. ९४. ९५. ९६. ९७. ९८. ९९. १००.

दियोगश्चतदासुतमौख्यम्प्रजायते ५ लग्नेश्वरांशनाथस्ययद्वांशस्वामिनायदि मैत्र्यादियोगश्चयदाशत्रुसंघितदावेदेत
 ६ लग्नेश्वरांशनाथस्यमप्रांशस्वामिनायदि मैत्र्यादियोगश्चयदातदास्त्रीसुखमादिशेत् ७ लग्नेश्वरांशनाथस्यमृतीशं
 शश्चरेणचेत् मैत्र्यादियोगश्चयदासुरुग्रस्यात्रदासुखम् ८ मृतीशंशपतौवीर्ययुक्तेकष्टनिर्दिशेत् लग्नेश्वरांशनाथस्य
 यदाधर्मेशंशश्चरेणचेत् ९ मैत्र्यादियोगश्चयदाभासेधर्ममनिर्भवत् कर्मेशंशपतेश्चिन्त्याकर्मसिद्धिः कुलचिन्ता १० आ
 येशंशपतेरेवंलाभस्याहावहारतः व्ययेशंशपतौस्वल्पवीर्येस्वल्पव्ययोर्भवत् ११ अयाधर्मेशपतयेविबलाः शुभदाय
 काः लग्नेश्वरांशपतयेवलिनः शुभाः १२ अत्र लग्नेश्वरांशनाथस्ययद्वांशस्वामिनास्नेहदृष्टिर्योगोवाचंद्रस्या
 पिस्नेहदृष्टिर्योगोवातदाभावोक्तसकलपदार्थानामूर्वा कानाम्भासेसुखम्वाच्यम् भावांशस्वामीउदितः स्नेहयोगोवाचंद्रस्या
 त्यततद्वाच्यं शुभपदार्थानां सुखम्वाच्यम् एवंलग्नेश्वरांशनाथस्ययद्वांशस्वामिनाकूरदृष्टिश्चंद्रस्यापिलेचकूरदृष्टि
 स्नेहोद्वाच्यं शुभपदार्थानां सुखम्वाच्यम् भावांशस्वामीअस्तगतश्चेत्तदा अत्यन्तमशुभं तद्वाच्यं दंयमिति विशेषः विशेषान्तरमु
 क्तं वाग्नेनैव यावत्कालं भवेदेवं तावत्कालं भवेदिदं परम्परन्तान् ज्ञाप्यमासं यावत्कालं भवेत् अयमर्थः लग्नेश्वरांशना
 थं भावांशनाथचंद्राणां प्रत्यहं गच्छतां यावत्तद्वाशिसंचारस्तावत्कालमेव शुभं फलम् अथतदनंतरं यद्येकस्यदूयोर्वातद्वा

श्येवस्थिति रन्यस्य गत्यंतरं संचारे विपरितम्बा स्यादथ वा सर्वेषां राश्यंतरस्तत्र यथा मित्रं शत्रुदृष्टियोगो दृष्ट्या भावो
 दा तथा तथा शुभाशुभगः मध्यमफलम्वाच्यमिति वर्षतंत्रे भावांशाधिपः स्वभावपनवांशेन मैत्र्यादियोगोक्तः भावांशाधिप
 तिसंस्वभादपनवांशेन मैत्रीदृशादृष्टो वा सहितः शशीचयदिनौ मैत्रीदृशा लोकिते तद्भावात् सुखविलोममयतद्वा स्यात्
 तः कीर्तितम् नीचास्तादिफलञ्च लग्नविदितं विहृदिरुत्थान्धिया १ अयमर्थः यदा तौ ग्रहौ शत्रुदृष्ट्या परस्परं पर्येतौ यु
 क्तौ वा भवतश्चक्षेपि शत्रुदृष्ट्या पश्यति तदा तन्मासि भावोत्थदुःखं स्यात् अत्रायं विशेषः भावांशपनवांशे शौचो अपि नी
 चास्तवक्रगो भवतस्तदा तद्भावात्थदुःखं भवत्यं मासे भवति यदेको नीचादिगः अपरः सत्स्थानगो मध्यमस्थानगो भ
 वति तदा द्वौ तद्भावात्थदुःखं मनुभूय पश्चात्सुखं स्यादिति अन्यच्च तत्रैव लग्नेशमासे शसमे श्वरांशानां यद्भावाधि
 पमित्रदृष्ट्या दृष्टायुता वा शशिनो तदा तद्भावात्थसौख्याय न चेदरिष्टम् १ लग्नेशमासे शसमे शशुन्धाधिपाः षडस्य
 गताः सपापाः दृष्टाः खलैः शत्रुदृशा त्रमासे व्याध्याधिविद्युः भयदुःखदास्युः २ केन्द्रत्रिकोणाय गतास्तु लग्नमासा ज्ञेया
 वीर्ययुता नराणां नैरुज्य शत्रुक्षयराज्यलाभमानोदयात्यद्भुतकीर्तिदास्युः ३ ताजिकालंकारे वर्षे स्थिहा भोगमथायमासा
 दृश्याह द्याधिपतिस्ततो यः मासाधिपः पूर्णफलस्तु पूर्णफलं ददातीह वदन्नि केचिन् १ ताजिकसारे लग्नांशनाथोऽथ विलग्न

हा लाभः केन्द्रत्रिकोणाय गतो बलिष्टः सौरव्यविलास निरुजं नितां तं नृणाङ्कुरोत्येव समेश्वरो वा १ षष्ठाष्टगोलग्ननवांशपञ्च
 १३ कूरग्रहे र्युक्त निरीक्षितश्च मासे नृणां कष्टमयम्विवाहं सम्यक् करोत्येव न संशयो च २ त्रैलोक्यप्रकारे तु लग्ने शलग्ननवांशप
 ६१ धिपयोः फलमुक्तम् तत्काललग्नस्वामी यो नवांशकपतिस्तु यः तयोरन्योन्यदृष्टिश्चेच्चन्द्रदृष्टिश्शुभामता १ तन्वादिभावे
 तु फलं तद्दृशादैवचित्तैः वाच्यं मासाधिपादापि विशेषस्तत्र कथ्यते २ यस्यांशो मासयोभावे तद्भावे दूषणं गुणम् जन्मादिक
 राशां कश्चिदप्रवेशात् फलं वदेत् ३ नवांशकपतिः खेटो यावत्कालं भुनक्ति तत् तावत्कालस्य वक्तव्यं फलं तन्वादि कर्मा
 त् ४ त्रिकोणे स्वगृहे स्वोद्भेदिनदृष्टे सुहृद्गृहे राश्यंशयोः सुहृत्वे च फलं श्रेष्ठमतो न्यथा ६ लग्नांशकपती मित्रेशुभदृष्टौ पर
 स्परम् तदा देहसुखमाच्यन्धने चेद्भनलं धनं ७ सहजे भ्रातृजं सौरव्यं तुर्ये गेहसुखं वदेत् सुते पुतासिर्ये गौर्वीराश्च शत्रु
 विद्विद्धत् ८ घूने पत्नीरुतं सौरव्यं मृत्यो मृत्युकरस्मृतः धर्मधर्मफलं प्राप्तिः कर्मप्राप्तिस्तु कर्मगे ९ लाभे लाभस्सम
 ग्रोपिव्यये ह्यनिर्निरन्तरम् लग्नांशपयदाशत्रुशत्रुदृष्टौ युतौ तथा १० व्यत्ययेन फलमाच्यं पूर्वोक्तं यच्च भाशुभम् अथ लग्ना
 नादि सर्वभागेषु सूर्यादिग्रहाणान्नवांशकफलमुक्तं जीर्णताजिके मूलत्रिकोणमित्रोच्चप्राप्ते मूर्तौ रवीन्द्रपः सच्चन्धेन धन
 प्राप्तिः फलमूर्ध्वमकीर्तितम् अन्यत्र स्थैरवौ लग्ने देहपीडानिरन्तरं द्वितीये धननाशश्च दुर्वाच्यं स्यात्तृतीयगे चतुर्थे भो

जेतेदौस्थं पुत्रपीडातु पंचमे शत्रुनाशोरिपुस्ये स्यात्पत्ने तुष्टिर्न कुत्रचित् अष्टमे व्याधिराधिश्च धर्महानिस्तु धर्मगे प
रासिर्दशमे प्रोक्ता लाभे लाभस्तथा भवेत् व्यये व्ययं नृपादंडः सूर्यस्यांशैः फलं स्मृतं इत्यर्थः अत्र लग्नस्यैकं प्रतापकरणं प
षट्पदेषकरणं दुर्वाच्यं कठिनवक्ता भोजनावसरे दौस्थं कलिः सप्तमे न तुष्टयः बंधनपीडादि संभवकरणं वा दशमे राज्या
सुखं प्रभुगौरवं वा एकादशे अल्पलाभः द्वादशे राज्यदंडकली इति विशेष इत्यर्थः अत्र स्वगृहे चंद्रे देहदुष्टिर्विलग्नमे
अन्यत्राशुघ्नदः प्रोक्ता धने सौम्ये क्षितः स्वदः सहजे सहजात्सौरव्यं चतुर्थे भव्यमोजने पंचमे सुवैतः सौरव्ये रोगसंतापदोरि
पो निवृत्तिवार्ताश्रवणं सप्तमे लघनं मृतौ नवमेशत्रुविजयो दशमे स्यान्महत्पदं लाभेतु वरप्रभुः स्याद्ये स्यात्सुंदर्ये
विधौ इति चन्द्रः तत्र पंचमे चन्द्रे शुभमपूर्ववत् सुतसौरव्यं षष्ठे शुभाशुभदृष्टे रोगसंतापो अष्टमे लघनं नृपादितरणं प
षट्पदे चंद्रे रोगधारणं लघनं दुष्टं सिंहे सिंहांशे चंद्रे काकलग्ने मासदिनावेशो वधः एवं मे षमे षण्मं चोशे अर्कभोगः
लग्नपनबांशृगांशौ सौरचंद्रौ मीनलग्ने बुधः दशमे गुरुस्तु कर्केन युते क्षत्रं चार्कयुते नृपालाभो लाभे सर्वं ग्रहयुतदृष्टे वस्त्रासि
द्वादशेशुभयुतदृष्टे विवाहादौ व्ययः पापयुक्ते क्षिते असह्य इति विशेषः इति चन्द्रः मूर्तेनाशोधने हानिपदप्राप्तिस्तु विक्रमे
विमुक्तामरणं तीये बुद्धिहानिस्तु पंचमे स्वातंत्र्यं रिपुभे चंद्रं वा दंडं स्त्रीभिस्तु सप्तमे छिद्रे ग्रहे प्रपीडा स्याद्धर्महानिस्तु धर्म

हा०
१०३०
६२

गे मित्रभेदस्तु दशमेहानिलाभे व्यये व्ययः फलमुक्तं तु भौमस्य विपरीतमतो न्यथा अत्र स्वोच्चादिगोभौमोलग्रेतीव
शुभस्मृतः तृतीये वंधुविग्रहः चतुर्थे भूमिकर्षणं सप्तमे स्त्रीकलिः अष्टमे देहपीडालाभे लाभः किंचित्सामान्यः व्य-
येहया ह्यय इति विशेषः इति भौमः कौटिल्यलग्नगे सौम्ये द्वितीये वचनाद्धनम् मिथ्यावाक्यं तृतीयस्थे विज्ञानं शिल्पि-
नं सुरेवे कौटिल्यं पंचमेष्वे मिथ्यावेमकरोमतः स्मरे कुटिलयुद्धाख्ये रोगे जीर्णदितीष्टमे मिथ्याधर्मपरोधे मृत्तु-
शिल्पभूतं परम् लोभे तु यदिलाभस्यात्पूर्वलब्धव्ययो व्यये अत्र षष्ठे बुधे कुटिलविग्रहः दशमेशिल्ये कर्मणि इति
विशेषः इति बुधः गुरोर्भगणभोगोत्रद्वादशाब्दे न लभ्यते संचार्य प्रतिवर्षेषु द्वादशेष्वपि क्षत्रशु-
भने धनगतं भवेत् विक्रमं विक्रमे तु र्ये सुखं राज्याद्धनागमः विद्यापुण्यपुत्रादि पुत्रेशत्रकरोरिषो योषितो रव्यं
तथा यत्ने शं दुशुक्रयुते बहु मृतौ रोगागमो धर्मधर्मलाभो वषागमः कर्मगोराज्यलाभः स्यात्क्षोभे लाभो व्ययः
मूर्ते जीवे मंत्रलाभः द्वितीये धनलाभः तृतीये मिष्टवक्ता चतुर्थे मिष्टभोजनं पंचमे सुतं सौख्यधर्मवृद्धिः षष्ठे रोग-
रिच्छा नवमे धर्मदानसुखागमः दशमे पदप्राप्तिः एकादशे सर्वार्थाप्तिः द्वादशे सहाय इति विशेषः इति गुरुः
जगत्प्रीतिः सिते मूर्ते धनलाभो द्वितीये तृतीये पोषणं भ्रातृभगिन्योरपि संबन्धः सुरेवे सर्वसुखावाप्तिः सर्व

लोकप्रियो भवेत् पंचमेवुद्विसंपत्तिः कुटुंबकलहारिणो स्त्रीरतिः सप्तमेशुकः अष्टमेश्लेषसंभवः अक-
स्माधनधान्याद्यधर्मातिश्चापि धर्मगे राज्यं वेत्ता भगे स्त्रीभ्यां धनाह्योपिव्योनाये अत्रलग्नेशुक्लजायासु
खिदेहपुष्टिः द्वितीये सुखं द्रव्यं च तृतीये चात्र सुखं चतुर्थे परदारस्पर्शनादिसुखं सप्तमेश्चरतिः तुष्टपुरुष-
नैव शृंगपादिगृहे जे स्वप्नेरतिः दशमे स्वाच्चे स्वगृहे शुभयुक्ते राज्यमन्यधाराजगेरवात् लाभे महा शुभः द-
दशगीतइहास्यकीडाव्यये इति विशेषः इति शुकः तनोदेहविपत्सोरे स्वाच्चादिस्थे तनो सुखं धनसांशोध-
ने सोरे विक्रमे सहजापदः स्त्रीभोगो सुखं गनष्टो पुत्रे पुत्रादिपीडनं शत्रुनाशकरः पुष्टिने निर्वृतिनाशक-
त्वात्तणो गस्तथा छिद्रे धर्मधर्मादिलब्धयः राज्यगौरवहातिः स्याद्दशमे सूर्यनंदने लाभे लाभं च येन शि-
व्ये चेत्स्यान्महाव्ययः अत्रलग्नेशनो कुभोजनं देहे बलाभावः द्वितीये धनसयश्चौर्यं च तृतीये चतुर्थे मो-
लकुभोजनं बाहनं भयं तेजोहानिः पंचमे भ्रावद्दः सप्तमे गमनागमनं होत अष्टमे सुखाभावः नवमे महाजयः ला-
भे लाभः व्ययेनष्टव्ययः इति विशेषः इति शनिः गृहस्तनो तनो पीडा वस्त्रालंकारपीडनं धने धनविनाशामविक्र-
मे बधुनाशनः ताये भोजकुटुंबघ्नः पुत्रे संततिपीडनं रिपुहारिपुगशिस्थः पत्नीनाशाय सप्तमे मृतो मृत्युविनाश-

हा यशुभलाभायकीर्तितः धर्मेधर्मपदप्राप्तिलाभविनाशकत् असह्यकरश्चांते स्वेच्छेक्षेत्रादिगः शुभः अत्र
राहोलगेशस्वपीडारक्तदर्शनं तृतीयेभ्रातृहानिः पञ्चमस्यविरोधः चतुर्थेकुटुंबभोजनं सप्तमेमृताविकाहिता
कष्टम् अष्टमेसुरवाभावः नवमेमलिनः दशमेराजगोरवलाभः लाभेलाभाधिक्यं अत्रभाषिकन्याराशिर्नवां
शेसतिबुधफलवत् राहुफलं वाच्यमिति विशेषः शुभाशुभफलमेकस्मिन्नेवभावेस्वोच्चग्रहनीचादिगृहेविषय
कं ज्ञेयमिति राहुः एतद्गृहाणांभावेनवांशफलं ज्ञेयं अत्रविशेषमाहचंद्रेश्वरः तच्चंद्रहस्ययोर्भोगस्तर्क
कमात्फलं मूर्त्यादिसर्वभावेषु क १०८ ल्यमष्टाधिकं शतं ॥ सूर्यश्चभृगुपुत्रेभ्योसात्रिभ्यश्च शनित्रयं पंचादेभ्योमि
पुत्रस्य चत्वारिंशदिनंगुणैः शनेमासत्रयंप्रोक्तं दशाहसहितं पुनः मासद्वयमितं राहोश्चंद्रः सर्वत्राध्यातः अथ
विधिमासेवासंक्षिप्तं भावफलं वर्षतंत्रे सूर्योरमंदास्तनुगाज्चरार्तिधनक्षयं पापयुग्मिंदुमित्यं शुभान्वितं चतु
श्रसौख्यं जीवत्तु शुक्राधनराज्यलाभं ॥ १॥ चंद्रश्चजीवास्पुजितो धनस्थाः धनागमराज्यसुखंचदद्युः पापाधन
स्थीधनहानिदास्युर्नृपाभ्यं कार्यविघातमार्किः दुश्चिक्यगाः खलखगाः धनधर्मेराज्यलाभप्रदाबल्युताः सि
तिलाभदास्युः सौम्यासुरवार्थसुतमानयशोविलासलाभायहर्षमतुलंकिलतत्रचंद्रः ३ चंद्रः सुखेबलयुतोव्य

मनोरुजं च पुष्टः शुभेन सहितः सुखमातनोति सौम्याः सुखविविधमत्र खलाः सुखार्थनाशं रुजं व्यसनमप्यतुलं भ
 वं च ४ पुत्रवित्तसुखसंचयः शुभा पुत्रगाभृगुसुतोतिहर्षदः पुत्रमित्रधनबुद्धिहारकास्तु स्करामयकल्पिप्रदारव
 ल्यः ५ पापावित्तलाभं सुखाप्तिभोमोत्यतं हर्षदः रात्रुशं सौम्याभीतिवित्तनाशं कलिं च चंद्रोशंगपापयुक्तः
 कपोति ६ पापपशुशीसप्तमेव्याधिभीष्टं खलास्त्रीविनाशं कलिभृत्यमीति शुमादुर्वते वित्तलाभं सुखाप्यं यशो
 रासमानोश्च बंधुसौख्यम् ७ चंद्रोमिनिधनदः खलखेदयुक्तः पापाश्वतत्रमृतितुल्यफलाविद्धित्या सौम्या
 स्वधातुर्वसतोरुजमर्थहानिर्मानस्यं मुथसिलेशुभं जेशुभं च ८ तपसिसोदरभीः पशुशुखं खलखगेति शुभो
 रविरत्रैव शुभखगाभनधमिविहृदिदाः खलखगेपिशुभात्पपरैर्जगुः रगगनगोर्वजः पशुविसंसारनिह
 जोव्यवसायपराक्रमो धनसुखानिपरे च धनात्मजावनिपसंगसुखानिवितन्वते ९ लोभेधनोपचयसुखं
 यशोभिहृदिस्सन्मित्रसंगबलपुष्टिकरास्तु सर्वे कूरावलं तरहिताः सुतवित्तबुद्धिनाशं शुभास्तु वनुते स्वफले
 स्पृष्टिं ११ पापाव्ययेनेत्ररुजं विवादं हानिं धनानानृपतस्करादेः सौम्याव्ययं सद्यवहारमार्गे कुर्युः शनिह
 र्षविवृद्धिमत्र १२ अत्रेदं भावफलं संक्षेपेणोक्तं मासप्रवेशलग्ने पयकोशोक्तं भावफलं मणित्थोक्तं वास्वबुद्ध्या

हा०
२०३०
६४

यथायोग्यं यथासंभवं च लेखनीयम् अथान्योविशेषः वर्षप्रवेशालग्नेद्रव्यं पुत्रजायालाभविवाहारिष्टयोगान्म
तो मासप्रवेशालग्नेपियस्मिन्मासे तत्संभवस्तस्मिन्मासेऽवश्यं तत्फलं वाच्यमिति मासेहीनशदिदशाः सर्वाः प्र
वदशाध्यायेनिरूपिता एव विशेषमाह यादवः फलं च सर्वप्रथमोक्तवच्च मासप्रमाणेपि दशाचकार्या प्राग्व
तस्याहिफलानि पञ्चाङ्गिणोपत्रप्रथमं ब्रवीमीति ये ह द्वाभागाः कथिताः क्रियादौ मासप्रवेशाङ्गं न च वृत्ति
तावत्प्रमाणा हि दशाचकार्या ज्ञेया ब्रह्मणा मिह रोमकोक्ता अजेविलग्नं गरसे भवाणां तृदश्यां तौ त्रयं शुभं
गणां च तथैव मये विधत्तानि तासां ग्रहस्वरूपे तु समग्रकानि अथ मासलग्नमुत्थहातं मध्ये यो बलवान् तस्मा
ह द्वाहस्वर्गं चार्या इत्युक्तं वर्षतन्त्रे इतिहालग्नवोराशौ यावत्तीतत्र ह द्वा दशाः स्वास्तुल्याहैरित्युक्तं केचि
अगमौत अत्र विशेषमाह वामनः स्वहं देवि त्रह देवादिन मासदशा तथा ह द्वाहस्वर्गं त्रयः खेदाफलं तस्यैतमंभ
वन्तु अत्र स्वह द्वादिज्ञान मासलग्नवसतो ज्ञेयम् अत्रांतर्दशाज्ञानमाह यादवः बलानुमानेन शुभाशुभानितान्ये
दविद्यादशैकघम्याः अन्तर्दशाकै १ न्दु १ कु १ राहु १ जीव १ रां १ क्ष १ केतू १ शानसांतरीशात् अत्र मेषलगेप्रारं
भे प्रथमं गुरु दशादिनादि ६ तत्रांतर्दशा प्रथममेकदिन तुल्या गुरोः १ ततः शनैरेकदिने तुल्या १ ततो बुधस्य १

ततो केतो १ ततो भोमस्य १ ततो र्कदशा तर्दशा दिन १ एवं षड्दिनानि जातानि ततः शुक्रदशादिना ६ अत्र प्रथमं शु
क्रां र्कदशा दिन १ ततो रवि १ ततश्चंद्रस्य १ ततो भोमस्य १ ततो राहोः १ ततो गुरोः १ एवं देशश मारभ्योक्तक्रमेणैकैक
दिवसमिताः सर्वेषां ग्रहाणामतर्दशा ज्ञेया फलमप्युक्तं तत्रैव भोमस्य ग्रहस्यैव दशां प्रविष्टां मर्त्यां सोम्यभवस्तदाक्षा
तत्तुल्यं मिहिर्मनसश्चतुष्टिर्मिमांसादिमुखं तथैव १ कृत्स्नस्यैकैयदिषोडशकः प्रादेगचिंतयिष्यकोयवादः
प्राप्तदोगदकादिकं च लोके विरुद्धं स्वपरे रतीव २ शुभस्य मध्ये यदि पंचकस्य दशा तदा दुःखपनेत्येव मोहाः पर
स्यैताडनबंधनानि भवन्ति मुसा मसनानि ३ चरग्रहस्यापि दशा विभागे सोम्यैव सुखं चलां आलस्य
बुद्धिं व्यसनानि चैवं विचार्य मासे प्रवृत्तफलानि अत्र मुधा मासे दशादिफलवत्ते यमत्राय विरोधः जन्मलोके वैवायो
ग्रहः स्वग्रहे स्वाच्चे स्वमिहं द्वादो सोम्य युतदृष्टो वा भवति तस्य दशा शोभनानी चारि गृहां स्तुत पतितं प्रवृत्तं १२
धीशदशानि द्यां जीवे संतापो त्यतिः चंद्रः ४८ २१ १६ एष्य शुभः अत्रापि मास प्रवेश फलानि वाममः कलादिमास्ये भानुय
हलायामजायते दिने दिने भुक्तियोगात्तदग्रं दिनं जं स्मृतम् १ दिनलये ग्रहात्सर्वान्स्पृष्टान् भवति साधयेत् तत्र स्पष्टीक
तश्चंद्रो यत्रांशो तत्फलं वदेत् २ लग्नांशस्य शुभे र्दृष्टे चंद्रे पुण्यं तमेव पुः धनोऽंशे शुभ युग्दृष्टे धनधान्यं रंसेः समम् ३ स

हा०
२०३०
६४

यथायोग्यं यथासंभवं च लेखनीयम् अथान्योविशेषः वर्षप्रवेशलगेन्द्रव्यपुत्रजायालाभविवाहारिष्टयोगान्य
तो मासप्रवेशलग्नेपियस्मिन्मासे तत्संभवस्तस्मिन्मासेऽदृश्यं तत्फलं वाच्यमिति मासेहीनंशादिदशाः सर्वाः प्र
वृत्तदशाध्यायेनिरूपिता एते विशेषमाह यादवः फलं च सर्वं प्रथमोक्तवच्च मासप्रमाणेपि दशाश्चकार्या प्राग्व
त्स्याद्विफलानि च्याद्विषयं प्रथमं ब्रवीमीति ये ह द्वाभागाः कथिताः क्रियादौ मासप्रदेशेऽप्यनेन च हि
तावत्प्रमाणादिदशा चर्मां ज्ञेयां जहाणामि ह रोमकोक्ता भजे विलग्नं गरसे भवाणा बुधश्च जो ८ रप ३ ३
राणां ५ तथैव मग्रे विषयानि तासां ग्रहस्वरूपे तु समग्रकाणि अथ मासलग्नमुंथहाल मध्यो बलदन्तस्मा
त्तद्दशादृश्यं चार्या इत्युक्तं वर्षतत्वे इतिहालग्नयोगांशं यावतीतत्र ह द्वाभागाः दशेशाः स्वास्तुल्या हेरितु के श्वि
मिगमौत अत्र विशेषमाह वामनः स्वह दे नित्रह देवादिन मासदशा तथा ह हो यश्यति यः रेवताफल तत्तत्तमं भ
वत् अथ स्वह दादि ज्ञान मासलग्नवसतो ज्ञेयम् अत्रांतर्दशा ज्ञानमाह यादवः बलकुनुमानेन शुभाशुभानितान्ये
षां विद्यादशैकघम्याः अन्तर्दशा के १ न्दु १ कु १ राहु १ जीव १ मंद १ स्त १ केतू १ शन सांतदीशात् अत्रमेषलग्ने प्रारं
भे प्रथमं गुरु दशादिनादि ६ तत्रांतर्दशा प्रथममेकदिन तुल्या गुरोः १ ततः शनैरेकदिने तुल्या १ ततो बुधस्य १

ततो केतोऽततः भोमस्य १ ततो र्कदशा न दशा दिन १ एवं षड् दिनानि जातानि ततः शुक्रदशादिना ६ अत्र प्रथमशु
क्रो मर्दशा दिन १ ततो रवि १ ततश्चंद्रस्य १ ततो भोमस्य १ ततो राहोः १ ततो गुरोः १ एवं दशेश मारभ्य क्तक्रमेणैकैक
दिवसमिताः सर्वेषां ग्रहाणामंतर्दशा ज्ञेयाः फलमप्युक्तं तत्रैव भोम्यग्रहस्यैव दशां प्रविष्टा मंतर्दशा सोम्यभवस्तदाक्षा
कर्मणि सिद्धिर्मनसश्चतुष्टिर्मित्रा मिपुत्रादि सुखं तथैव १ कूरस्यैकै यदि पापशकः प्रोद्देग चिंतयिष्य कोषवादः ५
यथा प्रतदोग दकादिकं च लोकैर्विरेधं स्वपरे रतीव २ शुभस्य मध्ये यदि पापकस्य दशा तदा दुःखं पनेत्यमोहाः पर
स्पृताडिनबंधनानि भवन्ति पुसा असनानि ३ चूरग्रहस्यापि दशा विभागे सोम्यस्य दशा सुखं च तदा ४ अलस्य
बुद्धिर्व्यसनानि चैवं विचार्यमात्रे प्रवृत्तफलानि अत्र मुधा मासे दशादिफलवदेयं मात्रा यच्चिरेषः ५ जन्मतिथेर्वैवायो
ग्रहः स्वग्रहे स्वेवे स्वमिह द्वादशै सोम्य युतदृष्टो वा भवति तस्य दशा शोभनानी चारि गृहां स्तनत पणित भवति १२
धीशदशानिद्यां जीवे संतापो त्यतिः चंद्रः ४।८।२।१।६ एष्य शुभः अत्रापि मास प्रवेश फलानि वामतः कलादिना सुखं भानुय
हेलायामजायते दिनेदिने भुक्तियोगा तदग्रं दिनं जं स्मृतम् १ दिनलं ग्रे ग्रहात्सर्वान्यशान् भवति साधयेत् तत्र स्पष्टीक
तश्चंद्रो यत्रांशो तत्फलं वदेत् २ लग्नांशस्य शुभे र्दृष्टे चंद्रे पुष्टतमं वपुः धनोशे शुभ युग्मे धनधान्यं रसेः समम् ३ स

टी० २०

उ०

६५

हजांशो भ्रातृसौख्यं तुर्यांशो भव्यभोजनं सुतांशोऽपत्यजं सौख्यं षष्ठांशो रोगवेरिणोः ४ सप्तमे स्वस्त्रिया सौख्यं शुक्रज
गुरुसंगमे स्वयंवरस्त्रीयसौख्यं धृतिर्वानचवर्त्मना पूदिनादावष्टमे कस्माद्रोगाधरणकं मृतिः क्रूरदयांतरं विधुत्स
सौम्यः स्वल्पसौख्यकृत् ६ पुण्यांशो संपदस्तीर्थकर्मोशो कर्मणा फलम् गुरुशुक्रपदेशो च सार्कभूपात्वं महत् लाभं
शोपिनवो लाभः सौम्ययुतेक्षिते परम् निधिप्राप्तिर्व्ययांशो च शुभेश्च भव्यद्वयः ॥ ८ ॥ संत्रिष्यंकोशो च देस्त्रिष्यं स्व
मित्रमवनस्थसौम्यमित्रेक्षितो भीचारति गृहानि धरंधरहितस्थानस्थितो हर्षितः पुष्टश्चैव निरीक्षितो वलजय
भोगो ५ गालसमस्तदिपत्तयोऽसौ दिवसोऽस्त्रिलोपि फलदः स्याद्द्वेपरीत्येन्यथा अत्र दिनप्रवृत्तिना दिनवांशुफलशुक्तम्
अहोरात्रसमस्तदिविलग्नलवः शुभस्वे चरे बलपुत्ते सहितोऽथ विलोकितः बहुसुखं प्रकरोति हि मांशनाधनपदं च तथा ॥
अगम्यते १ शुभस्वगैः सहितोऽथ विलोकितः बहुसुखं प्रकरोति हि मांशनाधनपदं च तथा विजयं नृणां शुभस्वगैः
सौम्यः अकलिलोकितः बहुसुखं प्रकरोति धनं तदा सहजतश्च सुखं सहजांशो यदि शुभैः सहितो विधुना तथा सुख
विवादि सौम्ययुतेक्षितः शुभतरं स्वजनैः सह भोजनं सुतसुखं प्रकरोति सुतांशो विधुबुधेज्यसितेऽथ युतेक्षितः ३
रिपोर्गृहांशः शुभस्वेऽयुक्तः करोति रोगारिभयं नराणां शुभैश्च जायांशो गते विलासस्वभार्यया दुष्टस्वगैः खलत्वं ॥ ४ ॥

बद्धांशकसौम्यस्वगांतरस्थः सौम्यस्तदादरसुखंचपुसां शुक्रज्ञजीवे सबलैश्च सौख्यं सप्तस्थितेर्वा बहुकामिनीनां ५
भांशकौरधगतः समेतः सौम्येर्विधत्ते मरणं रगादौ मिश्रेर्विमिश्रं च स्वगेः शभत्वधर्मो शके धर्ममतिः सुपात्रे ॥ ६ ॥
भवसमिति मयुतेश्च सौम्ये कर्मांशकस्थेर्नृपतेर्धनाप्तिं लाभान्शकस्थैः सितचंद्रजीवैर्ग्रीभो महात्मिश्च स्वगेश्वमिश्र-
काद्याषभांशयावे बुधे ज्यमुक्ते स्त्वशुभैश्च हानिः दिनेदिने भूमिभूतांसंदेवफलं विलोक्य सुधिया ग्रहोत्थं ८
अथ यथा युक्तदष्टकेंद्रत्रिकोणाद्यगतो बलिष्ठः सौख्यं च लाभं नृपतिनितांतं नृणां करोत्येव समेष्वसेवा १२ ॥
अथ नव षष्ठाष्टयो भौमयुतः शुशांको दत्तेय सो शास्त्रमयं नराणां भौमोष्टमस्थोरिव च विप्रसूर्यसुर्यदेवैरेभि-
नूनं १ सुदीश्वरो रंधगतः स पापः करोति मरिष्टं सबलश्च पुसां क्रूरैः सुखस्थैर्गजवाजिपात्तधुवं प्रयातो बहु लब्धिपोडा-
सप्तस्थितैः सौम्यस्वगेर्द्रकाक्ष्यैर्दुरोदसत्संविजयं करोति धार्म्यलाभं नवमोपजातेर्विलग्रतां वा कल्पिसौख्यमुक्तेः ३
न ग ७ पराक्रमश्चात्रुभवे १९ स्थितैः शशि सुरेज्यदिने शशितेर्यदा नवमंकेंद्रगंतेश्च तदा मनोभुवि तले रमद्बहु-
भार्यया ४ वेश्यामर्थरतिः करोति रविजः सप्तस्थिते वा वली भौमो वा सबुधः सितो मदगतः सौख्यं स्वदारोदवम् ॥
नूनं देहभृतो सुरेज्यभृगुजो सप्तस्थितो भोगे दो नानास्त्रीजनितं सुखं प्रति दिनं पुसां गुरुः सप्तमे ५ अत्रोक्तफलं यथा

हा०
२०३
६५

संभवंस्वदुध्यावाच्यमिति वामनः व्यत्ययेव्यत्ययेस्तद्वत्कूरेव्ययधनस्थितेः दिनेंदोर्लग्नगेबंधुर्वैरिभिः कलिमादिशे-
त १ तथैवलग्नगेकूरेनशापापयुंतेक्षिते दिनेंदोश्चास्त्रघातेनमृत्युर्व्यस्तेन्यथाभवेत् २ एकांशावस्थितैर्योगः क्षी-
णंदुर्नचत्रोभनः लग्नाच्छिद्रेमेषराशौ मकरेचतदंशके ३ सेंदवः कुजसौरार्किर्दिने स्यादसिनावधः राह्येयपञ्चकुजे
मंदपुण्यस्थिन्नपिरेवेच ४ अष्टमेस्वगृहेचैवदिनेचंद्रेसिनावधः अत्रायंविशेषः पूर्वतः चमांसलक्षणेनहोरि-
ष्टुदोषप्रफलदमहाशुभफलंवाणिज्यपश्चादिनप्रवेशलग्नफलं शुभमिश्रंअशुभंचवर्षेकसोनुसोत्तमोवाच्यम्
५ ण्यः वर्षतने सुयहेशस्तिराशीशोदिवार्यर्क्षनायकः रात्रौचंद्रमणोवर्षस्वामीवर्षविलग्नमः ६ मास-
७ चिलग्नेशः सप्तमः स्मृतः एषावलीतनुंपश्येदिनपः परिकीर्तितः २ षष्ठाष्टत्रिष्ठापगताभिना द्दमासंयि-
३ खरेवेटयुक्ताः गदप्रदामानयशोहराश्वकेन्द्रत्रिकोणापगताः चुरवास्त्रेः ३ यदंशकः सौम्ययुग्मक्षितोवास्त्रिग्ये-
४ षण्मासावजसौरव्यकृत्सः दुःखप्रदाप्रोक्तइतो न्यथात्वे सर्वेषुभावेष्वयमेवरीतिः ४ द्विहादशेखलाहानिः व्ययेसौ-
५ भाः शुभः ययं कर्तरीपापजारोगंकरातिशुभजाशुभम् ५ कर्तरीलक्षणमाहुवसिष्ठः लग्नस्यपृष्ठाग्रगयोरसाव्यो-
६ साकर्तरीस्थितादजुवक्रगत्योः तौशीघ्रचारीयदिवक्रचारीनकर्तरीचेतिपितामहोक्तिः इति अत्रलग्नप्रापग्रहयोश्चासा-

स्वेकर्तरीदोषइत्युक्तं गर्गेण लग्नादिरिष्णुगोचरोत्रयमेतत्समाश्रयम् तदाकर्तरीजोदोषो नान्यथाभावजं फलं कर्तरी
अत्रादोषादपि वादरायणोक्तः विधौ धनोपगेषु भग्नं हेथवां त्यगे गुरो नकर्तरीभवत्यहो जगादवादरापण इति अत्र श्रु
त्वा कर्तरी शुभैव स्वल्पसौख्यकरी ज्ञेयेति ताजिकसारे तनुपतिस्तनुते मदनानुगे बहुसुखं त्वथवा हिमगुर्दृणां
ननु वंधुपुतो भृगुनंदनः खलु तथा विजयं गुरुसोमजौ अरिध्विना ८ मतस्तनुनायकः खलु स्वरोः सहितः सुर
तनुनायकः प्रकरोति दिने व्यर्था गदप्रदं बहुलं विवलो यदा मृत्युस्थिता दुष्टरागाश्च नित्यं कुर्वन्ति सोम्ये सहि
तः वा मृत्युं घस्वे विवादां कलहं वशात्रोर्भयं नृणां नैव सुखं कदाचित् सोम्या स्वके वात्मजं वा भूगात्रे वा स्यात्स्थिर
शायणं यादिस्युः कुर्वन्ति घस्वे विविधं विलासं वित्तागमं वै विजयं नराणां सहजधी मदनानुययिष्यति ३५ अ० १११६
यदि शशी गुरुभानुसितो दितः नवमं के द्रुगतेषु शुभग्रहे स्वबलं यामनुजोरमंतमदा इति वामेन अक्षदोषेणैव विवे
षमाह यादवः संपूर्णदृष्ट्या च दिने फलं स्याद्योगस्तथैकांशसमागमोक्ता क्षीणः शशी नैव शशप्रदश्च ग्रहो नान्विज्ञते
फलोक्तिः अत्र दिनप्रवेजेऽपि मया दशाध्याये सम्यक् तया दशानिरूपिताः संनितास्तत एवाध्यायाः अथ श्रीमद्गुरुच
रणकृता दिनदशालिख्यते जन्मभादिनभंगण्यं वेदघ्नतिथिवारयुक् नवार्धमं भूषणं सां दकारं सिद्धवेदा ४४

३१०

र० उ०

६८

द्विजमनिससमे छिद्रेतुकपटाद्भुक्तं न वने धर्मभोजनं दशमेराजमार्गानुलाभोपिनादिना रतः व्ययेमूल्यातथाभुंक्तेतूर्य्य
 शाब्देज्यसंमिति चंद्रगक्षीश्वरंचंद्रः पश्येच्चैत्सुखभोजनम् नपश्येच्चतदाकष्टं भोजनं दुर्वचोदितं कालहोराधियो
 लगेन सुखेवाशीघ्रभोजनम् धनेतूर्य्यचराजश्चेन्मिष्टमन्नं क्षिपत्यमम् तूर्य्यपश्यतिलग्नं वा चेदस्तत्र सुभे जन्नम् दश
 मुंतुष्टुमः पश्येत्स्वर्गदे सुखभोजनं शत्रौ शत्रुगृहे भुक्तमन्यदुत्तं स्वबुद्धितः लगेन सर्वग्रहोपेदे स्वर्गदे भोजनं विदुः च
 ररात्रौ लगेन गते वारं वारं भोजनं एकवारं स्थिरलगेन द्विवारं द्विः स्वभावके सूर्य्यारौ बलिने लगेन द्विः स्वर्गदे भुजिः
 द्विः स्वर्गदे भुजिः चंद्रो वैश्यगृहे भुजिः शूद्रगृहे सूर्य्यभुतो नीचगृहे कुभोजनं सुखसंस्थे मुरलीधारी भोज्यं सरसं वदे
 द्विः स्वर्गदे भुजिः लानमर्कं हिमं गोसतं दुलाभीमेमसूराश्वणकासुभोजनं शनौ कुलत्थादिशमाषमन्नं शिवायं तुषानं शि
 वारुद्रौ द्विः शुभेक्षणालोकनतः सहस्रं सूर्य्यमूलपुष्पमिन्दो कुजे स्थात्य चं वाराखायापिशाकं सवीर्य्यैः शुक्ले ज्ये
 व्यंजनं भूरिभेदं मंदेनेत्यं सामिषं राहुकेत्वाः अथमयाकस्यादिशि दक्षदिमणोसं ज्ञाध्यायेत्त ग्रहराशि स्वभावेन स्वबु
 ध्या सर्ववदेदिति अथ दिनप्रवेशे मृगयाविचारः सवीर्य्यैः कुजज्ञो नृपाः खेटसिद्धौ न सिद्धिर्न दात्रीर्यहीना विमोक्तः
 अलाखेटमाहुः सवीर्य्यैः ग्रहक्षैर्जलाग्न्यैर्न गारव्यैर्न गारवेटमाहुः जलापर्वतादिग्रहराशयः संज्ञाध्यायोक्ता ज्ञेयाः ॥ ६८ ॥

मास्तनाथो केंद्रस्थो निर्वलौकिकेशादयिनो मृगयोक्ता शुभफलावीर्याढ्यो यदि ते पुनः क्रूराक्रांतायावन्ति मध्येभानीन्दु
लग्नयोक्तावन्तः प्राणिनो मध्यद्वित्रिघ्नास्वांशक्तादिषु विषयत्वेन दुःखं नैधने च विभेदनम् प्रत्यक्षेण सवलं विद्यात्पा
येताजन्मभेगणे समभेत भवेत्चायं स्वदृष्ट्वायं विषमे तथा अश्वविशेषः प्रष्णवैभवे लग्नेशनामित्रपत्नीत्यशाले
प्रश्वरदृष्टास्त्वनयोर्द्वयोश्च आरेवटकः स्यात्स्वफलारिदृष्ट्या कष्टदृष्ट्या विफलाल्पको बालगन्धर्वे द्यूतगते वि
लम्बने नाथेश्वरे स्यान्मृगया प्रभूता द्यूतेश्वरे मंदगतौ सुदृष्ट्या स्वल्पा वलाक्षेप्तिनिजे च गुर्वि विभेमे गेहे च कुजेन
स्थित्य जीवज्ञदृष्टे मृगया गरीयसी बुधस्य जीवस्य गृहे न भवत्यलग्ने यगुर्विमृगया तदा भवेत् जामिनाथे हिबुके न भ
स्ये आरेवटकः स्वल्पतरोपि न स्यात् द्यूतस्थिते वीर्ययुतः प्रभूतः स्यादल्पकोऽन्यत्र न स्यात् अथ जलाश्वे वटकप्र
णो जामित्रनाथेन बुधकरेण यदीत्यशालं कुरुते महीजः शुकेक्षितो वारिचरस्यराजो वा वटकः स्यात् अथ चरो
भूषाणाम् अथारवटकं दिननक्षत्रवशेन फलमुक्तम् भूपालवस्त्रभे सूर्यभात्रिभे चंद्रपाशघाते वधस्तथा
पाशोपाशगतं कुर्यात् घाते प्राप्तिर्भवेन्नहि वधे प्राप्तिर्भवेन्नित्यमेव वाच्यं न संशयः लुब्धनामर्षगोराशि
यत्र स्याद्दिनचंद्रमा तन्मध्ये यदि सौम्यास्तदा च हरिणादिकम् राशिचंद्रमसौ मध्ये पापादुष्टपशुस्तदा

हा०
२०३
६९

मिश्ररेवटेमिश्रपशुर्नग्रहश्चेत्पशुर्नहि राक्षः शनेस्तुमहिषाभौमभास्करयोर्मृगा स्तशुक्राभ्यांबुधेन्दुभ्यां
शुक्ररादयएवच आशुटकस्यदिवसेचंद्रः क्रूरयुतोयदि रवियुक्तोभवेत्यंगः भौमेशृंगंविनामृगः अंग
विद्धस्तमः सौरिर्महिषाशनिराहुतः वराहोरविभौमाभ्यांपक्षिणोबुधशुक्रयोः शृंगहीनायुतेमौल्यैः स
शृंगस्तुतथेतरेः तिथिर्पंचगुणाः क्रक्षवाराख्यात्रिविभाजिता एकादिशेषेमृगयाजुलपक्षिणैरौक्रमान् अथ
दिनमवेशोस्वप्नविचारः वर्षे तन्त्रे लग्नांशगेर्केतुगेथवास्मिन्नुस्वप्नमिच्छेतमथाक्रियेत् ततोवरावहिमथापि
चंद्रः शस्त्रांश्चरत्तावरपुष्पवज्रं स्त्रियः स्वरूपाश्च कुजेसुवर्णंरत्नावरस्वकपशुभिर्दुमाणि बुधेहृदः स्वर्गतिधर्म
जातगुणैरतिर्द्धर्मकथासुरेक्षासद्वंधुसंगश्चसितेजलानांपारेगतिर्देवगतिर्विलासः शमावरण्यादिरातिश्चनीचे
संगश्चरत्तहोशिखिनीत्यमेवम् चंडेश्वरः मिश्रेमिश्रंवदेत्स्वप्नंस्वप्नमेयुक्तंतुहेतुजं नीचेरिभेजितेवापिपरवे
श्मगतेस्तगे दुःखापवाच्यंतस्वप्नमन्यथासुखदंवदेत् लग्नेसूर्यशुभेर्दृष्टेरविराशिस्तपोद्युते स्वप्नेस्वप्नंतदा
दृष्टंनिश्चयेनेतिनिर्दिशेत् रवीन्दुशुक्रौदृष्टौचतयोर्वीपदिसप्तमः तदास्वप्नेनृपोदृष्टश्चंडेश्वरंनृपोदितम् इति
स्वप्नविचारः अथमंदावबोधार्थंवर्षपत्रीलेखनक्रमोलिख्यते प्रथमंमंगलश्लोकाः आशीर्वादश्लोकाश्च

लेख्याः ततः सम्बत्सरशकायनर्तुमासपक्षतिथिवारनक्षत्रयोगकरणेदिनमानरात्रिमानेष्टकालादिभिर्वर्षसम
 योलेख्यः ततो वर्षकुंडलीजन्मकुंडलीग्रहायासपूर्वकालेख्याः ततः स्पष्टग्रहाश्च तन्वादिद्वादशीभावसंभेदय
 श्वलेख्याः ग्रहाणां विशेषकावलपरस्परं दृष्टयोभावेषु च दृष्टयोलेख्यः ततो ग्रहाणां मैत्रीचक्रलेख्यं ततः पंच
 धर्मीवलीनिहादशवर्गिकालेख्या ततो ग्रहाणां स्थानदिकालनिसर्गकेषादृग्वलानि दृष्टकष्टसहितानिलेख्यानि
 ततो भाद्रपदलेख्यं ततो वर्षेशनिर्णयतत्फलं च मुन्याफलं लेख्यम् ततः सहमानि सहमकुण्डलकोलेख्याः
 ततो रिष्टारिष्टभंगौराजजोगराजयोगभंगौचलेख्यौ ततस्तन्वादिद्वादशीभावविचाराद्ग्रहाणां भावफलानि भाव
 विचाराद्देवयथाभावस्थानिसहमफलानिलेख्यानि ततो वर्षप्रवेशदशाविषयविशेषेण दशातत्प्रवेशाः
 कश्चिल्लेख्याः ततो दशाफलानिलेख्यानि ततो दशमध्ये तदंतर्दशाफलसहितालेख्यं ततो द्वादशमासप्रवे
 शमासकुंडलिकास्पष्टाद्वादशीभावसहिताः मासेश्वरनिर्णयमासेसफलमासेश्वरफलसहितोलेख्याः
 ततः मासप्रवेशमध्ये दिनप्रवेशकुंडलीस्पष्टग्रहाद्वादशीभावफलदिनेश्वरनिर्णयदिनेश्वरफलं दिनदशाफलं य
 थासंभवो भोजनमृगयाखेटकस्वप्नादिसहितालेख्या ततो ग्रिमाब्दप्रवेशकुंडलीसहितोलेख्यः इति वर्षपत्रीलेखन

हा० क्रमः निर्मथ्य सत्ताजिकशास्त्रसिंधोसमूहोहायनरत्नसंज्ञः सदर्षपत्रीकरणोद्यतानां ज्योतिर्विदां कंठविभूषणा
र०३० य ॥१॥ वितनान्यः पदेशांतुसिंधोमथनजंश्रमम् इतिसंचित्यसोमेशत्वदधोरन्नमर्पितम् ॥२॥ पृथ्वीपतिमहा
७० वीरश्रीमत्साहिसुजन्तिके श्रीराजमहलस्थेनमयाग्रंथविनिर्मितं ॥३॥ योमोमासरुनेः समः करहतोयोगस्तिथिः
स्थान्तिथिस्त्रिवारादितेसहर्धसदृशंभंसर्वयोगेषुनः भूवाणाक्ष १५ ५१ कुंभिर्भवेष्टमितिग्रंथस्यतावतिप
स्तमन्ये गणितद्वयज्ञकमलप्रोद्धो धनेभास्करम् ॥४॥ ॥ इति श्रीमद्देवज्ञाचार्यविरचिते देवसादरात्मजबलभ
द्रविचिंतेहायनरत्नेमासप्रवेशादिविचाराध्यायोऽष्टमः ॥ समाप्तश्चायं ग्रंथः ॥ वाराणसीप्रसादेननियोगेनतु
मत्ततः ॥ काशीसंस्कृतमुद्रायामङ्कितेयंविचक्षणैः ॥१॥ काश्यात्रिपुरभैरवीसन्निधौश्री ३ युतबबूहबबाबू
फतहजारायणसिंहजीत्यभिधायुजोनिकेतनेकाशीसंस्कृतमुद्रामन्त्रमङ्कितम् ॥ संम्वत् १९२५

॥ इति हायनरत्नसमासम् ॥

